

BİLGE STRATEJİ

Cilt 4, Sayı 6, Bahar 2012

BİLGE ADAMLAR
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

BİLGE STRATEJİ/ WISE STRATEGY

Jeopolitik, Ekonomi-Politik ve Sosyo-Kültürel Araştırmalar Dergisi
Geo-Politics, Political Economy and Socio-Cultural Research Journal

Cilt 4, Sayı 6, Bahar 2012 / *Vol.4, No.6, Spring 2012*

ISSN: 1309-212X

İmtiyaz Sahibi / Published By: Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi

Editör / Editor-in-Chief: Doç. Dr. Atilla SANDIKLI

Editör Yardımcısı / Managing Editor: Yrd. Doç. Dr. Fatih ÖZBAY

Yayına Hazırlayanlar / Editorial Staff:

Dr. Salih AKYÜREK
Orhan DEDE
Hasan ÖZTÜRK
Ali SEMİN
Emine AKÇADAĞ
Erdem KAYA
Athina W. TESFA-YOHANNES
Aslıhan P. TURAN
Bilgehan EMEKLİER

Grafik Tasarım / Graphic Designer: Kaan TUĞCUOĞLU

Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi

Mecidiyeköy Yolu Caddesi, Celil Ağa İş Merkezi, No:10, Kat:9, Daire:36-38,
Mecidiyeköy-İSTANBUL

www.bilgesam.org, www.bilgestrateji.com, bilgesam@bilgesam.org

Tel: 0 212 217 65 91-Faks: 0 212 217 65 93

Baskı / Printing House: Ecem Basın Yayın Reklamcılık

Hadımköy Yolu Mahallesi San. 1 Bulvarı 169. Sokak No: 3 Büyükçekmece-İSTANBUL

Tel: 0 212 886 20 10-0 212 886 20 05

Bilge Strateji dergisi yılda iki kere Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM) tarafından yayınlanan hakemli bir dergidir. EBSCOhost ve ASOS tarafından taranmakta ve dizinlenmektedir.

Dergide ifade edilen görüş ve fikirler yalnızca yazarlarına aittir,

BİLGESAM'ın düşünce ve politikasını yansıtan metinler olarak değerlendirilemez.

Bilge Strateji Dergisi'nin tüm hakları saklıdır. İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

BILGESAM's Wise Strategy Journal is a peer-reviewed journal published on a biannual basis.

This Journal is currently indexed by EBSCOhost and ASOS databases.

The opinions expressed herein are those of the author and do not necessarily reflect the views and policies of BILGESAM.

©All rights reserved. No portion of this publication may be reproduced, copied, transmitted or saved without the permission of BILGESAM.

BİLGE STRATEJİ

Danışma Kurulu

Advisory Board

Salim DERVİŞOĞLU *E. Oramiral*
İlter TÜRKMEN *E. Bakan/Büyükelçi*
Kutlu AKTAŞ *E. Bakan/Vali*
Oktar ATAMAN *E. Orgeneral*
Sabahattin ERGİN *E. Koramiral*
Sönmez KÖKSAL *E. Büyükelçi*
Güner ÖZTEK *E. Büyükelçi*
Özdem SANBERK *E. Büyükelçi*
Prof. Dr. Sami SELÇUK *Bilkent Üniversitesi*
Prof. Dr. Ali KARAOSMANOĞLU *Bilkent Üniversitesi*
Prof. Dr. Ersin ONULDURAN *Ankara Üniversitesi*
Prof. Dr. İlter TURAN *İstanbul Bilgi Üniversitesi*
Prof. Dr. Nur VERGİN
Prof. Dr. Orhan GÜVENEN *Bilkent Üniversitesi*
Prof. Dr. Çelik KURTOĞLU

Hakem Kurulu

Peer Review Board

Prof. Dr. M. Oktay ALNIAK *Bahçeşehir Üniversitesi*
Prof. Dr. Mustafa AYDIN *Kadir Has Üniversitesi*
Prof. Dr. Salih AYNURAL *Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi*
Prof. Dr. Erhan BÜYÜKAKINCI *Galatasaray Üniversitesi*
Prof. Dr. Hasret ÇOMAK *Kocaeli Üniversitesi*
Prof. Dr. Beril DEDEOĞLU *Galatasaray Üniversitesi*
Prof. Dr. Fuat KEYMAN *Sabancı Üniversitesi*
Prof. Dr. Alexander KORNILOV *Nizhniy Novgorod State University-Rusya*
Prof. Dr. Robert OLSON *Kentucky University-ABD*
Prof. Dr. Oktay UYGUN *İstanbul Üniversitesi*
Prof. Dr. Hakan YILMAZ *Boğaziçi Üniversitesi*
Prof. Dr. Bülent GÖKAY *Keele University-İngiltere*
Doç. Dr. Rhita BOUSTA *Université Lille 2 Droit et Santé – Fransa*
Doç. Dr. Cenap ÇAKMAK *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*
Doç. Dr. Bekir GÜNAY *İstanbul Üniversitesi Avrasya Enstitüsü*
Doç. Dr. Geun LEE *Seoul National University-Güney Kore*
Doç. Dr. Atilla SANDIKLI *Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi*
Yrd. Doç. Dr. Abbas KARAAĞAÇLI *Giresun Üniversitesi*
Yrd. Doç. Dr. İhsan ÇOMAK *TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi*
Yrd. Doç. Dr. Fatih ÖZBAY *İstanbul Teknik Üniversitesi*
Yrd. Doç. Dr. Reha YILMAZ *Çankırı Karatekin Üniversitesi*
Dr. Lutz MEZ *Freie Universität Berlin-Almanya*
Dr. Frederick ANSCOMBE, *Birkbeck College, University of London*
Dr. Mohammed M. HASANEN *Gulf University for Science and Technology – Kuveyt*

Yayın Kurulu

Editorial Board

Prof. Dr. Ali KARAOSMANOĞLU *Bilkent Üniversitesi*
Prof. Dr. Hasret ÇOMAK *Kocaeli Üniversitesi*
Doç. Dr. Atilla SANDIKLI *Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi*
Doç. Dr. Cenap ÇAKMAK *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi*
Yrd. Doç. Dr. Fatih ÖZBAY *İstanbul Teknik Üniversitesi*

Editör'den...

Bilge Strateji, yeni ve güzel gelişmelerle birlikte altıncı sayıya ulaştı. Ulusal hakemli bir dergi olarak yola çıkan dergimiz artık EBSCO ve ASOS tarafından taranmaya başlandı. Dergimiz çok yakında ULAKBİM tarafından da taranmaya başlanacak. Ayrıca hakem kuruluna alanında uzman olan yeni isimler eklendi. Bu sayıdan itibaren kitap değerlendirmelerini de dergide bulabileceksiniz. Elinizdeki sayı uluslararası ilişkilerin teorik konularından çok pratik sorunlarına değinen nitelikli makalelerle dolu.

Cihat Yayıncı “Doğu Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye” başlıklı çalışmasında, geçtiğimiz aylarda Kıbrıs Rum yönetiminin Doğu Akdeniz’de doğalgaz arama çalışmaları başlatmasıyla Türkiye’nin de müdahil olmak zorunda kaldığı krizde kıyıdaş ülkelerin takındıkları tavırları irdeliyor, soruna ilişkin bir takım hukuki ve teknik önerilerde bulunuyor.

Bosna Hersek’ten Mirsad Karic, “2010 Bosna-Hersek Genel Seçimleri ve Sonrasında Yaşanan Kriz” başlıklı makalesinde ülkede 2010 yılında yapılan genel seçimlerde üç etnik grup olan Boşnaklar, Hırvatlar ve Sırpların sadece kendi partilerine oy verdiğini ve bu durumun geniş

yelpazeli çoğunluk oluşturulmasının önünde engel teşkil ettiğini ifade ediyor. Ülkenin zaten karmaşık olan karar alma ve yasama süreçlerinin bu durumdan olumsuz etkilendiğini ve sadece ülkeye değil, üyesi bulunduğu uluslararası teşkilatlara da olumsuz yansımakta olduğunu dile getiriyor.

Emine Akçadağ'ın "Kamu Diplomasisi: NATO'nun İmaj Sorununun Çaresi" başlıklı makalesi, çeşitli faktörlere bağlı olarak son zamanlarda NATO'nun imajının bozulmasının ve inandırıcılığının sarsılmasının çaresi olarak kamu diplomasisine başvurması gerektiğinin ortaya çıktığını, kurumun bunun farkında olarak çalışmalara başladığını ama yetersiz kaldığı gözlenen kamu diplomasisi stratejisinin yeniden şekillendirilmesi gerektiğini açıklıyor.

Dünya siyasetinde dengelerin Asya-Pasifik bölgesine kaymasının bir sonucu olarak denize ve okyanusa kıyısı olan bölge ülkeleri deniz stratejilerine yönelmeye başladılar. Ömer Atagenç "Çin ve Hindistan'ın Deniz Stratejisi ve Hint Okyanusu'nda Güç Mücadelesi" başlıklı çalışmasında, 21. Yüzyılın yükselen güçleri Çin ve Hindistan'ın deniz stratejilerini ve denizlerdeki güç mücadelelerini ortaya koyuyor. Çalışma, Hint Okyanusu'nun, yeni dönemde küresel ve bölgesel güçlerin en önemli rekabet alanlarından birisi haline geldiği tezini öne çıkartıyor.

Muharrem Erenler ise "Rusya'nın Arap Baharı Politikası" başlıklı makalesinde eski süper güç Rusya'nın bir zamanlar yakın ilişkide olduğu Arap coğrafyasında yaşanan devrimler ve isyanlara yaklaşımını sorguluyor. Erenler'e göre, Rusya'nın "Arap Baharı" karşısında izlediği politika düşük profilli ve tutarlı olmaktan uzak görünüyor. İsyancılar ile otoriter rejimler arasında seçim yapmak zorunda kalan Rusya esneklikten yoksun bir politika ile yeni Ortadoğu'nun şekillendirilmesinde pasif bir rol takınıyor.

Yukarıda da değindiğimiz gibi, bu sayıyla birlikte kitap değerlendirmelerine de sayfalarımızda yer vermeye başlıyoruz. Bu sayıda iki kitap değerlendirmesini sizlerle paylaşıyoruz. Aslıhan Turan, Charles

Philippe David'in "Savaş ve Barış" adlı eserini inceliyor. Turan'a göre David'in kitabı güvenlik kavramının gelişimine önemli katkılar sağlamış çok değerli bir eser. Hasan Öztürk ise Mahmood Mamdani'nin "Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar: Darfur, Siyaset ve Terörizmle Mücadele" adlı eserini değerlendiriyor. Öztürk'e göre Mamdani'nin kitabı Darfur konusunu merak edenlerin mutlaka okuması gereken bir eser.

Makalelerin ve kitap değerlendirmelerinin okurlara katkıda bulunması temennisiyle.

Doç. Dr. Atilla SANDIKLI
BİLGESAM Başkanı

İÇİNDEKİLER/ TABLE OF CONTENTS

Doğu Akdeniz’de Deniz Yetki Alanlarının Paylaşılması Sorunu ve Türkiye

The Problem of Delimitation of Maritime Areas in Eastern Mediterranean and Turkey

Dr. Cihat YAYCI.....1

Bosnian General Elections 2010 and the Post-Election Crisis

2010 Bosna-Hersek Genel Seçimleri ve Sonrasında Yaşanan Kriz

Yrd. Doç. Dr. Karić MIRSAD.....71

Public Diplomacy: A Remedy for NATO’s Image Problem

Kamu Diplomasisi: NATO’nun İmaj Sorununun Çaresi

Emine AKÇADAĞ.....105

Çin ve Hindistan’ın Deniz Stratejisi ve Hint Okyanusu’nda Güç Mücadelesi

China and India’s Maritime Strategy and Power Struggle over the Indian Ocean

Ömer ATAGENÇ.....135

Russia’s Arab Spring Policy

Rusya’nın Arap Baharı Politikası

Muharrem ERENLER.....167

KİTAP DEĞERLENDİRMELERİ / BOOK REVIEWS

Saviors and Survivors: Darfur, Politics, and the War on Terror

Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar: Darfur, Siyaset ve Terörizmle Mücadele

Mahmood Mamdani, Pantheon Books. 2009

Hasan ÖZTÜRK.....193

La Guerre Et La Paix

Savaş ve Barış

Charles Philippe David, Presse Sciences Po, Paris, 2000

Aslıhan P. TURAN.....197

Yazarlara Bilgi Notu.....201

Guide For Writers.....207

DOĞU AKDENİZ'DE DENİZ YETKİ ALANLARININ PAYLAŞILMASI SORUNU VE TÜRKİYE

The Problem of Delimitation of Maritime Areas in Eastern Mediterranean and Turkey

Dr. Cihat YAYCI*

Özet:

Bu makalede Doğu Akdeniz'in tarihsel, stratejik ve ekonomik değeri ile Kıbrıs'ın önemine istinaden deniz yetki alanlarının paylaşımında Türkiye dâhil kıyıdaş devletlerin takındıkları tutuma ilişkin tespitler yapılmıştır. Bu tespitler ışığında Türkiye'nin hak ve menfaat kaybına uğramaması maksadıyla bir takım hukuki ve teknik önerilerde bulunulmuştur. Uluslararası hukuk çerçevesinde Türkiye'nin sadece Mısır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Suriye ile değil, Libya, İsrail ve hatta Lübnan ile de karşılıklı kıyıları bulunduğu ve Türkiye'nin bu devletlerle de deniz yetki alanı paylaşımı antlaşmaları akdedebileceği hususu tespit ve önerilerin esasını oluşturmaktadır. Bu durumda Türkiye'nin, uluslararası hukuka uygun hak ve menfaatleri doğrultusunda Doğu Akdeniz'de yeni bir deniz yetki alanları haritasını ortaya koyması mümkün olabilecektir.

***Anahtar kelimeler:** Doğu Akdeniz, Kıbrıs, ilgili kıyıdaş, deniz yetki alanlarının sınırlandırılması, Münhasır Ekonomik Bölge (MEB), Enerji*

Abstract:

The paper analyzes the respective positions of the littoral states including Turkey with regard to the delimitation of maritime zones taking the significance of Cyprus and the value of Eastern Mediterranean in historical, strategic and economic aspects into consideration. In the light of this analysis, the paper then gives a number of legal and technical recommendations in order for Turkey to effectively advocate and safeguard its legitimate rights and interests. The basic tenet of these recommendations is that Turkey can make treaties on delimitation of maritime zones not just with Egypt, the Turkish Republic of Northern

*Türk Deniz Kuvvetleri Komutanlığı.

Cyprus, and Syria but also with Libya, Israel, and Lebanon with which it shares coasts facing one another. Through such treaties Turkey will be able to assert a new map of maritime areas in Eastern Mediterranean in accordance with its own rights and interests enshrined in international law.

Keywords: *Eastern Mediterranean, Cyprus, relevant littoral, delimitation of the maritime areas, Exclusive Economic Zone (EEZ), energy*

1. DOĞU AKDENİZ'İN ÖNEMİ

1.1. Coğrafi Sınırları

Bugün Doğu Akdeniz'in, Tunus'daki Bon Burnu ile İtalya'ya bağlı Sicilya Adası'nın batıya uzanan ucundaki Lilibeo Burnu arasında çizilen hattın doğusundaki bölgeyi ifade ettiği konusunda genel bir mutabakat vardır. Bu tanımlamaya istinaden Doğu Akdeniz; İtalya, Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Karadağ, Arnavutluk, Yunanistan, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail, Filistin, Mısır, Libya ve Tunus kıyıları ile çevrilidir.¹

1.2. Tarihi Önemi

Tarihin değişik safhalarında büyük savaşlara sahne olmuş olan Doğu Akdeniz aslında birçok tarihçi ve yazarın “Verimli Hilal” dedikleri bölgede yer alır.² Gerçekten de Mısır, Mezopotamya ve Anadolu, Dünya'nın en verimli topraklarına sahiptir. Tarih boyunca oluşan uygarlıkların ilk hedefi, bu bölgelere hâkim olmaktı. Böylece, kara ve deniz yoluyla dünya ticareti kontrol altına alınabilmekteydi. Bu yüzden

¹ Dursun Yıldız, *Akdeniz'in Doğusu (Tarihi Geçmişi, Stratejik Önemi ve Su Sorunu Açısından)* (İstanbul: Bizim Yayınlar Kitapevi, 2008), 4.

² Daniel Pipes, *Greater Syria: The History of an Ambition* (Londra: Oxford University Press, 1990), 15.

Münbit hilal yayı, İsrail, Lübnan, Suriye, Türkiye, Irak, İran sınırları içinde kalan Güney Doğu Torosların güneyinde Zağros Dağları'nın batısında Basra Körfezi'nin kuzeyinde kalan verimli topraklara sahip hilal şeklindeki bölge.

oluşan insan hareketleri, Doğu Akdeniz’i tarihin her döneminde Dünya’nın en önemli ve kalabalık merkezlerinden biri haline getirmiştir.³

Tarihin her döneminde Akdeniz’e hâkimiyet, imparatorlukların ve devletlerin ilk hedefini oluşturmuştur. Büyük İskender’in kurduğu İmparatorluk ile Doğu Roma-Bizans İmparatorluğu’nun ağırlık merkezi Doğu Akdeniz’di.⁴ Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu, İslamiyet’in doğuşuna kadar bölgenin hâkimiyetini elinde tutmuştur. Zira Antik Roma’da Akdeniz için “Bizim Deniz” anlamına gelen,⁵ Latince “Mare Nostrum” ifadesi kullanılırdı.⁶

VII. Yüzyılda Emevilerin kuruluşundan itibaren Müslümanlar da, süratle denizciliğe önem vermeye başlamışlar ve ardından da kuzey sahillerinden bazıları hariç Akdeniz’e asırlarca hükmetmişlerdir. Ancak XII. ve XIII. Yüzyıllardaki Haçlı Seferleri, donanma faaliyetlerinin uzun süre aksamasına sebep olmuştur. XII. ve XIII. Yüzyıllarda Mısır, Suriye ve Türk Memlûkları, Akdeniz’in doğusunda, yine de mevzii bir kudrette deniz gücüne sahiptiler. XV. Yüzyılın sonlarından itibaren bir deniz imparatorluğu olarak gelişmeye başlayan Osmanlılar, deniz hâkimiyet teorisinin temelini oluşturan ünlü Türk Amiralî Barbaros Hayreddin Paşa’nın “Denizlere hâkim olan cihana hâkim olur” özdeyişini hayata geçirerek denizci bir millet olma yolunda ilerlemiştir.⁷ Tahta geçen her Osmanlı Padişahı Akdeniz’e büyük önem vermiştir. Verilen bu öneme istinaden nihayet XVI. Yüzyılda, Kanuni Sultan Süleyman zamanında Osmanlılar, Akdeniz’in neredeyse tamamına egemen olmuştur. Osmanlı Donanması, XVI. Yüzyıldan XVII. Yüzyıl ortalarına kadar Karadeniz ile

³ Şenay Kaya, *Uluslararası Deniz Hukuku Kapsamında Doğu Akdeniz Sorunları*, Yüksek Lisans Tezi (Ankara: Ankara Üniversitesi, 2007), 5.

⁴ İsmail Zubari, “Samandağ’ın Tarihçesi,” Haziran 1998, erişim tarihi 03.11.2011, <http://www.angelfire.com/sd/samandag/yenitarih.html>.

⁵ Göknur Akçadağ, “Kara Denize Hâkimdir İlkesi-2,” erişim tarihi 26.10.2011, <http://www.turkishny.com/drgoeknur-akcada/66738-kara-denize-hakimdir-ilkesi-2->.

⁶ Metin Erksan, *Mare Nostrum Bizim Deniz, Yunan Sorunu* (Adıyaman: Hil Yayınları, 1999), 24.

⁷ Ali Kurumahmut, *Ege’de Temel Sorun Egemenliği Tartışmalı Adalar* (İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998), 35.

Akdeniz'in hâkimi olarak denizlerde seyretmiştir.⁸ XVII. Yüzyılda Venedikliler, Osmanlı Donanması'nın çağa ayak uyduramamasından istifade ederek,⁹ Doğu Akdeniz'de tekrar üstünlük sağlamışlarsa da Osmanlı Donanması'nda çağın modernizasyonu sağlanıp kalyon devri başlatılınca,¹⁰ Akdeniz'de yarım asır süren Venedik üstünlüğü tekrar son bulmuştur.¹¹ Doğu Akdeniz'de Osmanlı Devleti'nin üstünlüğü XIX. Yüzyıl ortalarına kadar devam etmiştir. Aslında Osmanlı Devleti'nin denize ve denizciliğe verdiği önemin azalması ölçüsünde sınırlarının küçüldüğü ve yüzlerce yıl sonra başladığı yere, Anadolu kıyılarına çekilmek zorunda kaldığı ifade edilebilir.¹²

1.3. Günümüzde Doğu Akdeniz'in Stratejik Açından Önemi

Akdeniz; Kıbrıs, Sicilya, Malta Adalarına, Doğu Akdeniz ile Hint Okyanusu'nu birleştiren Süveyş Kanalı'na sahip olması ve dünya petrolünün yarıdan fazlasını ihtiva eden Ortadoğu ve komşu bölgelerini kontrol altında tutması nedeni ile hem bu bölgede bulunan devletlerin, hem de diğerlerinin ilgisini çekmektedir. Doğu Akdeniz ise, genel coğrafi konumu itibariyle Dünya'nın doğusu ile batısını birbirine bağlayan ticaret yolu üzerinde bulunmaktadır. Zira Doğu Akdeniz, Türkiye ve Suriye üzerinden Mezopotamya ve Yakındoğu'ya, Süveyş Kanalı ile de Arap Yarımadası'na ve Basra Körfezi'ne ulaşmaktadır. Kıyısı olan devletler ile Avrupa, Güneydoğu Asya ve Afrika ülkelerine yapılan deniz ticaretinin düğüm noktası olan Doğu Akdeniz'in önemi, Süveyş Kanalı'nın açılması sayesinde Avrupa-Uzakdoğu hattı, Ümit Burnu'ndan geçen yola göre 7.000 deniz mili kısalmış olmasıyla daha da artırmıştır.

⁸ "Osmanlı Tarihi Uygarlığı," erişim tarihi 16.02.2012, <http://www.scribd.com/doc/75580345/72036939-Osmanli%C4%B1-Tarihi-Uygarli%C4%B1%C4%9F%C4%B1>.

⁹ Diğer yandan, İberik (Portekiz) İspanya gücü ve Osmanlılar ile olan mücadelesi Osmanlı deniz üstünlüğünün 16'ncı yüzyıldan sonra zayıflamasında etkili olmuş iken, daha sonra (17 ve 18'nci yüzyıllarda) ise bu zayıflamada Rusya'nın yükselen gücü rol oynamıştır.

¹⁰ "Osmanlı Döneminde Bir İmparatorluk Dili Olarak Türkçe," erişim tarihi 16.02.2012, <http://www.osmanli.org.tr/osmanlidaegitim.php?bolum=7&id=200>.

¹¹ "Osmanlı Döneminde Bir İmparatorluk Dili Olarak Türkçe," erişim tarihi 16.02.2012, <http://www.osmanli.org.tr/osmanlidaegitim.php?bolum=7&id=200>.

¹² Kurumahmut, *Ege'de Temel Sorun Egemenliği Tartışmalı Adalar*, 8.

Adalar açısından bakıldığında Sicilya, Malta, Messina, Meis ve Kıbrıs Doğu Akdeniz’in önemli adalarını teşkil etmekte ise de, Doğu Akdeniz’in jeopolitik ve jeostratejik açıdan en önemli adasının Kıbrıs olduğunu söylemek mümkündür. Zira Kıbrıs, Ortadoğu ve Doğu Akdeniz’in kontrol edilmesindeki işlevinden dolayı ilgi odağıdır. Adanın stratejik değeri, özellikle deniz ticaret yolları ile başlıca hava yollarından biri üzerinde bulunması ile artmakta ve menfaat çatışmalarına sahne olmaktadır. Ada, bütün Ortadoğu ülkelerini kontrolünde bulunduran “sabit bir uçak gemisi” gibidir.¹³ Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail, Ürdün tamamen, Irak ve Mısır ise kısmen bu geminin menziline sahiptir. Ortadoğu Bölgesinin kalbi, İskenderun-Basra-Süveyş üçgenidir. Kıbrıs, coğrafi mevki itibarıyla bu üçgenin iki köşesi olan İskenderun ve Süveyş’i kontrol altında bulundurmaktadır. Ortadoğu’da hâkimiyet kurmak iddiasında olan devletler için Kıbrıs Adası, Ortadoğu’ya giriş anahtarıdır.¹⁴ Tarihin ilk çağlarından beri ister deniz hâkimiyet teorisi,¹⁵ ister kara hâkimiyet teorisi olsun,¹⁶ Asya-Avrupa-Afrika hatta Asya-Pasifik bölgesinde etkin olmak isteyen güçler, öncelikle bu hedeflerine ulaşmak için Doğu Akdeniz Havzası’na hâkim olma ve bu alanı kontrol altında bulundurma ihtiyacını hissetmiştir.

¹³ Altınur Kılıç, “1571 yılındaki Fetihden Günümüze Kıbrıs Gerçeği,” 20.02.2011, erişim tarihi 26.10.2011,

<http://www.ilk-kursun.com/2011/02/1571-yilindaki-fetihden-gunumuze-kibris-gercegi/>.

¹⁴ Kaya, Uluslararası Deniz Hukuku, 1.

¹⁵ Ahmet Fasil, “Jeopolitik Konuma Farklı Bir Bakış,” erişim tarihi 16.02.2012,

<http://www.hikayeler.net/yazilar/45522/jeopolitik-konuma-farkli-bir-bakis/>.

Deniz Hâkimiyet Teorisi Amerikalı Amiral Alfred Mahan dünya hâkimiyetinin anahtarının denizler olduğu görüşünü savunmuştur. Mahan’a göre denizler büyük bir üstünlük aracıdır ve kuvvetli bir deniz gücüyle dünya hâkimiyeti sağlanabilir.

¹⁶ Ahmet Fasil, “Jeopolitik Konuma Farklı Bir Bakış,” erişim tarihi 16.02.2012,

<http://www.hikayeler.net/yazilar/45522/jeopolitik-konuma-farkli-bir-bakis/>.

İngiliz, H. Mackinder, 1904’te Tarihin Coğrafi esasları isimli bir eser yazarak burada “kara hâkimiyeti” ile ilgili görüşlerini ileri sürmüştür. İngiliz jeopolitik bilimci Mackinder, teorisini 3 temel üzerine inşa eder: Doğu Avrupa’ya hâkim olan merkez bölgesini kontrol eder. Merkez bölgesine hâkim olan dünya adasını kontrol eder. Dünya adasını kontrol eden dünyayı kontrol eder. Mackinder siyasi başarılar adına fiziki imkânlara büyük önem vermiştir. Mackinder’e göre dünya hâkimiyeti halen merkez bölgesine hâkim olan Rusya’nın olabilir. Başarılı olabilecek bir harp için Mackinder Fransa’yı başlangıç, İngiltere’yi hava meydanı, ABD ve Kanada’yı insan, endüstri ve kaynak gücü olarak görmekte ve hâkimiyet adına bu güçlerin birleşmesini zorunlu görmektedir.

Doğu Akdeniz Havzası'nda yaşayan topluluklardan, bahse konu bölgelere hâkim olma arzusu ve/veya imkân-kabiliyetine sahip olmayan ülke ve toplulukların ise bu mücadelenin dışında kalma lüksü mevcut değildir. Mücadeleye, hâkim olma isteğiyle olmasa bile bir başka gücün iradesiyle zorlanmaları kaçınılmazdır. Öte yandan küresel güçler doğrudan kendi ihtiyaçları için olmadığı durumlarda bile kaynakların diğerleri tarafından kullanılmasını engelleyebilmektedir. Böylece muhtemel rakiplerinin gelişimini önleme amacıyla Doğu Akdeniz Havzası'nda ulaşım, enerji kaynağı ve askeri bağlamda kendi lehine, rakiplerinin ise aleyhine olacak düzenlemeler tatbik etmeye çalışmaktadır.

Zira tarihsel süreçte küresel ve bölgesel güçler, hem kendi menfaat ve güvenliklerini uzak mesafelerden koruma, hem de diğer devletleri tehdit ve baskı altında tutma gayreti ile Doğu Akdeniz'e yerleşme ve Doğu Akdeniz'i denetim altında tutma çabasında olmuştur. Esasen Ortadoğu'nun kontrol edilmesi, gerektiğinde müdahale imkânının elde bulundurulması, Kuzey Afrika'nın benzer şekilde kontrol altında tutulması, Rusya'nın güneye inme ve batılı güçlerin Rusya'yı engelleme çabası Doğu Akdeniz'i askeri bir mücadele alanı haline getirmiştir. Nitekim; bu nedenle Osmanlı Devleti Rodos, Girit ve Kıbrıs'ı elde bulundurmaya ciddi gayret sarf etmiştir. Günümüzde ise;

- İngiltere'nin terk etmiş gibi görünse de Kıbrıs'ta üsler aracılığıyla halen mevcudiyeti ve Körfez Krizi sırasında Kıbrıs'taki bu üslerini kullanmış olması,¹⁷

- ABD'nin bölgedeki kimi fiziki ileri üslerine (İncirlik/Adana, Suda/Girit, Gaeta/İtalya vb.) ilave olarak uçak gemisi gruplarını Akdeniz'de dolaştırması,

- Rusya'nın hemen her dönemde Doğu Akdeniz Havzası'nda üs edinme gayretleri (şimdilerde Tartus),¹⁸

¹⁷ Osman Metin Öztürk, *Kıbrıs Annan Belgeleri I, II, III Üzerine Değerlendirmeler* (Ankara: Gazi Kitapevi, 2004), 14.

¹⁸ Kerim Has, "Rusya'nın Suriye Denklemindeki Yeri: İkili ve Bölgesel Çıkarlar," *USAK Stratejik Gündem Dergisi*, 06.09.2011, 22.

- Fransa’nın 1 Mart 2007’de Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ile Baf kentinde bulunan “Andreas Papandreu Hava Üssü”nün kullanımını da içeren bir askeri işbirliği antlaşması imzalaması bu çabalara birer örnektir.¹⁹

Aslında Doğu Akdeniz ve Kıbrıs, sadece bölgesel ve küresel üstünlük sağlama mücadelesi açısından değil, barış ve istikrara katkı sağlanması açısından da önemli bir coğrafyadır.²⁰ Bölgenin, Ortadoğu’da ortaya çıkmış kriz, gerginlik ve çatışmalarda insani ve askeri açıdan etkin roller oynadığı bilinmektedir. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri, 1980’li yılların ilk yarısında Lübnan’da yaşanan kanlı olaylar sırasında, bu ülkedeki vatandaşlarını Kıbrıs Adası üzerinden tahliye edebilmiştir. Bu örnekler, Doğu Akdeniz’in Ortadoğu’ya hâkimiyet ve istikrarda ne kadar önemli rol oynadığının bir göstergesidir.

Diğer yandan, Doğu Akdeniz’in önemi artarak sürmektedir. Bu önem ulaştırma ve enerji boyutlarında zemin bulmaktadır. Akdeniz’de yılda ortalama 220.000’den fazla gemi seyir halinde bulunmakta, dünya denizlerinin sadece % 1’ini kapsayan bir deniz alanı olmasına rağmen dünya deniz trafiğinin 1/3’ü Akdeniz’de gerçekleşmektedir.²¹

Atlas Okyanusu ile Akdeniz’i bağlayan Cebelitarık Boğazı ise her gün 170’den fazla gemiye geçiş imkânı sağlamaktadır. Bu sayı Hint Okyanusu ve Kızıl Deniz ile Akdeniz’i bağlayan Süveyş Kanalında ortalama 49,²² Akdeniz ve Karadeniz’i birbirine bağlayan Türk Boğazlarında (İstanbul Boğazı ve Çanakkale Boğazı) ise yaklaşık 150’dir. Türk Boğazları’nda bu rakamın 2001 yılında 65 olması söz konusu hareketliliğin logaritmik şekilde artma eğiliminde olduğunu

¹⁹ Müfide Zehra Erkin, “AB’nin Kıbrıs Stratejisi...,” *Cumhuriyet Gazetesi*, erişim tarihi 17.02.2012, <http://cumhuriyet.com.tr/?hn=211208>.

²⁰ Erişim tarihi 14.10.2011,

<http://www.tasam.org/modules.php?name=news&file=article&sid=308.htm>.

²¹ “Mediterranean Sea,” erişim tarihi 12.10.2011,

<http://www.essentialcrystalsalt.com/crystal-salt/dead-sea-salt-scrub-reviews>.

²² Kaya, Uluslararası Deniz Hukuku, 8.

göstermektedir.²³ Akdeniz ve Karadeniz’i birbirine bağlayan Türk Boğazları’ndan 2009 yılında 49.453 adet, 2010 yılında ise 51.422 adet gemi geçmiştir.²⁴

Öte yandan 2010 yılında Türkiye’de; 5.8 milyon adet konteynır, 101 milyon ton kuru yük, 1.5 milyon adet araç hareketi gerçekleşmiştir. Türk limanlarının indirme-bindirme kapasitesi ise 200 milyon tona erişmiştir. Bu rakamın mevcut ihtiyaçlar göz önüne alınarak 4 yılda 400 milyon tona çıkarılması hedeflenmektedir.²⁵ Söz konusu hareketliliğin yaklaşık %32’si Doğu Akdeniz limanları üzerinden gerçekleşmiştir.²⁶ Ayrıca, Marmara ve Karadeniz liman kapasiteleri de Ege ve Akdeniz’deki trafik yoğunluğunu artırmaktadır. Bu verilere göre, Akdeniz’de Türkiye’ye yönelik deniz trafiğinin sekteye uğraması, dış alım/satımı ve akaryakıt sevkiyatını sadece ulusal boyutta değil, uluslararası ve küresel boyutta önemli ölçüde etkileyecektir.²⁷ Tüm bu veriler; Doğu Akdeniz’in, daha önce de belirtildiği üzere Cebelitarık, Süveyş ve Karadeniz üzerinden işleyen deniz ticaretini kontrol edebilen önemli bir coğrafya olduğunu ve üzerinde yer alan deniz trafik hatlarının dünya ticareti için hayati önemi haiz olduğunu açıkça teyit etmektedir. Sadece Süveyş Kanalı’ndan, 105 farklı ülkeden yıllık ortalama 18.000 gemi geçtiğine dair verilere bakıldığında dahi söz konusu ticaretin korunması ve/veya engellenmesinin ticari olduğu kadar askeri öneminin de bulunduğu kolayca anlaşılacaktır.²⁸

²³ “Deniz Taşıtları ve Denizyolu Taşıma İstatistikleri,” Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, erişim tarihi 07.09.2011, <http://www.denizcilik.gov.tr/dm/istatistikler/ResmiIstatistikler/>.

²⁴ “Deniz Taşıtları ve Denizyolu Taşıma İstatistikleri,” Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, erişim tarihi 07.09.2011, <http://www.denizcilik.gov.tr/dm/istatistikler/ResmiIstatistikler/>.

²⁵ “İhracatçı Limanlara Sığmıyor,” Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği, erişim tarihi 17.02.2012, <http://www.utikad.org.tr/haberler/default.asp?id=8583>.

²⁶ “Deniz Taşıtları ve Denizyolu Taşıma İstatistikleri,” Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, erişim tarihi 11.09.2011, <http://www.denizcilik.gov.tr/tr/istatistik-dosyalar/brosur/default.htm>.

²⁷ Kaya, Uluslararası Deniz Hukuku, 8.

²⁸ “Süveyş Kanalı Seyir İstatistikleri,” Süveyş Kanalı Resmi İnternet Sitesi, erişim tarihi 08.10.2011, <http://www.suezcanal.gov.eg/TRstat.aspx?reportId=4>.

Enerji açısından ele alındığında bu bölge, Ortadoğu ve Hazar Bölgesi enerji merkezleri ile buralardaki boru hatlarını da kontrolünde bulundurmaktadır. 13 Temmuz 2006 tarihinde Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) petrol boru hattının devreye girmesi ile beraber, Hazar Denizi’nin doğusundaki ülkeler için önemli bir ithalat ve ihracat kapısı durumuna gelmiş olan İskenderun Körfezi, Doğu Akdeniz’i tamamıyla etkisine almıştır. BTC ve Kerkük-Yumurtalık hattına Samsun-Ceyhan hattı da ilave edildiğinde,²⁹ Doğu Akdeniz Bölgesi’ne Türkiye çıkışlı petrol miktarı 170 milyon tona başka bir ifade ile dünyanın 2010 yılında tüketmiş olduğu petrolün % 7’sine ulaşacaktır.³⁰ Bu veriler de dikkate alınırsa Doğu Akdeniz, gerek bu coğrafyaya ve gerekse bu coğrafyadan Batı’ya yönelik hem enerji hem de ticari emtianın ithalat ve ihracatının geçiş ve ulaşım güzergâhının önemli bir parçasını teşkil etmektedir.³¹

Ayrıca, silah ve askeri maksatla kullanılabilir diğer malzeme akışının kontrol altında bulundurulması, kitle imha silahları ve benzeri materyalin yayılmasının önlenmesinin askeri anlamda önemi bu havzada kendini daha çok hissettirmektedir. Nitekim NATO, bu amaçlara hizmet etmesi amacıyla bölgede “Etkin Çaba Harekâtı’nı” sürdürmektedir.³²

²⁹ “Samsun-Ceyhan Boru Hattı Projesi’nde Önemli Adım,” 22.01.2010, erişim tarihi 18.03.2011, <http://www.sanayiden.com/tr/haber/4/samsun-ceyhan-boru-hatti-projesi-8217;nde-onemli-adim.html>.

³⁰ “Ceyhan İŞGEM’in temeli atıldı,” T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı, erişim tarihi 17.02.2012, <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Haberler.aspx?ref=326>.

³¹ Öztürk, *Kıbrıs Annan Belgeleri*, 7.

³² “Dz.K.K.lığının NATO Faaliyetlerine Katılım Durumu,” Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, erişim tarihi 26.10.2011, http://www.dzkk.tsk.tr/turkce/DzKKUluslarArasiGorevler/NATO_Faaliyetleri.php.

“Etkin Çaba Harekâtı” (Operation Active Endeavour-OAE), ABD’nin terörizme karşı başlattığı harekâta NATO tarafından sağlanan destek çerçevesinde icra edilmektedir. Harekât, ülkeler tarafından tahsis edilen 2-3 fırkateynden oluşan bir süstü görev grubu veya NATO Daimi Deniz Görev Grupları (SNMG-1 ve SNMG-2) tarafından Akın Harekâtı (Surge Operations) şeklinde desteklenmektedir. Türk Deniz Kuvvetleri, Etkin Çaba Harekâtı’na, NATO Daimi Deniz Görev Grubu-2’deki fırkateyne ilave olarak İzmir’de 4 saatlik hazırlık durumda bulunan 1 korvet/ hücumbot ile de destek vermektedir. Ayrıca, Etkin Çaba Harekâtı’na belirlenen dönemlerde periyodik olarak 1 fırkateyn, 1 akaryakıt gemisi ve 1 denizaltı tefirik edilmek suretiyle ilave destek sağlanmaktadır. Etkin Çaba Harekâtı’nın icra edildiği harekât alanının merkezinde

Ayrıca, Bakü-Tiflis-Ceyhan (BTC) petrol boru hattının Temmuz 2006 ayından itibaren faaliyete geçmesinden sonra dünya deniz ticaretinin önemli odak noktalarından biri haline gelen Doğu Akdeniz'deki deniz ulaştırma hatlarının korunması ve enerji güvenliğinin sağlanması diğer bir önemli konudur.

Bu nedenle Türk Deniz Kuvvetleri de, bölgede enerji başta olmak üzere, deniz ulaştırma hatlarının güvenliğini ve açık tutulmasını sağlamak amacıyla bir takım faaliyetlerde bulunmaktadır. 2004 yılından itibaren NATO'nun Etkin Çaba Harekâtı ile bağlantılı olarak icra ettiği "Akdeniz Kalkanı Harekâtı" bölgedeki muhtemel risk ve tehdit unsurlarına ve yasa dışı faaliyetlere karşı caydırıcılık sağlanması açısından önem arz etmektedir. NATO'nun Ekim 2006 ayındaki Riga Zirvesi sonunda yayımlanan bildiriye, "enerji güvenliğinin sağlanmasının önemini ve bu konudaki milli ve uluslararası girişimlerin desteklenmesini vurgulayan" ifadenin yer alması, Türkiye'nin Akdeniz Kalkanı Harekâtı'nı başlatarak "enerji hatlarının güvenliğinin sağlanması" konusundaki öngörüsünü teyit eder niteliktedir.³³

Enerji taşımacılığının ötesinde, bizatihi Doğu Akdeniz'de bulunduğu ilan edilen doğalgaz ve petrol rezervleri enerji bağlamında ekonomik değere ayrı bir önem kazandırmaktadır. Zira 8 Nisan 2010 tarihinde ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi (USGS-US Geological Survey) tarafından yayınlanan raporda, Kıbrıs, Lübnan, Suriye ve İsrail arasında kalan bölge olan Levant Havzasında 3,45 trilyon metreküp (122 trilyon kübik feetlik) doğalgaz ve 1,7 milyar varil petrol bulunduğu tahmin edildiği

bulunan coğrafi konumuyla Aksaz ve Mersin Deniz Üsleri, 2001 yılından itibaren harekâta iştirak eden gemilere lojistik destek sağlamaktadır.

³³ Doğu Akdeniz bölgesinde Ceyhan Terminali çıkışlı stratejik petrol ulaştırmasının güvenliğini tesis etmek ve dolaylı olarak küresel enerji güvenliğine katkı sağlamak, bölgedeki muhtemel risk ve tehdit unsurlarına karşı varlık göstererek caydırıcılık sağlamak, NATO'nun bölgedeki deniz güvenliği çabalarını desteklemek, muhtemel deniz yetki alanlarında sancak/varlık göstermek amacıyla 1 Nisan 2006 tarihinden itibaren icra edilmektedir. Akdeniz Kalkanı Harekâtı'nda fırkateynler, korvetler, karakol gemileri, helikopterler ve deniz karakol uçakları görev yapmaktadır.

belirtilmektedir.³⁴ Bu tahmin dünyanın en büyük doğalgaz yataklarından birinin Doğu Akdeniz’de bulunduğu işaret etmektedir.

ABD Jeolojik Araştırmalar Merkezi tarafından Nil Delta Havzasında ise yaklaşık 1,8 milyar varil petrol; 6,3 trilyon metreküp (223 trilyon kübik feet) doğalgaz ve 6 milyar varil³⁵ sıvı doğalgaz rezervi olduğunun tahmin edildiği,³⁶ Kıbrıs Adası’nın çevresinde ise 8 milyar varil olduğu söylenen petrol rezervinin yaklaşık değerinin 400 milyar dolar civarında olduğu açıklanmıştır.³⁷ Ayrıca “Herodot” olarak adlandırılan Girit’in güney ve güneydoğusundaki alanda biri 1,5, diğeri 2 trilyon metreküp olmak üzere toplam 3,5 trilyon metreküplük doğalgaz bulunmaktadır.³⁸ Bu bağlamda; Doğu Akdeniz’de yaklaşık olarak toplam değeri 1,5 trilyon dolar olan 30 milyar varil petrole eşdeğer hidrokarbon yatakları bulunduğu değerlendirilmektedir. 2010 yılı tüketim miktarları dikkate alındığında, Doğu Akdeniz’deki hidrokarbon rezervinin, Türkiye’nin yaklaşık 572 yıllık, Avrupa’nın ise 30 yıllık doğal gaz ihtiyacını karşılayabilecek seviyede olduğu anlaşılmaktadır.³⁹ Arama çalışmalarının halen birçok bölgede devam ettiği ve olası yeni sahaların keşfi ile ilan edilmiş bu rezervlerin daha da artacağı düşünüldüğünde, enerji bağlamında Doğu Akdeniz’in önemi bir kat daha artmaktadır. Diğer yandan, hem petrol hem de doğal gazın varlığına delalet ettiği gibi,

³⁴ Jessica Robertson, “Natural Gas Potential Assessed in Eastern Mediterranean,” 04.08.2010, erişim tarihi 01.09.2011, <http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>.

³⁵ 0,715 milyar metreküp.

³⁶ USGS Fact Sheet 2010-3027, “Undiscovered Oil and Gas of the Nile Delta Basin, Eastern Mediterranean,” erişim tarihi 24.08.2011, <http://geology.com/usgs/nile-delta-oil-and-gas/>.

³⁷ Bahadır Selim Dilek, “Akdeniz’de Sanal Petrol Oyunu,” erişim tarihi 16.02.2012, http://www.emo.org.tr/ekler/c03b704bd986e_ek.pdf?dergi=508.

³⁸ Erişim tarihi 17.02.2012, <http://www.sfakia-crete.com/forum2/read.php?3,4992>.

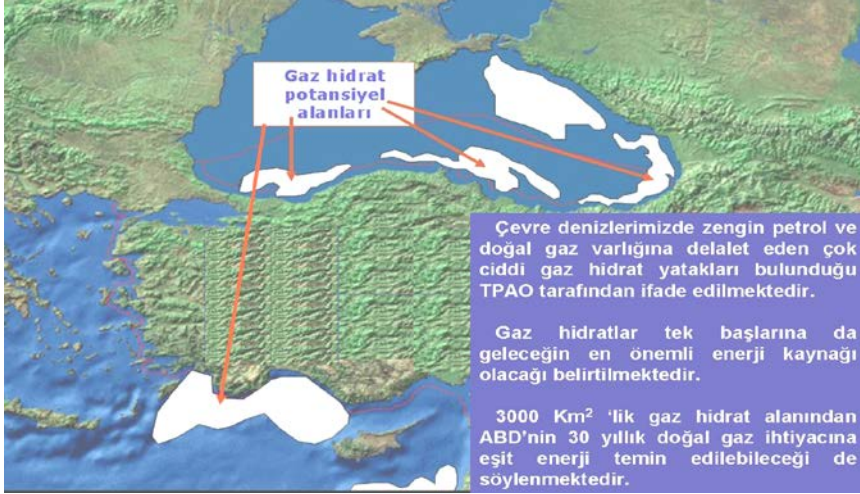
³⁹ Türkiye’nin 2010 yılındaki yıllık doğalgaz ihtiyacının 37 milyar metreküp, 2009 yılındaki yıllık tüketim miktarının 35,1 milyar metreküp olarak gerçekleştiği, yıllık petrol tüketiminin ise 30 milyon ton olduğu dikkate alındığında; Doğu Akdeniz’de bulunan ortalama yaklaşık 20 trilyon metre küp doğal gazın Türkiye’nin 572 yıllık ihtiyacını karşılayabilecek bir potansiyele sahip olduğu hesaplanmıştır. AB üyesi ülkelerin yıllık doğalgaz ihtiyacının 500 milyar metreküp olduğu düşünüldüğünde Kıbrıs-İsrail-Mısır-Girit bölgesindeki söz konusu rezervlerin (toplamda 15 trilyon metreküp) önümüzdeki 30 yıl Avrupa’nın doğalgaz ihtiyacını karşılayabileceği görülmektedir.

geleceğin enerji maddesi olarak da ifade edilen gaz hidrat yatakları⁴⁰ Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın (TPAO) tespitlerine göre Karadeniz'in yanı sıra Doğu Akdeniz'de de bulunmaktadır.⁴¹ 3.000 kilometrekarelik bir gaz hidrat yatağının ABD'nin 30 yıllık enerji ihtiyacını karşılayabildiği belirtilmektedir. İsrail'in zengin doğal gaz

⁴⁰ Neslihan Ocakoğlu, *Gaz Hidratlar ve Önemi: Türkiye Çevresinde Denizlerde Gaz Hidrat ve Hidrat ve Sığ Gaz Aramaları* (İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 2009), 1. Gaz Hidratlar su ve hafif doğal gazların ki genellikle metan gazı karışımından doğal yolla oluşan kristal yapıya katılardır. Gaz hidratların ayrışması sonucu açığa çıkan yüksek hacimli metan gazı geleceğin potansiyel enerji kaynağı olarak görülmekle birlikte; küresel iklim değişikliklerinde de potansiyel bir role sahiptir. Bu sebeplerden dolayı, gaz hidratların hem doğasını anlamaya yönelik hem de dünyadaki potansiyel gaz hidrat rezervlerini araştırmaya yönelik çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışmalar göstermiştir ki, karalarda ve denizlerde gaz hidratların oluşumunu ve kararlılık zonlarını etkileyen temel parametreler; basınç, sıcaklık, jeotermal gradyan, gaz bileşimi, ortamın gözenekliliği, gözenek suyu tuzluluğu ve gaz doygunluğunun derecesidir. Sismik ve akustik yöntemler gaz hidrat aranmasında yaygın olarak kullanılır. Ayrıca sismik yöntemlerin yetersiz olduğu durumlarda Doğru Akım Elektrik Özdirenç ve Kontrollü Kaynak Elektromanyetik Yöntemler kullanılır. Türkiye çevresindeki denizler genellikle sığ derinliklerde yüksek oranda gaz hidrat ve hidratin altında kapanlanan serbest gaz potansiyeline sahiptir. Karadeniz ve Akdeniz'de gaz hidratla ilişkili olarak çok sayıda gaz bacaları, gaz sızıntıları, gaz cepleri ve çamur volkanlar keşfedilmiştir.

⁴¹ Bu konuda uzman Prof. Dr. Günay Çiftci "Dünyadaki hidratların çoğunun derin deniz tabanı altında binlerce kilometrelik alanları kapsayan yerlerde bulunduğunu, dünya çapında gaz hidratlarda tutulan metan gazı miktarının dünyadaki tüm fosil yakıtlarında tutulan karbonun iki katı olduğunu, dünyadaki gaz hidrat yataklarının rezervinin 3 bin 700 trilyon ile 10 milyon trilyon metre küp arasında olduğunu ve Karadeniz'in dünyada sayılı hidrat yataklarından olduğunu, petrol endüstrisi ve hükümetlerin dünyada, buza benzer enerji mineralleri olan gaz hidratları araştırmaya başladıklarını, bu kapsamda Japonya Hükümeti 1995 yılında ulusal bir program oluşturarak, Japan National Oil Corp (JNOC) Kanada'nın McKenzie Deltası'nda sondajla arama çalışmaları yaptığını, 2015 yılında ekonomik üretimi planladığını, ABD'nin güneydoğu kıta yamacındaki Blake Platosu'nda yaklaşık 3 bin metre karelik hızlı çökme alanında ABD'nin yıllık gaz tüketiminin yaklaşık 30 katına eşit metan rezervi saptandığını, gaz hidratların büyük bir olasılıkla petrol ve doğal gaz rezervlerin tükenmesiyle, dünyanın gelecekteki enerji kaynağı olacağını, petrol şirketlerinin yerini sonunda hidrat şirketlerinin alacağını düşünülüğünü, Türkiye'nin Karadeniz, Ege ve Akdeniz ile üç tarafı çevrili ve bir iç deniz olan Marmara Denizi ile yaklaşık 7 bin kilometrelik kıyı uzunluğuna sahip bulunduğunu, bir denizci ülkesi olması gereken Türkiye, denizlerindeki enerji, maden ve endüstriyel hammadde kaynaklarını yeterince değerlendiremediğini, Akdeniz'de Antalya Körfezi'nde ve Girit Adası civarında gaz hidratların varlığının tahmin edildiğini, özellikle Karadeniz'in Almanya, Fransa, Rusya ve ABD tarafından son üç yılda yoğun olarak araştırıldığını, Karadeniz'deki gaz hidratin yüzeye yakın bir yerde bulunduğunu, gazın altında büyük miktarda petrol ve doğalgazın bulunabileceğini, dünyada sadece Sibiry'a kadaran gaz hidrat çıkartıldığını" ifade etmektedir.

bulduğunun belirtildiği alanlar ile aşağıdaki haritada gaz hidrat bulunduğunu gösteren alanların birbiri ile örtüşüyor olması ilginçtir ve bulguların doğruluğuna delalet etmektedir. Aşağıdaki haritada görüleceği üzere Antalya Körfezi ve civarı zengin gaz hidrat yatakları doludur ve bu alan yaklaşık 80.000 kilometrekaredir.

Şekil-1 Gaz Hidrat Yataklarını Gösterir Harita⁴²

2. DOĞU AKDENİZ'DE DENİZLERİN PAYLAŞIM MÜCADELESİ

Doğu Akdeniz'in çok boyutlu (askeri, ticari, ulaştırma v.s.) stratejik öneminin yanı sıra, sahip olduğu düşünülen yüksek enerji potansiyeli doğal olarak kaynakların ve dolayısıyla denizlerin paylaşımı mücadelesini de beraberinde getirmiştir. Bu mücadelede Doğu Akdeniz'e kıyıdaş devlet/yönetimlerin tutumlarını özetlemeden önce, ağırlıklı teamül hukuku şekline dönüşmüş 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nden ve ilgili hükümlerinden kısaca bahsetmek faydalı olacaktır.

⁴² TPAO Strateji Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan bir sunumdan alınmıştır.

2.1. Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Açısından Değerlendirme

Devletler 1958 yılından itibaren toplanan deniz hukuku konferansları yolu ile 20'nci yüzyılın ikinci yarısında denizlerde sahip oldukları egemenlik haklarını büyük oranda genişletmiştir. Klasik deniz alanları olan karasuları, bitişik bölge ve balıkçılık bölgesi gibi dar deniz alanlarından başka, devletlere belirli konularda egemen haklar ve yetkiler tanıyan kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge gibi nispeten çok daha geniş deniz alanları uluslararası hukuka yerleşmiştir. Önceleri teamül olarak uygulanan Münhasır Ekonomik Bölge (MEB),⁴³ 1982 Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi (BMDHS) ile yazılı ve pozitif düzenlemeye kavuşmuştur. MEB, karasularının ölçülmeye başlandığı esas hatlardan itibaren en çok 200 deniz mili genişlikte bir

⁴³ Bugün münhasır ekonomik bölge olarak bilinen deniz alanının devlet uygulamalarına girmesinin; 23 Temmuz 1947 tarihli Şili'nin kıta sahanlığı ve bitişik 200 millik bir alan üzerinde egemenlik iddiasında bulunduğu başkanlık açıklamasıyla gerçekleştiği iddia edilmektedir. Daha sonra Peru, 1 Ağustos 1947'de ve benzer şekilde, diğer devletlerin kıydan 200 mile ulaşan bir deniz alanında seyrüsefer serbestilerini engellemeyen bir koruma, saklama ve araştırma bölgesi kurma bildirisini açıklamıştır. Kavramın ilk devresinde diğer Latin Amerika devletlerinin 200 millik deniz bölgelerini yasama kararlarıyla kurdukları görülmektedir.

1945'te kıydan uzak kaynakların farkına büyük ölçüde varılması sonucu ABD, iki başkanlık bildirisi ile daha önceden açık deniz alanı olarak kabul edilen bir bölgede iddialarda bulunuyordu. 1945 öncesinde, denizlerin bölünüşü bilindiği gibi karasuları ve açık deniz şeklindeydi, ayrıca bitişik bölge kuramı da milletlerarası hukuka yerleşmeye başlamıştı. ABD bu dönemde 3 mil karasuları genişliğinin önemli taraftarlarındandı. Truman'ın yayınladığı bildiriler, Kıta Sahanlığı, deniz yatağı ve toprak altının doğal kaynakları üzerinde yetki ve kontrol iddiasında bulunuyordu. 1970'lerin ikinci yarısında birçok devlet, tek taraflı olarak 200 millik bölge uygulamaya başladıklarında, münhasır ekonomik bölge kavramı ile istemeyerek de olsa tanıştılar. Bu uygulamanın yaygın hale gelmesiyle birlikte, birçok yazar, milletlerarası örf ve adet hukukunun sahildar devlete 200 millik alanda haklar ve yetkiler uygulamaya imkân verdiğini ileri sürmeye başladılar. Bunun bir sonucu, 1980'lerin ortalarında milletlerarası hukukta münhasır ekonomik bölgenin geçerliliği ile ilgili doktrinsel yazılarda tartışmalar, kavramın ortaya çıkışındaki ilk on yıla göre daha ayrılabilir hale geldi. Bu görüşlerden 1979 yılından bu yana baskın olan görüşe göre, MEB'in III. BMDHK'da bir pozitif hukuk kuralı olarak ortaya çıktığını iddia etmektedir. Bu görüşe değişik gruptaki yazarlar, MEB'in özel niteliğinde farklı düşüncelerine rağmen katılmaktadırlar. Bu yazarların hemen hemen hepsine göre, genel örf ve adet hukuku bütün sahildar devletlere 200 millik MEB kurmaya izin vermektedir. *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi (UHP) Cilt 2 Sayı 5 (2006): 50-74.*

alandaki, deniz yatağı ve toprak altı ile üzerindeki suların canlı ve cansız doğal kaynaklarını araştırma,⁴⁴ işletme, muhafaza ve yönetim hakkını ilgili devlete tanımaktadır.⁴⁵ İlgili devletler bu deniz alanında bazı yetkilerin uygulanmasını içeren egemenlik haklarını da kullanabilmektedir.⁴⁶ Bu bakımdan artık günümüzde MEB, cansız kaynakların işletimini öngören kıta sahanlığı haklarından daha fazlasını ilgili devlete sağlaması açısından çok daha önemli bir kavram haline gelmiştir. MEB’e ilişkin hükümler 1982 BMDHS’nin 55-85’inci maddeleri arasında düzenlenmiştir.

MEB’in belirlenmesi için “ilan” ve “antlaşma” şeklinde iki ayrı ya da bütünler yöntem bulunmaktadır. Bu yöntemlerden MEB ilan etmek için 1982 BMDHS’nin 75’inci maddesi gereğince sahildevletinin ilan ettiği MEB’i gösteren harita yayımlayarak veya coğrafi koordinatlara ilişkin listeleri gerektiği şekilde yayımlayarak bunların bir nüshasını BM Genel Sekreteri’ne göndermesi gereklidir.

1982 BMDHS kıyı devletine karasularında ve devamında münhasır ekonomik bölge ilan etme hakkını vermektedir. Öte yandan 1982 BMDHS’nin 74’üncü maddesi, sahilleri bitişik veya karşı karşıya bulunan devletler arasında MEB sınırlandırılmasının hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşması amacıyla Uluslararası Adalet Divanı Statüsü’nün 38’inci maddesinde belirtildiği şekilde, uluslararası hukuka uygun olarak antlaşma ile yapılması gerektiğini de belirtmektedir.⁴⁷ Özetle, Sözleşme

⁴⁴ Petrol ve diğer madenlerin yanı sıra, sudan, akıntılardan ve rüzgârlardan enerji üretimi gibi faydalanma da dâhildir.

⁴⁵ MEB’e ilişkin hükümler 1982 BMDHS’nin 55-85’inci maddeleri arasında düzenlenmiştir. En fazla 200 deniz miline kadar uzanan MEB, karasularının ölçülmeye başladığı hattan itibaren ölçülmeye başlamaktadır (Md. 57; Md. 5-16). Sözleşme, eğer deniz genişliği, bu genişliği karşılayacak kadar büyük değil ise, kıyı devletleri arasında anlaşma yapılmasını öngörmektedir. Ayrıca Sözleşme, MEB ilan eden kıyı devletinin ilan ettiği MEB’i gösteren harita yayımlayarak bir nüshasını BM Genel Sekreterliğine göndermesi gerektiğini belirtmektedir (Md. 75 Para.2).

⁴⁶ Bu bölgede kıyı devletinin yapay adalar, tesisler ve yapılar kurma ve kullanma, bölgesel araştırmalar yapma, deniz çevresini koruma ve gözetme, gümrük, maliye, sağlık ve göçle ilgili düzenlemeler yapma hakkı vardır.

⁴⁷ 1982 Deniz Hukuku Sözleşmesi’nin ilgili 74. ve 83. Maddeleri, uluslararası yargı ve hakemlik kararlarındaki anlayışı aynen yansıtmaktadır. Bu maddeler, hem kıta sahanlığı

ve uluslararası yargı kararları hakkaniyete uygun bir çözüm için; “ilgili tüm taraflar arasında varılacak bir antlaşmadan” bahsetmektedir.⁴⁸ Bununla birlikte MEB’in tek taraflı ilan edilemeyeceğine ilişkin bir düzenleme de bulunmamaktadır.

2.2. Doğu Akdeniz’de Kıyıdaş Devletlerin Tutumları

Doğu Akdeniz’de ise devletlerin tüm kıyıdaşlarla antlaşmadan ziyade MEB’ini tek taraflı olarak ilan etme ve ikili antlaşmalar yapma yolunu seçtikleri görülmektedir. Bu kapsamda, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY),⁴⁹ Libya,⁵⁰ Suriye,⁵¹ Lübnan⁵² ve İsrail⁵³ MEB ilanında bulunmuştur.

hem de MEB sınırlandırması için “kıyıları karşıt ya da bitişik olan devletler arasında kıta sahanlığı sınırlandırması Uluslararası Adalet Divanı Statüsü’nün 38. Maddesinde belirtildiği şekli ile uluslararası hukuk kurallarına dayanan bir antlaşma ile ve hakça çözüm bulmak maksadı ile yapılır” prensibini kabul etmektedir.

⁴⁸ Örnek kararlar: 1977 tarihli İngiltere-Fransa Davası, 1983 tarihli Gine-Gine Bissau davası, 1992 tarihli Kanada-Fransa Saint Pierre & Miquelon Davası, 1999 tarihli Eritre-Yemen Davası, 2009 tarihli Romanya-Ukrayna “Yılan Adası” Davası.

⁴⁹ Sema Sezer, “Doğu Akdeniz’de Rum Petrol Arama Ruhsatları ve Ekonomik Bölge Anlaşmaları” konulu tebliğ, Doğu Akdeniz Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi’nin (DAÜSAM) “International Conference on Middle East and North Cyprus Relations: Perspectives in Political, Economic and Strategic Issues” başlıklı konferansı, 20-21 Mart 2008-Gazi Magosa. GKRY tarafından BM’ye MEB ilanı maksatlı verilen bu harita ilk olarak Doğu Akdeniz Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi’nin (DAÜSAM) 20-21 Mart 2008’de Gazi Magosa’da düzenlediği “International Conference on Middle East and North Cyprus Relations: Perspectives in Political, Economic and Strategic Issues” başlıklı konferansta ASAM Kıbrıs-Yunanistan Uzmanı Sema Sezer tarafından kaleme alınarak sunulan ve daha sonra da çeşitli dergilerde yayımlanan “Doğu Akdeniz’de Rum Petrol Arama Ruhsatları ve Ekonomik Bölge Anlaşmaları” tebliğinde yayımlanmıştır. BM sitesinde bir süre bulunan harita daha sonra kaldırılmıştır.

⁵⁰ “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011),” Birleşmiş Milletler, erişim tarihi 07.01.2012,

http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf.

27 Mayıs 2009’da, Libya Genel Halk Komitesi tarafından çıkarılan bir yasa ile 200 deniz mili genişlikte olacak şekilde Birleşmiş Milletler’e beyan edilmiştir.

⁵¹ “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011),” Birleşmiş Milletler, erişim tarihi 07.01.2012,

http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf.

2.2.1. GKRY

Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Avrupa Birliği’nin desteğini de alarak 2 Nisan 2004’te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye’nin haklarını yok sayarak “Kıbrıs Cumhuriyeti” adına 21 Mart 2003 tarihinden geçerli olmak üzere münhasır ekonomik bölge ilanında bulunmuştur.⁵⁴ GKRY, 17 Şubat 2003 tarihinde Mısır, 17 Ocak 2007 tarihinde Lübnan ve 17 Aralık 2010 tarihinde İsrail⁵⁵ ile MEB sınırlandırma antlaşmaları imzalamıştır. GKRY’nin Lübnan ile imzaladığı anlaşma Türkiye’nin girişimleri neticesinde Lübnan iç hukukunda henüz onaylanmamıştır. Ayrıca, GKRY’nin Suriye ile sınırlandırma antlaşması müzakereleri yürüttüğüne,⁵⁶ Libya ile bir sınırlandırma antlaşması yapma arayışı içinde olduğuna dair bilgiler açık kaynaklarda mevcuttur.⁵⁷

⁵² “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011),” Birleşmiş Milletler, erişim tarihi 07.01.2012,

<http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/LBN.htm>.

⁵³ Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği aracılığıyla 12 Temmuz 2011 tarihinde MEB sınırlarını gösteren koordinat listesini Birleşmiş Milletler’e bildirerek MEB ilanında bulunmuştur.

⁵⁴ Türkiye, 2 Mart 2004 tarihinde BM genel sekreterliğine bir nota vererek, Türkiye’nin uluslararası hukuktan doğan haklarının mevcut olduğunu BM nezdinde bildirmiştir. (Türk Dışişleri Bakanlığı’nın 30 Ocak 2007 tarihli basın bildirisini.) Bu antlaşmanın imzalanmasından sonra Türkiye tarafından antlaşmanın Türkiye ve KKTC’nin Kıbrıs Adası’nın etrafındaki deniz alanlarında mevcut hak ve menfaatlerini dikket almadığı, GKRY’nin tek başına bütün Ada’yı temsil etme yetkisinin bulunmadığı bildirilmiş, her hal ve kârda böyle bir antlaşmanın yürürlüğe konulmaması talep edilmiştir.

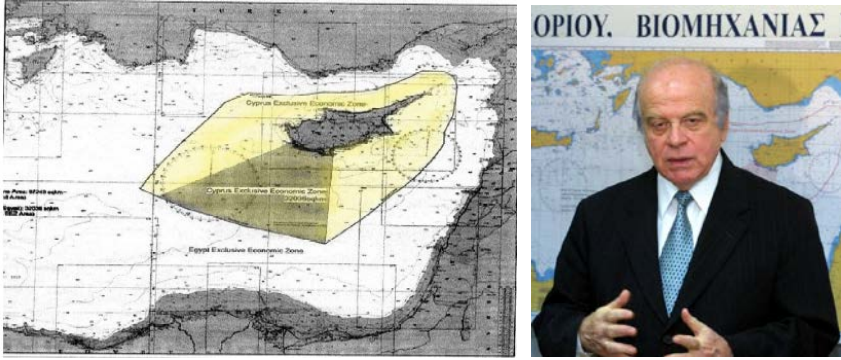
⁵⁵ Dow Jones, “Cyprus, Israel define Sea Border for Energy Search,” 17.12.2010, erişim tarihi 17.12.2010,

http://www.rigzone.com/news/article.asp?a_id=102276&hmpn=1.

⁵⁶ 5 Aralık 2008 tarihinde ise açık kaynaklarda Suriye ve GKRY’nin, bakan düzeyinde hidrokarbon aramalarında işbirliği yapılması ve münhasır ekonomik bölge sınırlarının belirlenmesi konularını görüştüğü, teknik düzeyde görüşmeler yapıldığı ve bilgi alışverişi için aralarında bir gizlilik anlaşmasına vardıkları haberleri yer almıştır. Bu kapsamda; Ağustos 2010 ayı sonunda GKRY Başkanı Suriye’yi, Kasım 2010 ayında ise Suriye Devlet Başkanı GKRY’yi ziyaret etmiş, özellikle Suriye Devlet Başkanı’nın GKRY ziyareti sonrasında açık kaynaklarda yer alan iki ülke arasında MEB anlaşması imzalandığına dair haberler Suriye tarafından yalanlanmıştır.

⁵⁷ Sertaç Hami Başeren, “Doğu Akdeniz’de İş İştenden Geçmeden...,” erişim tarihi 09.10.2011,

http://www.tudav.org/index.php?option=com_content&view=article&id=95%3Adou-akdeniz-serhat-h-baeren&catid=40%3Amenhasr-ekonomik-boelge&Itemid=54&lang=tr.

Şekil-2 GKRY Tarafından 2004'te İlan Edilen MEB⁵⁸ ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY) Eski Dışişleri Bakanlarından Nikos Rolandis'in Bu Haritanın Önünde Çekilmiş Fotoğrafi⁵⁹

Diğer yandan, GKRY 26 Ocak 2007 tarihinde Kıbrıs Adası'nın güneyinde 13 adet petrol arama ruhsat sahası ilan ederek bu sahaları ihale etmiş ve ihale edilen sahalardan 12 numaralı sahaya ait haklar ABD'nin Noble Energy Şirketi tarafından alınmıştır.⁶⁰ Konuya ilişkin son gelişmelere daha sonra değinilecektir.

⁵⁸ GKRY tarafından MEB ilanı maksadıyla BM'ye verilen harita. Bu harita Doğu Akdeniz Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin (DAÜSAM) 20-21 Mart 2008'de Gazi Magosa'da düzenlediği "International Conference on Middle East and North Cyprus Relations: Perspectives in Political, Economic and Strategic Issues" başlıklı konferansta ASAM Kıbrıs-Yunanistan Uzmanı Sema Sezer tarafından sunulan ve daha sonra da çeşitli dergilerde yayımlanan "DOĞU AKDENİZ'DE RUM PETROL ARAMA RUHSATLARI VE EKONOMİK BÖLGE ANLAŞMALARI" tebliğinde yayımlanmıştır. BM sitesinde bir süre bulunan harita daha sonra kaldırılmıştır. Ancak Türk deniz yetki alanlarında araştırma faaliyeti icra etmesine izin verilen Hamburg Üniversitesi Deniz Bilimleri Enstitüsüne bağlı Maria S. Merian isimli geminin faaliyetlerine ilişkin olarak GKRY'nin 1 Aralık 2009'dan itibaren yayınladığı NAVTEX mesajları ile kendi Münhasır Ekonomik Bölgesi'nin belirtilen kısmında bahse konu geminin araştırma yaptığını duyurmuş olması bu haritanın geçerliliğine ilişkin bir son örnektir.

⁵⁹ "Türkiye Dediğini Yapar!," *Akşam Gazetesi*, 13.08.2011, erişim tarihi 17.02.2012, <http://www.aksam.com.tr/turkiye-dedigini-yapar--61139h.html>.

⁶⁰ *Imersia Gazetesi*, 8 Kasım 2010 tarihli haberi ve *Eleftherotipia Gazetesi*, 27 Aralık 2010 tarihli haberi.

GKRY Parlamentosu, 26 Ocak 2007 tarihinde kabul ettiği bir yasa ile Kıbrıs Adası'nın güneyinde 13 adet petrol arama ruhsat sahası ilan ederek bu sahaları ihaleye açmış, ancak ihaleye açılan sahalardan sadece 12 numaralı sahaya ait haklar ABD'nin Noble Energy Şirketi tarafından satın alınmıştır

2.2.2. Yunanistan

Yunanistan ise, deniz yetki alanlarına ilişkin olarak, “Girit, Kaşot, Kerpe, Rodos ve Meis hattını esas alarak ortay hatta dayalı deniz yetki alanı sınırlandırması” yapmayı hedeflemektedir. Bu kapsamda, Mısır ve Libya ile görüşmeler yapmaya başlamış,⁶¹ ancak bu teşebbüsler Türkiye'nin konuya olan hassasiyetleri ve girişimlerinin de etkisiyle henüz sonuçlanmamıştır. Diğer yandan, Yunanistan GKRY ile bir sınırlandırma antlaşması yapmak üzere uygun bir zaman kollamaktadır.⁶² Ancak herhangi bir anlaşma yapmadan da MEB ilan etme konusu Yunan Meclisinde tartışılmaktadır.⁶³ Ayrıca İsrail'in Yunanistan'ın iddia ettiği MEB'i tanıdığı ve İsrail'in yayınladığı bazı haritalarda, Yunanistan MEB'inin, GKRY MEB'inin devamı olarak gösterildiği de Yunanistan'da zaman zaman dile getirilmektedir.⁶⁴

⁶¹ “Türkiye'ye Akdeniz'de Büyük Oyun,” *Bugün Gazetesi*, 29.11.2011, erişim tarihi 16.02.2012, <http://medyazarazi.com/haber/20111129/452762/0/turkiye-ye-akdeniz-buyuk-oyun.html>.

⁶² Erişim tarihi 23.09.2011, <http://www.sana.sy/tur/237/2010/11/04/317205.htm>.
Dışişleri Bakanlığının 24 Aralık 2008 tarihli, DHGY/354 sayılı “Suriye Petrol ve Maden Kaynakları Bakanı'nın GKRY'yi Ziyareti” konulu yazısı; GKRY'nin Doğu Akdeniz'de takındığı aktif tutum kapsamında, Suriye ile de deniz yetki alanlarının sınırlandırılması ve özellikle enerji konularında işbirliği yapma gayretlerini sürdürmektedir. GKRY'nin, Suriye'nin yanı sıra Yunanistan ile de, önceden mutabakata vardıkları deniz yetki alanı sınırlandırmasını beyan etmek için uygun zamanı kolladığı bilinmektedir.

Alter TV'de 8 Şubat 2011 tarihinde, yayımlanan ve Kostas Hardavelas tarafından hazırlanıp sunulan Atheatos Kosmos (Görünmeyen Dünya) programında; Kostas Hardavelas tarafından, Papandreu'nun Hristofyas'a; “şu anda bu konuda ileri gidemeyeceğini çünkü Türkiye ile sorun olduğunu, büyük bir baskı olduğunu ve bu konunun gelecekte ele alınacağını” belirttiği söylenmiştir.

⁶³ Bayram Çolakoğlu, “Papandreu'dan Sert Açıklama,” erişim tarihi 17.02.2012, <http://balturk.org.tr/papandreudan-sert-aciklama/>.

Yunanistan Başbakanı Yorgo Papandreu Parlamento'da yaptığı konuşmada, LAOS Partisi Başkanı Yorgos Karacaferis'in konuya ilişkin sorusuna yanıtlayan Papandreu, Yunanistan'ın “sadece ana kara kıyılarında değil, tüm adalarda da münhasır ekonomik bölge alanı belirleme hakkı bulunduğunu” belirterek “Türkiye'nin bu konudaki itirazlarının hiçbir temeli bulunmadığını” iddia etti. “Yunanistan'ın Ege ve Doğu Akdeniz'de, Türkiye ile Yunanistan arasında deniz bölgelerinin belirlenmesine yönelik istikşaf görüşmelere iyi niyet ve sorumlulukla katıldığını ve bu konudaki milli stratejisinin temel tezinin, ikili temaslarda bir çözüme varılamaması durumunda, deniz bölgelerinin, sonuçta Lahey Adalet Divanı aracılığıyla belirlenmesi şeklinde olduğunu” söyledi.

⁶⁴ Yorgos Meligonis, “İsrail Yunanistan'ın MEB'ini tanıdı,” *Avgi Gazetesi*, 19.02.2011.

Yunanistan; Girit, Kaşot, Çoban, Rodos, Meis hattını ilgili kıyı kabul ederek Türkiye'yi Doğu Akdeniz'den dışlamaya çalışmakta, GKRY ile birlikte ortay hatları esas alıp bunları hakkaniyete uygun hale getirmekten kaçınarak Türkiye'ye sadece Antalya Körfezi ile sınırlı çok az bir kıta sahanlığı ve MEB alanı bırakmaya yönelik hareket etmektedir. Bu tutum ilgili uluslararası hukuk normları ile bağdaşmamaktadır ve hukuki mesnetten yoksundur. Bu yaklaşımın gerekçeleri ise şu şekildedir;

Öncelikle söz konusu Adalar Yunan ana kararı ile Anadolu kıyıları arasında çizilen ortay hatta bakarak “Ters Tarafta” yer alan adalar olduklarından, sınırlandırma konusunda kıyı oluşturamaz ve karasuları dışında kıta sahanlığına sahip olamaz.⁶⁵ Bu husus Uluslararası Hakem Mahkemesi'nin İngiltere ile Fransa arasındaki Kanal kıta sahanlığı uyuşmazlığında açıkça belirtilmektedir.⁶⁶ Bu kapsamda Girit, Kaşot, Çoban, Rodos ve Meis Adalarının bir hatla birleştirilerek Yunanistan için Türkiye'nin sınırlandırma bölgesine cepheli ilgili kıyı şeridini ortadan kaldıran yeni bir kıyı oluşturması mümkün değildir. Herhangi bir sınırlandırma işleminde, aralarından duruma uygun olan prensiplerin seçilebileceği bir hakkaniyet prensipleri listesinin mevcut olduğu ilgili

Son dönemde Doğu Akdeniz'e ilişkin olarak Yunan basın yayın organlarında; İsrail'in henüz resmi şekilde ilan etmese dahi, Yunanistan'ın MEB'ini tanıma yönünde karar aldığına, İsrail'in yayınladığı bazı haritalarda, Noble Energy şirketi tarafından Leviathan Havzası'ndan çıkartılacak doğalgazın Avrupa'ya taşınması amacıyla döşenecek denizaltı boru hattının Yunanistan üzerinden geçeceğine ve bu haritalarda Yunanistan MEB'inin GKRY MEB'inin devamı olarak gösterildiğine, bahse konu haritaların İsrail tarafından Yunanistan Dışişleri Bakanlığı'na verildiği ancak, Yunanistan Dışişleri Bakanlığı tarafından resmi bir açıklama yapılmadığına yer verilmiştir.

⁶⁵ Karadeniz'de Romanya ile Ukrayna arasındaki deniz yetki alanlarının paylaşımına ilişkin uyuşmazlığın çözülmesi konusunda 3 Şubat 2009 tarihinde verilen kararda Uluslararası Adalet Divanı, sınırlandırma yapılacak deniz alanına yansımaları olan “İlgili Sahil Şeridi”ni (Relevant Coast) belirlerken Ukrayna'ya ait olan “Serpents” (Yılanlar) Adasını ilgili kıyı olarak dikkate almamış, sınırlandırma için hattın belirlenmesinde karşı sahiller arasında ortay hat (median line) metodunu kullanmış ve bu esaslar üzerinde sınırlandırmaya hükmedilmiştir.

⁶⁶ Delimitation of The Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and The French Republic), 30 June 1977, 92; 195; 95; 203; International Boundary Cases: The Continental Shelf, Vol. I, Grotius Publications Limited, Cambridge, 1992, s. 363'de yer alan karar referans olarak alınmıştır.

yargı ve hakemlik kararlarından ortaya çıkmaktadır.⁶⁷ Kararlardan ön plana çıkarılan prensip “coğrafyanın üstünlüğü” prensibidir. Coğrafya kavramından, iki ülke arasında sınırlandırmaya konu olan alandaki anakara coğrafyası anlaşılır. En önemli coğrafi unsur anakara kıyılarının uzunluğudur. UAD tarafından bu prensip, *Kuzey Denizi Davaları* kararında, “coğrafyanın yeniden şekillendirilmesi söz konusu olamaz”,⁶⁸ *İngiltere-Fransa Davası* kararında “eşit uzaklık ya da başka herhangi bir sınırlandırma metodunun uygunluğunu coğrafi şartlar belirler”,⁶⁹ *Libya-Malta Davası* kararında “tarafaların kıyıları başlama çizgisini oluşturur”⁷⁰ ve *Tunus-Libya Davası* kararında “kıta denize hâkimdir”⁷¹ şeklinde belirtilmiştir. MEB ve kıta sahanlığının tek davada sınırlandırıldığı kararlarda coğrafyanın üstünlüğü prensibi ön plana çıkarılmıştır.⁷²

Uluslararası mahkemeler, sınırlandırma işlemine başlarken öncelikle iki anakara ülke arasında, anakara ülkelerinin coğrafi özelliklerini yansıtan bir sınırlandırma çizgisi belirlemektedir. Eğer iki ülkenin kıyı uzunlukları yaklaşık ve kıyı şekilleri birbirlerine benzer ise, sınırlandırma çizgisi eşit uzaklık çizgisi olmaktadır. Kıyı uzunlukları arasındaki fark ve kıyı şekillerindeki önemli farklılıklar ise, sınırın eşit uzaklık dışında bir sınır olmasını gerektiren unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır.⁷³ Mahkemeler sınırlandırmanın ikinci aşamasında, belirlenen bu sınırın diğer “ilgili” coğrafi unsurlar dikkate alındığında da hakça sayılıp sayılmayacağını değerlendirmektedir. Adalar diğer coğrafi unsurların başında gelmekte ve bu aşamada adalara verilecek etkinin ne olması

⁶⁷ Libya-Malta Davası, par. 46; Maine Körfezi Davası, par. 88; Eritre-Yemen Davası, par. 103.

⁶⁸ Kuzey Denizi Davaları kararı, par. 91.

⁶⁹ İngiltere-Fransa Davası kararı, par. 96.

⁷⁰ Libya-Malta Davası kararı, par. 47.

⁷¹ Tunus-Libya Davası kararı, par. 73.

⁷² Kanada-Fransa Davası kararı, par. 24. Jan Mayen Davası kararı, par. 51-53. Katar-Bahreyn Davası kararı, par. 185.

⁷³ UAD, Libya-Malta, Jan Mayen, Maine Körfezi ve Katar-Bahreyn davalarındaki kararlarında kıyı coğrafyasını en iyi yansıtan eşit uzaklık çizgisi ile sınırlandırmaya başlamıştır. Sadece Eritre-Yemen Davası kararında hakemlik mahkemesi eşit uzaklık çizgisi ile sınırlandırmaya başlamamıştır. Zira üzerinde her iki tarafın da anlaşığı bir tarihi çizgi Mahkeme için başlangıçta temel sınırlandırma çizgisi olarak kabul edilmiştir. Eritre-Yemen Davası kararı, par. 139-164.

gerektiği değerlendirilmektedir. Özellikle anakaralar arasındaki adalara ne kadar etki verileceğini, coğrafi denge ve nüfus, konum ve büyüklük gibi özellikler belirlemektedir. Adaların kıta sahanlığı olsa da, bu durum adaların anakara ülkeleri ile aynı statüde oldukları sonucunu doğurmaz. Adalar bazı durumlarda, özellikleri çerçevesinde sınırlandırma çizgisini ya sınırlı bir biçimde etkilemekte ya da hiç etkilememektedir. Başka bir ülkenin kıyılarına yakın adaların, sınırlandırmadaki rolü çok daha fazla kısıtlamaya tabi tutulmaktadır. Zira iki anakara arasındaki sınırlandırmada bu şekilde konumlanmış adaların anakaraların gerektirdiği sınırlandırma çizgisi üzerindeki “bozma” (distortion) etkisi çok daha fazladır. Dolayısı ile bu şekilde konumlanmış adalara çoğu kez ya çok sınırlı etki verilmekte ya da tümünden ihmal edilmektedir.⁷⁴ Şayet bu adalar, üzerlerinde yaşayan yerleşik nüfus miktarının azlık, ekonomik olarak zayıflık, yerleşim unsurlarının yetersizliği gibi faktörler nedeni ile sosyal olarak zayıf ve çevresindeki anakaralara kıyasla yüzölçümü açısından çok küçük iseler, herhangi bir etki sahibi olmaları çok daha zorlaşmaktadır. Bir başka devletin kıyılarına yakın olmayan, ama iki ana kıta arasındaki eşit uzaklık çizgisi dikkate alındığında diğer ülkeye yakın olan adaların da benzer bir biçimde önemli bir sosyal hayat barındırmadıkça ihmal edildikleri görülmektedir.⁷⁵ Hakça çözüme ulaşılması için, coğrafi unsurların yanında diğer bütün ilgili unsurların da dikkate alınması gereklidir. Bu nedenle sınırlandırmanın bir sonraki aşamasında coğrafya dışı ilgili unsurlar uluslararası mahkemeler tarafından değerlendirilmektedir.⁷⁶

Yargı kararlarına göre ilgili unsurların başında sınırlandırılacak alanlardaki doğal kaynaklar gelmektedir. Doğal kaynakları orantısız paylaştıran bir sınırlandırma çizgisi hakkaniyete uygun bir sınır olarak

⁷⁴ İngiltere-Fransa Davası kararı, par. 183, 184, 187, 192.

⁷⁵ Katar-Bahreyn Davası kararı, par. 219.

⁷⁶ Örneğin, Tunus-Libya davası, par. 81; Gine-Gine Bissau davası, par. 112. L.L. Herman, ‘The Court Giveth and the Court Taketh Away: an Analysis of the Tunisia-Libya Continental Shelf Case’, *International and Comparative Law Quarterly*, vol. 33, 1984, s. 835.

kabul edilemeyecektir.⁷⁷ Bölgede taraflarca daha önceden petrol arama ruhsatı alanları gibi nedenlerle belirledikleri sınırlar veya üçüncü devletlerle belirlenecek sınırlar da dikkate alınmaktadır.⁷⁸

Yargı ve hakemlik kararlarında ilgili faktörlerin birbirlerine göre etkilerine ilişkin de bazı prensipler ortaya konmuştur. Bu prensiplerden birincisi “oransallık prensibi” (proportionality) dir. Buna göre, iki devletin kıyı uzunlukları arasındaki oran ile sınırlandırma sonucunda bu ülkelere verilen kıta sahanlıkları ve/veya münhasır ekonomik bölge alanları arasındaki oranın birbirlerine yakın olması gerekir. Orantısallık, sonuçlanan sınırlandırmanın hakkaniyete uygunluğunu test eden nihai kontrol prensibi işlevi görmektedir. Bu prensip doğrultusunda herhangi bir faktör, kıyı uzunlukları arasındaki oranın sınırlandırmaya yansımaları önemli ölçüde değiştirecek bir etkiye sahip ise sınırlandırmada hakkaniyeti sağlayan bir metot olarak değerlendirilemeyecektir.⁷⁹

Benzeri nitelikteki bir başka prensip ise “kapatmama” prensibidir.⁸⁰ Özellikle kıta sahanlığı genişliğinin tespitinde mesafe unsurunun kabul edilmesiyle birlikte, sınırlandırma çizgisinin, her ülkeye, kıyılarına yakın alanları bırakmasını, yani kıyıların önünü kapatmamasını sağlaması gerektiği kabul edilmiştir. Yani bir ülkenin yakınındaki deniz alanını bir başka ülkeye vermekle sonuçlanan bir sınırlandırma metodunun hakkaniyete aykırı olduğu vurgulanmıştır.⁸¹

⁷⁷ Kanada-Fransa davası, par. 84; Jan Mayen Davası, par. 73, 74; Eritire-Yemen Davası, par. 62, 63, 74.

⁷⁸ Tunus-Libya Davası kararı, par. 96, 117.

⁷⁹ Örneğin, İngiltere-Fransa Davası kararı, par. 182. Devletlerarası uygulama örneklerinden Fransa-İspanya (1974) ve Hollanda (Antilles)-Venezuela (1978) antlaşmalarında oransallık rol oynamıştır.

⁸⁰ “Kapatmama” kavramı, yargı kararlarında kullanılan “non-encroachment” kavramının Türkçe karşılığı olarak kullanılmıştır. Her ne kadar kapatmama kavramı non-encroachment kavramının Türkçe sözlük karşılığı değilse de, sınırlandırma hukuku çerçevesinde ifade ettiği mana açısından kapatmama kavramı uygun bir karşılık olarak kabul edilmelidir.

⁸¹ Örneğin, Gulf of Maine Davası kararı, par. 92, 98; Kanada-Fransa Davası kararı, par. 70.

Dolayısı ile Yunanistan'ın Kerpe, Kaşot, Rodos ve Meis adalarının Türkiye ve Yunanistan anakaraları arasındaki ortay hattın “ters tarafında” (Türkiye anakarasına yakın yarıda) yer almaları nedeni ile Doğu Akdeniz’de MEB sahibi olması mümkün değildir. Öte yandan “coğrafyanın üstünlüğü” ve “oransallık” prensipleri ışığında, Anadolu yarımadasının kıyılarının uzunluğu bu adalarla kıyaslanamayacak derecede fazladır. Ayrıca Anadolu yarımadası önündeki konumları nedeni ile bu adalar “kapatmama” prensibine aykırılık oluşturmaktadır. İşte sınırlandırmada son derece önemli bu prensip ve faktörler ile daha önceden petrol arama ruhsatı alanları belirlenmesi gibi devlet uygulamaları Yunanistan'ın Doğu Akdeniz’deki MEB iddialarının hukuki mesnetlerini ortadan kaldırmaktadır.

Ancak; uluslararası hukuka aykırı böylesi bir durumun gerçekleşmesi halinde, Türkiye'nin münhasır ekonomik bölgesi Antalya Körfezi ile sınırlandırılacak ve yaklaşık 41.000 kilometrekare olacak, böylece tahmini asgari 104.000 kilometrekarelik deniz yetki alanı kaybedilmiş olacaktır. Buna rağmen Yunanistan ve GKRY ikilisi uluslararası aktörleri kendi amaçları doğrultusunda yönlendirebilmekte ve çeşitli haritalar yayımlamaktadır. Bu haritalardan en önemlisi Seville Üniversitesi'nde hazırlanan Türkiye'ye sadece 41.000 kilometrekarelik alanın reva görüldüğü haritadır.⁸²

⁸² Yakın dönemde iştirak edilen uluslararası toplantılarda ve açık kaynaklarda Ege Denizi ve Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanlarına yönelik olarak;

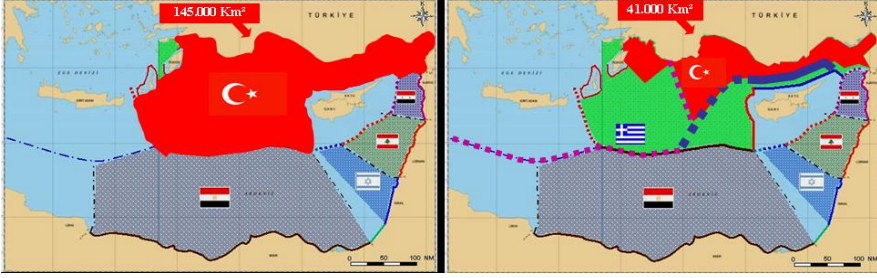
a.Uluslararası Deniz Hukukçusu John R.V. Prescott'un 1984 yılında yapmış olduğu çalışmada oluşturulan,

b.Seville Üniversitesi tarafından hazırlanan ve Avrupa Birliği (AB) Ekonomik Sahasını gösteren,

c.Birleşmiş Milletler (BM) internet sitesinde bir süre yer alarak bilahare kaldırılan,

ç.Avrupa Deniz Emniyet Ajansı (EMSA) tarafından düzenlenen çalıştaylarda kullanılan,

d.ABD kaynaklı “General Electrics Advanced Information System (GDAIS)” Şirketi tarafından hazırlanan, sakıncalı haritaların birbiriyle uyduğu, çizilmiş sınırların aynı nitelikte olduğu tespit edilmiştir.

Şekil-3 Türkiye'nin 145.000 km²'lik Muhtemel Asgari MEB'i ve GKRY-Yunanistan İkilisinin Türkiye İçin Öngördüğü 41.000 km²'lik MEB'in Karşılaştırılması

2.2.3. Suriye

Bir diğer kıyıdaş ülke olan Suriye ise, 19 Kasım 2003 tarihinde “Suriye'nin Karasularında Ulusal Egemenliğinin Belirlenmesi”ne ilişkin bir yasayı onaylamıştır.⁸³ Bahse konu yasa ile yalnızca karasularını değil, aynı zamanda iç sular, bitişik bölge, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölgeye ilişkin rejimlerini de düzenlemiştir. Suriye, bu yasa ile paralel olarak, “karasularının esas hatlardan itibaren 12 deniz mili, bitişik bölgesinin ise 24 deniz mili ve 200 deniz milini aşmayacak şekilde münhasır ekonomik bölgesi olduğunu” BM'ye bildirmiştir. Münhasır ekonomik bölge ilanını müteakiben Suriye; sahillerinde sismik araştırma⁸⁴ ve yeni kaynaklar için süreli araştırma izni vermiştir.⁸⁵

⁸³ “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011),” Birleşmiş Milletler, erişim tarihi 26.10.2011, <http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/SYR.htm>.

⁸⁴ Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, erişim tarihi 04.09.2011, <http://www.petroleum.gov.sy>.

Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, erişim tarihi 04.09.2011, <http://www.gpc-sy.com>.

Suriye petrol şirketi ile ABD'li Veritas Şirketi arasında 10 yıl süreli bir protokol yapılmış ve Suriye sahillerine bitişik 4700 km²'lik bir alanda bahse konu şirkete sismik araştırma yapma izni verilmiştir.

⁸⁵ Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, erişim tarihi 04.09.2011, <http://www.petroleum.gov.sy>.

Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı, erişim tarihi 04.09.2011, <http://www.gpc-sy.com>.

Suriye tarafından ilan edilen bahse konu petrol arama sahalarının kuzey bölümü Türkiye'nin deniz yetki alanlarının bir kısmını kapsamaktadır.⁸⁶

Şekil-4 Seville Üniversitesi'nin Akdeniz'de Deniz Yetki Alanları Çalışmasını Gösterir Harita

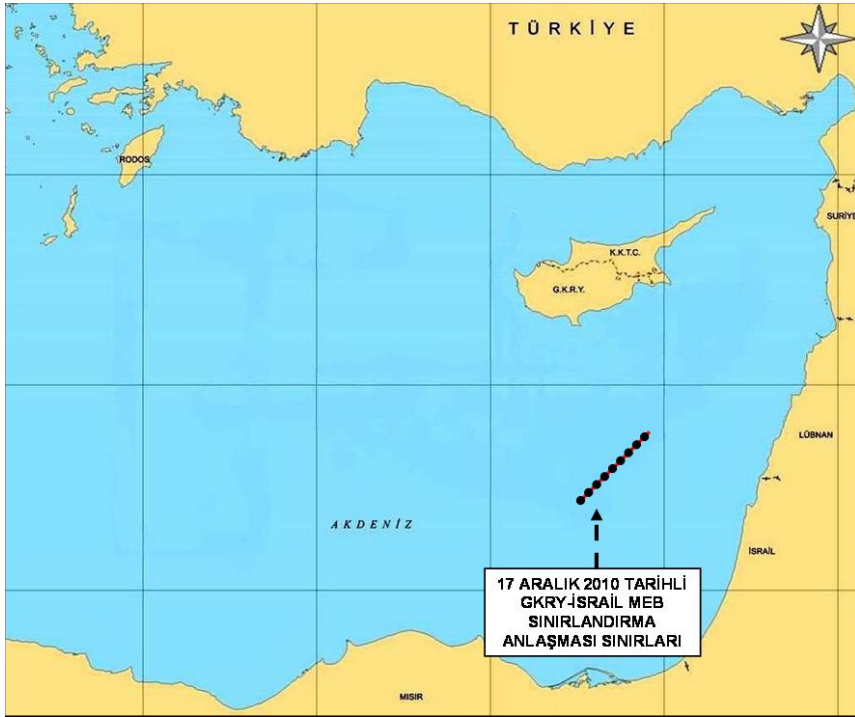
Şekil-5 Suriye Tarafından İlan Edilen Petrol Arama Sahaları

Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı'nın 24 Mart-5 Ekim 2011 tarihleri arasında yaklaşık 6 ay süre ile 3 ayrı bölgede petrol arama ve çıkarma maksadıyla bir ihale açtığı Suriye Hükümeti'nin resmi internet sayfalarında yer almıştır.

⁸⁶ İhaleye açılan sahaların kuzey sınırı Türkiye-Suriye kara sınırının bitiminden itibaren genel batı istikametinde yaklaşık 30 deniz mili mesafeye kadar uzanmaktadır. Suriye; ihaleye açtığı bu alanı ihale ilanında Suriye'nin karasuları ve münhasır ekonomik bölgesinin bir bölümü olarak tanımlamıştır.

2.2.4. İsrail

İsrail ise 17 Aralık 2010 tarihinde GKRY ile münhasır ekonomik bölge antlaşması imzalamış, Diğer ilgili kıyıdaşlar devletlerle herhangi bir anlaşma imzalamadan 12 Temmuz 2011 tarihinde münhasır ekonomik bölge sınırlarını gösteren koordinat listesini Birleşmiş Milletler'e bildirerek MEB ilanında bulunmuştur.⁸⁷

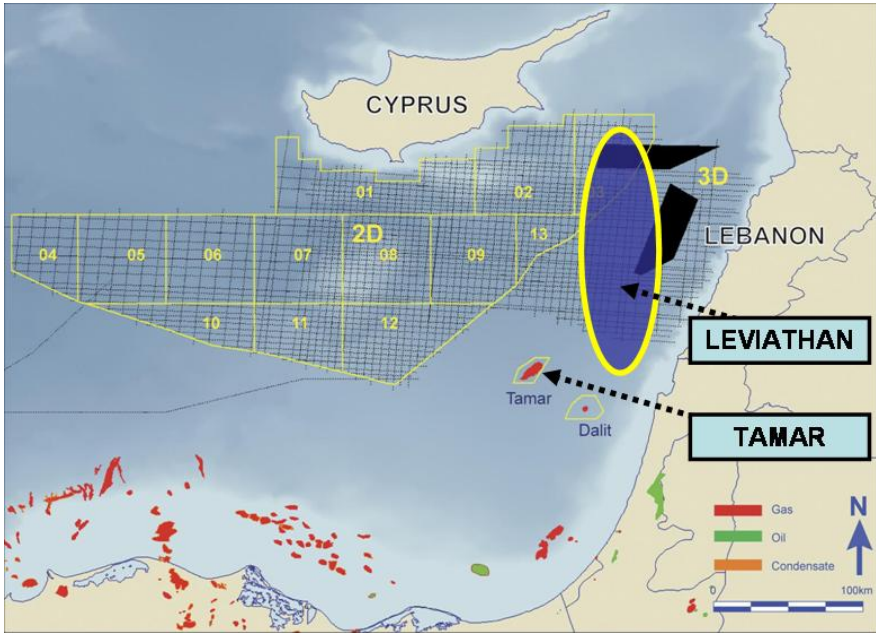
Şekil-6 İsrail-GKRY Deniz Yetki Alanları Sınırlandırması Antlaşması Sınırları

⁸⁷ İrfan Galip Dumlu, "Türkiye'ye Büyük Sömürge Planı," 29.11.2011, erişim tarihi 17.02.2012, www.haberform.com/haber/rum-yunanistan-somurge-rum-ve-yunanistanin-turkiyeyi-somurme-planı-89776.htm.

Diğer yandan; Tamar ve Leviathan bölgelerinde hidrokarbon kaynaklarını çıkarmaya başlamış olup, bu kaynakların GKRY ve Yunanistan aracılığıyla Avrupa'ya iletilmesi yönünde taraflar arasında görüşmeler yapıldığı da bilinmektedir.⁸⁸

2.2.5. Lübnan

GKRY, Yunanistan ve İsrail'e ilaveten Lübnan da deniz yetki alanları konusunda girişimlerde bulunmaya başlamış ve Lübnan Meclisi;

Şekil-7 Tamar ve Leviathan Hidrokarbon Havzaları

17 Ağustos 2010 tarihinde denizde petrol ve doğalgaz rezervlerinin araştırılması hakkında bir kanunu onaylamıştır. Ayrıca, deniz yetki alanları sınırlarını belirten bir bildirimi BM Genel Sekreteri'ne 19 Ekim

⁸⁸ Yorgos Meligonis, "İsrail Yunanistan'ın MEB'ini Tanıdı," *Avgi Gazetesi*, 19.02.2011.

2010 tarihinde sunmuştur.⁸⁹ Lübnan'ın bahse konu bildirimini ile 2007 yılında imzalanan Lübnan-GKRY MEB Sınırlandırma Antlaşmasının Lübnan Meclisi'nde onaylanıp onaylanmamasının artık önemsiz hale geldiğini söylemek mümkündür.⁹⁰

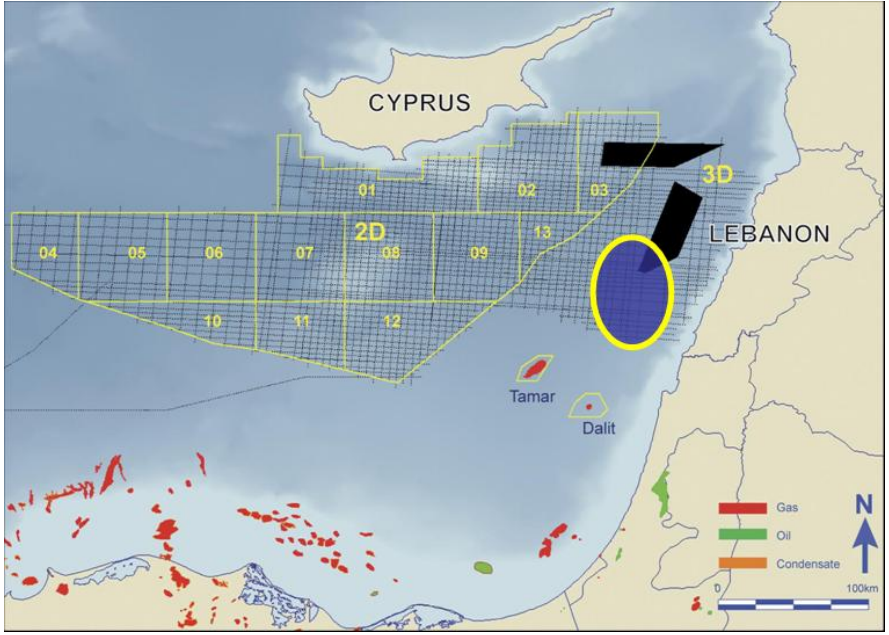
Şekil-8 Lübnan'ın 19 Ekim 2010'da BM'ye Deklare Ettiği MEB Sınırları

Öte yandan son dönemde deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında Lübnan ve İsrail arasında yaşanan gerginlik de dikkat çekicidir. İsrail Bakanlar Kurulu'nun BM'nin değerlendirmesine sunmak üzere hazırladığı haritada gösterilen sınırlar ile Lübnan tarafından ilan edilen münhasır ekonomik bölgenin yaklaşık 9 km'lik bir kesimde çakışması bu gerginliğin temel nedenini oluşturmaktadır.⁹¹

⁸⁹ "UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011)," Birleşmiş Milletler, erişim tarihi 12.10.2011, <http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/LBN.htm>.

⁹⁰ GKRY ile yapılan fakat meclisinde onaylanmayan bahse konu antlaşmada yer alan koordinatları da içeren deniz yetki alanlarını gösteren haritayı BM'ye beyan etmesi.

⁹¹ Bu uyuşmazlık üzerine Lübnan Dışişleri Bakanı Adnan Mansur, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi ve İsrail arasındaki MEB anlaşmasının, Lübnan'ın egemenliğini ihlal ettiğini belirtmiştir. Lübnan, bu yöndeki şikâyetini BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun'a bir

Şekil-9 Lübnan ve İsrail'in İlan Ettikleri MEB'lerinin Çakıştığı Alan

3. TÜRKİYE'NİN DENİZ YETKİ ALANLARININ PAYLAŞIMI KONUSUNDA POZİSYONU VE OLASI İNİŞİYATİF ALMA ALTERNATİFLERİNİN ORTAYA KONULMASI

Bu noktada Doğu Akdeniz deniz yetki alanları sınırlandırılmasına ilişkin olarak bugüne kadar Türkiye'nin deniz yetki alanları (MEB dâhil) sınırlandırılması yapabileceği ilgili kıyıdaş devletleri doğru tespit edip etmediği irdelenmek durumundadır. Ayrıca Türkiye ve KKTC'nin müstakil ve bağımsız devletler olarak GKRY'nin ilan ettiği MEB

mektupla iletmiştir. Lübnan Dışişleri Bakanı Mansur, Beyrut'ta yaptığı açıklamada, BM Genel Sekreterine gönderilen şikâyet mektubunda, "İsrail ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında geçen yıl imzalanan, denizde sınır belirleme anlaşmasının Lübnan'ın egemenliğini ve ekonomik çıkarlarını ihlal ettiğinin ve bölge güvenliği açısından bir tehlike olduğunun" kaydedildiğini söylemiş, BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun'dan, İsrail'in denizdeki faaliyetleri nedeniyle çıkması muhtemel çatışmalardan kaçınılması için gerekli tedbirleri almasını istemiştir.

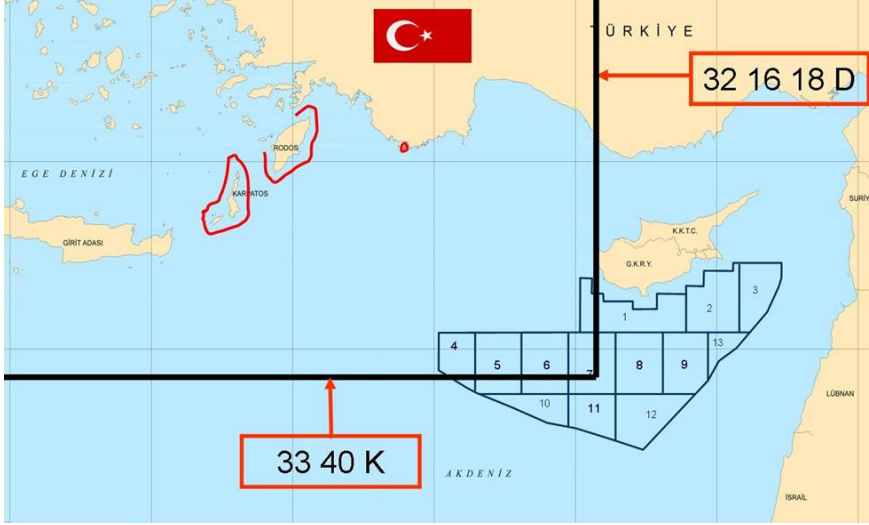
içerisindeki bir takım parsellerde doğrudan haklarının olup olmadığı da incelenmesi gerekmektedir. Diğer yandan, Kıbrıs Adası’nın uluslararası hukuk mahkemeleri kararları ışığında ne büyüklükte bir deniz yetki alanına sahip olabileceği de belirlenmelidir. Nihayetinde, Türkiye’nin Doğu Akdeniz’de sahip olması gereken deniz yetki alanını gösterir haritası ortaya konmalıdır.

2003 yılında GKRY Doğu Akdeniz’de denizlerin paylaşım mücadelesini başlatmıştır. 2003 yılından bu yana ise Türkiye, henüz Doğu Akdeniz’de deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına yönelik olarak herhangi bir kıyıdaş devlet ile bir antlaşma (21 Eylül 2011 tarihinde Newyork’da Türkiye ile KKTC arasında adanın kuzeyi ile Türkiye arasında kalan bölgeye yönelik kıta sahanlığı sınırlandırma antlaşması imzalanması hariç) akdetmemiş ve münhasır ekonomik bölge ilanında da bulunmamıştır. Bununla birlikte Türkiye, aşağıdaki haritada görülen (32°16’18’’D Boylamı Batısı ve 33°40’K Enlemi Kuzeyi) deniz alanlarında uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru hak ve menfaatleri olduğunu ve hatta bu alanın kendi deniz yetki alanı olduğunu çeşitli vesilelerle ifade etmiş⁹² ve etmeye de devam etmektedir.

Aslında Prof. Dr. Sertaç Hami Başeren’in ortaya koyduğu harita dışında bir harita da hiçbir zaman söz konusu olmamıştır. Gerekçeleri daha sonra izah edileceği üzere esasen bu harita, sadece sınırlandırma çizgisinin ortay hat kabul edilmesi ve düşey hatlarla kısıtlı sayıda ilgili kıyı ile kıyıdaş devlet seçilmesi nedeni ile minimalist bir yaklaşımla çizil-

⁹² Alcatel Telefon Şirketi adına Bari/İtalya GKRY-İsrail-Mısır arasında telekomünikasyon ağı tesis edilmesi projesi kapsamında hazırlık çalışması yapmak üzere İtalyan R/Y Explora gemisi tarafından Türkiye’nin Doğu Akdeniz’deki kıta sahanlığına ve muhtemel MEB’ine girilmesi üzerine 12 Mart 2011 tarihinde TCG BANDIRMA tarafından söz konusu gemiye muhtemel Türk MEB’i sınırları içerisinde araştırma faaliyetlerinde bulunamayacağı koordinatlar verilerek bildirilmiş ve geminin sahayı terki sağlanmıştır. Müteakiben 11 Mart 2011 tarihinde İtalyan Büyükelçiliği’ne konuya ilişkin olarak Türkiye’nin deniz yetki alanları sınırlarını gösterir bir harita ekli nota ile durum tevdi edilmiş ve izin alması gerektiği bildirilmiştir. Bilahare 21-27 Mart 2011 tarihlerinde bahse konu geminin Türkiye’nin deniz yetki alanlarında araştırma yapması için İtalyan Büyükelçiliği tarafından Dışişleri Bakanlığı’na izin talebinde bulunulmuş ve gerekli izin verilmiştir.

miştir. Ancak bu haritaya dahi ilgili kıyıların fazla ve kıyıdaşlar olarak ise doğrudan ilgisi olmayanların seçildiği (Örneğin, Mısır'ın Türkiye ile karşılıklı kıyıları bulunmadığı çeşitli Yunan ve GKRY basın yayın organlarında dile getirilmiştir.⁹³) savıyla maksimalist bir harita olduğu eleştirisi zaman zaman Yunanistan dahil çeşitli platformlarda yapılmıştır.

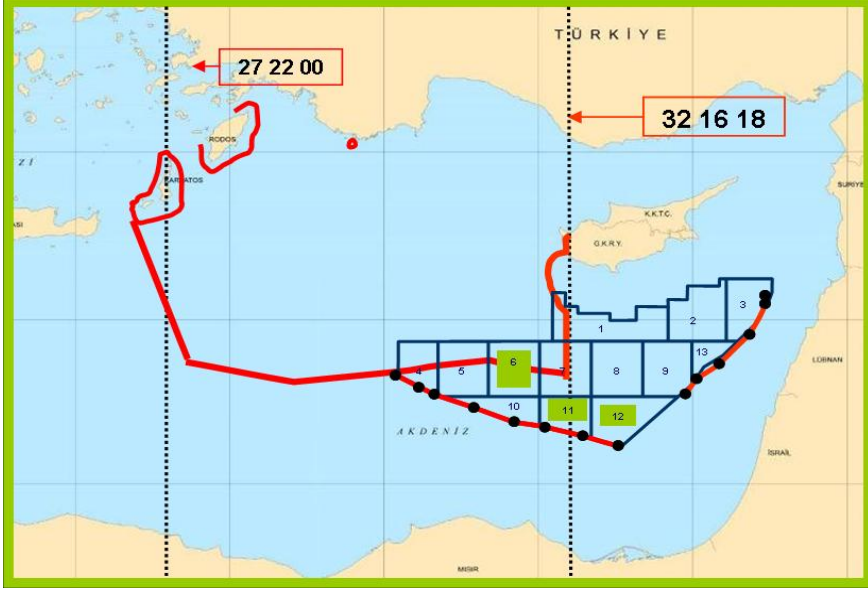
Şekil-10 32°16'18"D Boylamı Batısı ve 33°40'K Enlemi Kuzeyinde Kalan Deniz Alanını Gösterir Harita

Hâlbuki bu harita çizilirken ilgili kıyıdaş olarak aslında sadece KKTC ve Mısır seçilmiştir. Eğer bu devletler de ilgili kıyıdaş değiller ise hangi devletlerin ilgili kıyıdaş devlet olabileceğini ise eleştiri sahipleri belirtmemişlerdir.

Prof. Dr. Başeren'in kırmızı hatlarla belirlediği Türkiye'nin asgari muhtemel MEB'ine GKRY'nin 26 Ocak 2007 tarihinde Kıbrıs Adası'nın güneyinde ilan ve ihale ettiği 13 adet petrol arama ruhsat sahasından 5 adedinin tecavüz ettiği görülmektedir.

⁹³ Theodoros Karyotis, "Türkiye, Mısır ile Deniz Sınırları Çiziyor," *Ethnos Gazetesi*, 11.01.2010.

Tüm bu gelişmelere karşı Türkiye'nin genel tutumu; esasen Doğu Akdeniz'de, "deniz yetki alanlarının ilgili tüm kıyı devletleri arasında yapılacak antlaşmalar yoluyla belirlenmesi" gerektiğinin ifade edilmesi şeklinde olmuştur.⁹⁴

Şekil-11 Prof. Dr. Sertaç Hami Başeren'in Türkiye'nin Muhtemel MEB'i ve GKRY'nin 1, 4, 5, 6, 7 Numaralı Sözde Parselleri ile Tecavüzünü Gösterir Haritası

Ancak, GKRY inisiyatif alma ve elinde bulundurma gayretlerini sürdürmektedir. Son olarak GKRY, 26 Ocak 2007 tarihinde Kıbrıs Adası'nın güneyinde ilan ve ihale ettiği 13 adet petrol arama ruhsat sahasından ABD'nin Noble Energy Şirketi tarafından satın alınan 12 numaralı parselinde bu şirket vasıtasıyla araştırma sondajlarına başlayacağını Ağustos 2011 ayı başında uluslararası kamuoyuna duyurmuştur. GKRY'nin bu girişimine 3 Ağustos 2011 tarihinde gerek

⁹⁴ Dışişleri Bakanlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin 2 Mart 2004 tarih ve 2004 Turkuno dt/4739 sayılı ve 23 Temmuz 2007 tarihli un.doc. A/61/1011-s/2007/456 sayılı notası.

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı⁹⁵ ve gerekse KKTC Cumhurbaşkanı tarafından 5 Ağustos 2011’de tepki gösterilmiştir.⁹⁶ Yapılan açıklamalarda;

- Kurucu halk olan Kıbrıs Türklerinin, adanın doğal kaynaklarından eşit şekilde yararlanma hakkı olduğu,

- Türkiye’nin ve KKTC’nin bölgede meşru hak ve çıkarları bulunduğu ve korunacağı ifade edilmiştir.

Bu açıklamalara rağmen GKRY tarafından 19 Eylül 2011’de sondaj faaliyetlerine başlanmıştır. Bunun üzerine 21 Eylül 2011 tarihinde Newyork’da Türkiye ile KKTC arasında adanın kuzeyi ile Türkiye arasında kalan bölgeye yönelik kıta sahanlığı sınırlandırma antlaşması imzalanmıştır. Ancak; adanın kuzeyine ilişkin olarak yapılan bu antlaşma adanın güneyinde GKRY’nin sondaj faaliyetlerini durdurmak için yeterli olmamıştır. Zira 19 Eylül 2011’de Liberya bandıralı “Noble Homer Ferrington” platformu ile çalışmalara başlandığı açık kaynaklarda yer almıştır.⁹⁷ ⁹⁸ Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin "Kıbrıs" açıklarında hidrokarbon kaynaklarının araştırılması, çıkarılması ve üretimine ilişkin ikinci tur lisans ihalesi ilanı 11 Şubat 2012 tarihinde 2012/C/38/10 sıra numarası ile Avrupa Birliği Resmi Gazetesi’nde yayınlanmıştır. Söz konusu ihale ilanında; başvuruların ilan tarihinden itibaren 90 gün

⁹⁵ “181 sayılı açıklama,” Dışişleri Bakanlığı, erişim tarihi 05.08.2011, www.mfa.gov.tr. Dışişleri Bakanlığınca yapılan 181 sayılı açıklamada özetle; “Kıbrıs Rum tarafının tek yanlı olarak tüm ada adına, ada’nın bütününe ait olan doğal kaynaklar konusunda söz söyleme, girişim yapma ve/veya anlaşma imzalama hak ve yetkisine sahip olmadığı”na vurgu yapılarak, “Türkiye ve KKTC’nin bölgedeki meşru hak ve çıkarlarını korumak amacıyla uluslararası hukuka uygun şekilde diplomatik ve siyasi kanallardan girişimlerin sürdürüleceği; Türkiye’nin ve KKTC’nin bu maksatla gereğine tevessül edeceğinden kimsenin şüphesi olmaması gerektiği” ifade edilmiştir.

⁹⁶ Derviş Eroğlu, “Türk Tarafı Eşdeğerde Adımları Atmaktan Çekinmeyecek,” erişim tarihi 12.10.2011, www.pressturk.com/dunya/haber/18038/kktcden-rumlara-petrol_ve_dogalgaz-uyarisi.html.

⁹⁷ “Turkish oil exploration ship sets out to contest Cyprus drill rights,” erişim tarihi 14.10.2011, <http://www.cyprus-mail.com/cyprus/turkish-oil-exploration-ship-sets-out-contest-cyprus-drill-rights/20110924>.

⁹⁸ Yöney Yüce, "Exclusive Area of Conflict," 20.9.2011, erişim tarihi 17.02.2012, <http://bianet.org/english/minorities/132830-exclusive-area-of-conflict>.

içerisinde Ticaret, Sanayi ve Turizm Bakanlığına yapılmasının gerektiği ve ihalenin GKRY bakanlar kurulu tarafından başvuru tarihinden itibaren 6 ay içinde sonuçlandırılmasının beklendiği hususlarına yer verilmiştir. Ayrıca, başvuruların değerlendirilmesinde,

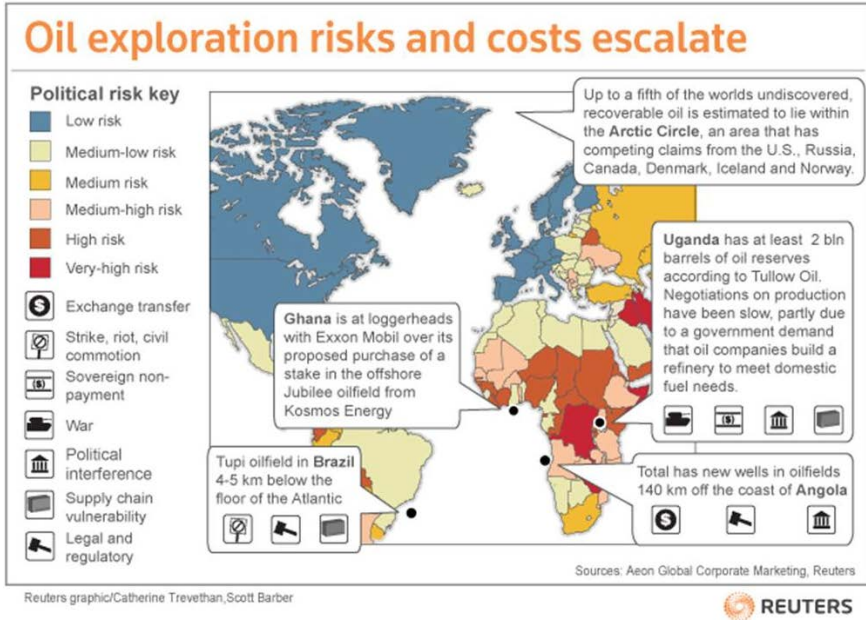
- Başvuranın teknik ve finansal kaynakları,
- Lisansta belirtilen faaliyetleri başvuranın nasıl yürüteceği,
- Lisansı alabilmek için başvuranın önereceği finans kaynakları,
- Başvuranın benzer faaliyetlerde daha önce herhangi bir yerde göstermiş olduğu başarısızlık kriterlerinin esas alınacağı ifade edilmiştir.

Diğer yandan sondaj firmalarının REUTERS İnternet Sitesi gibi sitelerde yer alan ve bir örneği aşağıda gösterilen risk ve uyumsuzluk haritasına göre ihale aldıkları bilinmektedir. Hızla azalan rezervlerin yerine yenilerinin bulunması her geçen gün daha riskli, daha maliyetli ve daha zor olmaktadır. Kaynakların hızla azalması yatırımcıları yeni arayışlara götürmekte ve bu durum sıkıntılı bölgelerde faaliyetler icra edilmesine neden olmaktadır. Yeni kaynakların bulunması eskisine oranla politik ve fiziksel olarak daha fazla riskler içermektedir. Yapılan araştırmaların da ortaya koyduğu gibi son yüzyılda petrol bulmak için yapılan masraflar 3'e katlanmıştır. Teknik olarak durum daha da zorlaşmıştır. Çünkü açık deniz alanlarında yeni rezervler 3 km derinliğe kadar uzanmaktadır. Ayrıca, politik anlaşmazlıkların bulunduğu bölgelerde araştırmalar yapılması ya da siyasi istikrarsızlıkların bulunduğu yerlerde yapılan araştırmalar durumu daha da riskli hale getirmektedir.⁹⁹

Bu güne kadar yaşanan gelişmeler, MEB ilan etmiş ve ilgili kıyıdaşlarla sınırlandırma antlaşmaları akdetmiş GKRY'nin ihaleye açtığı parseller üzerinde uyumsuzluk olduğu algısını yeterince oluşturamamıştır.

⁹⁹ Johnson Christopher, "Oil Exploration Costs Rocket As Risks Rise," 11.02.2010, erişim tarihi 15.02.2012, <http://www.reuters.com/article/2010/02/11/us-oil-exploration-risk-analysis-idUSTRE61A28X20100211>.

Hâlbuki GKRY, ilgili kıyı uzunlukları orantı prensibi ile hakkaniyet ve nispet ölçüleri hilafına,¹⁰⁰ başta Lübnan olmak üzere sınırlandırma antlaşması imzalamadığı ülkelerin deniz alanlarını bu ülkelerin uluslararası

Şekil-12 Petrol Çıkarma Politik Risk ve Maliyet Haritası¹⁰¹

hukuktan kaynaklanan hak ve menfaatlerine aykırı şekilde elde etmiştir. GKRY'nin Suriye, Lübnan ve İsrail ile sınırlandırma antlaşması imzalarken ilgili kıyı olarak alındığı anlaşılan Baf ile Zafer Burnu arasındaki toplam uzunluk 168,905 deniz mili iken Suriye, Lübnan ve İsrail'in kıyılarının uzunluğu 316,907 deniz miline tekabül etmektedir. Bu durum da kıyı uzunlukları oranı 1,87 olmaktadır ki, bunun anlamı

¹⁰⁰ MEB'in kıyı uzunlukları oranında belirlenmesi halinde ortay hattın da bu oranda kaydırılması gerekecektir. Buna göre Lübnan'ın 1/1,83 kıyı oranına istinaden yaklaşık 2600 km², İsrail'in 1/3,74 kıyı oranına istinaden yaklaşık 4600 km², Mısır'ın ise 1/13,06 kıyı oranına istinaden yaklaşık 21500 km² daha fazla deniz alanına sahip olması mümkün olabilecektir.

¹⁰¹ Johnson Christopher, "Oil Exploration Costs Rocket As Risks Rise," 11.02.2010, erişim tarihi 15.02.2012, http://graphics.thomsonreuters.com/0210/OIL_PLRSK0210.gif.

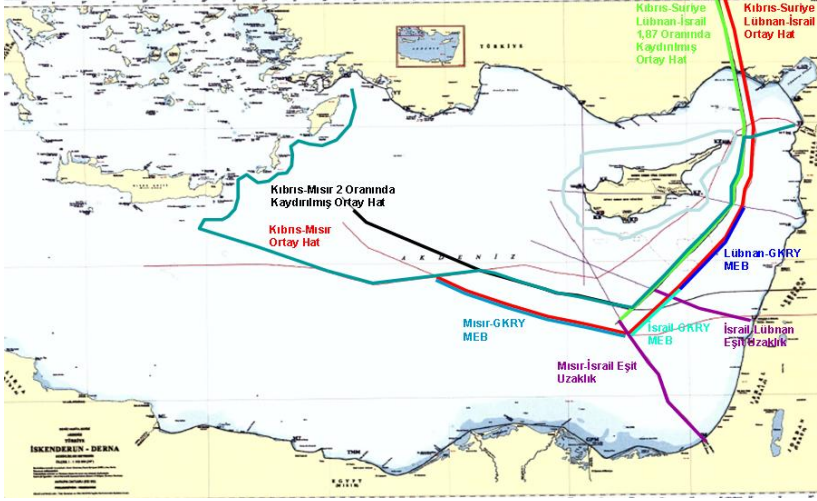
Suriye, Lübnan ve İsrail’in hakça bir paylaşım çerçevesinde yapılacak bir anlaşma ile GKRY’nin 1,87 katı (2 kattan biraz daha az) deniz yetki alanına sahip olmaları gerekmektedir. Ancak, GKRY yaptığı antlaşmalarla neredeyse eşit deniz yetki alanına sahip olmuş ve bir anlamda bahse konu kıyıdaşların deniz yetki alanını da sahiplenmiştir. Durum Mısır için daha da vahimdir. Zira ilgili kıyı olarak alındığı anlaşılan Zafer Burnu ile Arnauti Burnu arasındaki toplam uzunluk 197,659 deniz mili olup Mısır’ın ilgili kıyı uzunluğu ise 400,128 deniz milidir. Bir başka deyişle kıyı uzunlukları oranı Mısır’ın lehine 2 olup, GKRY’nin hakça paylaşım esasına dayalı bir antlaşma ile ancak Mısır’ın yarısı kadar deniz yetki alanına sahip olması gerekirken, yaptığı antlaşma ile 21.500 kilometrekareden daha fazla deniz yetki alanına sahip olmuştur.

Öyle ki, aşağıdaki haritalarda görüleceği üzere imzalanan bu antlaşmalarla; GKRY, İsrail’in asgari 12 numaralı parseli de kapsayacak şekilde 4.600 kilometrekare, Lübnan’ın 3.957 kilometrekare, Mısır’ın ise daha önce belirtildiği üzere 21.500 kilometrekare deniz yetki alanını sahiplenmiştir.

Bu durum konuya farklı bir perspektif getirebilir. Çünkü GKRY ile imzaladıkları sınırlandırma antlaşmaları nedeni ile deniz yetki alanı kaybına uğradığının farkına varan kıyıdaş devletlerin bu antlaşmaları kendi anayasal kurumları vasıtası ile fesih etmeleri de söz konusu olabilecektir. Keza Yunanistan Başbakanı Kostas Karamanlis ile birlikte 27 Nisan 2009 tarihinde Arnavutluğu ziyaret eden Yunanistan Dışişleri Bakanı Theodora Bakoyannis, bu ziyaret esnasında Arnavutluk Dışişleri Bakanı Lulzim Basha ile Tiran’da “Yunanistan ve Arnavutluk Arasında Uluslararası Hukuk Altında Gerçekleştirilen Kıta Sahanlığı ve Diğer Deniz Alanlarının Sınırlandırılması ve Saygı Gösterilmesine Dair Antlaşma” imzalamıştır.

Bu antlaşma ile iki ülke arasındaki deniz yetki alanları eşit uzaklık ilkesi temelinde ortaya hat esasına göre sınırlandırılmıştır. Antlaşma Arnavutluk Meclisi’nde kabul edilmiştir. Ancak daha sonra Ana

Muhalefet Partisi tarafından, Arnavutluk karasularının ihlal edildiği ve 225 km²'lik deniz alanının kaybedildiği gerekçesiyle Arnavutluk Anayasa

Şekil-13 Eşit Uzaklık ve Orantılık İlkesine Göre Karşılaştırmalı Sınırlandırmalar

Mahkemesinde dava açılmış ve 27 Ocak 2010 tarihinde mahkeme davayı sonuçlandırarak antlaşmayı oybirliği ile iptal ettiğini açıklamıştır.¹⁰²

Diğer yandan uluslararası hukuk ilkelerine¹⁰³ uluslararası mahkemelerin kararlarına uygun şekilde,¹⁰⁴ KKTC'nin müstakil ve

¹⁰² "Albanian Constitutional Court Nullifies Maritime Boundary Agreement with Greece," 10.02.2010, Durham Üniversitesi, erişim tarihi 17.02.2012, www.dur.ac.uk/ibrulnews/boundary_news/?temno=9534&rehref=%2Fibru%2Fnews%2F&resubj=Boundary+news%20Headlines.

¹⁰³ Deniz yetki alanlarının sınırlandırılması amacıyla uluslararası uygulamada; hakkaniyet, eşit uzaklık, oransallık, coğrafyanın üstünlüğü, kapatmama, özel ve beşeri koşullar ile diğer koşulların (adalar ve diğer coğrafi formasyonlar) değerlendirilmesi gibi genel prensipler kullanılmaktadır. Deniz yetki alanlarının belirlenmesi için her durumda uygulanabilen önceden belirlenmiş, standart kriterler bulunmamaktadır. Bu kapsamda, uluslararası yargı kararlarında ön plana çıkan prensipler, "coğrafyanın üstünlüğü" ve "kapatmama" prensipleridir.

"Coğrafya" ile kastedilen, iki ülke arasında sınırlandırmaya konu olan alandaki anakara coğrafyasıdır. Kıyıların uzunluğu, kıyı çizgisi üzerindeki kıvrımlar, girinti ve çıkıntılar kural olarak elde edilecek deniz alanını belirleyen önemli coğrafi faktörlerdir.

bağımsız bir devlet olarak kendi deniz yetki alanlarına sahip olduğu ve Türkiye’nin de adanın güneyinde kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge olmak üzere deniz yetki alanları haklarına sahip bulunduğu açıktır. Çünkü KKTC ve GKRY’nin Kıbrıs Adası’nda ülke sınırları belli iki ayrı devlet oldukları fiili duruma istinaden, KKTC’nin Türkiye, Suriye,

Coğrafyanın üstünlüğü kapsamında dikkate alınan bir diğer husus ise, adaların ortay hatta göre coğrafi konumudur. Bu çerçevede, iki ana kara arasındaki ortay hattın ters tarafında kalan adalar, kendi kara suları kadar deniz yetki alanına sahip olabilmektedir.

Sınırlandırmada dikkate alınan bir başka önemli prensip ise, “kapatmama” prensibidir. Bu prensip çerçevesinde, mahkeme kararlarında; Kıta Sahanlığı genişliğinin tespitinde her ülkeye kendi kıyılarına yakın alanların bırakılmasının gerektiği, bir ülkenin yakınındaki deniz alanının bir başka ülkeye verilmesi ile sonuçlanan bir sınırlandırmanın, hakkaniyete aykırı olduğu vurgulanmıştır. “Coğrafyanın Üstünlüğü” ile birlikte değerlendirilen “Kapatmama” prensibi; bir ana kara ile bu ana karanın karşısında bulunan bir adanın, deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında birbirleriyle eşit etkiye sahip olamayacağına bir ifadesidir. Dolayısıyla “ortay hattın” kuzeyinde kalan Kıbrıs Adası ile Yunan adalarının ters tarafta bulunmaları ve Anadolu sahillerinin önünü kapatmak suretiyle Türkiye’nin denize açılımını engelleyecek coğrafi bir konumda olmaları nedeniyle, söz konusu adaların sadece karasuları kadar deniz yetki alanlarına sahip olması gerekmektedir. Bu kapsamda, mahkeme; Karadeniz’de Romanya ile Ukrayna arasındaki davada Yılan Adası’na sadece karasuları kadar deniz yetki alanı tanımıştır.

Sonuç olarak, “Coğrafyanın Üstünlüğü” ve “Kapatmama” prensipleri ile bu kapsamda uygulanan ortay hat metoduna konu olan adalara karasuları kadar deniz yetki alanı tanınması gerekmektedir.

¹⁰⁴ -1977 tarihli İngiltere-Fransa Davası’nda; ortay hattın ters tarafındaki İngiltere’ye ait Kanal Adaları, sınırlandırma sonucunda sadece karasuları genişliğinde Kıta Sahanlığına sahip olabilmıştır.

-1983 tarihli Gine-Gine Bissau Davası’nda mahkeme, ortay hattın ters tarafında yer alan Alcatraz Adaları’na, karasuları kadar deniz yetki alanı tanımıştır.

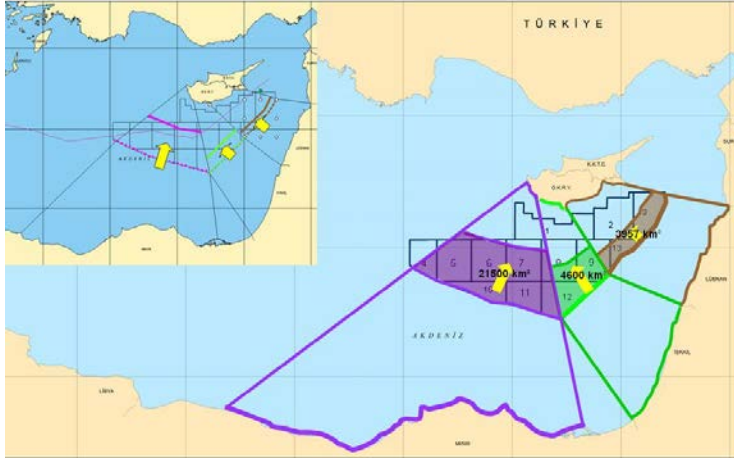
-1982 tarihli Tunus-Libya Davası’nda, mahkeme ortay hatta göre Tunus sahillerine yakın olan Kerkenna ve Cerbe Adalarından Kerkenna’ya “yarım etki” tanımış, bölgedeki diğer unsurların daha önemli olduğunu belirterek Cerbe Adası’nı ise sınırlandırmada hiç dikkate almamıştır.

-1992 tarihli Kanada-Fransa Saint Pierre & Miquelon Davası’nda mahkeme, Kanada sahillerine yakın Fransız Adaları’na (Saint Pierre & Miquelon) ana karalara tanınan deniz yetki alanları kadar yetki tanımamıştır.

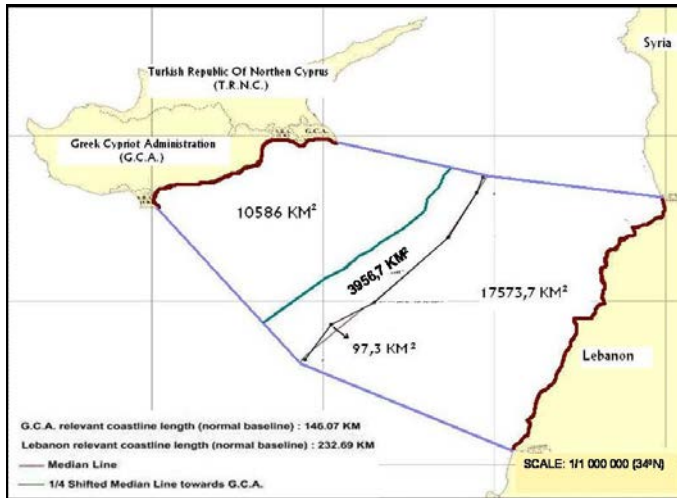
-1999 tarihinde Eritre-Yemen Davası’nda Yemen’in egemenliğinde olduğu mahkeme kararı ile teyit edilen Jabal al-Tayr ve Zubayr adalarına karasuyu genişliği kadar deniz yetki alanı tanınmış ve iki ülke arasında ortay hattın belirlenmesinde bahse konu adalar dikkate alınmamıştır.

-2009 tarihli Romanya ile Ukrayna arasında Karadeniz’deki deniz yetki alanlarının paylaşımına ilişkin uyuşmazlığın çözülmesi konusunda mahkeme tarafından Ukrayna’ya ait olan ve ortay hattın ters tarafında yer alan Yılan Adası’na karasuyu kadar deniz yetki alanı tanınmıştır.

Lübnan, İsrail ve Mısır ile deniz yetki alanları sınırlandırılmasına esas olan karşılıklı kıyıları

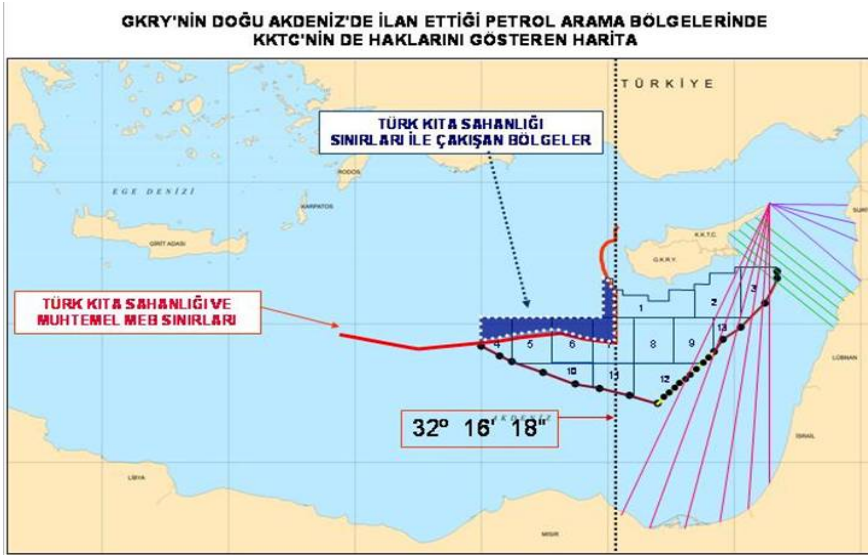

Şekil-14 GKRY ile Akdettikleri Deniz Yetki Alanları Sınırlandırma Antlaşmalarına istinaden Mısır, İsrail ve Lübnan'ın Kayıplarını Gösterir Harita

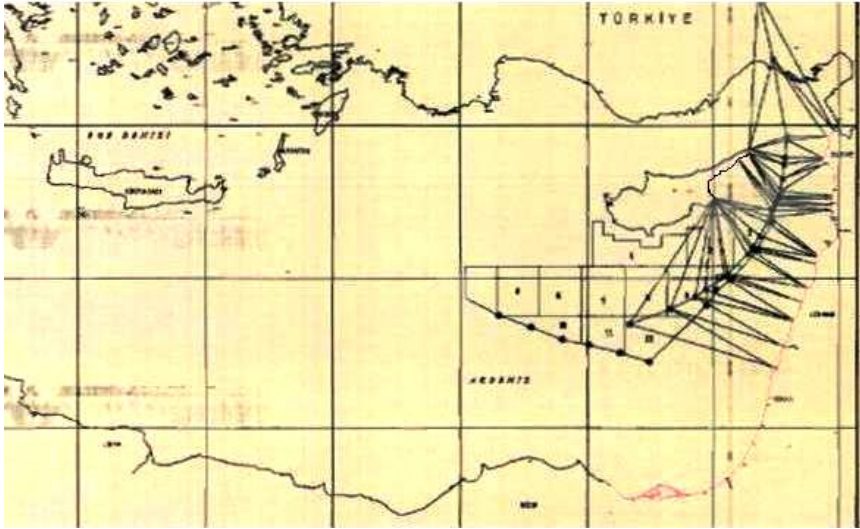

Şekil-15 GKRY ile Kıyı Uzunluklarını Dikkate Almadan Sınırlandırma Antlaşması Yapan Lübnan'ın Kaybını Gösterir Harita Çalışması

bulunmaktadır. Bu durumda aşağıdaki haritada da yer aldığı üzere. GKRY'nin ilan ettiği 3 ve 13 numaralı parsellerin tümü ile 2, 9, 10 ve şu anda sondaj faaliyeti icra ettiği 12 numaralı parsellerin bir kısmında KKTC'nin doğrudan hakları bulunduğu görülebilecektir. Dolayısı ile KKTC'nin deniz yetki alanlarının GKRY tarafından uluslararası hukuka aykırı olarak gasp edilmiş olduğu ifade edilebilir. Aslında GKRY 2, 3, 9, 10, 12 ve 13 numaralı parsellere ilişkin deniz yetki alanları sınırlandırma antlaşmalarını Karpaz Burnu'nu dâhil ederek ve esas alarak yapmıştır. Unutulmaması gereken bir husus da ihaleye çıkılan sahaları kapsayan alan aslında GKRY'nin Kıbrıs Adası'nın tümünü temsil ettiği iddiası ile ilan ettiği MEB'in ancak güneydeki kısmı olduğudur.

Şekil-16 KKTC'nin Mısır, İsrail, Lübnan ve Suriye ile Sınırlandırma Antlaşması Yapması Durumunda Kullanılacak Sınırlandırma Hatları

Şekil-17 GKRY'ye Benzer Şekilde KKTC'nin Mısır, İsrail, Lübnan ve Suriye ile Sınırlandırma Antlaşması Yapması Durumunda Ada'nın Doğusu ve Güneyinde Sahip Olabileceği Deniz Yetki Alanları (Görüldüğü Üzere 2, 3, 9, 10 ve 12 Numaralı Sahaların Bir Kısmı, Karpaz Burnu ve Magosa Arasında Kalan Kıyı Nedeni ile KKTC'nin Deniz Yetki Alanları İçerisinde Kalmaktadır)

Ayrıca, KKTC ile karşılıklı kıyıları bulunan Mısır, İsrail, Lübnan ve Suriye'nin kıyı uzunlukları nispetinde ve hakça paylaşım ilkesi doğrultusunda GKRY yerine KKTC ile sınırlandırma antlaşmaları yapmaları durumunda GKRY ile yaptıkları antlaşmadan elde ettikleri deniz alanından çok daha fazla deniz alanına sahip olmaları mümkündür.

Diğer yandan, uluslararası deniz hukukuna göre deniz yetki alanları sınırlandırmasının, devletlerin ilgili kıyı uzunluklarının orantısına göre, adaların ana kıtaların önünü kapatmayacak şekilde ve ters yönde olup olmamaları dikkate alınarak yapılması gerekmektedir.¹⁰⁵ Bu özel ilkeler,

¹⁰⁵ -Doğu Akdeniz'de sınırlandırmaya esas teşkil edecek deniz alanında ortay hat, Anadolu ile Afrika kıtası sahilleri arasında doğu-batı ekseninde ilerlemektedir.

-Bu eksenin kuzeyinde Yunanistan'a ait Girit, Kerpe, Kaşot, Rodos adaları ile Kıbrıs Adası bulunmaktadır.

esasen adaların ana karalar kadar deniz yetki alanına sahip olamayacağı genel ilkesini teşkil etmektedir.¹⁰⁶ Uluslararası mahkemelerin Libya-Malta,¹⁰⁷ Ukrayna-Romanya Yılan Adası davaları başta olmak üzere daha önce bahsedilen birçok davada vermiş olduğu kararlar da bu yöndedir.¹⁰⁸ Bu çerçevede Kıbrıs’ın ana karaların önünü kapatmayacak şekilde sahip olabileceği deniz yetki alanının GKRY ve Lübnan, İsrail ve Mısır arasındaki ortay hattın orantılılık ilkesi doğrultusunda Kıbrıs’a doğru

-Sınırlandırmanın yapılacağı coğrafya dikkate alındığında, bahse konu adaların bu eksenin kuzeyinde yer aldığı görülmektedir.

-Türkiye ve Mısır arasında bir sınırlandırma antlaşması yapılması durumunda, şayet bu adalar, Mısır’a ait olmuş olsaydı ters tarafta kalan adalar durumunda olacak ve karasuları kadar deniz yetki alanlarına sahip olmuş olacaktı.

-Dolayısıyla bu adaların Yunanistan’a veya başka bir devlete ait olmuş olması durumu değiştirmeyecek ve bu adalara coğrafi konumları sebebiyle farklı bir sınırlandırma prensip ve metodu uygulanmayacaktır.

-Nitekim 1969 tarihli Kuzey Denizi Davası’nda bu prensip UAD tarafından, “coğrafyanın yeniden şekillendirilmesi söz konusu olamaz” biçiminde ifade edilmiş ve “iki veya daha fazla sayıda ülke arasındaki sınırlandırmanın bölgenin bütün ilgili unsurları dikkate alınarak hakkaniyet prensipleri temelinde hakça bir çözüme ulaşılabilecek şekilde yapılması gerektiği” vurgulanmıştır.

-Benzer şekilde, 2009 tarihli Romanya ile Ukrayna arasında Karadeniz’deki deniz yetki alanlarının paylaşımına ilişkin uyuşmazlığın çözülmesi konusunda mahkeme tarafından Ukrayna’ya ait olan ve ortay hattın ters tarafında yer alan Yılan Adası’na karasuyu kadar deniz yetki alanı tanınmıştır.

¹⁰⁶ Şöyle ki Kıbrıs Adası haricinde ana karalar esas alınarak Türkiye, Lübnan, İsrail ve Mısır kıyıları deniz sınırlandırmasına esas teşkil eden ilgili kıyılar olarak kabul edildiğinde;

-Türkiye ile Lübnan arasındaki ilgili kıyılara istinaden ortay hattın karşılıklı kıyı uzunlukları dikkate alındığında Lübnan’a doğru asgari 0.25 oranında,

-Türkiye ile İsrail arasındaki ilgili kıyılara istinaden ortay hattın karşılıklı kıyı uzunlukları dikkate alındığında İsrail’e doğru asgari 0.75 oranında,

-Türkiye ile Mısır arasındaki ilgili kıyılara istinaden ortay hattın karşılıklı kıyı uzunlukları dikkate alındığında Mısır’a doğru asgari 0.25 oranında aşağı kayacağını,

-Hülâsa bu ülkelerle Türkiye arasındaki deniz yetki alanlarının sınırlandırmasının bu şekilde tezahür edebileceği söylenebilecektir.

¹⁰⁷ UAD, hakkaniyet ilkesine göre kararını vermiş ve hakkaniyet ölçüsünde bir ada ile ana kara arasındaki sınırlandırmanın ana kara devleti olan Libya lehinde sonuçlanması gerektiğine hükmetmiştir.

Victor Prescott and Clive H.Schofield, *The Maritime Political Boundaries of the World* (Netherlands: Martinus Nijhoff Publishers, 2005), 389-390.

¹⁰⁸ UAD’ın 3 Şubat 2009 tarihinde açıkladığı Ukrayna-Romanya arasındaki Yılan (Serpent) Adası’nın konu edildiği sınırlandırma davasına ilişkin kararında, Yılan Adası eşit uzaklık ilkesine göre yapılan sınırlamada dikkate alınmamış olup adaya sadece 12 mil karasuyu verilmiştir.

kaydırılmış hatlar arasında kalan alan kadar olabilecektir. GKRY ile ilgili kıyıdaşlar arasındaki ortay hat ile orantılılık ilkesi doğrultusunda kaydırılmış bu hat arasında kalan alanların üzerinde doğrudan Türkiye'nin hükümlerlik hak ve menfaatlerinin bulunduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan, aslında GKRY MEB ilan ederken ve sınırlandırma antlaşmaları imzalarırken, Türkiye'nin aksine, düşey hatlar yerine diyagonal hatlar kullanmış,¹⁰⁹ böylelikle hem karşılıklı sınırlandırma antlaşması imzalayacağı ilgili kıyıdaş devlet sayısını, hem de deniz yetki alanını artırmıştır.

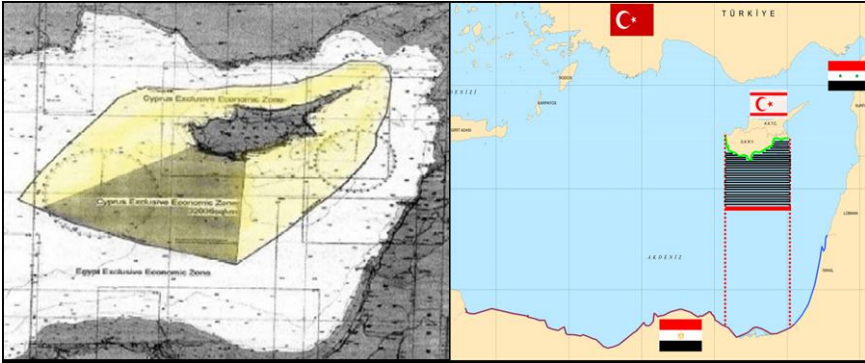
Hâlbuki Türkiye bu güne kadar Doğu Akdeniz'de muhtemel MEB olarak öngördüğü deniz yetki alanlarını ve ilgili kıyıdaş devletleri düşey hatlar kullanarak belirlemiştir. Dolayısıyla ilgili kıyıdaş devletler olarak sadece Suriye, KKTC ve Mısır'ı dikkate almış ve 145.000 kilometrekarelik bir deniz alanını muhtemel deniz yetki alanı olarak tespit etmiş ancak ilan etmemiştir. Bu durum Şekil 17'deki haritada gösterilmiştir.

Şayet GKRY de Türkiye gibi düşey hatlar kullanmış olsaydı sadece Mısır ve kısmen İsrail ile deniz yetki alanı sınırlandırma antlaşması imzalayabilecek ve şimdi iddia ettiği deniz yetki alanının ancak 1/3'üne sahip olabilecekti.

¹⁰⁹ 0-180° istikametinde sadece boylamları dikkate alarak dikey hatların kullanılması yerküre haritasına 2 boyutlu bakılmasından kaynaklanan ciddi bir eksikliklerdir. Bu durumda sadece kuzey-güney ya da doğu-batı hattında ilgili kıyı ve kıyıdaş devlet tespit edilebilmektedir. Esasen yerküre haritasına 3 boyutlu bakılarak, 360°'yi kapsayacak şekilde farklı açılar kullanılarak çeşitli istikametlerde ortay hat belirlenmesi gerekmektedir. GKRY, Yunanistan, Mısır, Lübnan ve İsrail'in kullandığı yöntem de bu şekildedir. Böylece sadece kuzey-güney ya da doğu-batı hattında ilgili kıyı ve kıyıdaş devlet tespit edilmesi yerine, ara yönlerde de ilgili kıyı ve kıyıdaş devlet tespiti ile deniz yetki alanları belirlenmesi mümkün olmaktadır.

Şekil-18 Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin Düşey Hatları Esas Aldığı Ortay Hatta Göre Sınırlandırma¹¹⁰

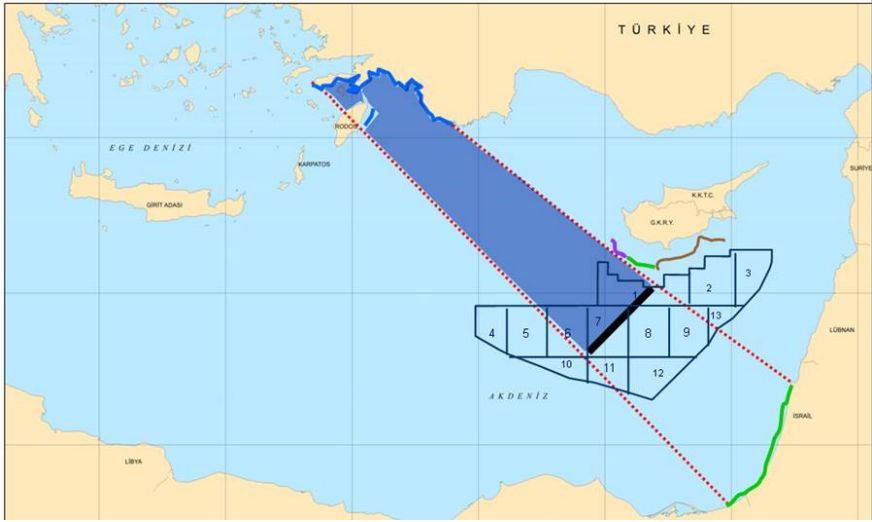

Şekil-19 GKRY, Türkiye'nin Yaklaşımı ile Hareket Etmiş Olsaydı Sahip Olabileceği MEB

¹¹⁰ Sertaç Hami Başeren, *Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı-Dispute Over Eastern Mediterranean Maritime Jurisdiction Areas* (İstanbul: İlke Yayınevi, Eylül 2011).

Hâlbuki Türkiye GKRY'nin izlediği yöntemi kullansa, Mısır, Suriye ve KKTC'nin yanı sıra Libya, İsrail ve hatta Lübnan ile ilgili kıyıdaş devlet olarak antlaşma imzalaması ve böylece gerek ilgili kıyıdaşların ve gerekse kendisinin öngördüğünden daha fazla deniz yetki alanına sahip olması mümkün olabilecektir. Bu durumu tasvir edici Türkiye ve İsrail arasındaki muhtemel deniz yetki alanlarını gösterir harita aşağıda sunulmuştur.

Bu haritadan da açıkça görüleceği üzere, karşılıklı kıyıları bulunan Türkiye ve İsrail bir sınırlandırma antlaşması akdetmeleri durumunda, GKRY'nin sahiplendiği parsellerden 12'nin tamamı, 8,9 ve 11'in büyük kısmı ve 1, 7 ve 10'un bir kısmı İsrail'in olurken, Türkiye de Kıbrıs'ın güneyinde deniz yetki alanlarına sahip olabilecektir.

Şekil-20 Türkiye-İsrail Tasviri Muhtemel MEB Sınırlandırmasını Gösteren Teknik Harita

Öte yandan Libya'nın Mısır sınırından Derne'ye kadar olan kıyıları ile Türkiye'nin Deveboynu Burnu'ndan itibaren doğuya uzanan kıyıları karşılıklıdır. Bu nedenle her iki ülke arasında deniz yetki alanları

sınırlandırmasının Anadolu ile Afrika Kıtası sahilleri arasındaki ortay hattı esas alacak şekilde yapılması her iki devletin de en temel hakkıdır. Bu durum her iki devletin de menfaatinidir. Özellikle Libya, Türkiye ile sınırlandırma antlaşması imzalayarak, Yunanistan ile imzalayacağı bir sınırlandırma anlaşmasına nazaran 16.700 km² daha fazla bir deniz yetki alanına sahip olacaktır. Ancak Libya'nın bu kazancı sadece 16.700 km² ile de sınırlı kalmayacak, bu antlaşma aynı zamanda Yunanistan ile anakaralar esas alınarak bir sınırlandırma antlaşması yapılmasına zemin hazırlayacağından, Girit Adası güneyindeki kümülatif deniz yetki alanı kazancı % 62 artarak asgari 39.000 km²'ye ulaşabilecektir. Bu durum aşağıdaki haritalarda gösterilmiştir.

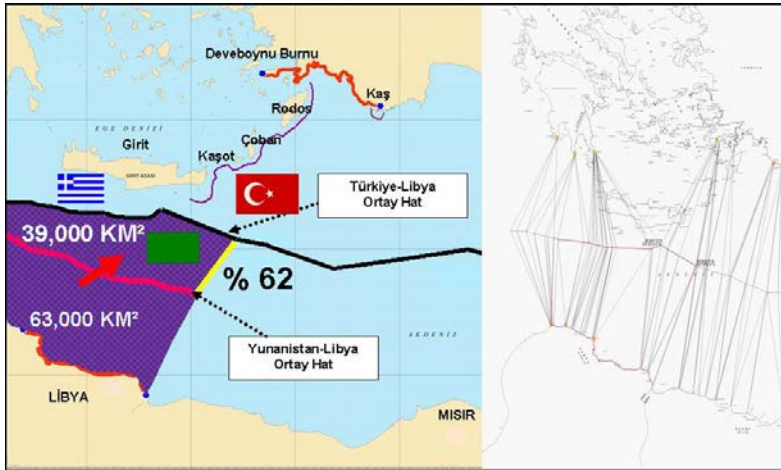

Şekil-21 Libya ve Türkiye Arasında Ortay Hat Esasına Göre Yapılabilecek Sınırlandırma Antlaşması

İsrail ile yapılacak bir sınırlandırma antlaşmasının imzalanması durumunda Yunanistan'ın GKRY ile deniz yetki alanları antlaşması yapması imkanı ortadan kaldırılmış, GKRY'nin Mısır ile yaptığı deniz yetki alanları sınırlandırma anlaşması da bir anlamda kadük hale dönüştürülebilecektir. Libya ile yapılacak bir sınırlandırma antlaşması ile

yine Yunanistan'ın GKRY ile deniz yetki alanları antlaşması yapması imkânı ortadan kaldırılmış olacaktır.

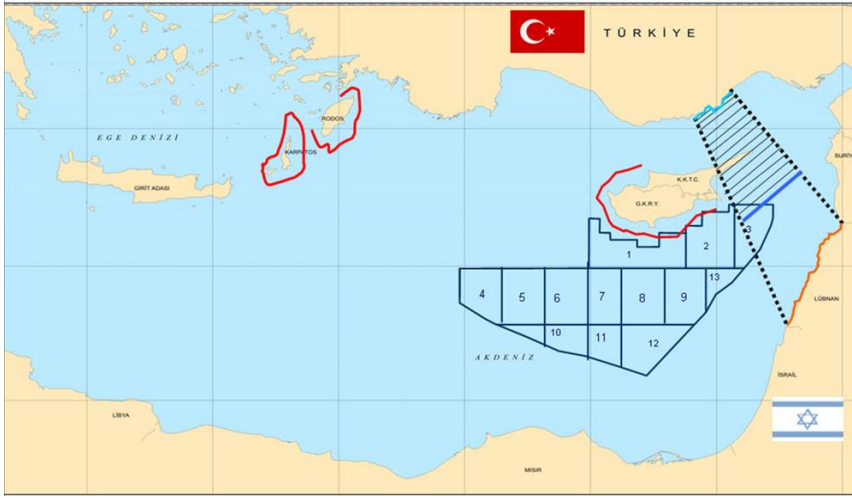
Diğer yandan Doğu Akdeniz'de yapılacak MEB sınırlandırmasında, Anadolu ile Afrika Kıtası sahilleri (Libya-Mısır) arasında "ortay hattın" esas alınması durumunda, "ortay hattın" kuzeyinde kalan Kıbrıs Adası'nın "coğrafyanın üstünlüğü ile kapatmama (non-encroachment)" prensipleri doğrultusunda ana karalar kadar deniz yetki alanına sahip olamayacağını dikkate alınması gerekmektedir.

Şekil-22 Libya ve Türkiye Arasında İmzalanacak Antlaşma Yunanistan ile Anakaralar Esas Alınarak Bir Sınırlandırma Antlaşması Yapılmasına Zemin Hazırlayacağından Libya'nın Girit Adası'nın Güneyindeki Kümülatif Deniz Yetki Alanı Kazancının % 62 Artarak Asgari 39.000 Km²'ye Ulaşabileceğini Gösterir Tasviri ve Teknik Harita

Ayrıca Yunan Adalarının ters tarafta bulunmaları ve Anadolu sahillerinin önünü kapatmak suretiyle Türkiye'nin denize açılımını engelliyor konumda olmaları sebebiyle de Yılan Adası davasında olduğu gibi sadece karasuları kadar deniz yetki alanlarına sahip olabileceği ifade edilebilir.

Bu durumda Kıbrıs Adasının etkisi sınırlandırılarak Türkiye ile Mısır arasında karşılıklı kıyıların tümü boyunca bir sınırlandırma antlaşması yapılması hukuken uygun ve mümkündür. Benzer durum Lübnan ile Türkiye arasında bir deniz yetki alanları sınırlandırma antlaşması yapılması için de geçerli olup, tasviri sınırlandırma haritasının aşağıdaki gibi tezahürü muhtemeldir.

Şekil-23 Türkiye-Lübnan Tasviri Muhtemel MEB Sınırlandırması

Esasen öngörülen ve önerilen tüm bu deniz yetki alanı paylaşım yöntemleri Anadolu yarımadasına rağmen GKRY'nin haksızca izlediği ve Yunanistan'ın adaları vasıtası ile izlemeyi öngördüğü yöntemlerle benzerdir. Bu yöntemlerin kullanılması durumunda Türkiye'nin, Doğu Akdeniz'de yaklaşık asgari 189.000 km²'lik bir MEB alanına sahip olması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu durum muvacehesinde, Şekil-24 ve Şekil-25'te gösterilen haritalar mukayese edildiğinde, yaklaşık asgari 44.000 km²'lik deniz yetki alanı farkının mevcut olduğunu söylemek mümkündür.

Şekil-24 Türkiye GKRY'nin Yaklaşımı ile Hareket Etmiş Olsaydı Belirleyeceği MEB

Şekil-25 Bugüne Kadar Ortaya Konulan Haritalarla Kıyaslandığında Türkiye Tarafından Gündeme Getirilmeyen Asgari 44.000 Kilometrekarelik Bir MEB Alanı Kaybını Gösterir Harita

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Hâlihazırda Türkiye’nin ise Karadeniz haricinde, antlaşmalarla sınırlandırılmış münhasır ekonomik bölge niteliğinde deniz yetki alanı bulunmamaktadır.¹¹¹ Doğu Akdeniz’in yanı sıra, Orta ve Batı Akdeniz’de birçok devlet arasında deniz yetki alanlarının belirlenmesine yönelik çeşitli antlaşmalar yapılmış ve münhasır ekonomik bölge ilanında bulunulmuştur.¹¹²

Doğu Akdeniz’de GKRY ve Yunanistan; uluslararası hukuk ve meşruiyete aykırı olarak, diğer kıyıdaş devletler ile ikili ya da çok taraflı sınırlandırma antlaşmaları akdetmekte ve fiili uygulamalarda bulunmaktadır. Bu suretle Türkiye’nin canlı,¹¹³ cansız kaynaklardan

¹¹¹ Karadeniz’de, deniz yetki alanları, sahildevletleri arasında yapılan anlaşmalarla sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, ilk sınırlandırma anlaşması 23 Haziran 1978 tarihinde SSCB ile “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükümeti Arasında Karadeniz’de Kıta Sahaneliği Sınırlandırması Hakkındaki Anlaşma” yapılmıştır. Bu anlaşmanın 1’inci maddesine göre 12 adet koordinat tespit edilmiştir. SSCB’nin dağılmasından sonra Ukrayna, Rusya Federasyonu ve Gürcistan ile ayrı ayrı yapılan anlaşmalarla bu koordinatların geçerlilikleri teyit edilmiş, koordinatların aynı zamanda MEB sınırlandırmasını teşkil ettiği onaylanmıştır. 4 Aralık 1997 tarihinde Bulgaristan ile Deniz Yetki Alanları sınırlandırması gerçekleştirilmiştir. Yapılan anlaşmanın 4’üncü maddesinde, 9’uncu nokta ile 10’uncu nokta arasındaki Kıta Sahaneliği ve MEB çizgisinin çizilmesine ilişkin olarak tarafların, böyle bir çizimin ileride uygun bir zamanda yapılacak müzakerelerde sonuçlandırılması konusunda anlaşmış oldukları belirtilmektedir. Bunun sebebi ise Romanya, Ukrayna ve Bulgaristan arasında deniz yetki alanları sınırlandırmasının yapılmamış olmasıdır.

¹¹² Akdeniz’de;

a. İtalya ile Yunanistan, Hırvatistan, Arnavutluk, Fransa, Slovenya, İspanya, Tunus, Sırbistan-Karadağ arasında,

b. Malta ile Libya,

c. Monako ile Fransa,

ç. Fransa ile İspanya,

d. Libya ile Tunus arasında deniz yetki alanlarının belirlenmesine yönelik çeşitli anlaşmalar yapıldığı bilinmektedir.

¹¹³ Söz konusu olan deniz alanının derinliği yer yer 3.000 metreye kadar ulaşmaktadır. 1.000 metrelik derinliklerde yoğun olarak bulunan binlerce ton Kırmızı Karides stokları en bilinenidir. Ama asıl önemlisi göçmen ve büyük sürü oluşturan balıklardır. Örneğin,

yararlanmasını engellemek ve Türkiye'yi uluslararası kamuoyu nezdinde emrivakilerle karşı karşıya bırakmak istemektedir.¹¹⁴ Yunanistan ve GKRY ikilisi, bu amaç doğrultusunda uluslararası kamuoyunu kullanmakta ve etkilemektedir. Bu hususa alakalı olarak, Türkiye'ye Antalya Körfezi'nde küçük bir alan bırakan deniz yetki alanları haritasının Avrupa Birliği ve Birliğe bağlı bazı kuruluşlar tarafından kullanılması örnek verilebilir.¹¹⁵

orkinos, tulina ve tombik gibi. Yakın zamanda, tulina ve kılıç balıklarını avlayan balıkçı sayısındaki artış bize buradaki 1 millik bir alanın bile ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu bölgeler göçmen olan ve sürü oluşturan sardalya, palamut ve lüfer gibi balıkların da beslenme alanıdır. Yine Rodos döngüsü nedeniyle oluşan verimli balıkçılık kendini burada da göstermektedir. Halen trol, gırgır, parekata ve yüzen ağlarla buralarda balıkçılık yapılmaktadır. Doğu Akdeniz'in en verimli kalamar ve sübye alanları bu bölgedeki derin sularda bulunur ve avlanmaları giderek artmaktadır. Güney Kıbrıs Rum Yönetimi veya Yunanistan'ın bu bölgede şimdilik güçlü bir balıkçılık filusunun olmaması bizi yanıltmamalıdır. Çünkü AB'nin doğu Akdeniz hatta Karadeniz'e balıkçı filosu gönderme konusundaki çabası ve isteği bilinmektedir. Bir başka ifadeyle bu deniz alanından gasp edilmeye çalışılan sadece doğal gaz veya petrol değil aynı zamanda Türkiye'nin gıda güvenliği için önemli olan su ürünleridir ki bu konu tartışmalar sırasında bilinçli veya bilinçsiz bir şekilde atlanmaktadır. Oysa kıyı devleti (Türkiye) Münhasır Ekonomik Bölgesinde avlanacak su ürünlerinin miktarını belirlemede ve bu bölgede kaynakları kullanmaya yetkilidir.

¹¹⁴ "Akdeniz'de Zehirli Balık Uyarısı," *Radikal Gazetesi*, 24.07.2008, erişim tarihi 17.02.2012,

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=890102&CategoryID=85>.

Yunus-S Araştırma gemisindeki 20 kişilik ekiple 15 gündür Akdeniz'de çalıştıklarını belirten Prof. Dr. Öztürk, Türkiye'de ilk kez Akdeniz'de uluslararası sularda araştırma yapıldığını kaydetti. Akdeniz'de oluşturulan "Münhasır Ekonomik Bölge"nin Türkiye'ye kapatılmak istendiğini ifade eden Prof. Dr. Öztürk, bu bölgede Türkiye'ye çok küçük bir alan teklif edildiğini ancak Türkiye'nin bunu kabul etmediğini vurguladı. Münhasır Ekonomik Bölge'de hem canlı, hem cansız kaynakların korunması ve işletilmesi ile ülkelerin nüfus alanının çok önemli olduğuna dikkat çeken Prof. Dr. Öztürk şöyle konuştu: "Akdeniz'de oluşturulan Münhasır Ekonomik Bölge'de canlı kaynaklar balık, balina, yunus ve aklınza ne gelirse korunması ile petrol ve maden gibi cansız kaynakların korunması ve işletilmesi çok önemli. Türkiye dışındaki ülkeler, bu alanlarda 200 millik alanda hak ilan ederler. Akdeniz'in yeni durumu budur. Bunu tetikleyen mekanizma AB'dir. AB buralarını Avrupa suları olarak ilan etmiştir. Fakat AB'nin Avrupa suları ilan ettiği alanlar, Türkiye'nin tanımadığı alanlardır. Dolayısıyla bizim açımızdan Avrupa suları, sınırları ve tanımları olmayan, şimdilik bilinmeyen alanlardır. AB'ye girecek Türkiye'nin bu alanlarda da hakkı olmalıdır. Hem balıkçılık ve seyrüsefer hem de petrol kaynakları açısından."

¹¹⁵ Bölgede uluslararası hukuka uygun olarak Türkiye'nin hakkı olan 145.000 km²'lik kıta sahanlığı alanının sadece 41.000 km²'sinin Türkiye'ye bırakıldığını gösteren haritalar.

Ayrıca somut örneklerden biri de Avrupa Birliği Komisyonu'nun 14 Ekim 2009'da açıkladığı 2009 yılı Türkiye İlerleme Raporu'nun 32'nci sayfasında “Bölgesel Konular ve Uluslararası Yükümlülükler” başlığı altında yer alan “Kıbrıs” alt başlığının 4'üncü paragrafında Akdeniz'deki petrol arama çalışmaları konusunun yer almasıdır. Bu raporda Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nden yana bir tavır sergilenerek, Türk Deniz Kuvvetleri'nin Akdeniz'deki sivil petrol arama çalışmalarına engel olmasını kınayan ifadelere yer verilmiştir.

Türkiye, bugüne kadar bölgedeki haklarını korumadaki kararlılığını göstermek üzere, sismik araştırmalar dâhil¹¹⁶ devlet uygulamaları¹¹⁷ yapmış ve muhtemel MEB'indeki haklarına tecavüz girişimlerinin başarıyla bertaraf etmiştir.¹¹⁸ Bununla birlikte 032°16'18''D boylamı ile 027°22'D ile 028°00'D boylamları arasında ve 34°00'K enlemi kuzeyinde kalan sahalarda hakları olduğunu çeşitli vesilelerle münferit olarak beyan

¹¹⁶ “TPAO, Akdeniz'deki petrol arama çalışmalarına başlıyor,” *Milliyet Gazetesi*, 29.03.2007, erişim tarihi 17.02.2012, <http://www.milliyet.com.tr/2007/03/29/son/soneko19.asp>.

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Araştırma Grubu Direktörü ve Arama Daire Başkanı Ahmet Faruk Öner'in 2008 yılı Nisan ayında Antalya, Mersin ve İskenderun körfezlerinde 12 milin içerisinde yer alan, bir miktar da 12 milin dışında kalan alanlarda TPAO'nun sahip olduğu ruhsatlarda farm out (kiraya vermek-ortak bulma) sürecini başlatacaklarını bildirdiği basın toplantısında; “münhasır ekonomik bölge sınırlarımız belli olmadığı sürece bu alanlar içerisinde arama yapmak hayli sıkıntı arz etmektedir” şeklindeki sözleri basında yer almıştır.

¹¹⁷ “İstanbul Üniversitesi Yunus Araştırma Gemisi Yurda Döndü,” İstanbul Üniversitesi, 24.11.2008, erişim tarihi 17.02.2012,

http://ssp.istanbul.edu.tr/duyurular/duyuru_icerik.php?1510=.

“Doğu Akdeniz'de münhasır ekonomik bölge ilanı, bu ülkelerdeki kirlenmenin belirlenmesi ve izlenmesi, Doğu Akdeniz'in canlı kaynaklarının korunması ve işletilmesi, yeni balıkçılık alanlarının keşfi, küresel ısınmanın denizsel boyutlarının incelenmesi, bakteriyolojik kirlenme gibi çok yönlü amaçlarla yapılan ve çok önemli verilerin elde edildiği Yunus-S Araştırma Gemisi Seferi bir ay sürdü.”

¹¹⁸ “Hristosyas Türkiye'yi BM'ye Şikâyet Etti,” *Hürriyet Gazetesi*, 24.11.2008, erişim tarihi 17.02.2012,

<http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=10431556>.

Kıbrıs Rum yönetimi lideri Dimitris Hristofyas, sözde “Rum münhasır ekonomik bölgesi” içerisinde Rum yönetimi hesabına petrol araştırması yapan yabancı bandıralı bir geminin 13 Kasım'da Türk savaş gemisi tarafından engellendiği iddiasıyla Türkiye'yi BM Genel Sekreteri Ban Ki-Mun'a şikâyet etti.

etmiştir.¹¹⁹ Ancak Türkiye'nin henüz Birleşmiş Milletler'e GKRY'nin yaptığına benzer bir MEB bildirgesi ya da diğer kıyıdaş devletlerle deniz yetki alanı sınırlandırma antlaşması mevcut değildir.

Yunanistan ve GKRY ise halen Doğu Akdeniz'de tek başına inisiyatif alma girişimlerine devam etmektedir.^{120 121 122} GKRY'nin başta ruhsat

¹¹⁹ 17 Şubat 2003 tarihli GKRY-Mısır MEB Anlaşmasına karşı olarak, Türkiye'nin BM Daimi Temsilciliği tarafından 2 Mart 2004 tarihinde BM Genel Sekreterliğine bir nota verilerek MEB sınırlarının uluslararası hukuka göre ilgili ülkelerle hakkaniyet ilkesi çerçevesinde tespit edilmesi gerektiği, GKRY'nin tüm adayı temsil etmediği ve 32°16'18"D boylamının batısında kalan deniz alanında Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan haklarının mevcut olduğu BM nezdinde ilan edilmiş, bu şekilde ilk kez Türkiye'nin Kıbrıs Adası'nın batısındaki kıta sahanlığı sınırının boylamı kayda geçirilmiştir. Benzer bir nota 4 Ekim 2005 tarihinde, BM Türkiye Daimi Temsilcisi tarafından BM Genel Sekreterine gönderilmiştir. Ayrıca, Mayıs 2008'de Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve ABD General Dynamics Advanced Information Systems (GDAIS) şirketi nezdinde girişim yapılarak verilen haritada, 28°D boylamının batısında da Türkiye'nin hakları olduğu özellikle belirtilmiştir.

3 Ocak 2008 tarihinde, Fugro Engineers BV firmasına bağlı SRV KOMMANDER JACK isimli araştırma gemisinin acenteliğini yapan "Yakın Doğu Deniz Acenteliği A.Ş." bahse konu geminin Ocak 2008 başlarında Antalya kara sularının 70 mil açığında, Türkiye'nin Münhasır Ekonomik Sahasında Japon Firması FJUTSU adına araştırma yapacağını T.C.Dışişleri Bakanlığı Denizcilik Havacılık Genel Müdür Yardımcılığına bildirmiş ve izin talep etmiştir. Bu talebe istinaden 032° 16' 18'' D boylamı ile 027° 22' D ile 029° 00' D boylamları arasında ve 34° 00' K enlemi kuzeyinde kalan sahalarda bahse konu şirkete izin verilmiştir.

¹²⁰ Sertaç Hami Başeren, "Doğu Akdeniz'de İş İşten Geçmeden..." erişim tarihi 09.10.2011,

http://www.tudav.org/index.php?option=com_content&view=article&id=95%3Adou-akdeniz-serhat-h-baeren&catid=40%3Amuenhasr-ekonomik-boelge&Itemid=54&lang=tr.

¹²¹ Ahmet Zeki Bulunç, "Doğu Akdeniz Sorunu ve KKTC'ye Etkileri," Panel Ocak 2008, erişim tarihi 17.02.2012,

<http://www.bilayvakfi.org.tr/konferanslar/dogukdeniz/dogukdeniz2.pdf>

Büyükelçi Ahmet Zeki Bulunç da verdiği konferansta bu yönde düşünceler belirtmiştir.

¹²² "Mısır Yeniden Rumlara Destek Çıktı," *Milliyet Gazetesi*, 08.08.2007, erişim tarihi 17.02.2012,

<http://www.milliyet.com.tr/2007/08/08/son/sondun21.asp>.

Mısır, Güney Kıbrıs Rum Kesimi'nin Doğu Akdeniz'de petrol arama çabalarına yeniden destek verdi. Mısır'ın Lefkoşa Büyükelçisi Muhammed Abdel Hakam, Türkiye'nin olumsuz tepkisi ile ilgili olarak da "Kıbrıs Cumhuriyeti egemen bir devlet, AB ve BM üyesidir" dedi.

verdiği 12 numaralı¹²³ saha olmak üzere Kıbrıs adasının güneyinde hidrokarbon kaynakları arama ve çıkarma faaliyetleri sürmektedir.

Açıkça anlaşılacağı üzere, Türkiye bugüne kadar izlediği düşey hatlar, sınırlı ilgili kıyı ve kısıtlı sayıda ilgili kıyıdaş gibi eksik teknik ve yaklaşımlar nedeni ile deniz yetki alanını minimalist bir yaklaşımla ortaya koymuştur. GKRY ise izlediği yaklaşımla hem hak ettiğinden çok daha büyük bir deniz yetki alanında hak iddia etmiş hem de bu iddialarını imzaladığı antlaşmalarla fiilen hayata geçirmiştir. Esasen GKRY'nin imzaladığı bu antlaşmalar aynı zamanda Türkiye'nin İsrail ve Lübnan ve hatta Mısır ile antlaşma yapma imkânının ortadan kaldırılmasına yönelik hamlelerdir. Gerek GKRY'nin Libya ve Yunanistan ile gerekse Yunanistan'ın GKRY, Libya, Mısır ve hatta İsrail ile yapmaya çalıştığı MEB antlaşmalarına dair haberler bu hamlelerin artarak devam ettiğini göstermektedir.¹²⁴

Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanları üzerindeki hak ve menfaatlerine zarar getirecek en kötü senaryo; GKRY ile Yunanistan'ın deniz yetki alanlarının paylaşımına dair bir antlaşmayı imzalamasıdır.¹²⁵

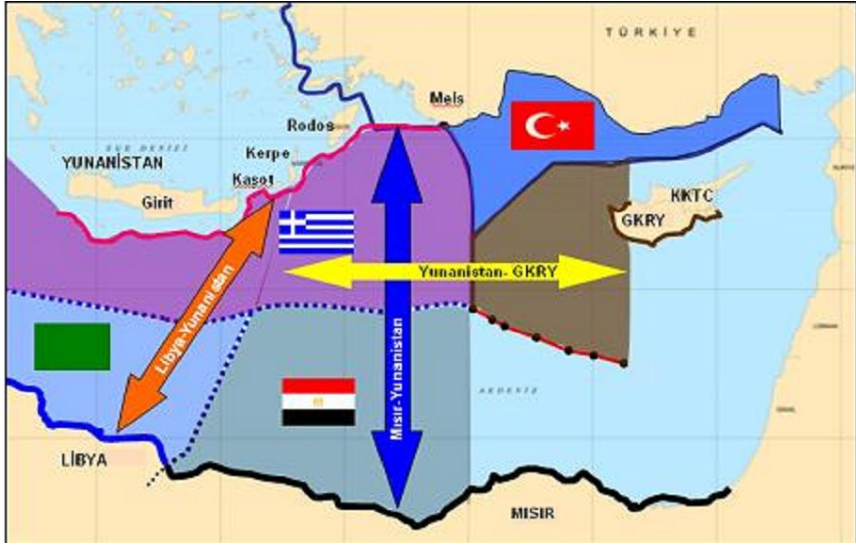
¹²³ 12 Haziran 2009'da Dışişleri Bakanlığında yapılan toplantıda verilen bilgiler şu şekildedir: Sahada arama icra eden NOBLE ENERGY, orta büyüklükte bir ABD petrol şirkettir. 1998 yılından itibaren İsrail açıklarında faaliyette bulunmaktadır. 2000 yılında Mari-B sahasında doğalgaz bulmuştur. 2004 yılından bu yana 6 kuyuda üretim yapmaktadır. 2008 yılında arama faaliyetlerine yeniden başlamıştır. İsrail MEB'inde Tamar ve Dalit sahalarında büyük miktarda doğalgaz bulmuştur. (140 ve 14 milyar m³ - çıplak değeri yaklaşık 45 milyar \$).Tamar sahasında 2012'de üretime geçecektir. Söz konusu sahalar 12 no'lu parselde yakındır. Şirket GKRY'nin 2007'de açtığı ihalede 12 no'lu parselin imtiyaz hakkını almıştır. 2008 yılında GKRY ile 3+2 yıl kontrat imzalamıştır. 2009'un 2. yarısında 12 no'lu parselde 3D sismik araştırma yapacaktır. 2010 yılında da platform getirerek sondaj çalışmalarına başlayacaktır. GKRY bu yılın sonunda kalan 12 parsel için ihaleye çıkacaktır.

¹²⁴ Erişim tarihi 11.10.2011, <http://www.cyprusweekly.com.cy/main/92.1.283.0.14593-.aspx>.

¹²⁵ "Rumlar Ege'nin Güneyine de Göz Dikti," CNNTURK, 10.02.2007, erişim tarihi 17.02.2012,

<http://www.milliyet.com.tr/2007/02/10/son/sonsunll.asp>.

Eleftheros gazetesine istinaden verilen haberde, 21 Şubat 2007'de Yunanistan'a gidecek olan Papadopolus'un birinci gündem maddesinin Kıbrıs Adası ile Yunanistan arasında MEB anlaşması imzalamak olduğunu, ancak Yunanistan'ın şu aşamada buna sıcak

Şekil-26 Türkiye Açısından En Kötü Senaryo

Bu kötü senaryo gerçekleşmeden, Doğu Akdeniz’de öngörülen münhasır ekonomik bölgenin iç hukuk düzenlemeleri ile paralel olarak ilan edilmesi önemli bir seçenek olarak ortaya çıkmaktadır. Zira bugün için Birleşmiş Milletler’e tek taraflı MEB ilan ettiğini duyuran 32 devlet bulunmaktadır.¹²⁶ Ayrıca, Türkiye’nin milli uygulama tarihinde Karadeniz’de önce MEB ilan etmiş, daha sonra kıyıdaşlarla sınırlandırma antlaşmaları akdetmiş olması buna benzer bir örneği oluşturmaktadır.¹²⁷

bakmadığı, yeni hedef bölgenin Türkiye, Yunanistan, Libya ve Kıbrıs’ın kesiştiği bölge olduğu basında yer almıştır.

¹²⁶ Arjantin, Avustralya, Brezilya, Kanada, Şili, Çin Halk Cumhuriyeti, Danimarka, Fransa, Hindistan, Endonezya, Japonya, Meksika, Yeni Zelanda, Norveç, Pakistan, Filipinler, Polonya, Portekiz, Rusya, Güney Afrika, Güney Kore, İngiltere, ABD, Libya, GKRY, Suriye, İsrail, Lübnan.

¹²⁷ Karadeniz’de deniz yetki alanları sahil devletleri arasında yapılan antlaşmalarla sınırlandırılmıştır. Bu çerçevede, ilk sınırlandırma antlaşması 23 Haziran 1978 tarihinde SSCB ile “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Hükümeti arasında Karadeniz’de Kıta Sahaneliği Sınırlandırması Hakkındaki Antlaşma” yapılmıştır. Bu antlaşmanın 1’inci maddesine göre 12 adet koordinat tespit edilmiştir. SSCB’nin dağılmasından sonra Ukrayna, RF ve Gürcistan ile ayrı ayrı yapılan antlaşmalarla bu koordinatların geçerlilikleri teyit edilmiş, bu koordinatların aynı zamanda MEB sınırlandırmasını teşkil ettiği onaylanmıştır.

Ancak henüz Türkiye’nin bir "Münhasır Ekonomik Bölge Kanunu" mevcut değildir.¹²⁸

Türkiye bugüne kadar sadece düşey hatlar ile sınırlandırma yapmayı öngörmüş ve dolayısıyla ilgili kıyı ve kıyıdaşları çok sınırlı tutmuştur. Bu eksik teknik ve yaklaşım nedeni ile deniz yetki alanını minimalist bir yaklaşımla ortaya koymuştur. Hâlbuki Türkiye’nin deniz hukukunun ilgili hüküm ve prensipleri ile uluslararası mahkeme ve hakem kararları ışığında Mısır ve KKTC’nin yanı sıra İsrail, Libya, Lübnan ve Suriye ile ilgili kıyıdaşlar olmaları nedeni ile deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına dair antlaşmalar imzalaması mümkündür ve gereklidir. Bu şekilde imzalanacak antlaşmalar Türkiye’nin olduğu kadar, bahse konu kıyıdaşların da (GKRY ile deniz yetki alanları sınırlandırma antlaşmaları akdetmelerine nazaran) menfaatindedir. Türkiye’nin İsrail ve Mısır ile yapabileceği bu sınırlandırma antlaşmalarına istinaden, Kıbrıs Adası güneyinde GKRY’nin ilan ettiği 1, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11 ve 12’nci parsellerinde MEB haklarına sahip olması söz konusudur.

Diğer yandan, KKTC de müstakil ve egemen bir devlet olarak deniz yetki alanlarına sahiptir ve her devlet gibi gerek MEB ilan etme ve gerekse sınırlandırma antlaşmaları akdetme hakkı vardır. Yapılan çalışmalarda KKTC’nin, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail ve Mısır ile deniz yetki alanları sınırlandırmasına esas olan karşılıklı kıyıları bulunduğu görülmektedir. Bu durumda KKTC’nin, GKRY’nin ilan ettiği 3 ve 13 numaraları parsellerin tümünde, 2, 9 ve şu anda sondaj faaliyeti icra ettiği 12 numaralı parsellerin ise bir kısmında doğrudan haklarının mevcut olduğunu ifade etmek mümkündür.

4 Aralık 1997 tarihinde Bulgaristan ile Deniz Yetki Alanları sınırlandırması gerçekleştirilmiştir. Yapılan antlaşmanın 4’üncü maddesinde, 9’uncu nokta ile 10’uncu nokta arasındaki Kıta Sahaneliği ve MEB çizgisinin çizilmesine ilişkin olarak tarafların, böyle bir çizimin ileride uygun bir zamanda yapılacak müzakerelerde sonuçlandırılması konusunda anlaşmaları belirtilmektedir. Bunun sebebi ise Romanya, Ukrayna ve Bulgaristan arasında deniz yetki alanları sınırlandırmasının yapılmamış olmasıdır.

¹²⁸ “Türk Denizciliğine Tarihsel Bir Bakış,” İzmir Deniz Ticaret Odası, erişim tarihi 05.10.2011, <http://www.dtoizmir.org/turkdenizciligi.pdf>.

Bu çerçevede, Türkiye ve KKTC'nin uluslararası deniz hukuku çerçevesinde öncelikle Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını kapsamlı olarak yeniden belirleyerek MEB ilan etmesi ve müteakiben ilgili tüm kıyıdaşlarla antlaşmalar akdetmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

“Akdeniz'de Zehirli Balık Uyarısı.” *Radikal Gazetesi*, 24 Temmuz 2008.
Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=890102&CategoryID=85>.

“Case Concerning The Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta).” *ICJ Reports No.68*, 3 June 1985.

“Court of Arbitration for the Delimitation of Maritime Areas Between Canada and France: Decision on Case Concerning Delimitation of Maritime Areas (Saint Pierre and Miquelon).” *ILM, Vol. 31*, 10 June 1992.

“Court of Arbitration for the Delimitation of The Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and The French Republic).” 30 June 1977.

“Delimitation of The Continental Shelf (United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and The French Republic), 30 June 1977.” İçinde *International Boundary Cases: The Continental Shelf, Vol. I*. Cambridge: Grotius Publications Limited, 1992.

“Guine/Guinea-Bissau Maritime Delimitation Case (Court of Arbitration Constituted Under an Agreement of 18 February 1983).” 14 Şubat 1985.

“Hristosyas Türkiye'yi BM'ye Şikayet Etti.” *Hürriyet Gazetesi*, 24 Kasım 2008. Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://arama.hurriyet.com.tr/arsivnews.aspx?id=10431556>.

“Mediterranean Sea.” Erişim tarihi 12 Ekim 2011.

<http://www.essentialcrystalsalt.com/crystal-salt/dead-sea-salt-scrub-reviews>.

“Mısır Yeniden Rumlara Destek Çıktı.” *Milliyet Gazetesi*, 8 Ağustos 2007. Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://www.milliyet.com.tr/2007/08/08/son/sondun21.asp>.

“Osmanlı Döneminde Bir İmparatorluk Dili Olarak Türkçe.” Erişim tarihi 16 Şubat 2012.

<http://www.osmanli.org.tr/osmanlidaegitim.php?bolum=7&id=200>.

“Osmanlı Tarihi Uygarlığı.” Erişim tarihi 16 Şubat 2012.

<http://www.scribd.com/doc/75580345/72036939-Osmanli%C4%B1-Tarihi-Uygarli%C4%B1%C4%9F%C4%B1>.

“Rumlar Ege'nin Güneyine de Göz Dikti.” *CNN TURK*, 10 Şubat 2007. Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://www.milliyet.com.tr/2007/02/10/son/sonsunll.asp>.

“Samsun-Ceyhan Boru Hattı Projesi'nde Önemli Adım.” 22 Ocak 2010. Erişim tarihi 18 Mart 2011.

<http://www.sanayiden.com/tr/haber/4/samsun-ceyhan-boru-hatti-projesi-8217;nde-onemli-adim.html>.

“TPAO, Akdeniz'deki petrol arama çalışmalarına başlıyor.” *Milliyet Gazetesi*, 29 Mart 2007. Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://www.milliyet.com.tr/2007/03/29/son/soneko19.asp>.

“Turkish oil exploration ship sets out to contest Cyprus drill rights.” Erişim tarihi 14 Ekim 2011. <http://www.cyprus-mail.com/cyprus/turkish-oil-exploration-ship-sets-out-contest-cyprus-drill-rights/20110924>.

“Türkiye Dediğini Yapar!” *Akşam Gazetesi*, 13 Ağustos 2011. Erişim tarihi 17 Şubat 2012. <http://www.aksam.com.tr/turkiye-dedigini-yapar-61139h.html>.

“Türkiye’ye Akdeniz’de Büyük Oyun.” *Bugün Gazetesi*, 29 Kasım 2011.
Erişim tarihi 16 Şubat 2012.

<http://medyazarazi.com/haber/20111129/452762/0/turkiye-ye-akdeniz-buyuk-oyun.html>.

11-14 Eylül 2007 tarihli NAVAREA III NAVTEX Servisi Ulusal Koordinatörler Toplantısı Tutanağı.

18-19 Ocak 2006 tarihli NAVAREA III NAVTEX Servisi Ulusal Koordinatörler Toplantısı Tutanağı.

Acer, Yücel. “Doğu Akdeniz’de Deniz Alanlarının Sınırlandırılması ve Türkiye.” *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi* Cilt 1 Sayı 1 (2005).

Akçadağ, Göknur. “Kara Denize Hakimdir İlkesi-2.” Erişim tarihi 26 Ekim 2011. <http://www.turkishny.com/drgoeknur-akcada/66738-kara-denize-hakimdir-ilkesi-2->.

Armaoğlu, Fahir. *Filistin Meselesi ve Arap-İsrail Savaşları*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 1989.

Ataergin, Selim., Caner, Oğuz. *Türk Deniz Mevzuatı Cilt II*. İstanbul: Beta Yayınları, 2006.

Ataergin, Selim., Caner, Oğuz. *Türk Deniz Hukuku İle İlgili Mevzuat Notlu-Açıklamalı-Karşılaştırmalı-İçtihatlı*. İstanbul: Beta Yayınları, 2004.

Başeren, Sertaç Hami. *Doğu Akdeniz Deniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı- Dispute Over Eastern Mediterranean Maritime Jurisdiction Areas*. İstanbul: İlke Yayınevi, 2011.

Başeren, Sertaç Hami. “Doğu Akdeniz’de Gerilim...” *Cumhuriyet Strateji Dergisi*, 20 Ağustos 2007.

Başeren, Sertaç Hami. “Doğu Akdeniz’de İş İştten Geçmeden...”
Cumhuriyet Strateji Dergisi,
14 Mayıs 2007.

Başeren, Sertaç Hami. “Doğu Akdeniz’de İş İştten Geçmeden...” Erişim tarihi 9 Ekim 2011.

http://www.tudav.org/index.php?option=com_content&view=article&id=95%3Adou-akdeniz-serhat-h-baeren&catid=40%3Amuenhasr-ekonomik-boelge&Itemid=54&lang=tr.

Başeren, Sertaç Hami. *Ege Sorunları (Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayın No.15)*. İstanbul: TÜDAV Yayınları, 2003.

Baykal, Ferit Hakan. *Deniz Hukuku Çalışmaları*. İstanbul: Alfa Basım Yayım, 1998.

Birleşmiş Milletler. “Law of the Sea Bulletin No.54.” Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

http://www.un.org/depts/los/doalos_publications/LOSBulletins/bulletinpdf/bulletin54e.pdf.

Birleşmiş Milletler. “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011).” Erişim tarihi 7 Ocak 2012.

http://www.un.org/depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/table_summary_of_claims.pdf.

Birleşmiş Milletler. “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011).” Erişim tarihi 7 Ocak 2012.

<http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATEFILES/LBN.htm>.

Birleşmiş Milletler. “UN, 2011, Table of claims to maritime jurisdiction (as at 15 July 2011).” Erişim tarihi 26 Ekim 2011.

http://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/STATE_FILES/SYR.htm.

Brown, E.D.. *The International Law of the Sea, vol. I*. Aldershot: Dartmouth, 1994.

Bulunç, Ahmet Zeki. “Doğu Akdeniz Sorunu ve KKTC'ne Etkileri.” Ocak 2008. Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://www.bilayvakfi.org.tr/konferanslar/dogukakdeniz/dogukakdeniz2.pdf>

Caminos, H. (ed.). *Law of The Sea (The Library of Essays in International Law)*. Burlington-USA, 2001.

Charney, I. J., and Alexander, M. L.. *International Maritime Boundaries, Vol II*. 1991.

Christopher, Johnson. “Oil Exploration Costs Rocket As Risks Rise.” 11 Şubat 2010. Erişim tarihi 15 Şubat 2012.

http://graphics.thomsonreuters.com/0210/OIL_PLRSK0210.gif.

Christopher, Johnson. “Oil Exploration Costs Rocket As Risks Rise.” 11 Şubat 2010. Erişim tarihi 15 Şubat 2012.

<http://www.reuters.com/article/2010/02/11/us-oil-exploration-risk-analysis-idUSTRE61A28X201002011>.

Churchill, R.R., Lowe, A.V.. *The Law of the Sea, third edition*. Manchester: Manchester University Press, 1999.

Çetingil, Ergon., Kender, Rayegan. *Deniz Ticareti Hukuku-Temel Bilgiler Takip Hukuku ve Deniz Sigortaları ile Birlikte*. İstanbul: Beta Basım Yayım, 2011.

Çolakoğlu, Bayram. “Papandreu'dan Sert Açıklama.” Erişim tarihi 17 Şubat 2012. <http://balturk.org.tr/papandreudan-sert-aciklama/>.

Daşdemir, Cengiz. “Mısır’ın Bölge Ülkeleri ve Türkiye’ye Yönelik Stratejik Yaklaşımı.” Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Deniz Kuvvetleri Komutanlığı. “Dz.K.K.lığının NATO Faaliyetlerine Katılım Durumu.” Erişim tarihi 26 Ekim 2011.

http://www.dzkk.tsk.tr/turkce/DzKKUluslarArasiGorevler/NATO_Faaliyetleri.php.

Dilek, Bahadır Selim. “Akdeniz’de Sanal Petrol Oyunu.” Erişim tarihi 16 Şubat 2012.

http://www.emo.org.tr/ekler/c03b704bd986e_ek.pdf?dergi=508.

Doğan, Ertuğrul., Burak, Semlin., Akkaya, M. Ali. *Kıyı Kanunu ve İlgili Mevzuat Yeni Kıyı Kanunu Tasarısı Ekli*. İstanbul: Beta Yayınları, 2006.

Dumlu, İrfan Galip. “Türkiye’ye Büyük Sömürge Planı.” 29 Kasım 2011. Erişim tarihi 17 Şubat 2012. www.haberform.com/haber/rum-yunanistan-somurge-rum-ve-yunanistanin-turkiyeyi-somurme-plan-89776.htm.

Durham Üniversitesi. “Albanian Constitutional Court Nullifies Maritime Boundary Agreement with Greece.” 10 Şubat 2010. Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

www.dur.ac.uk/ibrulnews/boundary_news/?temno=9534&rehref=%2Fibru%2Fnews%2F&resubj=Boundary+news%20Headlines

Ergün, Çağdaş Evrim., Duran, Gökhan Yaşar. *Uluslararası Hukukta Adalar*. Ankara: Çakmak Yayınevi, 2011.

Erişim tarihi 11 Ekim 2011.

<http://www.cyprusweekly.com.cy/main/92,1,283,0,14593-.aspx>.

Erişim tarihi 14 Ekim 2011.

<http://www.tasam.org/modules.php?name=news&file=article&sid=308.htm>.

Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://www.sfakia-crete.com/forum2/read.php?3,4992>.

Erişim tarihi 23 Eylül 2011.

<http://www.sana.sy/tur/237/2010/11/04/317205.htm>.

Erkin, Müfide Zehra. “AB’nin Kıbrıs Stratejisi...” *Cumhuriyet Gazetesi*.

Erişim tarihi 17 Şubat 2012.

<http://cumhuriyet.com.tr/?hn=211208>.

Erksan, Metin. *Mare Nostrum Bizim Deniz, Yunan Sorunu*. Adıyaman: Hil Yayınları, 1999.

Eroğlu, Derviş. “Türk Tarafı Eşdeğerde Adımları Atmaktan Çekinmeyecek.” Erişim tarihi 12 Ekim 2011.

[www.pressturk.com/dunya/haber/18038/kktcden-rumlara-petrol ve dogalgaz-uyarisi.html](http://www.pressturk.com/dunya/haber/18038/kktcden-rumlara-petrol-ve-dogalgaz-uyarisi.html).

Fasıl, Ahmet. “Jeopolitik Konuma Farklı Bir Bakış.” Erişim tarihi 16 Şubat 2012. <http://www.hikayeler.net/yazilar/45522/jeopolitik-konuma-farkli-bir-bakis/>.

Gounaris, M.. “The Particularity Of The Aegean Sea And The New Regulation Of The International Law Of The Sea, in Mediterranean Sea and the Aegean.” 2008.

Gürdeniz, Cem. “Security, Stâbility and Co-operation in The Meditarranean Region: building a vision.” 1st International Conference on Mediterranean and Middle East’da sunulmuştur, Roma, Kasım 2005.

Has, Kerim. “Rusya’nın Suriye Denklemiindeki Yeri: İkili ve Bölgesel Çıkarlar.” *USAK Stratejik Gündem*, 6 Eylül 2011.

Imersia Gazetesi, 8 Kasım 2010 tarihli haberi ve *Eleftherotipia Gazetesi*, 27 Aralık 2010 tarihli haberi.

International Boundary Cases: The Continental Shelf, Vol. I. Cambridge: Grotius Publications Limited, 1992.

International Boundary Cases: The Continental Shelf, Vol. II. Cambridge: Grotius Publications Limited, 1992.

İstanbul Üniversitesi. “İstanbul Üniversitesi Yunus Araştırma Gemisi Yurda Döndü.” 24 Kasım 2008. Erişim tarihi 17 Şubat 2012. http://ssp.istanbul.edu.tr/duyurular/duyuru_icerik.php?1510=.

İzmir Deniz Ticaret Odası. “Türk Denizciliğine Tarihsel Bir Bakış.” Erişim tarihi 5 Ekim 2011. <http://www.dtoizmir.org/turkdenizciligi.pdf>.

Jones, Dow. “Cyprus, Israel define Sea Border for Energy Search.” 17 Aralık 2010. Erişim tarihi 17 Aralık 2010. http://www.rigzone.com/news/article.asp?a_id=102276&hmpn=1.

Karyotis, Theodoros. “Türkiye, Mısır ile Deniz Sınırları Çiziyor.” *Ethnos Gazetesi*, 11 Ocak 2010.

Kaya, Şenay. “Uluslararası Deniz Hukuku Kapsamında Doğu Akdeniz Sorunları.” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2007.

Kepecioğlu, Halil. “Doğu Akdeniz’de Petrol Krizi ve Türk Dış Politikası.” Yayınlanmamış Tez Çalışması, Silahlı Kuvvetler Akademisi, İstanbul, 2007.

Kılıç, Altemur. “1571 yılındaki Fetihten Günümüze Kıbrıs Gerçeği.” 20 Şubat 2011. Erişim tarihi 26 Ekim 2011.

<http://www.ilk-kursun.com/2011/02/1571-yilindaki-fetihten-gunumuze-kibris-gercegi/>.

Kuran, Selami. *Uluslararası Deniz Hukuku*. İstanbul: Türkmen Kitabevi, 2009.

Kurumahmut, Ali. *Ege’de Temel Sorun Egemenliği Tartışmalı Adalar*. İstanbul: Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1998.

Kutluk, Deniz. *Hazar-Kafkas Petrolleri, Türk Boğazları, Çevresel Tehdit (Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayın No.16)*. İstanbul: TÜDAV Yayınları, 2003.

Meligonis, Yorgos. “İsrail Yunanistan’ın MEB’ini tanıdı.” *Avgi Gazetesi*, 19 Şubat 2011.

Ocakoğlu, Neslihan. *Gaz Hidratlar ve Önemi: Türkiye Çevresinde Denizlerde Gaz Hidrat ve Hidrat ve Sığ Gaz Aramaları*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi, 2009.

Özman, M. Aydoğan. *Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 1984.

Özman, M. Aydoğan. *Deniz Hukuku-I*. Ankara: Vedat Kitapçılık, 2006.

Öztürk, Osman Metin. *Kıbrıs Annan Belgeleri I, II, III Üzerine Değerlendirmeler*. Ankara: Gazi Kitabevi, 2004.

Pazarıcı, Hüseyin. *Uluslararası Hukuk*. Ankara: Beta Yayınları, 2003.

Pipes, Daniel. *Greater Syria: The History of an Ambition*. London: Oxford University Press, 1990.

Prescott, Victor., and Schofield, Clive H.. *The Maritime Political Boundaries of the World*. Netherlands:Martinus Nijhoff Publishers, 2005.

Robertson, Jessica. “Natural Gas Potential Assessed in Eastern Mediterranean.” 4 Ağustos 2010. Erişim tarihi 1 Eylül2011. <http://www.usgs.gov/newsroom/article.asp?ID=2435>.

Seale, Pat. *Struggle For Syria: A Study of Post-War Arab Politics 1945-1958*. London: I. B.Tauris &CoLtd Publisher, 1968.

Sezer, Sema. “Doğu Akdeniz’de Rum Petrol Arama Ruhsatları ve Ekonomik Bölge Antlaşmaları.” Doğu Akdeniz Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi (DAÜSAM)’nin “International Conference on Middle East and North Cyprus Relations: Perspectives in Political, Economic and Strategic Issues” başlıklı konferansında sunulmuştur, Gazi Magosa, 20-21 Mart 2008.

Slomanson, W.R.. *Fundamental Perspectives on International Law, fourth edition*. San Diego/California-USA: Thomas Jefferson School of Law, 2003.

Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı. Erişim tarihi 4 Eylül 2011. <http://www.petroleum.gov.sy>.

Suriye Petrol ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı. Erişim tarihi 4 Eylül 2011. <http://www.gpc-sy.com>.

Süveyş Kanalı Resmi İnternet Sitesi. “Süveyş Kanalı Seyir İstatistikleri.” Erişim tarihi 8 Ekim 2011.

<http://www.suezcanal.gov.eg/TRstat.aspx?reportId=4>.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “181 sayılı açıklama.” Erişim tarihi 5 Ağustos 2011. www.mfa.gov.tr.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “Türkiye Cumhuriyeti’nin 2 Mart 2004 Tarih ve 2004/Turkuno DT/4739 Sayılı Notası.” 2004.

T.C. Dışişleri Bakanlığı. “Türkiye Cumhuriyeti’nin 23 Temmuz 2007 Tarih ve un.doc. A/61/1011-s/2007/456 Sayılı Notası.” 2007.

T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı. “Ceyhan İŞGEM’in temeli atıldı.” Erişim tarihi 17 Şubat 2012. <http://kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Haberler.aspx?ref=326>.

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. “Deniz Taşıtları ve Denizyolu Taşıma İstatistikleri.” Erişim tarihi 7 Eylül 2011. <http://www.denizcilik.gov.tr/dm/istatistikler/ResmiIstatistikler/>.

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. “Deniz Taşıtları ve Denizyolu Taşıma İstatistikleri.” Erişim tarihi 11 Eylül 2011. <http://www.denizcilik.gov.tr/tr/istatistik-dosyalar/brosur/default.htm>.

Tiryakioğlu, İ.Ethem. “Dünkü ve Bugünkü Türkiye-Mısır İlişkileri.” *Stratejik Etüdler Bülteni XIII/65* (Ocak 1979).

Toluner, Sevin. *Milletlerarası Hukuk Açısından Türkiye’nin Bazı Dış Politika Sorunları*. İstanbul: Beta Basım Yayım, 2010.

Topsoy, Fevzi. *Denize İlişkin Bilimsel Araştırmalar (MSR) ve Türkiye*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2011. *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi (UHP)* Cilt 2 Sayı 5 (2006): 50-74.

Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği. “İhracatçı Limanlara Sığmıyor.” Erişim tarihi 17 Şubat 2012. <http://www.utikad.org.tr/haberler/default.asp?id=8583>.

USGS Fact Sheet 2010-3027. "Undiscovered Oil and Gas of the Nile Delta Basin, Eastern Mediterranean." Erişim tarihi 24 Ağustos 2011. <http://geology.com/usgs/nile-delta-oil-and-gas/>.

Yıldız, Dursun. *Akdeniz'in Doğusu (Tarihi Geçmişi, Stratejik Önemi ve Su Sorunu Açısından)*. İstanbul: Bizim Yayınlar Kitapevi, 2008.

Yıldız, Dursun. *Doğu Akdeniz'de Isınan Sular*. İstanbul: Bizim Kitaplar Yayınevi, 2009.

Yüce, Yöney. "Exclusive Area of Conflict." 20 Eylül 2011. Erişim tarihi 17 Şubat 2012. <http://bianet.org/english/minorities/132830-exclusive-area-of-conflict>.

Zubari, İsmail. "Samandağ'ın Tarihçesi." Haziran 1998. Erişim tarihi 3 Kasım 2011. <http://www.angelfire.com/sd/samandag/yenitarih.html>.

BOSNIAN GENERAL ELECTIONS OF 2010 AND THE POST-ELECTION CRISIS

2010 Bosna-Hersek Genel Seçimleri ve Sonrasında Yaşanan Kriz

Karić MIRSAD*

Abstract:

This paper examines the 2010 general elections in Bosnia and Herzegovina (BiH) and the post-election crisis. Currently, Bosnia's political system is the result of the Dayton Accord that stopped the Bosnian war in 1995. Bosnia is described as a country with a multi-party system that regularly holds free, fair, and competitive elections. The 2010 elections brought significant changes to the composition of legislative assemblies at the cantonal, entity, and state levels. SNSD¹ continued to dominate among the Bosnian Serbs, while HDZ² and HDZ 1990³ received the highest votes in the Croat majority areas. SDP,⁴ as only self-declared multi-ethnic party, won the majority of votes among Bosniaks. SDA⁵ secured almost the same number of seats while the Party for Bosnia and Herzegovina⁶ suffered the biggest loss. The phenomenon of each constituent people voting for their respective ethnic parties continues to characterize Bosnia's elections. Election results showed that there must be a wide range of political parties creating a parliamentary majority due to a rather complicated way of decision-making and law-passing procedures in Bosnia's political system. It triggered several waves of political crises since the leaders of political parties were not able to agree on a Prime Minister and other ministerial posts.

Keywords: *Bosnia and Herzegovina, elections, political campaign, electoral law, political crisis.*

*International University of Sarajevo, Senior Assist. Dr.

¹ SNSD – Alliance of Independent Social Democrats (ethnic Serbian political party; center-right)

² HDZ – Croatian Democratic Union (ethnic Croatian political party; center-right)

³ HDZ 1990 – Croatian Democratic Union 1990 (splinter group from main HDZ BiH party; ethnic Croats; centrists)

⁴ SDP – Social Democratic Party (multi-ethnic political party; center-left)

⁵ SDA – Party of Democratic Action (multi-ethnic, Bosniak-dominated; center-right)

⁶ Party for Bosnia and Herzegovina (multi-ethnic, Bosniak-dominated; centrist)

Özet:

Bu çalışma 2010 yılında Bosna–Hersek’te yapılan genel seçimleri ve sonrasında yaşanan siyasi krizi ele almaktadır. Ülkede yürürlükte olan siyasi sistem 1995 yılında Bosna Savaşı’nı sona erdiren Dayton Anlaşması’yla kurulmuştur. Buna göre, Bosna–Hersek düzenli aralıklarla özgür ve adil seçimlerin yapıldığı çok partili ve rekabetçi bir siyasi sisteme sahiptir. 2010 yılında yapılan genel seçimler ülkede hem kantonlar, hem Boşnak–Hırvat Federasyonu ve Sırp Cumhuriyeti hem de Bosna–Hersek devleti nezdinde önemli sonuçlar doğurmuştur. Bosna–Hersek’i oluşturan üç ana etnik unsurun sadece kendi partilerine oy verdikleri bir kez daha doğrulanmıştır. Ülkenin karmaşık olan karar alma ve yasama süreçlerinden dolayı çok geniş yelpazedeki siyasi partilerin bir araya gelerek parlamenter bir çoğunluk oluşturmaları gereği bir kez daha açıkça görülmüştür. Nitekim seçim sonrası yaşanmakta olan krizde politik aktörlerin bir araya gelip Başbakanlık ve Bakanlıklar üzerinde anlaşmaları hala mümkün olmamıştır. Bu ise sadece Bosna–Hersek için değil üyesi bulunduğu uluslararası teşkilatlar için de ciddi olumsuzluklar doğurabilecek bir durumdur.

Anahtar kelimeler: *Bosna–Hersek, seçimler, siyasi kampanya, seçim sistemi, siyasi kriz.*

INTRODUCTION

Free, fair, regular, and competitive elections have always been an integral part and keystone of any democracy and an essential tool for the peaceful transfer of power. Democratic institutions prosper on the exercise of choice at regular intervals by the electorate. The fifth presidential and the sixth parliamentary elections in Bosnia and Herzegovina (BiH) were held fifteen years after the end of the Bosnian war and were the second elections since the 1995 Dayton Peace Agreement to be fully administered by the local Bosnian authorities. As in the previous elections, the Bosnian political scenario was characterized by a multiparty system with many political parties, coalitions, and independent candidates competing for the posts in the executive and legislative branches of the government and thus representing a wide political

spectrum. For many observers, these elections were considered as the most interesting, and in terms of results, the most unpredictable ones in the post-Dayton Bosnia. These elections were generally conducted in line with international standards for democratic elections, although further efforts are needed particularly with regard to the equal access and usage of media. Therefore, the sixth general Bosnian elections represented further development in the consolidation of democracy and the rule of law.

This study analyzes the 2010 elections in Bosnia by referring to parties, coalitions, candidates, the conduct of elections, and finally, the election results for country's national parliament, the tripartite national presidency, the parliaments of both entities, Republika Srpska (RS), the Federation of Bosnia and Herzegovina, and the President of the RS.

1. BACKGROUND: UNDERSTANDING THE BOSNIAN ELECTIONS

Bosnia's political system is a result of the constitution, which is formed primarily by the Dayton Agreement, the peace agreement that ended the 1992–1995 Bosnian war. Under the constitution, the country is split into two so-called “entities”: the primarily ethnic Bosniak (Muslim) and ethnic Croat (Catholic) Federation of Bosnia and Herzegovina, and the primarily ethnic Serb (Orthodox Christian) Republika Srpska. Each entity enjoys considerable autonomy, each with its own parliament, cabinet, police force, and other institutions. On the other hand, the government at the state level was deliberately made weak to better facilitate power sharing, which is a necessity of the government as tensions among Bosnia's three main ethnic groups (Bosniaks, Croats and Serbs) have remained quite high.

Post-Dayton Bosnia consists of three layers of the executive and legislative authorities being elected during the election: state, entity and cantonal levels. First, the state level consists of the collective presidency composed of three members: a Bosniak and Croat (directly elected from

the Federation of Bosnia and Herzegovina) and a Serb member of the collective presidency (directly elected by the electorate of the RS).

The state parliamentary assembly is composed of 42 representatives, 28 of them elected from the Federation, whereby 21 were elected from five multi-member constituencies under the proportional representation formula, and 7 were compensatory mandates elected from the territory of the Federation as a whole. 14 representatives were elected from the RS, nine (9) were elected from three multi-member constituencies under the proportional representation formula, and five (5) were compensatory mandates elected from the territory of the RS as a whole.

Secondly, at the entity level, ninety-eight (98) members of the parliament of Federation of Bosnia and Herzegovina were directly elected from twelve (12) constituencies, each having minimum of three (3) and maximum of fifteen (15) members. Of the 98 members, between 23% and 27% were elected on the basis of compensatory mandates, while the rest were elected from multi-member constituencies. Of the eighty-three (83) members of the National Assembly of RS, between 23% and 27% were compensatory mandates, while the rest were mandates directly elected from six (6) multi-member constituencies with each having a minimum of four (4) and maximum of fifteen (15) members. Furthermore, the president and two vice-presidents of RS are directly elected through elections.

Thirdly, the Federation of Bosnia and Herzegovina is further divided into ten cantons with each having its own parliament elected during the general elections. The number of representatives in each cantonal assembly varies from 20 to 35 and depends on the total population of a canton:

- Canton 1 (Una-Sana Canton) composed of 30 delegates
- Canton 2 (Posavina Canton) composed of 21 delegates
- Canton 3 (Tuzla Canton) composed of 35 delegates

- Canton 4 (Zenica Canton) composed of 35 delegates
- Canton 5 (Bosnian-Podrinje Canton-Goražde) composed of 25 delegates
- Canton 6 (Central Bosnian Canton) composed of 30 delegates
- Canton 7 (Herzegovina-Neretva Canton) composed of 30 delegates
- Canton 8 (Western Hercegovina Canton) composed of 23 delegates
- Canton 9 (Sarajevo Canton) composed of 35 delegates
- Canton 10 (Livno region) composed of elected 25 delegates

A total of 518 terms in office were supposed to be elected in these elections. It is important to mention that political parties, coalitions, lists of independent candidates, and independent candidates cannot participate in the allocation of mandates if they do not win more than 3% of the total number of valid ballots in an electoral unit.⁷

General elections in Bosnia are held every four years, as the election law of Bosnia provides that the mandate of the members of the Collective Presidency, House of Representatives at the state, entity, and cantonal levels is four years. Only under certain circumstances can snap or anticipated elections be held.

On the May 5th 2010, the election commission of Bosnia and Herzegovina announced that the sixth general elections in the post-war Bosnia will be held on the October 3, 2010. The deadline for the party registration was on May 21st, and the total number of 3,127,778 local voters and 36,474 voters from abroad were able to take part in the elections at a total cost of 12.6 million KM⁸ (€6.35 million). Elections were announced despite the fact that Bosnia and Herzegovina did not

⁷ “Election Law of Bosnia and Herzegovina.” Article 9.6. *Official Gazette of Bosnia and Herzegovina*. 23/1, accessed October 5, 2010.

<http://www.izbori.ba/eng/default.asp?col=zakon>.

⁸ Bosnian Convertible Marks (BiH’s national currency)

implement the decision of the European Court of Human Rights in the case of *Jakob Finci and Dervo Sejdić vs. Bosnia*,⁹ condemning Bosnia of discrimination towards national minorities. The official pre-election campaign lasted from September 3rd until October 2nd. On the day of election, a total of 5,276 polling stations were established, and 142 municipal/city election commissions accredited a total of 53,738 observers of political parties. Elections were observed by 779 observers, 20 Citizens' Associations and 485 international observers on behalf of 35 international organizations. In total, 3,126,599 voters were registered to vote: 1,934,417 of them in the Federation of Bosnia and Herzegovina and 1,192,182 voters in RS. It is important to mention that only 36,673 voters registered to vote by postal ballot from abroad: 16,691 of them to vote in the Federation of BiH and 19,982 in RS. This is a rather small number taking into considerations that, according to some unofficial estimates, around 1 million Bosnians (the majority of them being Bosniaks) still reside abroad. Furthermore, post-election results show that only 23,020 of registered voters from abroad participated in the elections, 10,074 of them voted in Federation and 12,946 in RS.

2. ELECTION CAMPAIGN: KEY ISSUES, PARTIES AND CANDIDATES

Since the war, Bosnian election campaigns have typically been dominated by bitter arguments over the country's constitutional future, and 2010 was no exception. The polls were described as the most crucial vote since the war ended 15 years ago. Much of the campaign focused on

⁹European Court of Human Rights, Case of Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina (Applications nos. 27996/06 and 34836/06). Accessed October 9, 2010. <http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=860268&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>. Finci is a representative of the Jewish national minority and Sejdić is a representative of the Roma national minority in the country. They are both prominent figures in the public national life. The applicants complained that despite possessing experience comparable to the highest elected officials, they were prevented by the Constitution of Bosnia and Herzegovina from fielding candidacies for the Presidency and the House of Peoples of the Parliamentary Assembly solely on the grounds of their ethnic origin.

ethnic division, with political parties urging people to vote for candidates of their own ethnic group.

At one extreme, there were figures like Milorad Dodik, President of the Coalition of Independent Social-Democrats and the current Prime Minister of RS, who used the International Court of Justice ruling in July 2010 (which stated that Kosovo's declaration of independence from Serbia was legal) as the basis for his demand and wish to see the entity of RS granted a full independence. For him, "only the RS is self-sustaining, [whereas] Bosnia and Herzegovina is not. Republika Srpska forever, Bosnia only for as long as it has to exist."¹⁰

One feature of the campaign was the presence of political leaders from neighboring Serbia, whereby Dodik, who has often been portrayed as a nationalist by the Western media, gained support in his campaign from Serbian President Boris Tadić and Serbian Foreign Minister Vuk Jeremić.¹¹ Being openly supported by Serbia, Dodik has been seen as a main threat to the survival of today's Bosnia and Herzegovina as he has openly criticized the current structure of the state, announcing that Republika Srpska would look for independence in case its autonomy is endangered. For him, Bosnia is an impossible state that exists only in the thoughts of certain foreigners and there is no reason to believe in Bosnia and the possibility of its development.¹² On the other hand, there were figures like Haris Silajdžić (the holder of the Bosniak seat in the Collective Presidency) who wanted to abolish the two entities and create a single pluralistic state. Reconciling these two extremes has so far proved impossible, and has been the biggest problem in Bosnian politics.

¹⁰ See Nezavisne Novine, *Srbija za Dodika, Radmanovića i SNSD [Serbia for Dodik, Radmanović and SNSD]*, September 30, 2010.

¹¹ "Boris Tadić podržao kandidate SNSD uoči izbora u BiH" [Boris Tadic supported SNSD candidates prior to the Bosnian elections]. Accessed October 14, 2010. <http://www.blic.rs/Vesti/Republika-Srpska/209527/Boris-Tadic-podrzao-kandidate-SNSD-uoci-izbora-u-BiH>

¹² "Republika Srpska Prime Minister: Bosnia 'impossible' state." Accessed January 27, 2012. http://www.b92.net/eng/news/region-article.php?yyyy=2010&mm=09&dd=29&nav_id=69974

The economy has also proved to be an important issue. Much of Bosnia's infrastructure remains unused due to a heavy damage suffered during the war and lack of financial resources to repair it and make it functional following the war, let alone updated for the 21st century. Officially, unemployment in Bosnia hovers around 40%; though the existence of a substantial grey economy means the figure is more likely around 25%, that's still an enormously high figure. EU membership remains a far-off dream for Bosnia, in contrast to its neighbors Serbia and (incoming EU member state) Croatia.

Thus, the 2010 general elections were conducted in the background of a high rate of unemployment (especially among youth), quite low GDP per-capita, ethnic division, an absence of any type of cooperation among elected political elites representing the three main ethnic groups in the country, rampant corruption, and the establishment of a new political party (led by Fahrudin Radončić, owner of the most circulated daily newspaper *Dnevni Avaz*).

The sixth general elections were held on October 3rd 2010, following an official 30-day long campaign period. Elections were held throughout the entire country. A total of 39 political parties, 11 coalitions and 7 independent candidates (including 4,259 Bosniaks, 1,926 Serbs, 1,713 Croats, and 299 "others") participated in the elections. 44 candidates did not declare their ethnic identity.

Since its independence in 1992, Bosnia's political spectrum has always been ethnicity based. The three main ethnic groups in the country are the Bosniaks (50%), the Serbs (40%) and the Croats (10%).¹³ Bosnian war drastically changed demographic picture of the country. Around 2.2 million persons were displaced from their homes, 1.2 million fled the country, and around 1 million of them remained internally displaced. Therefore, the exact number of the Bosnian population is not known. The

¹³These are my own estimates of the total population as the last census was held in 1991 and since then huge internal and external displacements of peoples have taken place.

country's state parliament only recently passed the Law on Census, which will be conducted in April 2013.¹⁴

Most parties represent a particular ethnic group. Though there are a few self-proclaimed multi-ethnic parties, the vast majority of their electoral body, however, comes from one particular ethnic group. The main Bosniak political parties registered to participate in the elections were Party of Democratic Action (SDA), Union for a Better Future of BiH (SBB BiH),¹⁵ Party for Bosnia and Herzegovina (SBiH) and Social Democratic Party of Bosnia and Herzegovina (SDP) (which although outwardly claimed to be multiethnic party receives a majority of its votes from Bosniaks). The Croatian Democratic Union of Bosnia and Herzegovina (HDZ BiH), the Croatian Democratic Union 1990 (HDZ 1990) and the Croatian Party of Rights (HSP BiH) were the main Croat political parties. The Party of Independent Social Democrats (SNSD), the Serbian Democratic Party (SDS), and Party of Democratic Progress (PDP) were the leading Serbian political parties.

The Bosniak and Croat-backed political parties were strong supporters of a unified Bosnia, while the leading political parties from RS advocated the separation and independence of their entity.

3. ELECTIONS RESULTS

Polling for the elections took place between 7:00 a.m. and 7:00 p.m. on October 3rd 2010 in a quiet environment, with the voting process conducted in a smooth, peaceful, and orderly manner. There were no reports from observers of any serious irregularities during the voting hours. Prominent discussions were held during the time of election campaign regarding potentially low public interest in the elections and

¹⁴ Sluzbeni Glasnik Bosne i Hercegovine [Official Gazette of Bosnia and Herzegovina] Vol.10, Year XVI, February 7, 2012.

¹⁵ Media entrepreneur Fahrudin Radončić formed the Party for Better Future (SBB) in 2009 and it was the first time for this political party to participate in the elections.

fears of low participation of voters on October 3rd. However, a total number of 1,671,977 (or 53.48% of all registered voters) cast their votes.

3.1. Presidential Election

When votes were counted after the end of the polling period, some unexpected presidential results were recorded. Voters in the Federation (again independently of their own ethnic affiliation) could only vote for either the Croat member of the Presidency or for the Bosniak nominee. For the Bosniak seat, Haris Silajdžić, the outspoken Bosniak politician who had called for the abolition of Republika Srpska, has lost his post in Bosnia and Herzegovina's tripartite collective presidency. Voters instead elected the Democratic Action Party's candidate Bakir Izetbegović, the son of the first president of independent Bosnia, Alija Izetbegović. Most people predicted that Silajdžić would win the race as a member of the Presidency. However, Silajdžić came up with the least votes from the election, obtaining only 25.1% of votes. He was not able to even manage obtaining second place, which went to Fahrudin Radončić, President of the Party for a Better Future (SBB), who won 30.49% of votes and finished only four percentage points behind the winner Bakir Izetbegović, who secured 34.86% of the vote. In contrast to his predecessor's hard line position, Izetbegović ran as a moderate. He urged politicians to give up their "stubborn" policies and unite around interests that are unique to all citizens of BiH. Izetbegović's election campaign called for extending the hand of reconciliation, a greater degree of tolerance, stabilizing the situation in Bosnia, and to bring a better future to its citizens.¹⁶

Meanwhile, among Bosnian Croat candidates, there was no contest. Incumbent Social Democrat Željko Komšić was re-elected for a second term, beating his rival with 337,065 votes (namely 60.61%), thus defeating the candidate and nationalist from the biggest Croat party,

¹⁶ Mark Tran, "Muslim Moderate and Hard-line Serb Set to Share Bosnian Presidency," *The Guardian* October 4, 2010. Accessed October 5, 2010. <http://www.guardian.co.uk/world/2010/oct/04/bosnia-election-muslim-moderate-serbian-hardliner>

Borjana Krišto of HDZ (who only received 19.74% of the votes). Krišto, however, prevailed in many areas with a Croat majority population and sought to rally her political base behind calls for a third Croatian entity in BiH. Given the relatively small size of the Croat ethnic community in BiH,¹⁷ it's clear that a vast number of Bosniaks, instead of voting for their Bosniak candidates, instead voted for Komšić. However, the mainstream Croat political parties, HDZ and HDZ1990, consider Komšić as not a "real" Croat because he was elected with the Bosniak votes. They do not question his ethnicity *per se*, but deny him the right to represent the Croat people in the Presidency. For them, there is a major difference between being a representative *of* the Croat people elected by Croats, and being a representative *from* the Croat people elected with the votes cast by others than Croats.¹⁸ What is surprising, however, is that both HDZ and the HDZ 1990 do not use the same line of argument with regards to the ethnic Croats elected in RS (such as Emil Vlajki, Vice-President of RS, who was elected with Serb votes).

Voters registered in RS (whether Serb, Croat, or Bosniak) could only vote for the Serb member of the Presidency. The outcome of the presidential race between Serb members was tight. However, incumbent Nebojša Radmanović, candidate of the SNSD, garnered 48.92% of votes and managed to beat Mladen Ivanić, a former Minister of Foreign Affairs and the candidate of the united opposition (PDP and SDS) who received 47.31% of votes from voters in RS. Ivanić was considered an unlikely winner, so his strong showing came as a surprise to many. (See table 1)

¹⁷ Croats were around 752,000, namely 17.2% of the population, according to the pre-war 1991 census. According to some estimates, the number of Croats in Bosnia today is approximately 400,000 people.

¹⁸ Čović: Komšić je trebao biti bošnjački član Predsjedništva; Raguz: Otkloniti postojeće stanje [Čović: Komšić needs to be Bosniak member of the presidency ; Raguz : Current situation has to be overcome]. Accessed October 5, 2010.

<http://www.otvoreno.ba/vijesti/bih/12176-covi-komsi-je-trebao-bit-bosnjacki-clan-predsjednistva-raguz-otkloniti-postojee-stanje->

Table 1: Results of the 2010 Presidential election

CANDIDATES	Political Party	Votes
Bosniak Candidate		
Izetbegović Bakir	SDA	162,831 (34.86%)
Fahrudin Radončić	SBB	142,387 (30.49%)
Silajdžić Haris	SBiH	117,240 (25.10%)
Dedović Ibrahim	DNZ	13,369 (2.86%)
Demirović Mujjo	BPS	8,951 (1.92%)
Latić Džemal	A-SDA	8,738 (1.87%)
Spahić Ibrahim	GDS	6,948 (1.49%)
Kešetović Izudin	BOSS	4,228 (0.91%)
Croat Candidate		
Komšić Željko	SDP	337,065 (60.61%)
Krišto Borjana	HDZ	109,758 (19.74%)
Raguž Martin	Coalition 1990-HSP	60,266 (10.84%)
Ivanković-Lijanović Jerko	NSRzB	45,3397 (8.16%)
Galić Pero	Independent Candidate	1,581 (0.28%)
Kutle Mile	Independent Candidate	1,069 (0.19%)
Serb Candidate		
Radmanović Nebojša	SNSD	295,629 (48.92%)
Ivanić Mladen	Coalition for Democratic Srpska	285,951 (47.31%)
Popović Rajko	Union for Democratic Srpska	22,790 (3.77%)

Source: Confirmed results of 2010 general elections, Collective Presidency, Bosniak, Croat and Serb members, Accessed November 26, 2010.
<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/PredsjednistvoBiH/Default.aspx>

Upon announcing the first preliminary results, it was striking that such a large number of votes were invalid (74,906 or 7.3% in the Federation and 66,147 or 10.9% in RS) and due to that PDP, SDS and SBB refused to accept election results.

3.2. State Parliamentary Election

The Bosnian political system has been structured in such a way that is rather difficult, rendering it almost impossible for one single political party to secure the required majority in the parliament and consequently create the government. The results of the 2010 parliamentary elections produced effects that resulted in SDP and SNSD achieving their best results ever as parties and emerged as the relative winners of the election, with each one securing eight seats in the parliament. SDP more than doubled its number of votes compared to the last elections in 2006. They are followed by the SDA, which secured seven seats, two less than in the previous elections. However, SDA reduced the number of votes in each of the five electoral units in the Federation, thus obtaining the worst results in its twenty-year political history. SDS emerged as the second strongest party coming from RS, having received four representatives in the parliament. The two main Croat political parties, HDZ and HDZ 1990, obtained three and two seats respectively. It is more than clear that SBiH suffered the heaviest loss in the elections by only being able to secure two seats, compared to the eight representatives this political party had in the previous term. Four candidates of SBB were able to get seats in the parliament, which might be considered as a good result for this political party, taking into consideration that it was its first time participating in the elections.

Table 2: Results of the 2006 and 2010 Parliamentary Election

Party	2006		2010	
	Votes and percentage	Seats	Votes and percentage	Seats
SDP	131,450 (15.40%)* 143,272	5	266,023 (26.07%)* 284,435	8

	(10.17%)*		(17.32%)*	
SNSD	262,203 (46.93%)* 269,468 (19.08%)*	7	269,009 (43.30%)* 277,819 (16.92%)*	8
SDA	217,961 (25.54%)* 238,475 (16.88%)*	9	197,922 (19.40%)* 214,300 (13.05%)*	7
SDS	108,616 (19.44%)* 108,816 (7.71%)*	3	137,844 (22.19%)* 137,844 (8.39%)*	4
SBB	----- ---		124,114 (12.16%)* 130,448 (7.94%)*	4
HDZ- HK-HNZ	68,188 (7.99%)* 69,333 (4.90%)*	3	----- --	-----
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU- HDU- Demochr istinas	52,095 (6.10%)* 52,686 (3.73%)*	2	----- --	-----
SBiH	196,230 (22.99%)* 219,487 (15.54%)*	8	74,004 (7.25%)* 86,669 (5.27%)*	2
BPS	37,608 (4.41%)* 38,474 (2.72%)*	1	28,102 (2.75%)* 28,704 (1.74%)*	-
DNZ	16,221 (1.90%)* 16,542 (1.17%)*	1	14,843 (1.45%)* 15,153 (0.92%)*	1
DNS	19,868 (3.56%)* 20,100 (1.42%)*	1	28,511 (4.59%)* 29,658 (1.80%)*	1
PDP	28,410 (5.08%)* 28,410 (2.01%)*	1	40,070 (6.45%)* 40,070 (2.44%)*	1
NSRzB	27,487 (3.22%)* 33,020 (2.34%)*	1	49,050 (4.81%)* 49,050 (2.98%)*	1
HDZ	-----	----- --	112,115 (10.99%)* 114,476	3

			(6.97%)*	
HDZ 1990- HSP	-----	----- --	49,549 (4.86%)* 50,071 (3.05%)*	2
Others	174,005 (12.32%)*	----- --	182,872 (11.14%)*	-----
Total	853,372 (60.43%)* 558,706 (39.57%)* 1,412,088*	42	1,020,293 (62.16%)* 621,276(37.84%)* 1,641,569*	42

Source: Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of the House of Representatives of Bosnia and Herzegovina. Accessed December 2, 2010. http://izbori.ba/rezultati/konacni/parlament_bih/index.
http://izbori.ba/rezultati/konacni/parlament_bih/index.htm#

*Number and percentage of votes in the Federation entity

**Number and percentage of votes in the RS entity

***Total number of votes and percentage in both entities

It is important to observe that no political party with the headquarters in the Federation, mainly SDA and SDP was able to secure any seat in the Parliament reserved for candidates from the RS. It was, for the first time since the first post-Dayton elections were held in 1996, that all 14 candidates coming from RS were from predominantly Serb political parties (SNSD, SDS, PDP and DNS).

It demonstrates at least two things. First, ethnic cleansing of the Croat and Bosniak population conducted in the RS during the war has been reflected on the ballot boxes and culminated in these elections. Second, such a great amount of division and animosity among Bosniak political leaders, and the absence of any type of coalition among the federation-based political parties (mainly SDA, SDP, SBiH and SBB) that participated in the RS, resulted in the fact that *none of them were able to pass the threshold* and consequently were not able to secure any of their candidates a seat in parliament. Meaning to say that the de-facto Croat and Bosniak population from the RS has no one to articulate their

concerns and promote their interests in the parliamentary assembly in the coming four years.

The newly elected MPs met in an inaugural session on November 30th 2010, but only to take their oaths.¹⁹ However, the Lower House was constituted on May 20, 2011 and House of Peoples was constituted on June 4, 2011. Since all legislation needs to be adopted by both Houses, there was no legislative work at all carried out for eight months after the elections.

Table 3: Results of 2006 and 2010 Elections at the Federal Level

Party	2006		2010	
	Votes and Percentage	Seats	Votes and Percentage	Seats
SDA	218,365 (25.45%)	28	206,926 (20.22%)	23
SBiH	190,148 (22.16%)	24	78,086 (7.63%)	9
SDP	130,204 (15.17%)	17	251,053 (24.53%)	28
SBB	----- -	-----	121,697 (11.89%)	13
HDZ-HK-HNZ	64,906 (7.56%)	8	----- -	-----
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU-HDU- Demochristina s	54,210 (6.32%)	7	----- -	-----
BPS	35,223 (4.10%)	4	----- -	-----
NSRzB	27,132 (3.16%)	3	48,286 (4.72%)	5
BOSS-SDU	27,200 (3.17%)	3	----- -	-----
DNZ	16,014 (1.87%)	2	15,082 (1.47%)	1
HSP-NHI	21,152 (2.46%)	1	-----	

¹⁹ Parliamentary Assembly of Bosnia and Herzegovina, House of Representatives inaugural session held on November 30, 2010. Accessed December 27, 2011. https://www.parlament.ba/sadrzaj/plenarne_sjednice/predstavnicki_dom/default.aspx?id=21484&langTag=bs-BA

			-	
SNSD	12,564 (1.46%)	1	9,505 (0.93%)	1
HDZ1990-HSP	-----	-----	47,941 (4.68%)	5
		-		
A-SDA	-----	-----	19,254 (1.88%)	1
		-		
HDZ	-----	-----	108,943 (10.64%)	12
		-		
Others	60,987 (7.12%)	-----	116,756 (11.41%)	-----
		-		-
Total	858,105	98	1,023,529	98

Source: Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of the House of Representatives of the Federation of Bosnia and Herzegovina. Accessed January 7, 2011.

<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/ParlamentFBIH/Default.aspx>,

http://izbori.ba/rezultati/konacni/parlament_fbih/FBiH_rezultati.asp,

Election results at the Federal level show that ten political parties, one less than in the previous assembly, were able to pass the threshold and therefore have their representatives in the parliament. SDP got the highest number of votes that secured 28 seats for their political party in the lower house of the parliament. They were followed by SDA, which was able to secure 23 seats in the parliament (five less than in the previous convocation). SBB and SBiH followed these political parties with 13 and 9 seats, respectively. Results were quite disappointing for SBiH as the number of representatives comparing to the previous election was reduced by 15. In spite the fact that SDP claims itself as a multi-ethnic party, it is a fact however that Bosniaks make an absolute majority of the electoral body for the above mentioned parties.

Croat votes were mainly captured by the HDZ and the coalition between by HDZ1990 and HSP. These two blocks secured 12 and 5 parliamentary seats, respectively. Other smaller political parties such as A-SDA, NSRzB, and DNZ captured the rest of the seats. (see Table 3). However, things became much more complicated, as under the election law, the Federal government can't be formed until the House of Peoples

of the Federation is constituted (i.e. until all 10 cantonal assemblies sent their delegates to the Federal House of Peoples).²⁰

Table 4: Results of 2006 and 2010 elections at the RS level

Party	2006		2010	
	Votes and percentage	Seats	Votes and percentage	Seats
SNSD	244,251 (43.31%)	41	240,727 (38.00%)	37
SDS	103,035 (18.27%)	17	120,136 (18.97%)	18
PDP	38,681 (6.86%)	8	47,806 (7.55%)	7
DNS	22,780 (4.04%)	4	38,547 (6.09%)	6
SBiH	22,642 (4.01%)	4	-----	-----
SP	20,031 (3.55%)	3	-----	-----
SDA	19,137 (3.39%)	3	16,861 (2.66%)	2
SRS RS	16,454 (2.92%)	2	15,166 (2.39%)	1
SDP	14,079 (2.50%)	1	19,297 (3.05%)	3
SP-PUP	-----	-----	26,824 (4.23%)	4
DP	-----	-----	21,604 (3.41%)	3
NDS	-----	-----	13,440 (2.12%)	2
Others	62,905 (11.15%)	-----	73,021 (11.52%)	-----
Total	563,995	83	633,429	83

Source: Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of the People's Assembly of Republika Srpska.

Accessed January 10, 2011.

<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/NarodnaSkupstinaRS/Default.aspx>,

http://izbori.ba/rezultati/konacni/narodna_skupstina_rs/RS_rezultati.asp

Elections in the RS for the seats in the National Assembly were not as thrilling since it was known in advance that incumbent SNSD was going to win the majority of seats. The issue was only whether it would have a

²⁰ According to the Election Law of Bosnia and Herzegovina, "the election of delegates to the House of Peoples of the Federation of Bosnia and Herzegovina shall take place as soon as a Cantonal Assembly convenes after the elections for the Cantonal Assemblies and no later than one month after validation of the results." See *Election Law of Bosnia and Herzegovina*, Article 10.13.

majority of the seats in the National Assembly, and hence be able to create the government on its own or whether it would fall short of few seats and therefore be obliged to make a post-election coalition with smaller political parties. Results showed that SNSD secured 37 seats in the Assembly, four less than in the previous term. SDS appeared to be the strongest opposition political party with 18.97% of votes that enabled it to secure 18 seats in the National Assembly. Other smaller political parties such as PDP, DNS and DP captured the rest of the seats. SDA and SDP (as the Federation based political parties) were able to secure 2 and 3 seats, respectively. SBiH, which had 4 representatives in the previous convocation of the Assembly, was not even able to pass the high 3% threshold in this election and therefore will not have its representative in the current National Assembly of the RS. (See Table 4)

Table 5: Results of the 2006 and 2010 Presidential Elections in the RS

CANDIDATES	2006		CANDIDATES	2010	
	Party	Votes		Party	Votes
Serb Candidate			Serb Candidate		
Milan Jelić President	SNSD	271,022 (48.87%)	Milorad Dodik President	SNSD	319,618 (50.52%)
Dragan Čavić	SDS	163,041 (29.40%)	Ognjen Tadić	Coalition for Srpska (SDS- PDP-SRS RS	227,239 (35.92%)
Bosniak Candidate			Bosniak Candidate		
Adil Osmanović Vice-President	SDA	22,444 (4.05%)	Enes Suljkanović Vice-President	SDP	15,425 (2.44%)
Mirsad Mahmutović	SBiH	18,744 (3.38%)	Šefket Hafizović	SDA	14,843 (2.35%)
Croat Candidate			Croat Candidate		
Davor Čordaš Vice-President	NHI- HDZ-HSP Đ. J.-HNZ	4,598 (0.83%)	Emil Vlajki Vice-President	NDS	6,101 (0.96%)
Željko Grebenarović	NSRzB	4,465 (0.81%)	Ivan Kmdelj	HSS-NHI	5,487 (0.87%)
Others		70,257 (12.66%)	Others		43,961 (6.94%)

Source: Confirmed results of 2006 and 2010 Presidential elections of Republika Srpska. Accessed January 12, 2011.

http://izbori.ba/rezultati/konacni/predsjednik_rs/RSPredsjednik.asp?nivo=600
<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/PredsjednikRS/Nivo.asp>

Presidential and vice-presidential elections in RS are held concurrently. These elections were held in the light of direct political struggle between the president of SNSD, Milorad Dodik, and Ognjen Tadić, candidate of Coalition for Srpska (composed of SDS, PDP, and SRS RS parties). Dodik beat his first opponent with a majority of 92,000 votes and thus became the 8th President of RS. Enes Suljkanović from SDP and Emil Vlajki from DNS were elected as vice presidents from the Bosniak and Croat peoples, respectively. (See Table 5)

Elections were held in all ten cantons and many changes have taken place in the composition of the cantonal assemblies. SDP got the majority of seats in 4 cantons, the majority in five cantons was captured by the HDZ, while SDP and SDA secured an equal number of seats with ten each in Canton 4. SDP improved its results by 7.50%, increasing the number of representatives in all Cantonal assemblies from 43 to 61. Compared to the previous composition of the Cantonal assemblies, SBiH and SDA have lost their domination in all cantons which they previously had. Thus, SBiH's number of seats in all cantonal assemblies was reduced by 36, while SDA has lost 19 seats in all Assemblies comparing to the 2006 results. The biggest debacle SBiH faced was in the Sarajevo Canton, where the number of votes was reduced by 2 ½ times and seats in the Assembly from 13 to 4. SBB, a party established in the middle of 2009, was able to capture more than 114,000 votes and secure 29 seats. HDZ gained the majority in all cantons where predominately Bosnian Croats reside and make majority of the population, increasing its majority in each one of them. They were followed by the HDZ1990 and NSRzB, which secured 18 seats each. Other smaller political parties such as A-SDA, BOSS, DNZ, BPS, HSP etc., were able to capture the rest of the seats in the Cantonal assemblies (see Appendix 1).

4. ELECTION'S IMPLICATIONS AND POLITICAL CRISES

It is quite clear that the 2010 general elections results show that Bosnians voted for change. But the question is whether the change will bring the country together or further deteriorate the political climate by bringing

more division among elected political elites. It has been widely expected that negotiations for the formation of government would take a maximum of six months. However, it took more than 16 months for political leaders of main political parties to agree, create a parliamentary majority, and approve the government. The six main party leaders (SDP, SDA, HDZ, HDZ 1990, SNSD and SDS) have held a number of meetings. The constant bargaining about the ethnic distribution of posts in the Council of Ministers has done nothing to improve regional and international image of the country. Nevertheless, an agreement at the state level has been made recently with regard to the distribution of positions of ministers, deputy ministers, and positions in the most important state institutions. As a result of this lack of constructive cooperation among political elites, Bosnia has been facing its worst crisis since the end of the war.

The 2010 post-election crisis in BiH began with the extremely complicated process of government formation in the Federation of BiH. Namely, a week after the government of the Federation was formed, the Central Election Commission (CEC) ruled that the House of Peoples, which is supposed to elect the President and approve the government, had not been properly constituted and therefore the election of the president was null and void.²¹ Several days later, the High Representative suspended this decision and the election of the president, nomination of the prime-minister and establishment of the government at the Federal level were declared legal.²² This suspension has not been lifted as of today. As a result of this, two main Croat political parties, HDZ and HDZ 1990, consider the formation of the government in the Federation to be unconstitutional, illegal, and illegitimate.

²¹ Central Election Commission decision 05-1-07-5-219/11, March 24, 2011, p.2.

²² Office of the High Representative, "Order Temporarily Suspending Certain Decisions of the Central Election Commission of Bosnia and Herzegovina Adopted at its 21st Session Held on March 24, 2011 and any Proceedings Concerning Said Decision" March 28, 2011. Accessed December 12, 2011.

http://www.ohr.int/decisions/statemattersdec/default.asp?content_id=45890

Following the crisis in the Federation, the RS National Assembly inflicted the strongest possible blow to state's institutions by calling for a referendum on whether people of RS "support laws imposed by the OHR in Bosnia, in particular the laws on Bosnia's state court and prosecution."²³ Political elites of RS justified the referendum on the basis that the state court has been biased against Serbs and has not dealt adequately with war crimes committed against Serbs. However, under the huge pressure from the international community and upon the visit of Catherine Ashton to RS, its President announced that call for referendum has been retracted. This clearly showed that RS politicians have continued to ask for the return of BiH to something like its original Dayton design (which means a less functional union, whereby most governing tasks would be handled by the entities, with the state playing a coordinating role and exercising few powers).²⁴

Political climate was further aggravated by the Bosnian Croat leaders call for amendments to the constitution that would open the door for the division of BiH into at least three entities, with one of them being the Croat majority. According to the resolution of the Croat National Assembly:

"Only a thorough reform of the constitution, providing for full institutional equality and a new administrative-territorial arrangement of the country on the basis of several federal units, of which at least one would be for the Croatian majority, can guarantee actual equality of the Croatian people in BiH."²⁵

In such constellation of political events, it has been almost impossible to make improvements in terms of making any progress towards fulfilling

²³ Odluka o raspisivanjupublickog referenduma, [RS National Assembly Decision on Referendum], No: 01-614/11. April 13, 2011. Accessed December 27, 2011. <http://www.narodnaskupstinars.net/cyrl/?page=134&kat=3&vijest=1315>

²⁴ International Crisis Group, *Bosnia: State Institutions under Attack*, May 6, 2011, pp.7-8.

²⁵ Hrvatski Narodni Sabor Bosne i Hercegovine [Croat National Assembly of Bosnia and Herzegovina], Resolution, Article 8. Private Archive.

some of the conditions that were put forth by the EU and NATO on Bosnia's way to become their full member. Consequently, for more than a year, the performance of the executive and legislative authorities at both state and entity levels was extremely poor. At state level, the parliamentary assembly adopted only 10 laws, only amending existing legislation. No progress was made in addressing the European partnership priorities as the adoption of a law on state aid and the necessary adoption of amendments to the Constitution and election law to abide by the Sejdić and Finci Judgment.

Given the existing political stalemate, foreign direct investment was around €33 million in the first half of 2011, down by almost 20% compared with the first half of 2010, while unemployment continued to be as high as 42% of the workforce.²⁶

As a result of such a difficult political climate with an evident lack of trust and with repeated calls for reducing the relevance of the state institutions, secession of one part of the country or creation of another entity, even politicians with the best intentions will have a hard time to fulfill the country's essential international obligations. Hence, the strong presence of international community resembled in the OHR will have to be present in the country as long as domestic political elites are not able to have a minimum level of consensus vis-à-vis decision-making and law passing procedures in executive and legislative institutions.

CONCLUSION

Elections in 2010 ended with some astounding results. Željko Komšić, SDP candidate, was re-elected to the post of the collective presidency with mainly Bosniak votes. SDA's Bakir Izetbegović defeated Haris Silajdžić, who lost ground along his political party that conceded humiliating results on all electoral levels. The SNSD strengthened its presence at the entity and state level as well. Nebojša Radmanović

²⁶ International Crisis Group, *Bosnia*, p.10.

narrowly defeated Miladen Ivanić for a post in the collective presidency while Milorad Dodik won the race for the President of RS. SDP appeared to be the biggest winner of the elections, securing the highest number of seats in the cantonal assemblies, federal parliament, and sharing the equal number of seats with SNSD in the parliamentary assembly at the state level. Newly established SBB was able to pass the threshold and have its representatives at all levels. HDZ, as the main Croat political party, significantly improved its results by winning majority of votes in all areas mainly populated by Croats (compared to the previous elections). Therefore, it is expected that SDP, SDA, SNSD, and HDZ will all play predominant roles in forming the government at the state level. Other political parties led by the SBB should have the role as a strong and constructive opposition.

Post-elections crisis risks have serious consequences not only for BiH itself, but also with regard to its membership in international organizations. Elected political elites must also look beyond the immediate situation and seek fundamental agreement on how the interests of the three constituent peoples can best be served in a united country in which tensions between fair representation, decentralization, and establishment of a functional state are no longer the main debated issues. At the same time, the wide range of power enjoyed by international community has to be adequately exercised against those who undermine sovereignty and territorial integrity of Bosnia.

APPENDIX 1: RESULTS OF 2006 AND 2010 ELECTIONS IN ALL CANTONS

CANTON 1	2006		2010	
Party	Votes and Percentage	Seats	Votes and Percentage	Seats
SDA	32,171 (35.13%)	12	24,873 (22.70%)	7
DNZ	15,401 (16.82%)	6	14,636 (13.35%)	4
SBiH	15,127 (16.52%)	6	9,001 (8.21%)	3
SDP	14,621 (15.97%)	6	25,850 (23.59%)	8
S-SDA	-----		12,793 (11.67%)	4
SBB	-----		7,918 (7.22%)	2
NSRzB-KS-E5-LDS	-----		5,925 (5.41%)	2
Others	14,255 (15.56%)	----- -	8,600 (9.42%)	----- -
Total	91,575	30	109,596	30
CANTON 2	2006		2010	
HDZ	4,855 (32.85%)	7	6,937 (40.02%)	8
HDZ 1990-HZ-HSS-HKDU-HDU-Demochristinas	3,712 (25.12%)	5	-----	----- -
HDZ 1990	-----	----- -	3,683 (21.25%)	5
SDA	1,698 (11.49%)	2	1,907 (11.00%)	2
HSS-NHI	-----	----- -	697 (4.02%)	1
PS	-----	----- -	685 (3.95%)	1
HSP	-----	----- -	529 (3.05%)	1
HSP-NHI	1,200 (8.12%)	2	-----	-----
NSRzB	1,089 (7.37%)	2	-----	-----

SDP	1,057 (7.15%)	2	1,037 (5.98%)	1
SBiH	591 (4.00%)	1	560 (3.23%)	1
SBB			568 (3.28%)	1
Others	597 (4.03%)	-----	729 (4.20%)	-----
Total	14,799	21	17,332	21
CANTON 3	2006		2010	
SDA	54,373 (31.03%)	12	55,435 (25.45%)	10
SDP	46,554 (26.56%)	11	66,801 (30.67%)	13
SBiH	32,057 (18.29%)	7	17,801 (8.17%)	3
BOSS-SDU	9,230 (5.27%)	2	-----	-----
NSRzB	7,887 (4.50%)	2	10,304 (4.73%)	2
BPS	5,492 (3.13%)	1	8,266 (3.80%)	2
SBB	-----	-----	22,077 (10.14%)	4
HDZ	-----	-----	6,550 (3.01%)	1
Others	19,659 (11.21%)	-----	30,569 (14.03%)	-----
Total	175,252	35	217,803	35
CANTON 4	2006		2010	
SDA	39,832 (29.28%)	13	42,453 (24.81%)	10
SDP	17,492 (12.86%)	5	43,816 (25.60%)	10
SBiH	36,533 (26.85%)	11	14,631 (8.55%)	4
BPS	8,477 (6.23%)	3	5,906 (3.45%)	1
HDZ	5,246 (3.86%)	2	8,757 (5.12%)	2
SBB	-----	-----	22,418 (13.10%)	5
NSRzB	4,347 (3.20%)	1	11,152 (6.52%)	3
Others	24,118 (17.72%)	-----	22,007 (12.85%)	-----
Total	136,045	35	171,140	35
CANTON 5	2006		2010	
SDA	3,887 (32.68%)	9	2,880 (21.47%)	6
SDP	2,454 (20.63%)	6	3,324 (24.79%)	7
SBiH	3,097 (26.04%)	8	2,025 (15.10%)	4

Bosnian General Elections 2010 and the Post-Election Crisis

NSRzB ²⁷	580 (4.88%)	1	1,401 (10.45%)	3
BPS	484 (4.07%)	1	817 (6.09%)	2
SBB	-----	-----	1,722 (12.84%)	3
Others	1,391 (11.69%)	-----	1,242 (9.26%)	-----
Total	11,893	25	13,411	25
CANTON 6	2006		2010	
SDA	23,228 (23.49%)	8	20,639 (17.89%)	6
SBiH	20,915 (21.15%)	7	8,546 (7.41%)	2
HDZ	18,469 (18.67%)	6	23,857 (20.68%)	7
SDP	8,996 (9.10%)	3	20,530 (17.79%)	6
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU-HDU- Demochristina s	8,442 (8.54%)	3	-----	-----
HSP-NHI	4,483 (4.53%)	2	-----	-----
NSRzB	3,785 (3.83%)	1	6,784 (5.88%)	2
SBB	-----	-----	15,442 (13.38%)	4
HDZ1990- HSP	-----	-----	8,234 (7.14%)	2
HSS-NHI	-----	-----	3,553 (3.08%)	1
Others	10,582 (10.69%)	-----	7,799 (6.75%)	-----
Total	98,900	30	115,384	30
CANTON 7	2006		2010	
HDZ	17,493 (19.77%)	7	29,035 (29.46%)	10
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU-HDU- Demochristina s	17,062 (19.28%)	7	-----	-----
SDA	16,806 (18.99%)	6	16,618 (16.86%)	5

SBiH	13,578 (15.34%)	5	4,688 (4.76%)	2
SDP	5,980 (6.76%)	2	15,125 (15.34%)	5
HSP-NHI	4,365 (4.93%)	2	-----	-----
BPS	3,247 (3.67%)	1	-----	-----
HDZ 1990	----- --	-----	10,489 (10.64%)	3
SBB	----- --	-----	8,376 (8.50%)	3
HSP	----- --	-----	4,331 (4.39%)	1
NSRzB	----- --	-----	3,852 (3.91%)	1
Others	9,967 (11.26%)	-----	6,056 (6.14%)	-----
Total	88,498	30	92,514	30
CANTON 8	2006		2010	
HDZ	9,395 (36.68%)	9	18,106 (51.42)	13
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU-HDU- Demochristina s	7,795 (30.44%)	8	-----	-----
HSP-NHI	4,298 (16.78%)	4	-----	-----
NSRzB	2,361 (9.22)	2	4,089 (11.61%)	3
HDZ 1990	-----	-----	5,455 (15.49%)	4
HSP	-----	-----	4,471 (12.70%)	3
Others	1,761 (6.87%)	-----	3,088 (8.77%)	-----
Total	25,610	23	35,209	23
CANTON 9	2006		2010	
SBiH	58,073 (32.13%)	13	22,173 (10.64%)	4
SDA	42,457 (23.49%)	10	37,396 (17.94%)	7
SDP	29,153 (16.13%)	7	50,387 (24.17%)	10
BOSS-SDU	12,426 (6.88%)	3	-----	-----
BPS	8,084 (4.47%)	2	9,879 (4.74%)	2
SBB	-----	-----	36,022 (17.28%)	7

Bosnian General Elections 2010 and the Post-Election Crisis

NS-NSP	-----	-----	9,745 (4.67%)	2
SDU	-----	-----	7,238 (3.47%)	1
BOSS	-----	-----	7,163 (3.44%)	1
NSRzB	-----	-----	6,310 (3.03%)	1
Others	30,523 (16.89%)	-----	22,158 (10.62%)	-----
Total	180,716	35	208,471	35
CANTON 10	2006		2010	
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU-HDU- Demochristina s	5,346 (22.86%)	6	-----	-----
HDZ	4,127 (17.65%)	5	7,973 (26.15%)	7
SNSD	3,779 (16.16%)	5	3,654 (11.99%)	3
HSP-NHI	3,390 (14.50%)	4	-----	-----
SDA	1,484 (6.35%)	2	1,702 (5.58%)	2
SBiH	1,138 (4.87%)	1	-----	-----
SDP	1,110 (4.75%)	1	1,377 (4.52%)	1
NSRzB	912 (3.90%)	1	3,101 (10.17%)	3
HDZ 1990	-----	-----	4,008 (13.15%)	4
-	-	-	-	-
HSP	-----	-----	2,924 (9.59%)	3
-	-	-	-	-
HSS-NHI	-----	-----	1,472 (4.83%)	1
-	-	-	-	-
DNS	-----	-----	1,346 (4.41%)	1
-	-	-	-	-
Others	2,098 (8.97%)	-----	2,931 (9.61%)	-----
Total	23,384	25	30,488	25
All Cantons	2006		2010	
SDA	215,936 (25.50%)	74	203,903 (20.16%)	55
SDP	127,417 (15.04%)	43	228,247 (22.56%)	61
SBiH	181,109 (21.39%)	59	79,425 (7.85%)	23
DNZ	15,401(1.81%)	6	14,636 (1.44%)	4

HDZ	59,585 (7.03%)	36	101,215 (10.00%)	48
HDZ 1990- HZ-HSS- HKDU-HDU- Demochristina s	42,357 (5.00%)	29	----- -	-----
HSP-NHI	17,736 (2.09%)	14	----- -	-----
NSRzB	20,961 (2.47%)	10	46,993 (4.64%)	18
HDZ 1990	-----	-----	31,869 (3.15%)	18
BOSS-SDU	21,656 (2.55%)	5	----- -	-----
BPS	25,784 (3.04%)	8	24,868 (2.45%)	7
SNSD	3,779 (0.44%)	5	3,654 (0.36%)	3
NSRzB-KS- E5-LDS	-----	-----	5,925 (0.58%)	2
BOSS	-----	-----	7,163 (0.70%)	1
SDU	-----	-----	7,238 (0.71%)	1
NS-NSP	-----	-----	9,745 (0.96%)	2
A-SDA	-----	-----	12,793 (1.26%)	4
SBB	-----	-----	114,543 (11.32%)	29
HSS-NHI	-----	-----	5,722 (0.56%)	3
PS	-----	-----	685 (0.067%)	1
HSP	-----	-----	12,255 (1.21%)	8
DNS	-----	-----	1,346 (0.13%)	1
Others	114,951 (13.57%)	-----	99,123 (9.80%)	-----
TOTAL	846,672	289	1,011,348 [+164,676 or 19.44%]	289

Source: Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, members of Cantonal Assemblies in the Federation of Bosnia and Herzegovina. Accessed January 15, 2011.

<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/SkupstineKantone/Default.aspx>,

<http://izbori.ba/rezultati/konacni/kantoni/index.htm>,

BIBLIOGRAPHY

“Boris Tadić podržao kandidate SNSD uoči izbora u BiH” [Boris Tadic supported SNSD candidates prior to the Bosnian elections],
accessed October 14, 2010. <http://www.blic.rs/Vesti/Republika-Srpska/209527/Boris-Tadic-podrzao-kandidate-SNSD-uoci-izbora-u-BiH>

Central Election Commission decision 05-1-07-5-219/11, March 24, 2011.

Confirmed results of 2010 general elections, Collective Presidency, Bosniak, Croat and Serb members, accessed November 27, 2010
<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/PredsjednistvoBiH/Default.aspx>

Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of Cantonal Assemblies in the Federation of Bosnia and Herzegovina,
accessed January 15, 2011
<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/SkupstineKantone/Default.aspx>;
<http://izbori.ba/rezultati/konacni/kantoni/index.htm>

Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of the House of Representatives of Bosnia and Herzegovina,
accessed December 2, 2010.
http://izbori.ba/rezultati/konacni/parlament_bih/index.
http://izbori.ba/rezultati/konacni/parlament_bih/index.htm#

Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of the House of Representatives of the Federation of Bosnia and Herzegovina,
accessed January 7, 2011
<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/ParlamentFBIH/Default.aspx>
http://izbori.ba/rezultati/konacni/parlament_fbih/FBiH_rezultati.asp

Confirmed results of 2006 and 2010 general elections, Members of the People’s Assembly of Republika Srpska,

accessed January 10, 2011

<http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/NarodnaSkupstinaRS/Default.aspx>

http://izbori.ba/rezultati/konacni/narodna_skupstina_rs/RS_rezultati.asp.

Confirmed results of 2006 and 2010 presidential elections of Republika Srpska, accessed January 12, 2011,

http://izbori.ba/rezultati/konacni/predsjednik_rs/RSPredsjednik.asp?nivo=600 <http://izbori.ba/Finalni2010/Finalni/PredsjednikRS/Nivo.asp>

European Court of Human Rights, *Case of Sejdić and Finci v. Bosnia and Herzegovina* (Applications Nos. 27996/06 and 34836/06),

accessed October 9, 2010,

<http://cmiskp.echr.coe.int/tkp197/view.asp?action=html&documentId=860268&portal=hbkm&source=externalbydocnumber&table=F69A27FD8FB86142BF01C1166DEA398649>.

International Crisis Group, *Bosnia: State Institutions under Attack*, May 6, 2011.

Mark Tran, *Guardian*, October 4, 2010, “Muslim moderate and hard-line Serb set to share Bosnian presidency”, Available at

<http://www.guardian.co.uk/world/2010/oct/04/bosnia-election-muslim-moderate-serbian-hardliner>, accessed on October 5, 2010.

Nezavisne Novine, *Srbija za Dodika, Radmanovića i SNSD [Serbia for Dodik, Radmanović and SNSD]*, September 30, 2010.

“Official Gazette of Bosnia and Herzegovina”, 23/1, Election Law of Bosnia and Herzegovina, article 9.6. Available at

<http://www.izbori.ba/eng/default.asp?col=zakon>, Accessed October 5, 2010.

Office of the High Representative, “*Order Temporarily Suspending Certain Decisions of the Central Election Commission of Bosnia and*

Herzegovina Adopted at its 21st Session Held on March 24, 2011 and any Proceedings Concerning Said Decision” March 28, 2011,

accessed December 12, 2011,

http://www.ohr.int/decisions/statemattersdec/default.asp?content_id=45890

Richard Rose (ed.), *International Encyclopedia of Elections*, Washington: Macmillan: 2000.

Republika Srpska National Assembly Decision on Referendum, No: 01-614/11, April 13, 2011.

PUBLIC DIPLOMACY: A REMEDY FOR NATO'S IMAGE PROBLEM

Kamu Diplomasisi: NATO'nun İmaj Sorununun Çaresi

Emine AKÇADAĞ*

Abstract:

The new security threats that have appeared after the Cold War have showed that NATO still matters in helping to ensure global security. However, NATO's image has recently been deteriorating and its credibility has been damaged. That is why an effective public diplomacy seems indispensable to overcome this problem. Even though NATO has tried to implement an active public diplomacy since 2004 through its Public Diplomacy Division, the efforts seem to not yet be fulfilling. Thus, it is crucial for the Alliance to reshape its public diplomacy strategy.

Keywords: *NATO, NATO operations, public diplomacy, public opinion, soft power*

Özet:

Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan yeni güvenlik tehditleri, küresel güvenliğin sağlanmasında halen NATO'ya ihtiyaç olduğunu gözler önüne sermiştir. Ancak çeşitli faktörlere bağlı olarak son zamanlarda NATO'nun imajının bozulduğu ve inandırıcılığının sarsıldığı görülmektedir. Bu sebeple, söz konusu sorunun çözümünde etkin bir kamu diplomasisinin uygulanması zaruridir. Kamu Diplomasisi Departmanı aracılığıyla 2004'ten beri NATO'nun aktif bir kamu diplomasisi uygulamaya çalışmasına rağmen bu çabaların yeterli olduğunu söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla, İttifak'ın kamu diplomasisi stratejisini yeniden şekillendirmesi elzemdir.

Anahtar kelimeler: *NATO, NATO operasyonları, kamu diplomasisi, kamuoyu, yumuşak güç*

*Wise Men Center for Strategic Studies (BILGESAM) Research Fellow on Security Studies, IEP de Strasbourg, PhD Candidate

INTRODUCTION

With the disintegration of the Soviet Union, international security, which came into being within the framework of the alliances formed in the bipolar world with spheres of influence and nuclear deterrence, has acquired a rather different dimension. After 1991, the US and Europe's security strategies, which collectively confronted the communist threat, lost their meaning and *raison d'être*. The end of the Cold War has also given birth to expectations for the maintenance of permanent peace in the whole world. In his study entitled "The End of History and the Last Man," Francis Fukuyama stated that liberalism, as a consequence of the collapse of the Soviet Union and the disappearance of the communism threat, has put an end to ideological conflicts and class segregation in the world. The then US President George H. W. Bush regarded the aftermath of the Cold War as a period where "a new world order" would dominate. To ensure this, there was a need for a new alliance which was based on interstate cooperation and common action, and thus democracy, peace, welfare and disarmament (the wish of the founders of the United Nations) would eventually be implemented.¹ However, after time, it was seen that these optimistic views were not the reflection of the reality and new security threats became rather alarming.

Mere military matters (which formed the main agenda of the security issues in the post-Cold War period) as a result of a paradigm shift, have been replaced by new security threats that are centered upon the individual and society. One of the main characteristic features of the new security threats is their being international in nature. In other words, these threats neither appear just because of the actions of a certain state nor pose a threat for a single state. Thus, in the world where "insecurity gets globalized," the settlement of the security problems have been of utmost importance on a global level.

¹ President Bush's speech to Congress on March 6th 1991. Accessed January 1, 2012. <http://www.al-bab.com/arab/docs/pal/pal10.html>

At this point, the North Atlantic Treaty Organization (NATO), whose *raison d'être* and continuity is being questioned, has undergone a change in ideological, strategic, and organizational senses. Although its *raison d'être* and continuity is being probed, this organization has been a framework which aims at meeting the security need of the new world order. Nevertheless, the legal nature of the NATO operations conducted outside of its scope has especially been the subject of criticism. In the same vein, the good image of the NATO in the international arena has started to disappear as a result of the following reasons: the increase of civilian losses with the NATO operations, the dominant view that the organization acts for the introduction and implementation of the US's strategic goals, long-lasting operations, and the numerous deaths of NATO soldiers in various conflicts. This problem urgently needs a resolution since the loss in the credibility of international organizations may lead them to non-functionality with time and disintegration in the long run.

In this changing world, which has been shaped by communication and information revolutions, the most effective tool to create a positive image, renew an image, ensure prestige and credibility, or communicate a message to foreign publics is through public diplomacy. Hence, giving importance to public diplomacy and executing an effective strategy in this regard are rather important for the future of the Alliance. The aim of this study is to expose NATO's image problem with member state and non-member state publics and discuss the public diplomacy to be followed in order to resolve this problem.

1. WHAT IS PUBLIC DIPLOMACY?

Public diplomacy can be defined as an international actor's attempt to manage the international environment through engagement with a foreign public.² The term 'public diplomacy' was first applied to the process of

² Nicholas J. Cull, *Public Diplomacy: Lessons from the Past* (Los Angeles: Figueroa Press, 2009), 12.

international information and cultural relations in 1965 by Edmund Gullion, a retired American diplomat turned Dean of the Fletcher School of Diplomacy at Tufts University. According to Gullion, public diplomacy “deals with the influence of public attitudes on the formation and execution of foreign policies. It encompasses dimensions of international relations beyond traditional diplomacy.”³

In today’s international relations, the defense of national interests cannot only be ensured by classical diplomacy tools such as diplomatic negotiations, diplomatic initiatives, or demarches. The first reason of this change in matters of diplomacy is the proliferation of actors in the international system. The influx of the number of states, transnational organizations, nongovernmental organizations, multinational corporations, and other non-state actors left traditional government-to-government diplomacy insufficient for the international relations of a country. Nowadays, non-governmental organizations and multinational corporations have begun to develop strategies to influence public opinions; hence states should be able to follow policies aiming not only at other states or international organizations but also at foreign publics.

In a globalized world, public opinion matters more than ever. Yet, because of communication and information revolutions, publics have become more distrustful of the governments and the international organizations. That is why the ability to influence public opinions (in other words, public diplomacy), has become one of the most crucial elements of foreign policy. This feature of public diplomacy can be found in Hans Tuch’s definition: “... a government’s process of communicating with foreign publics in an attempt to bring about understanding for its nation’s ideas and ideals, its institutions and culture, as well as its national goals and current policies.”⁴ These national goals and interests are communicated to foreign publics through a variety of means,

³ “What is Public Diplomacy?”, The Edward R. Morrow Center of Public Diplomacy. Accessed January 1, 2012. <http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.html>

⁴ Hans N. Tuch, *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas* (New York: St.Martin’s Press, 1990), 3.

including international broadcasting, the cultivation of foreign journalists and academics, cultural activities, educational exchanges and scholarships, programmed visits and conferences, and publications. For example, the effects of the BBC worldwide channel, Hollywood movies, the Japan Exchange and Teaching Program, or the DAAD Scholarship Program on national public diplomacy cannot be denied.

	Traditional public diplomacy	21 st century public diplomacy
<i>Conditions</i>	Conflict, tensions between states	Peace
<i>Goals</i>	To achieve political change in target countries by changing behaviour	Political and economic interest promotion to create receptive environment and positive reputation of the country abroad
<i>Strategies</i>	Persuasion Managing publics	Building and maintaining relationships Engaging with publics
<i>Direction of communication</i>	One-way communication (monologue)	Two-way communication (dialogue)
<i>Research</i>	Very little, if any	PD based on scientific research where feedback is also important
<i>Message context</i>	Ideologies Interests Information	Ideas Values Collaboration
<i>Target audiences (publics)</i>	'general' public of the target nation; Sender and receivers of messages	Segmented, well-defined publics + domestic publics; Participants
<i>Channels</i>	Traditional mass media	Old and new media; often personalised
<i>Budget</i>	Sponsored by government	Public and private partnership

Source: Gyorgy, Szondi. "Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences." *Netherlands Institute of International Relations* (October 2008):11.

However, as some of these tools can be used for propaganda, it would be pertinent to differentiate public diplomacy from propaganda. Public diplomacy is "a government's attempt to shape foreign public opinion

through *overt*, structured dissemination of *truthful* information in such a way so as to support one's own national objectives, interests, and goals."⁵ That is to say, the source of information used in public diplomacy is certain and this information is accurate. Yet propaganda often lacks credibility and unlike public diplomacy, meaning that it could be counterproductive. Conveying information and selling a positive image is part of public diplomacy, but it also involves building long-term relationships that create an enabling environment for government policies.⁶

As public diplomacy is an instrument that governments use to mobilize their resources of "soft power" to communicate with and attract the publics of other countries, it would be useful to touch on the concept of "soft power."

2. THE CONCEPT OF SOFT POWER

The concept of 'soft power,' which was first coined by Joseph S. Nye through his 1990 published book called *Bound to Lead* and was also promoted in his 2004 book entitled *Soft Power: The Means to Success in World Politics*, is defined as "the ability to get what you want through attraction rather than through coercion."⁷ Contrasted with hard power which is the use of military and economic might to make others change their position, soft power rests on the ability to shape the preferences of others through persuasion and attraction. Hard power can rest on inducements or threats (via the carrot and stick concept) and this is not always the necessary or desirable strategy for achieving an aim. Sometimes, it can be possible to achieve a goal without tangible threats or payoffs. A country may obtain the outcomes it wants in world politics because other countries want to follow it, admiring its values,

⁵ Jim Riggins. "A Strategic Assessment of Public Diplomacy." *USAF* (1998):4.

⁶ Joseph S. Nye Jr. "Public Diplomacy and Soft Power." *The ANNALS of the American Academy of Political and Social*. Vol. 616 No 1 (March 2008):101.

⁷ Joseph S. Nye Jr. "Soft Power: The Means to Success in World Politics." (New York: Public Affairs, 2004), 5.

emulating its example, and/or aspiring to its level of prosperity and openness. It means soft power co-opts people rather than coerces them through the ability to “win hearts and minds” of foreign publics.

Soft power comes from the nation’s attractive culture, political values, and its foreign policy. When a country’s culture includes universal values and its politics serve to other interests, the possibility to obtain what this country wants would increase because of its attractiveness and its power of persuasion. For example, nowadays the US benefits from a universalized culture due to its film industry, entertainment industry, brands and popular culture. In today’s world, countries which have adopted democracy, human rights, individual rights and freedoms as their political values will become more advantageous in terms of enticement. Besides, a country’s soft power increases when the country’s politics are seen as legitimate to others. For example, the illegal and bilateral use of force in international relations are more than often criticized and condemned by international community. The surveys done after the beginning of the 2003 Iraq war have shown that the popularity and attraction of the US has considerably decreased.⁸

Nye lists a wide range of various examples as the proxy measures of soft power:

foreign immigrants	Nobel prize winners
asylum applications	life expectancy
international students	overseas aids
tourists	number of Internet hosts
book sales and music sales	human rights
popular sports	spending on public diplomacy

These elements constitute resources of soft power and they are not power per se but instead highlight the potential for power. The owners of these resources have to convert them into power.

⁸ Nye, “Soft Power,” 22.

As for the relations between soft power and public diplomacy, the latter one is the mechanism to deploy soft power. It is possible for an international actor to have public diplomacy and not soft power (like North Korea) or soft power and minimal public diplomacy (like Ireland).⁹ Even though soft power and public diplomacy are not the same thing, as public diplomacy contributes to the maintenance and promotion of a country's soft power, it would not be wrong to say that they feed off each other. In the long run, successful public diplomacy promotes national interests and achieves foreign policy goals through soft power, while the investment in public diplomacy boosts soft power thanks to resulting good impressions, positive images, and reputations.

3. THE EVOLUTION OF PUBLIC DIPLOMACY

Even though "public diplomacy" is a new term, the art of public diplomacy is quite long-established. Public diplomacy efforts can first be seen in the 17th century.¹⁰ In the 17th and 18th centuries, France promoted its culture throughout Europe. French not only became the language of diplomacy, but was even used in some foreign courts such as Prussia and Russia. During the French Revolution, over the heads of other national governments, France sought to appeal directly to foreign populations by promoting its revolutionary ideology. Italy, Germany, and other various countries founded diverse institutions in order to introduce their culture to countries overseas.¹¹ The outbreak of World War I saw a rapid acceleration of efforts to deploy soft power, as most of the governments established offices to propagandize their cause. The US was a relative latecomer to the idea of using information and culture for the purposes of diplomacy, as President Woodrow Wilson established a Committee on Public Information in 1917. The advent of radio in the 1920s led many governments into the arena of foreign language broadcasting in order to

⁹ Cull, "Public Diplomacy," 15.

¹⁰ Michael Waller. "The Public Diplomacy Reader." (Washington: The Institute of World Politics Press, 2008), 241.

¹¹ Nye. "Soft Power," 101.

promote favorable image to foreign publics. Radio played a significant role during World War II as well. The Voice of America, which broadcasts nearly in 27 languages, is perhaps the leading example for prominent role of radio.

The battle to spread the ideology throughout the Cold War significantly contributed to the gain of importance to public diplomacy. It can be said that US public diplomacy emerged due to necessity of fighting against communism. As close combat was not possible due to the delicate balance of terror during Cold War, the ability to gain hearts and minds came into prominence. Towards the end of the period, American culture spread through the help of movies, music and brands started to go beyond “the Iron Curtain” and shake the Eastern bloc. According to Nye, “when the Berlin Wall finally collapsed, it was destroyed not by an artillery barrage but by hammers and bulldozers wielded by those who had lost faith in communism.”¹²

In his interview with *L'Express* (a French weekly news magazine) in April 2003, French sociologist Dominique Wolton said: “Globalization took place in three stages: the first stage was the end of the Cold War and the new world order with the foundation of the UN, the second stage was the opening of borders and the establishment of free marketing and the third stage which is still in progress was the information and culture age.”¹³ The rapid development of new information technologies is not only a result of wider globalization – it is also one of its key drivers. The information age makes public diplomacy easier and indispensable because of new technologies used by many people. These new technologies resulted in substantially decreasing the costs of processing and transmitting information. According to International Telecommunication Union's latest statistics, today more

¹² Joseph S. Nye Jr., “Get Smart.” *Foreign Affairs*. Vol. 88 No. 4 (July-August 2009): 161.

¹³ Dominique Wolton. “Le monde n'est pas un village.” *L'Express* (April 2003): 69.

than 2 billion people worldwide use the Internet – the most powerful tool to obtain information.¹⁴

The Internet has fostered new forms of communication, including hundreds of thousands of blogs, chatrooms, special-interest websites and social media applications (such as YouTube and MySpace). New or previously relatively silent actors from civil society, the private sector, national bodies, activist and militant groups, criminal organizations and even terrorist cells are all taking advantage of new media technologies to disseminate their products, policies, opinions and propaganda.¹⁵ As the new communication technologies and social media tools help to keep people informed, today's audiences are no longer simply passive news recipients. For example, it is not possible to neglect the effect of these tools on the mobilization of millions of people across the globe to combat the recent famine in Somalia. Furthermore, the recent social media-infused revolutions in Tunisia and Egypt thoroughly demonstrated how wired the world has become and furthermore, and how unpredictable the uses of social media will be in the future.¹⁶ In the Middle East and North Africa, Twitter and Facebook are helping to reshape the political landscape in a way no one could have previously imagined.

In brief, thanks to a developed communication network, all kinds of information have become accessible for everyone. Thus whether be it states, international organizations and other legal or illegal groups through which manages to introduce themselves and their activities, this manner will get the better of the information age.

However, it should be highlighted that effective public diplomacy is a two-way street that involves listening as well as talking. Listening is an

¹⁴ ICT Statistics Database, International Telecommunication Union. Accessed January 3, 2012. <http://www.itu.int/ITU-D/ICTEYE/Indicators/Indicators.aspx#>.

¹⁵ Stefanie Babst. "Reinventing NATO's Public Diplomacy." *NATO Defence College*, Research Paper No. 41 (November 2008):1.

¹⁶ Fergus Hanson, "New Public Diplomacy." *The Lowy Institute for International Policy* (April 2011): 2.

actor's attempt to manage the international environment by collecting and collating data about publics and their opinions overseas, later using that data to redirect its policy or its wider public diplomacy approach accordingly.¹⁷ Public diplomacy's aim is to convey an appropriate message in order to have a certain image in the eyes of others; yet if this message cannot be heard, all efforts will be futile. That is why research on foreign public opinion should be an important part of public diplomacy efforts.

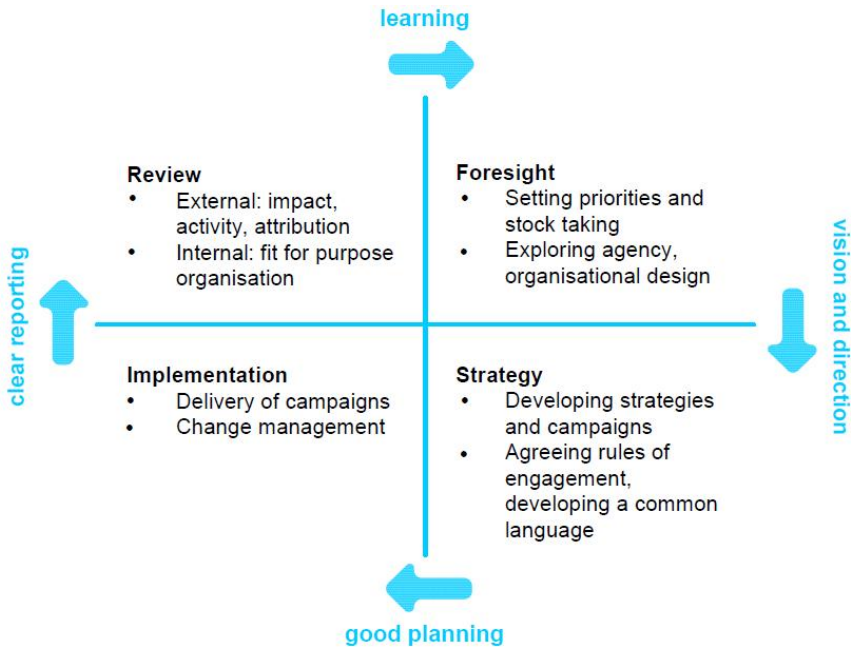
According to Nye, governments should pay special attention to three dimensions of public diplomacy¹⁸: the first and most immediate dimension is *daily communication* which includes the explanation of general conditions of domestic and foreign policies. In modern democracy, the government officials are generally quite careful as to what they are going to say to the domestic press. Yet they frequently ignore the foreign press, which is a major mistake. The second dimension is: *strategic communication* which is a development of a series of simple themes, as it is the case in a political or a commercial campaign. The campaign plans symbolic events and communications over the course of the next year to reinforce central themes or to advance a particular government policy. The third dimension of public diplomacy is the *development of lasting relationships with key individuals* over many years through scholarships, exchanges, training, seminars, conferences, and access to media channels.

Another feature of public diplomacy is the participation of different actors in the process. One country's public diplomacy is formed through the activities of multiple actors and organizations: politicians, political parties, civil society, media, journalists, artists, writers, publishers, business men, universities, academicians... etc. Mark Leonard and Andrew Small state that "the major difference between public and traditional diplomacy is that public diplomacy involves a much broader

¹⁷ Cull, *Public Diplomacy*, 18.

¹⁸ Joseph S. Nye Jr. "Public Diplomacy and Soft Power." 101-102.

group of people on both sides, and a broader set of interests that go beyond those of the government of the day.”¹⁹ As for public diplomacy activities, the following can be considered: international broadcasting, cultivation of foreign journalists and academics, cultural activities, educational exchanges and scholarships, programmed visits and conferences, and publications.

Source: David Steven. “Evaluation and the New Public Diplomacy.” Presentation to the Future of Public Diplomacy Conference. 842nd Wilton Park, UK (March 2, 2007): 6.

Even though public diplomacy has appeared as a state-oriented concept, in today’s globalized world, it cannot be neglected by international organizations, especially by NATO (which seems to have an image problem both among member and non-member states).

¹⁹ M. Leonard and A. Small, “Norwegian Public Diplomacy.” *The Foreign Center* (2003): 16.

4. MEMBER AND NON-MEMBER STATES' PERCEPTIONS OF NATO

The end of the Cold War meant a dramatic shift of paradigm: an organization left without an arch enemy and seemingly without a reason for existence. Hence, it is a necessity for NATO, which has had a radical change in order to comply with the new world order, to explain its *raison d'être* to international community. Simon Walker, Director of Corporate Communication at Reuters news agency says that "in [today's] environment, no organization can afford to be bad at communicating [...] public institutions exist only by public consent and you need to take with you the hearts and minds of the people who consent to your existence."²⁰ As in today's international system, which was restructured with communication and information revolutions, the ability to influence foreign publics and agendas requires an effective public diplomacy, NATO has started to follow a strategy in this regard through its Public Diplomacy Division after 2004. For understanding the necessity of a comprehensive and multi-faced public diplomacy, it would be enough to touch on member and non-member states' perception of NATO.

As it is known, the Alliance consists of democratic countries, and in democratic countries, the consent of national public opinion on foreign and security policies to be followed is indispensable, especially if these policies have some risk of casualties and financial burden.²¹ According to NATO's New Strategic Concept, the Allies should always be ready for crisis management operations and low density conflicts, that is to say the risk of casualties and financial burden will come into question in member states in future. Thus, it is essential for the Allies to convince their publics of the legitimacy and necessity of NATO's operations.

²⁰ "Workshop Examines Strategies for Effective Public Diplomacy." *NATO*, 2003. Accessed January 2, 2012.

http://www.nato.int/cps/en/natolive/news_20058.htm?selectedLocale=en.

²¹ "NATO 2010 Stratejik Konsept Değerlendirmesi." *BUSAM*, Bahçeşehir Üniversitesi (January 2010): 37.

Recent surveys have indicated that the publics of various NATO member state have some suspicions about the need for NATO. According to the Transatlantic Trends 2011 survey results, among the EU NATO members, those who said that NATO was essential for their country's security ranged from a high of 73% in the Netherlands to a low of 37% in (EU candidate) Turkey.²² This rate is below 60% in Germany, Italy, Poland, and Spain. As in previous years, Turkey was the NATO member with the lowest support for NATO, with only 37% saying that NATO is essential.²³

Much like in member states' publics, NATO's perception in the outside world is far from being enduring. A January 2011 survey done by the Levada Center, one of Russia's leading research centers, showed NATO being described as an 'adversary' by 23% of Russians. The Levada Center also emphasized that, on any given week, it is possible to see Russian newspapers running stories which in their titles speak about the "demise of NATO," "criminal bombings of civilians by Allied planes," "NATO rejecting Russian proposals" etc.²⁴ Clearly, NATO's image as an aggressor and opponent during the Cold War is a large obstacle in terms of NATO-Russia rapprochement. However, the establishment of the NATO-Russia Council gave a new perspective to the relations between the two entities, signaling that Russians perception of NATO can change over time thanks to effective public diplomacy.

However, without doubt, the geography where NATO's image has deteriorated the most is within the Arab world. For the Arab public, NATO has no separate identity from those of the Western powers that created the Alliance and its constituent members. In this way, the

²² "Transatlantic Trends 2011." The German Marshall Fund, 2011. Accessed January 5, 2012. http://www.gmfus.org/publications_/TT/TT2011_final_web.pdf.

²³ "Transatlantic Trends 2011." The German Marshall Fund, 2011. Accessed January 5, 2012. http://www.gmfus.org/publications_/TT/TT2011_final_web.pdf.

²⁴ "How NATO is Perceived in Russia." August 19, 2011. Accessed January 5, 2012. [http://www.atlantic-community.org/index/articles/view/How_NATO_is_Perceived_in_Russia_\(or_Lessons_in_Optimism\)](http://www.atlantic-community.org/index/articles/view/How_NATO_is_Perceived_in_Russia_(or_Lessons_in_Optimism)).

Alliance's image has been formed by attitudes towards events in the Arab world involving prominent NATO members. These include France's colonial rule, especially in regards to the Algerian War; Italy's involvement in Arab north Africa; the United Kingdom's occupation of and control of influence in the Gulf region; and the seemingly unlimited and unwavering support provided to Israel by the United States.²⁵

As for the relationship with the rising power, relations between NATO and China are at low levels. During NATO's bombing of Belgrade in 1999, its bombs hit China's embassy in this city, resulting in the deaths of 3 Chinese reporters and this "accident" caused a serious crisis in relations. Even though NATO declared that it was a mistake, the Chinese people believed that the bombing was a punishment for China's stance against NATO's intervention in Balkans.²⁶ China-NATO relations broke off after the bombing of the Chinese embassy, have recently begun to improve due to official contacts and academic exchanges. Yet, the recent news about talks held by Iran, Russia, and China on a proposal to establish a joint missile defense shield as a counterweight to NATO defense shield, can give an opinion on the level of the relationship between NATO and China.²⁷ Like the NATO-Russia Council, NATO might offer China a chance to create a joint NATO-China Council as a forum of dialogue and enhanced understanding with the intent to improve relations.

Regarding Africa, the first NATO mission on the continent was the support given to the African Union mission in Sudan. NATO has also started to fight against maritime piracy around the Horn of Africa.

²⁵ Mustafa Alani. "Arab perspectives on NATO." *NATO Review* (Spring 2005). Accessed January 6, 2012. <http://www.nato.int/docu/review/2005/issue4/english/contents.html>.

²⁶ Rosalie Chen, "China Perceives America: perspectives of international relations experts," *Journal of Contemporary China*. Vol. 12 No. 35 (2003): 295.

²⁷ "İran, Rusya ve Çin NATO'ya karşı 'ortak füze kalkanı' kuruyor," *Radikal*, September 26, 2011. Accessed January 7, 2012.

<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&VersionID=7965&Date=22.06.2008&ArticleID=1064499>.

Although its support to these two missions provided a positive perception of NATO, latest military intervention in Libya has drawn various reactions of people throughout the continent, as well as outside Africa. This reaction again showed that people across Africa generally do not want to see Western powers interfering to their continent's affairs, due to their combined historical experiences. As there are former colonial powers among NATO members, the Alliance must choose its maneuvers towards African countries rather meticulously. The best choice would be to support countries like Uganda and Liberia, which fight against terrorist groups to ensure domestic security, and to contribute to the African Union missions.

5. NATO'S PUBLIC DIPLOMACY EFFORTS

Being aware of its image problem, NATO has started to implement a visible public diplomacy with the creation of the Committee on Public Diplomacy. Succeeding the Committee on Information and Cultural Relations, which was one of the Organization's first committees, the Committee on Public Diplomacy was created in 2004. It acts as an advisory body to the North Atlantic Council (NAC) on communication, media and public engagement issues.²⁸ It makes recommendations to the NAC on how to encourage public understanding of, and support for, the aims of NATO. In this respect, the Committee is responsible for the planning, implementation and assessment of NATO's public diplomacy strategy.

Regarding public diplomacy strategies, first of all, it must be emphasized that there are different public diplomacy strategies and what may have worked brilliantly in one case may not be the best approach in another. Stephanie Babst, NATO's Assistant Secretary General for Public Diplomacy, expresses that:

²⁸ Committee for Public Diplomacy, *NATO*. Accessed January 7, 2012. http://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_69272.htm?selectedLocale=en.

“One strategy may focus on initiating, feeding and broadening a discussion (engagement strategy); another may serve the sole purpose of steering towards a consensus in order to bring about change (shaping strategy). A public diplomacy strategy may also be used to confront an existing consensus and change the current course of action (disruptive strategy); or, as our military tries to do in confronting the Taliban in Afghanistan, it could aim to destroy an adversary’s propaganda.”²⁹

As for NATO’s public diplomacy strategy, there are six key principles that shape NATO’s public diplomacy approach:³⁰

1. Public diplomacy is about listening.
2. Public diplomacy must be connected to policy.
3. Public diplomacy must be credible to be effective.
4. Public diplomacy is not always about you.
5. Public diplomacy needs to respond to the challenges of the 2.0 web world.
6. Public diplomacy requires proper planning, training and resources.

Without doubt, conveying a message and explaining oneself to others are key elements for implementing public diplomacy. Nevertheless, listening is indispensable for both collecting and analyzing the opinions of the target groups and also understanding their motives and beliefs. Without listening, it would not be possible to determine necessary steps for an effective public diplomacy.

Public diplomacy must be consistent with the policy followed. In other words, if what one does is different from what one says, then one

²⁹ Stefanie Babst, “Public Diplomacy- The Art of Engaging and Influencing,” *Speech at the NATO PjP Symposium*, January 22, 2009. Accessed January 7, 2012. http://www.atlantic-community.org/app/webroot/files/articlepdf/Babst_Public_Diplomacy.pdf.

³⁰ Babst, “Public Diplomacy”, 4.

cannot expect others to believe in one's words. Hence, public diplomacy must be connected to policy.

Public diplomacy must be built on overt and correct information, because trying to lie or manipulate others will cause a loss of credibility, making it difficult to gain the hearts and minds of a public that does not trust a source. Besides, despite the overflow of information in today's round-the-clock media environment, deception and lies are not easily forgiven.

It is quite normal that a government or an international organization try to implement its own public diplomacy through its own tools. Yet, policy issues can be better communicated by third parties, such as think tanks and academics, than through official statements.

Nowadays, as Web 2.0 tools allow direct, customized, interactive, multifunctional and often audiovisual communications across the globe, they have become unavoidable for states as well as international organizations. In Western countries, online news has become the top source of information, and that new social media applications are rapidly on the rise around the world. Taking into account this reality, NATO seems to try to use its web site more efficiently and other audiovisual tools such as online lectures, videos and discussions in order to make NATO's interface to the outside world (including member state publics) more transparent and interactive.

Public diplomacy must be adopted as a serious political instrument, not a tool dedicated to a case or a special period. That is why public diplomacy must become an integral part of national policy planning. Governments should also invest in creating and training a cadre of public diplomats.

Furthermore, it seems that in the past years, NATO has enforced its efforts to reach out to the young generation, through facilitating networks among students and young political leaders, offering summer schools and

fellowships and organizing seminars and workshops across NATO and partner nations. As there is a need for engaging the young generation in Allied countries that have only vague ideas of what exactly the Transatlantic Alliance entails, it is clearly an important step in terms of public diplomacy. National and international surveys clearly demonstrate that the post-Cold War generation has only a faint idea of the Alliance's new missions and policies, be it fighting piracy off the coast of Somalia or NATO's partnership projects and programs.³¹

It would not be wrong to say that public diplomacy followed during the preparation of the NATO's New Strategic Concept was quite successful. With the terms of Secretary General Anders Fogh Rasmussen, it was "the most open and inclusive process ever in the history of the Alliance."³² NATO's Public Diplomacy Division organized more than 140 outreach activities on the new Strategic Concept in member countries, including conferences, seminars, workshops, background briefings for journalists, essay competitions for students together with multiple digital discussions - all with an aim of providing young people the opportunity to post their ideas and comments about the Alliance's future roles on web platforms.³³ Clearly, all of these efforts are important progressions, yet as the impact of public diplomacy can often be seen only over the long term, it is early to talk about a considerable success in rebranding NATO's image.

6. RESHAPING NATO'S PUBLIC DIPLOMACY FOR THE FUTURE

Even though NATO has tried to implement an active public diplomacy since 2004, these efforts do not seem quite fulfilled when taking into

³¹ Stefanie Babst, "Does NATO Need Rebranding," *Business Ukraine*, December 12, 2009. Accessed January 7, 2012. http://www.bunews.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=197:does-nato-need-rebranding&catid=22:opinion-&Itemid=31.

³² Stefanie Babst, "NATO's New Strategic Concept: Inspired by the Masses?" *Turkish Policy Quarterly* 9:1 (2010): 62-63.

³³ Babst, "NATO's New Strategic Concept," 63.

account the perception of NATO worldwide. First of all, in an attempt to renew its image, NATO needs to present itself as a security actor in its own right and as an organization where policy and strategy is developed and decided by the collective efforts and participation of all Allies. It is important not only for overcoming some clichés such as “NATO is a tool for US-led use of force,” but also for strengthening convergence between members. The Alliance must show that it defends the interests of Europeans as well as Americans. For instance, Turkish people have generally shown some suspicion about the fulfillment of NATO’s obligations, especially concerning the invocation of Article 5³⁴ of NATO’s founding treaty for the sake of Turkey.

This is important not only for member states’ public opinion but also for that of non-member states. Such a presentation will help the Alliance to differentiate itself in Arab minds from those Allies that have historically played important roles in the Middle East and, in particular, from the US. The best way for NATO to overcome prejudice is to demonstrate its sincere desire to engage the Middle East and Arab world. This is possible if the Alliance presents its bridge-building strategy in terms of a need for common policies and a genuine partnership between Western and Arab worlds to address the changes in the global security environment since the end of the Cold War (particularly, the security threats confronting the international community since 9/11). In this way, NATO must offer, and be seen offering, a two-way dialogue and cooperation, rather than simply pursuing its own interests and security agenda.

Furthermore, Babst points out that: “Many NATO Allies have only recently realized that if they want to carry the Alliance’s messages convincingly to global audiences, they cannot afford to limit their efforts to their national elites, ignoring the rest of the population. [...] In today’s media world, organizations can no longer afford to preach and assume

³⁴ Article 5 states that an attack on a NATO country is generally considered as an attack on the entire alliance.

that the public is listening.”³⁵ Clearly, it is not possible to follow an effective public diplomacy by only targeting national elites; otherwise publics can obtain information about NATO through other sources. In this case, it will be more difficult to correct misinformation than to inform people about NATO.

Besides, if NATO wants to give the image of an organization which serves for global peace and security, in addition to providing stability and protecting universal values, it must give its soft power prominence over military power. For example, through the Mediterranean Dialogue and the Istanbul Cooperation Initiative, the Alliance has provided military advice, training and a consolidated approach to new security challenges. It would be worthwhile for NATO's image to continue to offer a host of expertise to make armed forces more effective and able to function in a democratic environment. Human rights training, international law, defense planning and border security are all areas of strength for NATO.

Another main factor that worsens the Alliance's image is civilian casualties during NATO operations. The United Nations (UN) reported that about 1,500 people were killed in Afghanistan during the first six months of 2011.³⁶ NATO had to also acknowledge civilian casualties in its Tripoli strikes. As these casualties leave NATO in a difficult situation before both the international community and the Afghan people, the Allies must act carefully and meticulously to avoid civilian casualties. For that purpose, a tactical order revision which envisages reducing air strikes on areas that likely to be inhabited by civilians, stopping night time raids and having multiple sources of information before attacking targets can be considered.

The legitimacy of NATO operations is another important subject. During the interventions in Balkans and in Libya, the main argument

³⁵ Stefanie Babst, “Reinventing NATO's Public Diplomacy,” *NATO Defence College*. Research Paper No. 41 (November 2008):5.

³⁶ “Afganistan'da sivil kayıplar artıyor,” *EURONEWS*, July 14, 2011. Accessed January 9, 2012. tr.euronews.net/2011/07/14/afganistan-da-sivil-kayıplar-artiyor .

submitted by NATO was the responsibility to protect civilians. After the second World War, the concept of universal human rights became the main topic of international community, and protection of these rights came to forefront thanks to the expanding dimension of human rights and international regulations on this subject. Within this context, the concept of humanitarian intervention and responsibility to protect civilians came into prominence.

Following the genocide in Rwanda and the international community's failure to intervene in the conflict, the intervention of the international community for the sake of protecting populations was added to UN agenda. In September of 2000, the Canadian government established the International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS), which suggested using the term "responsibility to protect" as a way to avoid the "right to intervene" or "obligation to intervene" doctrine.³⁷ In December of 2001, the ICISS released its report "The Responsibility to Protect (R2P)." The report presented the idea that sovereignty is a responsibility and that the international community had the responsibility to prevent mass atrocities. Economic, political, and social measures were to be used along with diplomatic engagement. Military intervention was presented as a last resort. The R2P includes efforts to rebuild by bringing security and justice to the victim populations and by finding the root cause of mass atrocities.³⁸

During the UN General Assembly Summit in 2005, member states included R2P in the Outcome Document agreeing to paragraphs 138 and 139 which gave final language to the scope of this concept. According to paragraph 139:

³⁷ Haines, Steven and George Kassimeris, eds., "Chapter 18, Humanitarian Intervention: Genocide, Crimes against Humanity and the Use of Force", *The Ashgate Research Companion to Modern Warfare*, Burlington: Ashgate Publishing Ltd, 2010), 307-329.

³⁸ "Responsibility to Protect," *Report from the International Commission on Intervention and State Sovereignty*, 2001. Accessed January 9, 2012.
<http://www.iciss.ca/pdf/Commission-Report.pdf>.

“The international community, through the United Nations, also has the responsibility to use appropriate diplomatic, humanitarian and other peaceful means [...] to help protect populations from genocide, war crimes, ethnic cleansing and crimes against humanity. In this context, we are prepared to take collective action [...] in accordance with the Charter, including Chapter VII.”

In April 2006, the United Nations Security Council (UNSC) reaffirmed the provisions of paragraphs 138 and 139 in Resolution (S/RES/1674). The next major advancement was the release of the 2009 report called “Implementing the Responsibility to Protect” by UN Secretary-General Ban Ki-Moon. This report emphasized that “Member states were united on restricting Responsibility to Protect’s scope to the four crimes of: genocide, war crimes, ethnic cleansing, and crimes against humanity. Several member states were explicit that mass atrocities committed within a state’s borders can be considered as threats to international peace and security. A handful of member states rejected the use of coercive action in any circumstance, whilst others suggested that the UN first work on Pillars 1 and 2 of the R2P strategy. Yet, far more states were of the view that, should other measures have failed, coercive action and even the use of force is warranted by the UN Charter to save lives.”³⁹

In summary, the R2P can constitute an argument for a military intervention. Yet, the lack of a comprehensive definition of the genocide and the ethnic cleansing concepts constitutes an obstacle to have consensus on the application of R2P. Hence, where should one draw the line in determining when military intervention is, *prima facie*, defensible? What other conditions or restraints, if any, should apply in determining whether and how that intervention should proceed? And, the most difficult of all, who should have the ultimate authority to determine

³⁹ “Implementing the Responsibility to Protect The 2009 General Assembly Debate: An Assessment,” *Global Center for the Responsibility to Protect*. Report. August 2009.

whether an intrusion into a sovereign state, involving the use of force on a potentially massive scale, should actually go ahead? What if the UN Security Council does not take action to implement R2P? All of these questions demonstrate that the concept of the R2P does not yet have exact borders. Therefore, it is not always possible to convince the international community about the legitimacy of an intervention and this situation stands as stumbling block before NATO operations as well. For example, there are criticisms about Libya operations.

However, it would be wrong to say that the international community is against the use of force under all circumstances. If its legitimacy and necessity are convincing, the use of force can be acceptable. For example, the 1995 NATO operation in Bosnia-Herzegovina was largely supported by the international community.⁴⁰ Besides, in Turkey (where NATO's popularity is the lowest in comparison with other members), public opinion supports the use of force to provide medical and food assistance to civilian victims of wars (90%), prevent an imminent terrorist attack (89%), prevent the spread of nuclear weapons (86%), to stop the fighting in a civil war (85%) and to provide peacekeeping troops (84%).⁴¹ This data indicates that Turkish public opinion is more supportive of use of military force for rather soft security reasons.

Within this context, one focus of the positive NATO image can be NATO's abilities. After recalling NATO's involvement in a series of international events which surpassed its transatlantic boundaries, former Secretary General David Scheffer expresses:

“Why am I recalling these steps? Three reasons. First they show that NATO's out-of-area evolution happened out of necessity.

⁴⁰ “The Impact of Casualty Aversion on Humanitarian Intervention.” Accessed January 9, 2012. http://www.thepicaproject.org/?page_id=692.

⁴¹ Ebru Canan-Sokullu and Burcu Ertunc, “Turks are Getting Apart from NATO,” *BETAM*, Bahçesehir University, Research Brief 11/110. May 6th 2011. Accessed January 9, 2012. <http://betam.bahcesehir.edu.tr/en/wp-content/uploads/2011/05/ResearchBrief110.pdf>.

Second, in taking on these new missions, NATO demonstrated an ability to adapt to entirely new challenges. Third, and perhaps most importantly, the Alliance also demonstrated the stamina to engage for the long term, and – as in the case of Kosovo – to take the heat for controversial decisions.”⁴²

Clearly, as long as NATO shows that its business is conflict prevention and peace-building, and to not wage war, even the out-of-area missions will have a positive effect on NATO's image. That is why it is indispensable for NATO to implement a comprehensive approach to deliver integrated effort in peace-building and crisis-response. Applying a comprehensive approach means to not limit itself to military intervention, but also considers the period before and after a confrontation by adapting its actions to work in political, social and economic realms. Within this framework, NATO should particularly focus on how it will more effectively manage the transition from a military mission to a civilian-dominated mission, or vice versa. Here, besides the political will of all NATO member states, the Alliance is in need of better and more adequate capabilities to ensure interoperability between defense and security systems. For example, NATO's military, police and civilian staff must be equipped with interoperable command, control and communications systems.

Another point to consider within this scope is the length of NATO operations. When an operation proceeds for too long, the authority gap in relevant country will widen and the reconstruction activities will not achieve its intended results. Therefore, the erosion of trust towards interfering powers or international organizations would come into question. In such a case, the legitimacy, accuracy and effectiveness of the operation can become a matter of debate. For instance, the NATO

⁴² Jaap de Hoop Scheffer, “Global NATO? Remarks by Secretary General Jaap de Hoop Scheffer at the Clingendael Institute.” October 29,2004. Accessed January 10, 2012. http://www.nato.int/cps/en/natolive/opinions_21123.htm.

operation in Afghanistan is about to become one of the longest wars in the region's recent history.

Finally, it must be emphasized that the effectiveness of NATO's public diplomacy is dependent on having a consensus for its execution as a political instrument. Public diplomacy needs to become an integral part of national foreign and defense policy planning, and consequently, of national decision-making at the highest level. Understanding public diplomacy as a serious political instrument also means providing the necessary financial resources. As designing and executing a public diplomacy campaign is not without expense, governments need to mobilize the necessary funds to get public diplomacy underway. It is also indispensable for NATO to analyze the underlying motives of public trends and attitudes towards the Alliance and to assess the impact of its communication activities.

CONCLUSION

In today's globalized world, information, culture and communication have become key words of the diplomacy. The information technology revolution, that has enabled everybody to easily access all kind of information, has complicated the task of influencing an audience's way of thinking. Furthermore, today's audiences are no longer passive news recipients, as they can now immediately show their dissatisfaction.

As today's public opinions matter more than ever, the ability to gain the hearts and minds of foreign publics through public diplomacy have become crucial. Today, most of the countries (and even international organizations) try to implement active public diplomacy, highlighting why neglecting this domain is not an option for the Alliance. Thus, the creation of the Public Diplomacy Division demonstrated that NATO not only wants to improve its communication with others, but also wants to convey a better and proactive image to the international community.

Within the frame of its public diplomacy strategy, the first thing to do is to struggle to overcome Cold War stereotypes and widespread suspicions that the United States wants to push the organization into assuming the role of a global policeman. Hence, instead of acting unilaterally, it would be useful for NATO to work together with its partners in order to achieve trust. The creation of specific mechanisms for coordination, cooperation and mechanisms to foster transparency and build confidence would strengthen the relationships with non-NATO members. NATO should also feature its performances in the field of current operations and missions, crisis management or civil emergency planning. Clearly, NATO's ability and willingness to engage in civil-military action has a significant impact on what kind of image NATO projects to the outside world.

The impact of public diplomacy can often only be seen over the long term and its evaluation measures concepts are intangible. Therefore, the Allies must continue to invest in public diplomacy being aware of the long process that requires time, labor, and cost.

BIBLIOGRAPHY

“How NATO is Perceived in Russia.” August 19, 2011.

Accessed January 5, 2012. [http://www.atlantic-community.org/index/articles/view/How_NATO_is_Perceived_in_Russia_\(or_Lessons_in_Optimism\)](http://www.atlantic-community.org/index/articles/view/How_NATO_is_Perceived_in_Russia_(or_Lessons_in_Optimism)).

“Implementing the Responsibility to Protect - The 2009 General Assembly Debate: An Assessment.” *Global Center for the Responsibility to Protect*. Report, August 2009.

“NATO 2010 Stratejik Konsept Değerlendirmesi.” *BUSAM* Bahçeşehir Üniversitesi (January 2010): “Responsibility to Protect.” *Report of the International Commission on Intervention and State Sovereignty*, 2001. Accessed January 9, 2012. <http://www.iciss.ca/pdf/Commission-Report.pdf>.

“Transatlantic Trends 2011.” The German Marshall Fund, 2011.

Accessed January 5, 2012. http://www.gmfus.org/publications_/TT/TT2011_final_web.pdf.

“What is Public Diplomacy?” The Edward R. Morrow Center of Public Diplomacy. Accessed January 1, 2012.

<http://fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.html>.

Alani, Mustafa. “Arab Perspectives on NATO.” *NATO Review* (Spring 2005).

Anholt, Simon “Public Diplomacy and Place Branding: Where’s the Link?” *Place Branding* No. 2, (2006).

Babst, Stefanie. "NATO’s new Strategic Concept: Inspired by the masses?" *Turkish Policy Quarterly* 9:1 (2010): 61-66.

Babst, Stefanie. “Public Diplomacy - The Art of Engaging and Influencing.” Speech at the NATO PfP Symposium, January 22, 2009.

Babst, Stefanie. "Reinventing NATO's Public Diplomacy." *NATO Defence College*, Research Paper no. 41 (November 2008).

Bailey, Thomas A. *The Art of Diplomacy: The American Experience*. New York: Appleton-Century-Crofts, 1968.

Bardos, Arthur A. "Public Diplomacy: An Old Art, A New Profession." *Virginia Quarterly Review* 77(3) (2001): 424-37.

Canan-Sokullu, Ebru and Burcu Ertunc. "Turks are Getting Apart from NATO." *BETAM*, Bahçesehir University, Research Brief 11/110. May 6th 2011.

Chen, Rosalie. "China Perceives America: Perspectives of International Relations Experts." *Journal of Contemporary China* 12, No. 35 (2003): 285-97.

Critchlow, James. "The Power of Public Diplomacy." *New Falder*, 86(5) (September-October 2003): 12-15.

Cull, Nicholas J. *Public Diplomacy: Lessons from the Past*. Los Angeles: Figueroa Press, 2009.

Gilboa, Eytan. "The Public Diplomacy of Middle Powers." *Public Diplomacy Magazine*, No. 2 (Summer 2009): 22-28.

Haines, Steven and George Kassimeris, eds., "Chapter 18, Humanitarian Intervention: Genocide, Crimes against Humanity and the Use of Force," *The Ashgate Research Companion to Modern Warfare*. Burlington: Ashgate Publishing Ltd, 2010.

Hanson, Fergus. "New Public Diplomacy." *The Lowy Institute for International Policy* (April 2011).

Leonard, M. and A. Small. *Norwegian Public Diplomacy*. London: Foreign Policy Center, 2003.

Melissen, Jan. *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. New York: Palgrave, 2007.

Nye Jr., Joseph S. "Get Smart." *Foreign Affairs* 88, no. 4 (July-August 2009):160-63

Nye Jr., Joseph S. "Public Diplomacy and Soft Power." *The ANNALS of the American Academy of Political and Social*, 616, no 1 (March 2008): 94-109

Nye Jr., Joseph S. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: Public Affairs, 2004.

Riggins, Jim. "A Strategic Assessment of Public Diplomacy." *USAF* (1998).

Scheffer, Jaap de Hoop. "Global NATO? Remarks by Secretary General Jaap de Hoop Scheffer at the Clingendael Institute." October 29, 2004.

Sirois, Guillaume. "Cultural Elements in Public Diplomacy: the Challenges of Globalization." *Canadian Cultural Observatory*, (2007).

Tuch, Hans N. *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*. New York: St. Martin's Press, 1990.

Waller, Michael. *The Public Diplomacy Reader*. Washington: The Institute of World Politics Press, 2008.

Wolton, Dominique. "Le Monde N'est pas Un Village." *L'Express* (April 2003).

ÇİN VE HİNDİSTAN'IN DENİZ STRATEJİSİ VE HİNT OKYANUSU'NDA GÜÇ MÜCADELESİ

China and India's Maritime Strategy and Power Struggle Over the Indian Ocean

Ömer ATAGENC*

Özet:

Küresel egemenlik mücadelesinde ortaya konan stratejiler büyük ölçüde karasal egemenlik üzerine kuruludur. Ancak dünya siyasetinde dengelerin Asya-Pasifik bölgesine kaymasının bir sonucu olarak hemen hemen tamamı denize ve okyanusa kıyısı olan bölge ülkeleri deniz stratejilerine yönelmişlerdir. Bu konuda en çok ön plana çıkan iki ülke Çin ve Hindistan'dır. Ekonomik çıkarların korunabilmesi için değişen dünya konjonktüründe yumuşak gücün ağırlığını kaybetmeye başlaması başta Çin olmak üzere pek çok ülkeyi askeri önlemler almaya yöneltmiştir. Hindistan da Çin'in bu yükselişine karşı ve Amerikan politikaları ile paralel olarak öne çıkmaya başlamış ve yeni bir donanma stratejisi geliştirmiştir. Hint Okyanusu, yaşanan bu gelişmelerin bir sonucu olarak yeni dönemdeki en önemli rekabet alanlarından birisi haline gelmiştir.

Anahtar kelimeler: Asya-Pasifik, Strateji, Hint Okyanusu, Çin, Hindistan

Abstract:

The strategies devised on competition over global hegemony have been centered around land domination. As a result of the shift in global politics towards the Asia-Pacific area, most countries of this region with coastline to seas or oceans pay heavy attention to maritime lines. Two countries stand out: China and India. The insufficiency of soft power in protecting the economic interests globally caused many countries to increase their military capabilities such as China. As a response to China's military built-up, India developed a new navy strategy that does not contradict with the American policies. All these moves have rendered the Indian Ocean an important venue of major power competition.

* Doktora Öğrencisi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü

Keywords: *Asia-Pacific, Strategy, Indian Ocean, China, India*

GİRİŞ

21. yüzyıl küresel güvenlik politikalarına bakıldığı zaman deniz yollarının artan öneminden bahsetmek mümkündür. Özellikle de küresel ve bölgesel güçlerin dünya politikaları üzerindeki artan etkisi değerlendirildiğinde ekonomik gelişim süreçlerinin deniz yollarındaki denetim ile paralel olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu denetim değişen konjonktüre bağlı olarak askerileşmeye başlamıştır. Deniz kuvvetleri yalnızca sınır güvenliğinin değil ekonomik güvenliğin korunması bağlamında da bir işlev kazanmıştır. Özellikle de deniz aşırı coğrafyalardaki enerji yatırımları ve enerji kaynaklarının naklinde yaşanan sorunlar devletlerin silahlı güçlerini kullanarak güvenliği sağlamasına sebep olmaktadır. Sınır güvenliği ve ekonomik güvenlik yeni dönemde içiçe geçen iki kavram haline gelmiştir. Asya-Pasifik coğrafyasına bakıldığı zaman büyük ölçüde denizlerle ve okyanuslarla içiçe bir bölge olması sebebiyle, deniz yollarında ciddi bir rekabet yaşanmaktadır. Uzun süre batılı devletlerin rekabet alanı olan bu bölge 1990 sonrasında bölge ülkelerinin rekabet alanı haline gelmiştir. Çin ve Hindistan gibi iki önemli bölgesel aktörün yükselen profilleri ve Vietnam, Filipinler, Japonya, Avustralya gibi diğer aktörlerin dahil olması rekabetin boyutunu değiştiren önemli faktörlerden biridir. Yeni dönemde yeni güvenlik anlayışlarına paralel olarak denizlerin ve deniz yollarının merkeze alındığı stratejiler, 21. yüzyıl Asya-Pasifik politikalarında belirleyici hale gelmiştir. Çin ve Hindistan bu konuda en etkin stratejileri geliştiren ve uygulayan iki önemli güç olarak önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, tamamına yakını deniz ve okyanus kıyısında bulunan Asya-Pasifik ülkeleri açısından, deniz yollarındaki güç mücadelesinin dış politikadaki rolüne değinilecektir. Bu bağlamda bölgenin iki önemli aktörü Çin ve Hindistan örneği üzerinden deniz yolları üzerinde yaşanan rekabet ve bu rekabetin bölge ülkelerine nasıl yansıtıldığı ile ilgili dış etkenlerin etkisi analiz edilecektir.

1. 21. YÜZYILDA DENİZ YOLLARININ ARTAN ÖNEMİ

Deniz yolları, dünya siyasetinde coğrafi keşiflerin başlangıcı ile birlikte her daim etkinliğini korumuş ve deniz araçlarına sahip olan devletler açısından bir avantaj unsuru haline gelmiştir. Dünyanın yaklaşık %75'inin su ile kaplı olduğu düşünülürken, deniz yollarının dünyadaki hemen hemen her devletin gündeminde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Küçük sallar ile başlayıp günümüzde uçak gemisine varan teknolojik gelişmelerle birlikte, deniz yollarının en az kara parçası kadar verimli ve etkili kullanılmaya başlanması da dış politika tercihlerinde farklılaşmaları da beraberinde getirmiştir.

Jeopolitik teorilerin ortaya çıktığı döneme dikkat edildiğinde daha çok kara egemenliğinin merkez alındığı görülecektir. Kıta Avrupası merkezli ortaya çıkan bu jeopolitik teorilerin daha çok Rusya ve Avrasya coğrafyasına yönelik olması, küresel hakimiyet politikalarının “karada” sağlanacak hâkimiyetle eşdeğer olmasına sebep olmuştur. Mackinder ve Haushofer örneğine bakıldığında zaman “Kalpgah”, “İç Hilal/Dış Hilal” gibi kavramların kullanıldığını görülecektir. Buna karşılık olarak Amerikan ekolünün temsilcisi Mahan'ın teorileri incelendiğinde “deniz yolları üzerinde” bir denetimin gerekli olduğundan bahsedilmektedir. Amerika'nın deniz aşırı coğrafyalar üzerinde kurmak istediği denetimin bir sonucu olarak deniz yollarından bahsetse dahi günümüzde gelinen nokta deniz yollarının ne denli önemli olduğunu yaşanan gelişmeler önemli ölçüde kanıtlamaktadır.¹

Dünya ticaretinde deniz yollarının önemi gün geçtikçe artmaktadır. Ülkeler arası ticaret hacimlerinin giderek artması, pek çok ülkenin ihracatçı ülke haline gelmesine neden olmaktadır. Bununla birlikte ticari aktörlerin sayısının giderek artması ve rekabet ortamının giderek kızışması, devletlerin bu konu üzerinde daha çok yoğunlaşmasını ve konu

¹ John Pruiitt, “The Influence of Sea Power in the 21st Century”, *MIT Security Studies Programme Working Paper* (2000): 9.

ile ilgili önlemler almasını sağlamaktadır.² Ticari gelişmelerin yanısıra siyasal alanda da pek çok gelişme yaşanmaktadır. Yaşanan bu gelişmeler ülkelerin dış politikalarını doğrudan etkilemektedir. Küresel rekabetin siyasi boyutu incelendiği zaman kriz bölgelerinin genişleyen alanlarından bahsetmek mümkündür. Gerek siyasi gerek ekonomik krizler, Soğuk Savaş döneminde olduğu gibi yalnızca birkaç aktör arasında değil, Soğuk Savaş sonrası dönemde ortaya çıkan devlet ve devlet dışı aktörler arasında cereyan etmektedir. Bu bağlamda devletlerin bu konuda aldıkları önlemlerin kapsamı da genişlemektedir.

İki dünya savaşı ve Soğuk Savaş dönemi boyunca, ABD ve İngiltere gibi birkaç büyük deniz gücü hariç, devletlerin karada yaşadıkları mücadeleye tanık olunmuştur. Deniz kuvvetleri, 21. yüzyıl ile beraber pek çok aktörün gündemine girmeye başlamıştır. Devletlerin ulusal güvenliği deniz kuvvetlerinin temel görevi olmakla birlikte, o ülkenin ekonomik varlıklarının korunması da yeni dönemde bir amaç olarak ortaya çıkmaktadır. Ticari rekabet açısından yüzyıllardır açık denizlerde etkili olan deniz haydutluğu ve korsanlık faaliyetlerinin güncel gelişmelerdeki rolüne bakıldığında, devletlerin ekonomik çıkarlarını koruyabilmek ve deniz araçlarının güvenliğini sağlayabilmek için askeri gücünü kullanmaya başlamıştır. Ticaretin günümüzdeki en önemli ve etkili boyutu olan enerji kaynaklarının ülkeler ve kıtalararası nakli sorunu, enerji politikalarının artan önemi bağlamında temel bir güvenlik problemi haline gelmiştir.³ Deniz kuvvetlerinin, “enerji güvenliği” kavramının gelişimi ile birlikte yaşanan sorunlara üretilen çözümlerde etkili bir noktada olduğu söylenebilir. Bu bağlamda “Enerji güvenliğinin askerileştirilmesi” konusu daha çok deniz kuvvetleri ile alakalıdır. Çünkü, enerji ticareti de büyük ölçüde deniz yolları üzerinden gerçekleştirilmektedir. Enerji güvenliğinin “askerileştirilmesi”, yeni dönem deniz stratejilerinin temel unsuru haline gelmiştir.

² Erişim tarihi 29.12.2011, <http://www.marisec.org/shippingfacts/worldtrade/volume-world-trade-sea.php>.

³ James Russell, “Militarization of Energy Security”, erişim tarihi 29.12.2011, http://www.rice.edu/energy/publications/eventpres/21may08globalenergymkt/Russell_Militarization%20Talk.pdf.

2. ASYA-PASİFİK BÖLGESİ'NDE DENİZ YOLLARININ GÜNCEL JEOPOLİTİĞİ

Asya-Pasifik bölgesi, tamamına yakını denize ve okyanusa kıyısı olan devletlerden oluşmaktadır. Hatta Güneydoğu Asya coğrafyasına bakıldığında bütünüyle bir adalar topluluğu olduğu görülecektir. Deniz yolları ile bu kadar içiçe olan bir coğrafyanın son yıllara kadar denizleri etkin bir şekilde kullanamaması da bölge açısından bir eksikliği ifade etmektedir. Dünya savaşları dönemi boyunca sömürgeci güçlerin sömürgelerine ulaşabilmek için kullandığı deniz yolları, bugün dünya ticaretinde önemli bir paya sahiptir. Asya-Pasifik ülkelerinin önde gelen devletlerinin önemli kalkınma hamleleri ve buna bağlı olarak tüketimin giderek artması, bu bölgenin dünya ticaretindeki yerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Asya-Pasifik coğrafyası 1990 sonrası süreçte yaşanan gelişmelerle beraber önemli bir pazar haline gelmiştir. Çin, Hindistan, Japonya ve Güney Kore gibi ülkelerin dünya ekonomisindeki yerine bakıldığında dünya ekonomik dengelerinin bu bölgeye doğru kaymaya başladığı söylenmektedir.⁴ Bu ülkelerin dış dünya ile bağlantısı da deniz yolları ile sağlanmaktadır. Özellikle enerji kaynakları ölçeğinde düşünüldüğünde, bölge ülkeleri enerji kaynaklarını büyük ölçüde deniz yolları ile elde etmektedir.

Enerji ithalatı Asya-Pasifik coğrafyasının önemini giderek artırmaktadır. Bahsedilen dört ülkenin enerjiye olan ihtiyaçları gün geçtikçe artmaya ve günümüz dünya politikalarının belirlenmesinde giderek daha çok söz sahibi olmaya başlamaktadır. Nüfus olarak incelendiğinde, sadece Çin ve Hindistan'ın nüfusu yaklaşık 2.5 milyar civarındadır. Japonya ve Güney Kore'nin nüfusu da eklendiği zaman bu rakam dünya nüfusunun 1/3'ünden fazlasını teşkil etmektedir. Asya-Pasifik pazarı günümüzde dünya ticareti açısından en önemli pazarlardan

⁴ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)'nin ev sahipliğinde düzenlenen 25. Asya-Pasifik Ticaret ve Sanayi Odaları Konfederasyonu toplantısında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün konu ile ilgili konuşması için bkz. Erişim tarihi 10.01.2012, <http://www.tccb.gov.tr/haberler/170/79139/asyapasifik-bolgesi-kuresel-ekonominin-parlayan-yildizi.html>.

birisi olmakla beraber önümüzdeki süreçte de bu özelliğini koruyacak gibi gözükmektedir.

Yukarıda da bahsedildiği gibi Alfred Mahan'ın teorileri yeniden gündeme gelmiş ve bölge ülkelerinin dış politikalarının merkezine oturmuştur. Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore ve Avustralya gibi bölgesel güçlerin yanısıra Vietnam, Filipinler gibi aktörlerin de deniz kuvvetleri konusunda gerçekleştirdiği atılımlar, Asya-Pasifik bölgesi açısından Mahanyan teorilerin yeniden gündeme gelmesini sağlamıştır. Çin ve Hindistan bu konuda öne çıkan iki önemli ülkedir. 20. yüzyılın sonlarında iki ülkenin gerçekleştirdiği ekonomik büyüme bu iki ülkeyi ekonomik ve siyasi güç haline getirmiştir. Modern milliyetçilik anlayışı geçmiş döneme kıyaslandığında oldukça pro-aktif bir nitelik taşımaktadır. Aynı zamanda devletlerin yalnızca kendi ülkesinde değil yakın coğrafyasında da bir denetim kurması da yeni dönem milliyetçilik anlayışının özellikleri arasındadır. Bu anlayış, askeri gücü ön plana almaktadır ve ulusal çıkar merkezli bir güvenlik anlayışına sahiptir. Askeri gücü ön plana alan bu güvenlik anlayışı, dolayısıyla savunma kapasitesinin artırılmasına yönelik faaliyetleri de beraberinde getirmektedir. Çin ve Hindistan gibi denizlerle içiçe olan iki devlete baktığımız zaman ise yeni güvenlik anlayışının getirdiği yeni parametrelere bağlı olarak iki ülkenin de donanma gücünü ön plana çıkarma isteğini görmekteyiz. Güçlü bir donanma, güçlü bir ordu demektir. Güçlü bir ordu ise bölgede güçlü bir denetim demektir. Bunun bir sonucu olarak Çin ve Hindistan dış politikalarında Alfred Mahan'ın teorilerini temel öngörü olarak ele almaktadırlar.⁵ Bu durum aynı zamanda denizlerde “Batı” üstünlüğünü kıran ve Asyalı deniz güçlerinin ortaya çıkmasıyla birlikte, deniz yollarındaki güç mücadelesinde yeni bir dengenin ortaya çıkmasını sağlayan bir gelişmedir. Dünya tarihi değerlendirildiğinde, ilk akla gelen deniz güçleri İngiltere, Hollanda, İspanya ve Portekiz'dir. 20. yüzyıl ile birlikte bu aktörlerin sayısı artsa da yeni aktörler, Batı uygarlığının bir parçası olmuştur. Ancak 21. yüzyıl,

⁵ C. Raja Mohan, *Maritime Power: India and China Turn to Mahan*, *ISAS Working Paper* 71 (2009): 1-2.

denizlerdeki rekabetin yeni aktörlerine tanık olmaktadır. Asya-Pasifik'te İngiliz gücünün bir uzantısı olarak Avustralya'yı dışarda tuttuğumuz zaman Çin, Hindistan, Japonya ve Güney Kore'nin deniz kuvvetlerindeki modernizasyon süreci dikkat çekmektedir.

3. ÇİN'İN DIŞ POLİTİKASINDA DENİZ YOLLARI

Çin, geniş topraklara sahip bir kara ülkesi olduğu kadar geniş kıyıları ve önemli limanları ile aynı zamanda bir deniz ülkesidir. Buna bağlı olarak da sömürge öncesi dönemde ciddi bir donanma kuvvetine sahip olmuştur. Hatta 1281 yılında 4.400 parçalık savaş filosu Japonya'ya saldırıda bulunmuştur. Ancak ekonomisinin süreç içinde Batılı devletlerin kontrolüne girmesi ile birlikte donanma gücünü de önemli ölçüde kaybetmiştir.⁶ Çin Halk Cumhuriyeti, Doğu Çin Denizi ve Güney Çin Denizi'ne kıyısı olan ve deniz yollarında etkinlik kurabilmiş bir devlet olmasına rağmen, batılı devletlerle karşılaştırıldığında henüz yeterli seviyede değildir. Soğuk Savaş dönemi boyunca Çin Halk Cumhuriyeti, SSCB, Hindistan, Vietnam ve Kore gibi meselelerde karadaki gücünü ön plana çıkardığı için deniz yollarını bu dönemde etkin bir şekilde kullandığı söylenemez. Genel olarak sınır komşuları ile yaşadığı sıcak çatışmalar ve teknolojik yetersizlik, Çin'in etkin bir donanma kuvveti ortaya çıkarmasını büyük ölçüde engellemiştir.

1990 sonrası sürece dikkat edildiğinde, hemen hemen tüm devletlerde olduğu gibi Çin dış politikasında da önemli değişiklikler olduğunu söylemek mümkündür. Kendi anakarasına sıkışmış vaziyette kapalı bir görüntü veren Çin, Soğuk Savaş döneminin ardından yalnızca kendi coğrafyasında değil, deniz aşırı coğrafyalarda da etkinlik kurmayı hedefleyen bir devlet haline gelmiştir. Bunun en önemli örneğini hiç şüphesiz enerji politikalarına yansıyan dış politika tercihlerinde görmek mümkündür. Çin dış politikasında enerji, 1990'ların ilk yıllarından itibaren merkez konumdadır. Soğuk Savaş döneminde kendine yeterli bir

⁶ Qimao Chen, "Çin'in Yeni Güvenlik Anlayışı ve Politikası" İçinde *Geleceğin Süper Gücü Çin*. Editör Atilla Sandıklı, İlhan Güllü (İstanbul: TASAM Yayınları, 2005), 82.

görüntü sergileyen Çin, 1990 yılı sonrası süreçte yükselen profiliyle doğru orantılı olarak artan ihtiyaçlarını karşılayabilmek için enerji güvenliği politikalarına özel bir önem vermiştir.⁷ Çin'in enerji güvenliği politikalarında ise ağırlık deniz aşırı coğrafyalardadır. Ortadoğu, Afrika ve Latin Amerika'nın zengin hidrokarbon kaynakları deniz aşırı coğrafyaların Çin dış politikasının merkezinde olmasını sağlamaktadır. Çin'in günümüz itibariyle denizlerdeki stratejisini etkileyen en önemli faktör deniz aşırı coğrafyalardaki enerji kaynaklarının varlığıdır. Tayvan'dan başlayarak, Hürmüz Boğazı ve Körfez ülkeleri, Aden Körfezi ve Gine Körfezi, Çin'in enerji güvenliği politikalarındaki kilit noktaları oluşturmaktadır.⁸

Çin'in ihtiyaçları ile doğru orantılı olarak şekillenen bu politika, süreç içinde daha da somutlaşmış ve "İnci Dizisi Stratejisi" olarak netlik kazanmıştır. İnci Dizisi Stratejisi, Çin'in denizlere yönelik sağlamaya çalıştığı etkinliğin en somut ifadesidir. Bu yalnızca ekonomik bir kavram değil aynı zamanda askeri niteliği de olan bir kavramdır. Çünkü enerji güvenliği kavramında risk faktörünün günden güne artması enerji güvenliğinde askeri önlemlerin alınmasını da beraberinde getirmektedir. Gerek yatırımların gerek rezervlerin gerek nakil hatlarının güvenliğinin sağlanması tüm ülkelerde olduğu gibi Çin'i de yakından ilgilendirmektedir. Bu durum 1990'ların ilk yıllarında Çin deniz kuvvetlerinin raporlarına girmiştir. Bu raporda Güney Çin Denizi'ni de içerecek şekilde Hint Okyanusu üzerinde bir egemenlik kurulması gerektiğinden bahsedilmektedir.⁹

Ekonominin artan önemi ile birlikte sıcak savaşların yerini alan ekonomi, 1990'lı yıllarda yeni rekabet alanı olarak öne çıkmaktadır. Çin'in ekonomik güvenliği ile paralel olarak enerji güvenliğini

⁷ Pak K. Lee, "China's Quest For Oil Security: Oil (Wars) In Pipeline?", *The Pacific Review* (June 2005): 267.

⁸ Zha Daojong, *Oiling the Wheels of Foreign Policy?: Energy Security and China's International Relations*, RSIS Asian Security Initiative Policy Series Working Paper (March 2010): 5.

⁹ Gurpreet S. Khurana, "China's 'String of Pearls' in the Indian Ocean and Its Security Implications", *Strategic Analysis* (January 2008): 2.

sağlayabilmesi de denize kuracağı denetim ile doğrudan orantılıdır. “İnci Dizisi”, Çin'in ekonomik ve askeri çıkarlarının somutlaştığı önemli bölgelerin bir araya gelmesinde oluşan bir çeşit rotadır. Bu rota üzerindeki her nokta birer “inci” olarak tanımlanmakta ve bu incilerin oluşturduğu hat ise, bu rotayı oluşturmaktadır. Tayvan'dan Hürmüz Boğazı ve Doğu Afrika'ya kadar uzanan bu hattın en önemli noktaları Malakka Boğazı, Myanmar, Bangladeş'te Chittagong, Sri Lanka'da Hambantota, Maldivler, Pakistan'da Gwadar, Hürmüz Boğazı ve Aden Körfezi'dir.¹⁰ Bu hat Çin'in ekonomik çıkarları açısından hayati önemdedir.

Bu strateji bağlamında ilk olarak Gwadar Limanı ele alındığında, Çin'in Ortadoğu enerji kaynaklarına ulaşabilmek ve güvenliğini sağlamak için bu limanın önemine değinmekte fayda vardır. Tüm dünyanın olduğu gibi Çin'in de en büyük ithalatçısı hiç şüphesiz Ortadoğu ülkeleridir. Çin'in bu kaynakları temin edebileceği güzergah ise İran, Pakistan ve Hindistan'ın etkin olduğu coğrafyadır. Güvenlik açısından riskli olan bu bölgede bir denetim sağlayabilmek için Pakistan'da Gwadar Limanı inşa edilmiştir. Bu liman yalnızca ekonomik değil, askeri bir nitelik de taşımaktadır. Çin bu bölgedeki güvenlik riskleri gerekçesiyle askeri gücüyle de bölgede bulunmaktadır. Bu liman sayesinde Ortadoğu enerji kaynakları Pakistan üzerinden Çin'e doğrudan aktarılmaktadır.¹¹ Boru hattı projesinin yanısıra Pakistan'ın kuzey bölgeleri ile Çin'i doğrudan bağlayan Karkorum Otoyolu'nu da yenileme çalışmaları yapmaktadır. Karkorum Otoyolu, doğrudan ulaşım imkanı verdiği için Çin'e bölgede hareket serbestisi kazandırmaktadır. Bu iki proje bir bütün olarak Çin'in Malakka Boğazı sağladığı enerji nakil hatlarına alternatif bir hat olma açısından önem taşımaktadır.¹²

Sri Lanka, Çin açısından oldukça önemli olan bir diğer bölgedir. Çin'in yaklaşık 1 milyar dolar harcadığı Hambantota Projesi, Çin'e pek

¹⁰ Gurpreet S., Khurana, “China's”, 4.

¹¹ Ziad Haider, “Baluchis, Beijing and Pakistan's Gwadar Port,” *Georgetown Journal of International Affairs* (Winter/Spring 2005): 98.

¹² Iskander Rehman, “Keeping the Dragon at Bay: India's Counter-Containment of China in Asia”, *Asian Security* (2009): 118-119.

çok açıdan katkısı büyüktür. Bunlardan en önemlisi Chagos Adaları'nda bulunan ve ABD'nin en önemli üslerinden olan Diego Garcia üssüne yakın bir coğrafyada denetim kurabilmek ve bölgede bir denge sağlayabilmektir. İkincisi ise bu limanın önemli bir enerji terminali olmasıdır. Bunun askeri olmaktan ziyade ekonomik olarak da Çin açısından kritik bir limandır. Bu liman hem bir yakıt dolmuş hem de yakıt depolama tesisi olarak da kullanılmaktadır. Çin gemileri, bu limanda mola verebilmekte ve yakıt ikmali gerçekleştirerek deniz aşırı coğrafyalarda etkinlik kurabilmektedir. Çin'in etkin bir deniz ticareti gerçekleştirebilmek ve olası bir savaş durumunda gemilerinin yakıt ikmallerini karşılayabilmek için Hambantota çok önemli bir yakıt deposudur.¹³

Harita 1.

Kaynak: <http://www.marinebuzz.com/2009/01/11/weekend-view-updated-chinese-string-of-pearls>

¹³ David L.O. Hayward, "China in the Indian Ocean: A Case of Uncharted Waters", *Independent Strategic Analysis of Australia's Global Interests Strategic Analysis Paper* (2010): 4.

Bunun yanısıra Maldivler'de, Seyşeller'de ve Madagaskar'da da çeşitli limanlar inşa edilmeye başlanmıştır.¹⁴ Dünya pazarlarına ulaşabilmek için Hindistan açıklarında güvenli bir hat oluşturulması gerekmektedir. Sri Lanka ile birlikte Maldivler'de bir liman oluşturabilmenin bu ihtiyaca bir cevap olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Hindistan açıklarından Afrika'ya uzanan hat ise, Seyşeller ve Madagaskar'da kurulan limanlarla sağlanabilmektedir. Afrika, Çin dış politikasının en etkin ve verimli çalıştığı coğrafyalardan birisidir. 2001-2006 yılları içerisinde Afrika ülkeleri ile 110 ikili görüşme gerçekleşmiştir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler'in Afrika'daki barışı koruma operasyonları kapsamında da silahlı kuvvetler personeli ile bölgede rol almıştır. Afrika ile ilişkilerinde Seyşeller ve Madagaskar birer Hint Okyanusu adası olması ve stratejik konumu sebebiyle Çin'in dikkatini çekmektedir. 2007 yılında Çin Devlet Başkanı Hu Jintao, 6 ülkeyi kapsayan Afrika turunda Seyşelleri de ziyaret etmiş ve geleceğe dönük projeleri için 6,4 milyon dolarlık bir yardım sözü vermiştir.¹⁵ Aden Körfezi, Çin'in Afrika politikalarında güvenlik anlamındaki en kritik bölgelerinden birisidir. Bölgedeki korsanlık faaliyetleri tüm dünyayı olduğu gibi Çin'i de yakından ilgilendirmektedir. Denizlerdeki en önemli rakibi Hindistan'ın da gündeminde olan Aden Körfezi, iki ülke arasındaki rekabet alanlarından birisi olmakla birlikte, korsanlı sorununun uluslararası boyutu, bu konuda iki devletin işbirliği yapması konusunda da tarafları zorlayan bir niteliğe de sahiptir.¹⁶

Çin, yakın coğrafyasında da denizaşırı coğrafyalarda olduğu kadar etkin bir dış politika yürütmektedir. Ancak yakın coğrafyası pek çok potansiyel krizi de içinde barındırdığından dolayı, Çin'i diğer coğrafyalardan daha çok zorlamaktadır. Çin'in dış politikasındaki yükselişi değerlendirildiğinde, önümüzdeki dönemde ABD'nin en önemli rakibi haline geldiği her fırsatta dile getirilmektedir.¹⁷ Bu da Çin'in

¹⁴ David L.O., Hayward, "China in the", 5.

¹⁵ Gurpreet S., Khurana, "China's", 8.

¹⁶ C. Raja Mohan, "Sino-Indian Naval 'Encounter' in the Gulf of Aden: Mitigating Sino-Indian Maritime Rivalry", *ISAS Brief* (February 2009): 2.

¹⁷ Richard Bernstein, Ross H. Munro, "The Coming Conflict with America", *Foreign Affairs* (March/April 1997): 21.

yükselişinden rahatsız olan devletlerin komşuları ile ilişkilerindeki sorunları, Çin'in aleyhinde kullanılmasına da neden olmaktadır. Özellikle de deniz alanlarındaki sınır sorunları, karasuları ve kıta sahanlığı sorunları, Çin'in son dönemde başını ciddi şekilde ağrıtmaktadır. 2011 yılı içinde Filipinler ve Vietnam ile yaşadığı krizlerin gerekçesi bu sınır sorunları iken, bu krizlerin arkasındaki temel mesele Çin'in, kendi anakarasında bir şekilde çevrelenmesi ve hareket serbestisinin kısıtlanmasıdır. Bu bağlamda Güney Çin Denizi'nde Pekin yönetimi, hem ciddi şekilde etkinlik kurmak istediği hem de bölge ülkeleri ile sıcak çatışma noktasına geldiği bir bölge haline gelmiştir. Bu konu ileride daha ayrıntılı olarak incelenecektir.

4. HİNDİSTAN'IN DIŞ POLİTİKASINDA DENİZ YOLLARI

Hindistan, okyanus kıyısında geniş sahillere sahip bir ülke olarak deniz politikaları ile içiçedir. Her ne kadar son döneme kadar etkin bir politika sergilemese de 1990 sonrası sürecin en önemli deniz güçlerinden birisi olma yolunda önemli adımlar atmaktadır. Bu süreçte Hindistan dış politikasında yaşanan değişiklik, denizlere yönelik politikasını da doğrudan etkilemiştir. Soğuk Savaş dönemi Gandhi-Nehru merkezli bağımsız ve barışçıl bir dış politika takip edilen bir dönemdir. İki kutuplu yapıya karşı tüm devletlerin özgür ve bağımsız yaşamasının talep edildiği bir anlayışa sahip olan Hindistan dış politikası, Bharatiya Janata Partisi'nin iktidara gelmesi ile birlikte önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Bu dönemle beraber Hindistan, milliyetçi söylemini oldukça öne plana çıkaran, rekabet ortamının içinde kendini tanımlayan, savunmacı olmaktan çok aktif bir dış politika sürdürmekten taraf, tehdit algılarını değiştiren ve projeler üreten bir devlet haline gelmiştir.¹⁸

Batı'yla ilişkileri giderek gelişen ve derinleşen Hindistan, Batı'nın özellikle de ABD'nin bölgesel çıkarlarıyla paralel politikalar izlemeye başlamıştır. Her ne kadar 2000'lerin ilk yıllarında Hindistan dış politikası ABD'ye mesafeli bir tavır almış olsa dahi bu durum çok uzun sürmemiş,

¹⁸ Sreeram S. Chaulia, "BJP, India's Foreign Policy and the 'Realist Alternative' to the Nehruvian Tradition", *International Politics* (June 2002): 218-221.

2005 yılında dönemin ABD lideri Bush'un Güney Asya ziyareti kapsamında Hindistan rotasını yeniden Batı'ya çevirmiştir. Hindistan'ın deniz stratejisinin Hint-Amerikan ilişkilerinin gelişmesi ile daha da netleştiğini söylemek mümkündür. Avrasya coğrafyasında geçmiş dönemdeki kadar etkin olamayan ABD açısından Hindistan'ın konumu oldukça stratejiktir. Hem büyüyen bir bölgesel güçtür hem de Hint Okyanusu'nu doğrudan kontrol etme yeteneğine sahiptir. Bu nedenle Hindistan ile kurulacak ilişkiler, ABD'nin bölgesel politikaları açısından oldukça önemlidir. Ticaret yollarının ve önemli enerji nakil hatlarının Hint Okyanusu'nda bulunması bu önemi daha da artırmaktadır.

Değişen konjonktür ve Hint-Amerikan ilişkilerinin giderek daha da sıkı hale gelmesi, iki ülkenin menfaatlerinde artan bir uyumu da beraberinde getirmektedir. Bu dönemde tıpkı Asya-Pasifik ülkelerinin tamamında olduğu gibi, Hindistan'da da Mahayan teoriler ön plana çıkmaya başlamıştır. Mahan'a göre Hint Okyanusu'nu kontrol edebilen, Asya'yı bütünüyle kontrol edebilecektir. Bu görüşün merkezinde olan Hindistan bunu daha da geliştirerek farklı bir dış politik yaklaşım sergilemeye başlamıştır. Buna göre Hindistan, "Mahayan Vizyon"a sahip olmalı ve Hint Okyanusu politikasını gözden geçirmelidir. Hint Okyanusu'nu Hindistan'ın okyanusudur.¹⁹ Bu sebeple Hürmüz Boğazı'ndan Malakka Boğazı'na kadar olan coğrafya Hindistan'ın etkinlik alanı olmalıdır. Hint Okyanusu üzerinde yalnızca Hindistan söz sahibi olabilir. Hindistan, Hint Okyanusu üzerindeki etki alanını ne denli genişletirse, o kadar büyük ve güçlü bir devlet olduğu anlaşılabilir. Bu aynı zamanda Hindistan'a neo-emperyal vizyon önerisidir. Hindistan, Hint Okyanusu'nu 4 ayrı bölümde incelemekte ve buna göre politika üretmektedir. Çin'in "İnci Dizisi" stratejisindeki "İnci"lerine karşılık bu dörtlü ayırım da Hindistan'ın "İnci"leri olarak adlandırılmaktadır. Buna göre, güneybatıda Mozambik Kanalı, kuzeybatıda Hürmüz Boğazı, kuzeydoğuda Malakka Boğazı ve doğu-batı koridorunun güvenliğini

¹⁹ David Scott, "India's 'Grand Strategy' for the Indian Ocean: Mahanian Visions", *Asia-Pacific Review*, 2 (2006): 99.

sağlayabilmek için merkez Hint Okyanusu bölgesi Hindistan'ın incileridir.²⁰

Hindistan'ın bağımsız bir deniz gücüne sahip olması siyasi bağımsızlığı ile aynı tarihe denk gelmemektedir. Bağımsızlığı kazandığı dönemden itibaren yaklaşık 20 yıl İngiliz etkisi altındaki donanma kuvvetlerine sahip olan Hindistan, 70'li yılların başına kadar askeri gücü konusundaki bağımlılığını ortadan kaldırmış değildir. Nehru dönemi, Hindistan'ın askeri anlamda ciddi bir güç olmasının talep edildiği bir dönemdir. Nehru, Hint Okyanusu'na bu bağlamda özel bir önem atfetmiş ve Hint Okyanusu'na yabancı her türlü müdahaleyi reddetmiştir. Ona göre Hint Okyanusu Hindistan'a aittir ve bu bölgeye Hindistan hükmetmelidir. Bu görüş, Hindistan açısından o dönemde yeni bir "Monroe Doktrini" olarak adlandırılmıştır.²¹ Nehru döneminde her ne kadar barışçıl bir dış politika takip edilse de, silahlı kuvvetlerin varlığı ve gücü Hindistan açısından çok önemli bir sorundur. Nehru, Hint Okyanusu'nun önemini her fırsatta dile getirmesine rağmen askeri kapasitesindeki kısıtlı durum Hindistan'ı bu anlamda istediği seviyeye çıkaramamıştır. Hindistan, 1971 yılına kadar zayıf bir askeri görüntü vermiştir. Ancak, Bangladeş'in bağımsızlığı sürecinde 1971 yılında Pakistan ile yaşadığı savaş, bu konuda bir dönüm noktası olmuştur. Hindistan, Bangladeş'in bağımsızlığından itibaren bölgede önemli bir deniz gücü haline gelmiştir.²²

Günümüzde Hindistan'ın Hint Okyanusu'na bakışını incelediğimiz zaman Hindistan'ın deniz stratejisini değiştiren en önemli gelişme ise "Doğuya Bakış" politikası çerçevesinde Çin ile ilişkilerinde yaşanan değişikliktir. Hindistan ve Çin, bölgede sağlanması istenen işbirliği ortamının iki önemli aktörüdür. Ancak, geline nokta bu iki devlet ortaklıktan ziyade çatışmaların içinde karşı karşıya gelmektedir.²³ Artan

²⁰ David Brewster, "An Indian Sphere of Influence in the Indian Ocean?", *Security Challenges*, (Spring 2010): 7.

²¹ James R. Holmes, Toshi Yoshihara, "Strongman, Constable or Free-Rider? India's Monroe Doctrine and Indian Naval Strategy, *Comparative Strategy* 4(2009): 336.

²² David Scott, "India's", 103.

²³ Rajiv Sikri, "India's 'Look East' Policy, *Asia-Pacific Review* 1(2009): 141.

ve giderek daha da gerilen rekabet ortamı, hem iki ülkenin hem de bölgenin tansiyonunu giderek yükseltmektedir. Çin'in 1990'larla birlikte giderek yükselen profili ABD'yi önemli ölçüde rahatsız etmektedir. Bu rahatsızlığın bir sonucu olarak ABD, Hindistan ile yakın ilişkiler kurmakta ve ikili ilişkiler “stratejik işbirliği” seviyesinde devam ettirmektedir. Avrasya coğrafyasının geneline bakıldığında Rusya, İran, Çin ve Hindistan'ın ortasında kalan bir coğrafyadan bahsetmek mümkündür. Çin ve İran, ABD'nin bölgesel politikalarında engel teşkil eden iki ülke olmakla beraber Rusya oldukça pragmatik ve sınırlı işbirliklerinden yana bir görüntü sergilemektedir. Hindistan ise bu noktada hem büyük bir devlet hem de büyüyen bir güç olarak, ABD'nin en önemli ortaklarından birisi olmaya aday bir devlet konumuna gelmiştir. Bunun yanısıra iki önemli ada ve bölge ülkesi olan Japonya ve Avustralya da ABD'nin bölgesel politikaları açısından kritik iki ülkedir.

“Doğuya Bakış” politikası Çin'in yükselişine karşı, bir denge oluşturabilmek adına Hindistan'ı bölgede daha çok öne çıkaran ve daha aktif bir dış politika takip etmesini öngören bir projedir. Buna göre Hindistan, doğudaki komşuları ile etkin bir iletişim ağı kurmalı, hem yakın coğrafyasında hem de Asya-Pasifik bölgesinde güçlü bir aktör olabilmelidir.²⁴ Doğu komşularının jeostratejik konumları, zengin hidrokarbon kaynakları ve deniz yollarında “choke point” adı verilen kritik noktalarda denetim kurabilmek için, bu bölgeyle daha çok ilgilenmek gerekmektedir. Bu bölge aynı zamanda Çin'in de gerek ekonomik gerekse askeri gücüyle ağırlığını hissettirmektedir. Ayrıca, bölgede bir barış ve işbirliği ortamının sağlanabilmesi doğrultusunda Hindistan'ın daha etkin bir politika yürütmesinde yarar olduğu düşünülmektedir. “Doğuya Bakış” politikası ise Çin'in geliştirdiği projelere bir cevap niteliği taşımaktadır. Çünkü bu politikanın hedefi Çin'in etkin olduğu bölgelerdir. Ortak bölgedeki ortak hedefler ise günümüz itibarıyla bir işbirliğinden çok bir çatışma niteliği taşımaktadır.

²⁴ G.V.C. Naidu, “Whiter the Look East Policy: India and Southeast Asia”, *Strategic Analysis* (April-June 2004): 337.

Çin'in bölgedeki yükselişini engelleyebilmek veya en azından dengeleyebilmek için Hindistan'ın bölgedeki varlığı oldukça önemlidir.

Hindistan'ın "Doğuya Bakış Politikası" özet olarak bütünüyle yeni bir Asya-Pasifik stratejisinin Hindistan üzerinden uygulanmasını içermektedir. Hindistan, 21. yüzyılda ABD'nin en önemli stratejik ortağı olarak adlandırılmasının yanısıra yayınlanan raporlarda Hindistan'ın yükselişi, Almanya'nın 19. yüzyıldaki ve ABD'nin 20. yüzyıldaki yükselişine benzetilmektedir. Öte yandan CIA'in yayınladığı rapora göre 2015 yılı içinde Hindistan dünyadaki en büyük dördüncü güç olacaktır.²⁵ Hindistan'ın bu yükselişi aynı zamanda Çin ile kaçınılmaz bir rekabete doğru evrilecek ve iki ülke karşı karşıya kalacaktır. ABD'nin yeni bir güç olarak gördüğü Hindistan'a özel bir önem vermesinin sebeplerinden birisi budur. Çünkü Çin'in bölgede giderek bir tehdit haline gelmesi, ABD'yi bu konuda farklı önlemler almaya sevk etmektedir. Bunlardan ilki Hindistan'la kuracağı stratejik diyalogdur. İkincisi ise Hindistan'ın Rusya, Çin ve İran dışından güvenilir bir bölgesel güçle kuracağı ittifaktır. Hindistan'ın ABD ile kurduğu ilişkilerin bölgede ikinci bir ayağının olması gerekmektedir. Bu ikinci ortak ise Japonya'dır. Bölgesel bir güç olarak Japonya, bölgede Amerikan politikaları ile uzlaşan Batıya yakın bir görüntü vermektedir. Böylece ABD'nin bölgesel denge politikaları açısından ikinci önemli aktörü haline gelmektedir. Hindistan ve Japonya'nın gelişen ilişkileri bölgede yeni bir savunma ve güvenlik hattı oluşturmaya yöneliktir. Hint Okyanusu'nu kontrol etme yeteneğine sahip bir Hindistan ile Rusya ve Çin gibi iki önemli gücün yanbaşında yer alan Japonya'nın varlığı yeni dönemde farklı deniz stratejilerine olan ihtiyacı da ortaya çıkarmaktadır. Hindistan-Japonya işbirliğinin temel gerekçesi yukarıda da belirtildiği gibi Çin'in yükselişidir.²⁶

Hindistan'ın "Doğuya Bakış" politikası bağlamında ASEAN ile ilişkilerini geliştirdiği de görülmektedir. Güneydoğu Asya ülkeleri üzerinde Japonya ve Çin'in ciddi bir baskısı olduğu görülebilir. Bu etkiyi

²⁵ Harsh V. Pant, "India in the Asia-Pacific: Rising Ambitions with an Eye on China", *Asia-Pacific Review* 1(2007): 57.

²⁶ Harsh V. Pant, "India in the", 65-66.

kırabilmek ve bölgede bir denge sağlayabilmek için Hindistan, alternatif bir bölgesel güç olarak ASEAN'la ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır.²⁷ Hindistan'ın ASEAN'ın coğrafyasını oluşturan bölgede ilgi merkezi, Bengal Körfezi ve Andaman Denizi'dir. Malakka Boğazı yine aynı şekilde stratejik önemi yüksek bir bölge olarak Hindistan dış politikasında önemli bir yere sahiptir. Deniz kuvvetlerinin artan ağırlığı ile birlikte Bengal Körfezi ile Malakka Boğazı'nın ortasında kalan ve stratejik olarak önemli bir noktada bulunan Blair Limanı'nda Uzak Doğu Deniz Komutanlığı'nı 2005 yılında inşa etmiştir.²⁸ Myanmar'ı da bu noktada değerlendirmek gerekmektedir. Çin'in dünya pazarına açılan ve çok kritik bir işbirliği sağladığı Myanmar, Hint Okyanusu'nun kuzeydoğusunu kontrol altında tutabilmek için en kilit ülke konumundadır. Günümüzde de askeri cunta ve muhalefetin “demokrasi” mücadelesi, Myanmar'ın stratejik önemiyle doğrudan ilgilidir. Çin'in askeri nitelikli yönetimi desteklemek suretiyle kurmaya çalıştığı denetim, muhaliflerin en önemli lideri Suu Kyi'nin özgürlüğüne kavuşması ile birlikte etkisini kaybetmeye başlamıştır. Hindistan da Myanmar'da yaşanan bu dönüşüm de muhalif kanada destek verdiğini belirtmiş ve Çin ile Myanmar üzerinde açık bir rekabet için de olduğunun mesajını vermiştir. Hindistan'ın Andaman Adaları'nda Çin'in de Coco Adaları'ndaki varlığını Myanmar'ın kontrolü ile pekiştirilmek istenmektedir. Bu sebeple Hindistan, Çin'in belli bir bölümünde daha çok etkili olduğu Myanmar'a ait Zadetkyi Adası, Kyaikkami, Monkey Point, Hainggyi, Man-Aung, Kyaukphyu ve Sittwe bölgelerini dikkatli bir şekilde incelemektedir.²⁹

Çin'in Pakistan'da inşa ettiği Gwadar Limanı, İran cephesinden tepkiyle karşılanmış Gwadar Limanı'na karşı yeni bir liman inşasına başlamıştır. Hindistan'ın 2000'lerin ilk yıllarında takip ettiği görece özerk ve bağımsız dış politik tavrının bir sonucu olarak İran'la geliştirdiği

²⁷ Walter C. Ladwig III, “Delhi's Pacific Ambition: Naval Power, 'Look East' and India's Emerging Influence in the Asia-Pacific”, *Asian Security* 2(2009): 94.

²⁸ Walter C. Ladwig III, “Delhi's”, 95.

²⁹ Renaud Egretreau, “India and China Vying for Influence in Burma- A New Assessment”, *India Review* (January-March 2008): 44.

yakın ilişkiler, bu limanın inşası sürecinde de devam etmiştir. Zira İran, Gwadar Limanı'nın kendisine bir rakip olarak ortaya çıktığını düşünerek kısa sürede bir cevap verme arayışına girmiştir. Pakistan'ın Gwadar Limanı ile birlikte bölgede güç kazanmaya başlaması Hindistan'ı rahatsız etmiş ve İran'da yapımına başlanan Chabahar Limanı'na destek vermiştir.³⁰ Hint Okyanusu'ndaki Çin-Pakistan yakınlaşmasına karşılık bir denge kurabilmek için Hindistan, bu dönemde İran'ı desteklemiştir.

Hindistan'ın denizasını coğrafyalarda yükselen profilinin en somut örneği hiç şüphesiz Afrika ülkeleriyle geliştirdiği ilişkilerdir. Tıpkı Çin gibi Hindistan'da son dönemde Afrika'da önemli bir varlık kazanmaya başlamaktadır. Gerek Gine Körfezi gerek Aden Körfezi'nde yaşanan gelişmelere Hindistan'ın da bir tavır koyduğunu belirtmek mümkündür. Aden Körfezi'nin dünya ticaretindeki jeopolitik öneminin giderek artmasına bağlı olarak artan korsanlık faaliyetleri ve Batı'nın bölgedeki varlığına karşı bir tepki olarak İslami nitelikli silahlı hareketlerin yükselişi, bu bölgede suların giderek ısınmasına sebep olmaktadır. Bu bağlamda Cibuti'nin Kızıldeniz'i Hint Okyanusu'na bağlayan bölge üzerinde önemli bir geçiş noktası olması, bu ülkeye olan ilgiyi artırmaktadır. ABD, Cibuti'ye önemli ölçüde askeri ve ekonomik yönden destek vermekte, silahlı muhalif hareketlerle mücadele edebilmek için Cibuti'deki üssünü oldukça aktif olarak kullanmaktadır.³¹ Hindistan'ın Cibuti ile ilişkileri de benzer şekilde ancak ekonomi boyutu daha ağırlıklı olarak ilerlemektedir. ABD ile bölge politikaları konusunda bir uyum içinde olan Hindistan, Cibuti ile ticari ilişkilerini önemli ölçüde geliştirmektedir. Cibuti'de bir liman ve rafineri inşa projelerini yürüten Hindistan, projede çalışan çok sayıdaki işçisiyle birlikte Cibuti'de ekonomi ve insan gücüyle varlık göstermektedir.³²

³⁰ Ziad Haider, "Baluchi's", 99.

³¹ Khalid Mohammed, "India and Djibouti in the Indian Ocean Geopolitics", *Research Journal Social Sciences*, 1(2010): 38.

³² Khalid Mohammed, "India and Djibouti", 40.

5. ÇİN-HİNDİSTAN İLİŞKİLERİ BAĞLAMINDA HİNT OKYANUSU'NUN GÜNCEL JEOPOLİTİĞİ

Hint Okyanusu, yeni dönemin en önemli rekabet alanlarından birisidir. Bunun en önemli sebebi ise dünya ticaretinde Asya-Pasifik bölgesinin yakaladığı ivmedir. Yükselen bölgesel güç Çin'in yanı sıra Hindistan, Japonya ve Güney Kore gibi dünya devleri dünyadaki ticaret dengelerini kendi coğrafyaları lehine değiştirmeye başlamıştır. Yukarıda da bahsedildiği gibi dünya ticaretinin çok büyük bir kısmı deniz yolları ile gerçekleştirilmektedir. Asya-Pasifik bölgesinin dünya pazarlarına açılan temel yolu ise Hint Okyanusu'dur. Hint Okyanusu, Aden Körfezi, Hürmüz Boğazı, doğu Afrika kıyıları ve Malakka Boğazı ile çevrilidir. Yani dünyanın en önemli geçiş güzergâhlarının tamamına yakını Hint Okyanusu'na açılmaktadır.

Enerji ticareti, Hint Okyanusu'nun stratejik öneminin artmasındaki ciddi bir faktördür. Dünyanın en önemli enerji ithalatçı ülkelerinin birçoğunun Asya-Pasifik coğrafyasında bulunması ve bu ülkelerin enerji ihtiyaçlarını büyük ölçüde Ortadoğu'dan sağlaması, Hint Okyanusu'nu bu bağımlılığın merkezine koymaktadır. Asya-Pasifik ülkelerinin 14'ünden 12 tanesi enerji ihtiyaçlarının karşılanması noktasında büyük oranda Ortadoğu ülkelerine bağımlıdır. Bu ülkeler aynı zamanda bu kaynakların nakli sebebiyle Hint Okyanusu'na da bağımlı olduğu değerlendirilmektedir. Artan ticaret ve beraberinde getirdiği yoğun trafik sebebiyle Hint Okyanusu'nun merkez olduğu ticaret hattı “Yeni İpek Yolu” olarak nitelendirilmektedir.³³

Dünya ticaretindeki hareketlenmelerin Asya-Pasifik coğrafyasına doğru kayması Hint Okyanusu'nu denizlerle ilgili stratejinin merkezine oturtmaktadır. Hint Okyanusu bu bağlamda, hem stratejik öneme sahip hem de bu özelliği sayesinde yeni dönemin çatışma ortamı olmaya aday bir bölgedir.

³³ G. S. Khurana, “Maritime Security in the Indian Ocean: Convergence Plus Cooperation Equals Resonance”, *Strategic Analysis* (July-September 2004): 413.

Harita 2: Hint Okyanusu'nda Ticaret Yolları

Kaynak: <http://temi.repubblica.it/limes-heartland/the-indian-ocean/881>

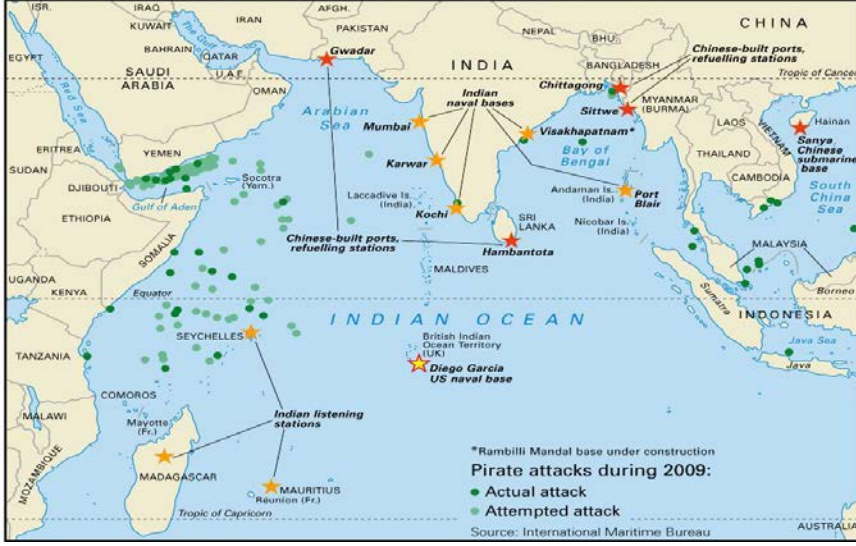
Günümüzde bölgede yaşanan pek çok rekabetin Hint Okyanusu üzerinde sağlanmaya çalışılan bir denetim ile doğru orantılı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yukarıda da bahsedildiği gibi ABD-Hindistan ilişkileri, buna karşılık Çin-Pakistan yakınlaşması, Aden Körfezi ile Malakka Boğazı gibi iki kritik noktada ciddi güvenlik zaafiyetleri yaratan deniz haydutluğu ve korsanlık faaliyetleri, İslami nitelikli örgütlerin varlığı gibi faktörler bölgeyi bir kriz coğrafyası haline getirmektedir.³⁴ Sri Lanka'da Tamil Gerillaları, El-Kaide, İslami Cemaat ve benzeri örgütler bölgenin tehdit algılamaları içinde yer almaktadır. Bunun yanısıra bölgenin doğal felaketlerle içiçe olması da, farklı tehdit algılamalarını beraberinde getirmektedir.³⁵

³⁴ John Bradford, "Southeast Asian Maritime Security in the Age of Terror: Threats, Opportunity and Charting the Course Forward", *IDSS Working Papers* (April 2005): 10-15.

³⁵ G. S. Khurana, "Maritime", 414-415.

Harita 3: Hint Okyanusu'nda Çin-Hint Rekabeti

GREAT POWER COMPETITION IN THE INDIAN OCEAN

Kaynak: <http://defenceforumindia.com/military-strategy/4213-indian-ocean-developments-24.html>

Hint Okyanusu, güncel gelişmeler ışığında değerlendirildiğinde, hem ticaretin hem de krizlerin merkezidir. Afrika, Ortadoğu ve Asya-Pasifik bölgelerinin birbirine bağlayan Hint Okyanusu esasında kriz bölgeleri arasında bir köprü konumunda olduğu söylenebilir. Bu özellik ise bölgenin giderek askerileşmesini de beraberinde getirmektedir. Devletlerin ekonomik güçleri bölgedeki varlıklarını açıklayabilmek için yeterli değildir. Çünkü bölgede bir etkinlik elde edebilmek, ekonomik gücün askeri güç ile nasıl desteklenmesine yöneliktir.

ABD, Obama sonrası Asya-Pasifik politikasını belirlerken Hint Okyanusu çevresine özel bir önem vermektedir. Endonezya, Malezya ve Vietnam bu noktada oldukça önemli ülkelerdir. Myanmar ise Sri Lanka ve Bengal Köfrezisi'ni kontrol edebilme yeteneğine sahip olduğu için yeni dönemde ABD'nin Asya-Pasifik politikasının merkezini oluşturmaktadır. ABD, Hint Okyanusu merkezli Asya-Pasifik politikasını belirlerken,

dünyanın en kalabalık Müslüman nüfusuna sahip Endonezya ile bölgenin Müslüman nüfusa sahip diğer ülkelerine de dikkat çekmektedir.³⁶

Bu çerçevede küresel aktörlerin deniz stratejileri kara savaşlarına göre daha geri planda yer almaktadır. Aynı şekilde Asya-Pasifik coğrafyasında yaşanan gelişmelerin gündemde ön sıralarda yer almamaktadır. Asya-Pasifik bölgesinin deniz yollarında yaşanan gelişmeler ise, buna bağlı olarak dünya kamuoyunun göz ardı ettiği gelişmelerdir. Ancak, her ne kadar dünya çapında gerekli yankıyı bulamasa dahi, Hint Okyanusu ve Güney Çin Denizi, yeni dönemin kapsamlı stratejilerinin öznesi konumundadır. Ülke topraklarında kurulması istenen denetimin deniz yollarındaki denetim ile desteklenmesi ihtiyacı, bu konuyu gün geçtikçe daha ön sıralara taşımaktadır.

6. GÜNEY ÇİN DENİZİ'NDE YAŞANAN GÜNCEL GELİŞMELER BAĞLAMINDA İKİ ÜLKE İLİŞKİLERİNİN VE BÖLGENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Güney Çin Denizi, 2011 itibariyle tansiyonun giderek yükseldiği bir bölge olmuştur. Çin'in merkezinde olduğu bu krizler sıcak bir çatışmaya dönüşmeden sonlandırılrsa da, Güney Çin Denizi ve buna bağlı olarak Hint Okyanusu önümüzdeki dönemde krizlere oldukça müsait bir zemin haline gelebilir. Özellikle de Çin açısından Güney Çin Denizi, yeni krizlere gebe bir coğrafyadır.³⁷ Bilindiği gibi bölgenin en temel problemlerinden biri sınır anlaşmazlığıdır. Pekçok bölge ülkesi Güney Çin Denizi üzerinde hak iddia etmektedir. 2011 yılı içerisinde bu iddiaların krize dönüşmesindeki aktörler ise Çin, Filipinler ve Vietnam'dır. Krizi ortaya çıkartan konu da Spratly ve Paracel adalarıdır. Bu adalar hem zengin hidrokarbon kaynakları hem de geçiş yolları

³⁶ William T. Tow, Beverley Loke, "Rules of Engagement: America's Asia-Pacific Security Policy Under an Obama Administration", *Australian Journal of International Affairs* (December 2009): 449-450.

³⁷ John Bradford, James Manicom, Sheldon W. Simon, Neil A. Quartaro, "Maritime Security in Southeast Asia", *The National Bureau of Asian Research* (November 2010): 20-21.

üzerindeki stratejik konumu sebebiyle tüm bölge ülkelerinin gündeminde yer almaktadır.

Harita 4: Spratly ve Parcel Adaları

Kaynak: <http://www.allvoices.com/pictures/81632014-a-map-showing-the-disputed-spratly-and-parcel-islands-in-the-south-china-sea>

2011 yılının yaz aylarında bölgede meydana gelen krizlerle mücadele edilmiştir. Önce Çin ile Filipinler arasında daha sonra da Çin ile Vietnam arasında ortaya çıkan krizler sebebiyle sıcak çatışma noktasına gelinmiştir.³⁸ Vietnam ve Filipinler, Çin'in bölgede kendi ulusal ve ekonomik güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle bir nevi Çin'i uluslararası kamuoyuna şikayet etmiştir. Vietnam, Çin'e karşı geliştirdiği bu tavrın bir sonucu olarak donanmasını Güney Çin Denizi'ne çıkarmış ve yaklaşık 9 saat süren bir tatbikat gerçekleştirmiştir.³⁹ Çin, Vietnam'ın bu

³⁸ Pranay S. Ahluwalia, The South China Sea Issue: Is There A Way Out for ASEAN?, *Indian Council of World Affairs Issue Brief* (12 September 2011), 1.

³⁹ "Chinese naval maneuvers seen as warning to Vietnam", *Los Angeles Times*, 18 Ocak 2011, Erişim: 20.12.2011, <http://articles.latimes.com/2011/jun/18/world/la-fg-china-vietnam-20110618>.

tatbikatından duyduğu rahatsızlığı dile getirmesinin ardından bir hamle de Filipinler'den gelmiştir.

ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton yaşanan bu gelişmelerin üzerine yaptığı açıklamada, gelişmeleri yakından takip ettiğini belirtmiş, Filipinler'e açık bir şekilde destek vererek, askeri yardım konusunda da gerekli garantiyi vermiştir. Bunun yanı sıra ABD ve Filipinler Deniz Kuvvetleri, 11 gün sürecek olan bir tatbikat konusunda da anlaşmışlardır.⁴⁰ Vietnam gibi Filipinler de, ABD desteğini arkasına alarak Çin'e karşı bir tavır almışlardır. ABD'nin de, söz konusu gerginliğe taraf olmasıyla beraber yaşanan gelişmelerin krizin boyutunu aşma ihtimali oldukça yüksektir. Güney Çin Denizi bir "ticaret yolu" olmaktan ziyade son dönemde askeri tatbikatlara sahne olan bir bölge haline gelmiştir. ABD, bu tavır ile Çin'e yönelik bir "çevreleme" politikası uygulamaya başladığının mesajını vermektedir.⁴¹ Sözü edilen "çevreleme" politikası, Çin'in deniz yollarında etkinlik kurabilmesi ile bağlantılı olduğu düşünülebilir. Çin'in faaliyetleri ve artan etkinliği ABD'yi ciddi şekilde rahatsız etmeye başlamıştır. Dolayısıyla, Soğuk Savaş döneminde Avrupa'da, Sovyetlere karşı NATO kurulduğu gibi Asya-Pasifik bölgesinde de büyük oranda Çin'e karşı SEATO kurulmuştur. Hindistan'ın bölgesel politikaları dikkate alındığında "Doğuya Bakış" olarak adlandırılan stratejisinin Çin'i çevrelemeye yönelik bir politika olduğu anlaşılmaktadır. Bunun da ABD'nin, bölgesel politikalarıyla paralel bir nitelik taşıdığının göstermektedir.

Güney Çin Denizi ve Hindiçini adı verilen Çin'in güneyinde kalan coğrafya, Pekin yönetiminin askeri denetimine maruz kalan bir bölgedir. Buradaki ülkeler Soğuk Savaş döneminden bu yana Çin'in ciddi baskısı altında tutulmaktadır. Ancak, son yıllarda yaşanan gelişmeler Çin'in elini zayıflatırken, ABD'nin elini giderek kuvvetlendirmeye başlamıştır. Çin'in deniz yollarına olan bağımlılığı en zayıf noktalarından biridir. Çin,

⁴⁰ "US 'stands by Philippines' amid South China Sea Tension", Kate McGeown, BBC News, Erişim: 20.12.2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13899465>.

⁴¹ "Obama's emerging China containment policy – but without addressing currency" Erişim: 21.12.2011, <http://www.tradereform.org/2011/12/obamas-emerging-china-containment-policy-without-currency/>.

her ne kadar bunun önüne geçmeye çalışsa da, halihazırda deniz yolları üzerinden yapılan ticarete bağımlı bir ekonomisi bulunmaktadır. Çin'in bu zaafı Çin ile rekabet etmek isteyen bölge ülkeleri açısından da bir fırsat niteliğindedir.⁴² Çin'in, Pakistan ile kurduğu ilişkiye misilleme olarak yükselen Hindistan-Japonya ilişkilerinin “stratejik işbirliği” boyutuna gelmesi bu fırsatın önemli adımlardan biridir. Hindicini coğrafyasına bakıldığında ise, Myanmar ve Vietnam'ın son dönemde giderek daha çok ön plana çıktığı söylenebilir. Myanmar'ın özgürlüğünü sembolize eden Aung San Suu Kyi'nin özgürlüğüne kavuşmasıyla birlikte ülke içinde söz sahibi olmaya başlaması ve Vietnam'da 2011 yılının yaz aylarında gerçekleşen Çin karşıtı gösteriler Çin açısından olumsuz gelişmelerdir.

Tayland'da yaşanan siyasi kriz ve Vietnam donanmasının yaptığı tatbikat ile Güney Çin Denizi'nde suların ısınması da, Çin açısından olumsuz sinyaller vermektedir. Vietnam krizine Filipinlerin de eklenmesi ve ABD'nin açık destek olması, bu gerginliğin tırmanmasına sebep olabilir. Çin'in ise buna karşı, etnik olarak çoğunluğu Çinlilerden oluşan Singapur ve Malakka Boğazı konusunda söz sahibi Endonezya devleti geliştirdiği ticari ilişkiler de dikkat çekmektedir. Bu krizlerin verdiği temel mesaj Çin'in yükselişine karşı bir duruşun varlığını ortaya koymaktır. Bunun yanısıra temelinde Çin-ABD rekabeti olan bu krizler yeni bölgesel aktörlerin kendini göstermesini sağlamaktadır.

SONUÇ

Soğuk Savaş sonrası değişen konjonktür, güvenlik parametrelerinde çeşitli değişikliklere sebep olmuştur. Bunlardan en önemlisi de sınır güvenliği kavramına ek olarak denizlerin ve deniz yollarının güvenliğidir. Dünya ticaretinde merkez konumda olan deniz yollarının, gelişen teknoloji ile birlikte dünya ekonomisinin zirvesinde yer alan enerji kaynaklarının naklinde de rol oynamaya başlaması, bu konudaki

⁴² Zhang Wenmu, “Sea Power and China's Strategic Choices”, *China Security* (Summer 2006): 19-20.

stratejilerin değişmesine sebep olmuştur. Güvenlik kavramının değişen niteliğine paralel olarak ekonomi boyutu da, bu kavramın içinde yer almaya başlamıştır. Söz konusu yeni güvenlik problemi, devletleri daha sıkı önlemler almaya sevk etmiştir. Askeri güç, her türlü güvenlik probleminde etkin bir konuma getirilmeye çalışılmaktadır. Asya-Pasifik coğrafyası ise bu değişimin en belirgin olarak yaşandığı bölgelerden birisidir. Başta Çin ve Hindistan olmak üzere tüm bölgesel güçler silahlı kuvvetlerinde yeniden yapılanma sürecine gitmişlerdir. Denizlerle ve okyanuslarla içiçe bir coğrafya olan Asya-Pasifik bölgesi, deniz kuvvetlerinin artan etkinliğine de şahit olmuştur.

Bununla birlikte Mahanyan teori, Asya-Pasifik bağlamında yeniden dünya gündemine girmiştir. Çin ve Hindistan'ın bölgede daha çok öne çıkan iki büyük devlet olmasında, denizlerde ve okyanuslarda geliştirdikleri etkin stratejilerin önemli payı olduğu ifade edilebilir. Bu iki ülke, iki önemli deniz gücü haline gelmektedir. Bu süreç, iki ülke arasındaki rekabeti de tırmandırmış ve bölgede tansiyonun yükselmesine de sebep olmuştur. Güvenlik anlamında bir zaafiyetin ortaya çıkması savunma bütçelerinde bir yükselmeyi de beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, Çin ve Hindistan'ın artan savunma bütçelerinin büyük bir kısmı deniz kuvvetlerine ayrılmakta ve Asya sularında önemli bir silahlanma yarışı da başgöstermektedir. Hindistan'ın doğuya, Çin'in batıya açılmak istemesi iki ülkenin kritik geçiş noktalarında karşı karşıya gelmesine sebep olmuştur. Temelde ABD-Çin rekabeti olan deniz yollarının denetimi meselesinde ABD, bu konuda doğrudan desteklediği Hindistan'ı ön plana almakta ve Hindistan'ın gücünü kullanarak Çin'i çevrelemeye çalışmaktadır. İki ülke arasındaki ilişkilerin gelişmesiyle patlak veren olaylarla birlikte Hint Okyanusu ve Güney Çin Denizi yeni dönemin kriz coğrafyaları haline gelmiştir. Bölgede Vietnam ve Filipinler gibi aktörlerin çıkması, Japonya ve Avustralya gibi bölgesel güçlerin dahil olmasıyla krizin coğrafyası büyük ölçüde genişlemiştir. Çeşitli sınır sorunları gerekçe gösterilerek ortaya çıkan krizler zaman zaman sıcak çatışma noktasına da gelmiş, krizler çok büyümeden sonlanmıştır. Ancak bu krizlerin sonlanması sorunların tümüyle çözüldüğü anlamına da gelmemektedir. Hint Okyanusu ve Güney Çin Denizi üzerindeki adaların

geçiş noktalarının stratejik önemi, ülkeler arasındaki ilişkilerin gerilimini belli bir seviyede tutmaktadır. Sınır sorunları, karasuları ve kıta sahanlığı meseleleri, ülkeler arasında yaşanan krizlerin gerekçesi haline gelmiştir. Ancak, bölgenin zengin hidrokarbon kaynakları ve enerji nakil hatlarının kontrolü, bu gerilimlerin altında yatan temel sebepler olarak görülmektedir.

2011 yılı içinde yaşanan krizlerin çözümlenebilmesinde ASEAN'ın rolü olduğunu söylemek mümkündür. ABD'nin ciddi şekilde ağırlığını hissettirdiği ASEAN içinde üretilen çözümlerin de ABD lehine olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. ASEAN, yeni dönemde bir işbirliği örgütü olduğu kadar yeni bir güvenlik örgütü olma kapasitesine de sahiptir. Soğuk Savaş döneminde oluşturulan ancak gerekli etkiyi göstermeyen SEATO'nun yeni dönemde ASEAN ile birlikte yeniden hayata geçirilip Asyalı bir "NATO" haline dönüşmesi beklenebilir. Asya-Pasifik bölgesi bugüne kadar daha çok ekonomik entegrasyon süreçleri ile gündemdeki yerini almıştı. Ancak yeni dönem, ABD-Çin-Hindistan üçgeninde yaşanan gelişmeler sebebiyle bölgenin bir krizler coğrafyası olmasını da beraberinde getirmiştir. Bölgenin güvenlik potansiyel güvenlik problemlerinin yaşanan krizlerle beraber ülkeleri sıcak çatışma noktasına getirmesi de bölgede yeni bir savunma ve güvenlik yapılanması ihtiyacını da doğurmaktadır. ASEAN'ın bu bağlamda bir işbirliği örgütü olduğu kadar kapsamı genişletilerek bir savunma ve güvenlik örgütü olması talep edilebilir ya da yeni bir SEATO'nun kurulması öngörülebilir.

Çin'in, komşu ülkeler başta olmak üzere bölge ülkeleri üzerindeki ABD baskısı nedeniyle pek çok krizde yalnız kaldığını görmekteyiz. Bu durum ise Çin'i kriz yönetimi konusunda oldukça pragmatik bir tavır almaya sevk etmektedir. ABD'nin bölgeye müdahalesi, Soğuk Savaş döneminden beri kurduğu altyapının da desteği ile birlikte oldukça etkili olmuştur. Çin ise bugün varolan krizlerde her ne kadar pasif bir görüntü sergilese de dünya genelinde güçlenen konumunun bu ülkeyi daha proaktif bir dış politika takip etmeye itmesi beklenmelidir. ABD, askeri gücünü ön plana çıkararak giderek sertleşmekteyken, Çin buna karşılık daha uzun vadede daha çok kazanç sağlayacağı bir tutum sergilemektedir.

Önümüzdeki dönemler bölge açısından krizlere gebe olsa dahi ABD ve Çin'in süreç içinde birbirini test eden hamlelelerini görebiliriz. Hindistan'ın ise bugün ABD ile kurduğu stratejik ilişkilerin derinliği ile Çin'e karşı tutumunu sertleştirmesini beklemek mümkündür. Hindistan'ın da ASEAN ve bölge ülkeleri ile kurduğu ilişkide ciddi mesafe alması, bölgede yeni bir politik güç olmasını da beraberinde getirebilir. "Doğuya Bakış" politikası doğrultusunda oluşturulan stratejiler günümüz itibariyle Hindistan lehine sonuçlar vermektedir. Hindistan, aynı zamanda bölgede politik bir güç olma çabası içindedir. Bu sebeple askeri gücünü ön plana almaktan ziyade daha çok politik bir güç olarak varlık göstermek isteyebilir. Çin ise önemli bir askeri güç olmasına rağmen denizaşırı ekonomik varlıkları ile büyüyen bir güç görüntüsü vermektedir. Dış politikasında yumuşak gücü tercih eden Çin açısından da ulusal gücün ekonomik yönüne vurgu yapması beklenebilir.

Çin ve Hindistan, birbirlerine bir üstünlük kurabilmek için askeri stratejiler geliştirirken doğrudan karşı karşıya kaldıkları bir kriz henüz yaşanmamıştır. Hindistan Çin'in yakın çevresiyle, Çin de Hindistan'ın yakın çevresiyle ilişkilerini geliştirmektedir. Bu bağlamda iki ülkenin bir "hazırlık" dönemi içinde olduğunu söylemek mümkündür. Her ne kadar aynı coğrafyada denetim kurmak istedikleri için ciddi bir çıkar çatışması yaşansa da şimdilik birbirlerine karşı askeri güç kullanmaktan kaçındıklarını da görmekteyiz. Donanma tatbikatları ise etkisi sınırlı bir güç gösterisi olmaktan öteye geçememiştir. Günümüz itibariyle sakin görünen Çin-Hindistan ilişkileri, buldukları coğrafyanın stratejik öneminin artışına bağlı olarak önümüzdeki dönemde muhtemel krizlere de gebe gözükmektedir.

KAYNAKÇA

Ahluwalia, Pranay S., “The South China Sea Issue: Is There A Way Out for ASEAN?”, *Indian Council of World Affairs Issue Brief* (12 September 2011)

Bernstein, Richard, Munro, Ross H., “The Coming Conflict with America”, *Foreign Affairs* (March/April 1997): 18-32.

Blair, Dennis C., Hanley JR., John T., “From Wheels to Webs: Reconstructing Asia-Pacific Security Arrangements”, *The Washington Quarterly* (Winter 2001): 7-17.

Bradford, John, “Southeast Asian Maritime Security in the Age of Terror: Threats, Opportunity and Charting the Course Forward”, *IDSS Working Papers* (April 2005).

Bradford, John, Manicom, James, Simon, Sheldon W., Quartaro, Neil A., “Maritime Security in Southeast Asia”, *The National Bureau of Asian Research* (November 2010).

Brewster, David, “An Indian Sphere of Influence in the Indian Ocean?”, *Security Challenges* (Spring 2010): 1-20.

Chaulia, Sreeram S., “BJP, India's Foreign Policy and the ‘Realist Alternative’ to the Nehruvian Tradition”, *International Politics* (June 2002): 215-234.

Chen, Qimao, “Çin'in Yeni Güvenlik Anlayışı ve Politikası” İçinde *Geleceğin Süper Gücü Çin*. Editör Atilla Sandıklı, İlhan Güllü (İstanbul: TASAM Yayınları, 2005).

Daojiong, Zha, “Oiling the Wheels of Foreign Policy?: Energy Security and China's International Relations”, *RSIS Asian Security Initiative Policy Series Working Paper* (March 2010).

Egreteau, Renaud, “India and China Vying for Influence in Burma- A New Assessment”, *India Review* (January-March 2008): 38-72.

Haider, Ziad, “Baluchis, Beijing and Pakistan’s Gwadar Port, *Georgetown Journal of International Affairs* (Winter/Spring 2005): 95-103.

Hayward, David L.O., “China in the Indian Ocean: A Case of Uncharted Waters”, *Independent Strategic Analysis of Australia’s Global Interests Strategic Analysis Paper* (5 July 2010).

Holmes, James R., Yoshihara, Toshi, “Strongman, Constable or Free-Rider? India’s Monroe Doctrine and Indian Naval Strategy, *Comparative Strategy* 4(2009): 332-348.

Khurana, G. S., “Maritime Security in the Indian Ocean: Convergence Plus Cooperation Equals Resonance”, *Strategic Analysis* (July-September 2004): 411-426.

Khurana, Gurpreet S., “China’s ‘String of Pearls’ in the Indian Ocean and Its Security Implications”, *Strategic Analysis* (January 2008): 1-39.

Ladwig III, Walter C., “Delhi’s Pacific Ambition: Naval Power, ‘Look East’ and India’s Emerging Influence in the Asia-Pacific”, *Asian Security* 2(2009): 87-113.

Lee, Pak K., “China’s Quest For Oil Security: Oil (Wars) In Pipeline?”, *The Pacific Review* (June 2005): 265-301.

Mohammed, Khalid, “India and Djibouti in the Indian Ocean Geopolitics”, *Research Journal Social Sciences* 1(2010): 35-44.

Mohan, C. Raja, “Maritime Power: India and China Turn to Mahan”, *ISAS Working Paper* (7 July 2009).

Mohan, C. Raja, “Sino-Indian Naval ‘Encounter’ in the Gulf of Aden: Mitigating Sino-Indian Maritime Rivalry”, *ISAS Brief* (6 February 2009).

Naidu, G.V.C., “Whiter the Look East Policy: India and Southeast Asia”, *Strategic Analysis* (April-June 2004): 331-346.

Pant, Harsh V., "India in the Asia-Pacific: Rising Ambitions with an Eye on China", *Asia-Pacific Review* 1(2007): 54-71.

Pruitt, John, "The Influence of Sea Power in the 21st Century", *MIT Security Studies Programme Working Paper* (August 2000).

Rehman, Iskander, "Keeping the Dragon at Bay: India's Counter-Containment of China in Asia", *Asian Security* 2(2009): 114-143.

Russell, James, "Militarization of Energy Security", erişim tarihi 29.12.2011,

http://www.rice.edu/energy/publications/eventpres/21may08globalenergy/mkt/Russell_Militarization%20Talk.pdf.

Scott, David, "India's 'Grand Strategy' for the Indian Ocean: Mahanian Visions", *Asia-Pacific Review* 2(2006): 97-129.

Sıkırı, Rajiv, "India's 'Look East' Policy", *Asia-Pacific Review* 1(2009): 131-145.

Tow, William T., LOKE, Beverley, "Rules of Engagement: America's Asia-Pacific Security Policy Under an Obama Administration", *Australian Journal of International Affairs* (December 2009): 443-457.

Wenmu, Zhang, "Sea Power and China's Strategic Choices", *China Security* (Summer 2006): 17-31.

Erişim tarihi 20.21.2011,

<http://articles.latimes.com/2011/jun/18/world/la-fg-china-vietnam-20110618>.

Erişim tarihi 20.21.2011, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-pacific-13899465>.

Erişim tarihi 29.12.2011,

<http://www.marisec.org/shippingfacts/worldtrade/volume-world-trade-sea.php>.

Erişim tarihi 10.01.2012,

<http://www.tccb.gov.tr/haberler/170/79139/asyapasifik-bolgesi-kuresel-ekonominin-parlayan-yildizi.html>.

Erişim tarihi 21.12.2011, <http://www.tradereform.org/2011/12/obamas-emerging-china-containment-policy-without-currency/>.

RUSSIA'S ARAB SPRING POLICY

Rusya'nın Arap Baharı Politikası

Muharrem ERENLER*

Abstract:

One of the regions where Russia's interests are constant and historic is the Middle East, which has been being shaken by revolutions and insurgencies since January 2011. Being hesitant between supporting the desire of protestors to overthrow their long-ruling leaders and aligning with the stable authoritarian regimes of the Middle East, Russia has so far failed to adopt a consistent policy. Moreover, by following a low profile policy, Moscow seems indifferent to using the regimes changes as an opportunity to penetrate the region and revive its wading influence in the Middle East. Russia's inflexible foreign policy mentality, secondary importance of the Middle East in Russian foreign policy, perception of Arab Spring as a tool of outside powers, and the unrest it could arouse in motherland (as well as near abroad) could account for Moscow's reluctance to adopt a proactive role in reorganization of the Middle East.

Keywords: *Russia, Foreign Policy, Arab Spring, Middle East*

Özet:

2011 yılının Ocak ayından bu yana devrimler ve isyanlarla sarsılan Ortadoğu, Rus çıkarlarının süreklilik arz ettiği ve tarihi köklere sahip olduğu bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Uzun yıllar kendilerini tek adam rejimi ile yöneten idarecilerini devirmeye çalışan protestocular ile otoriter ama istikrarlı rejimleri desteklemek arasında kalan Rusya'nın, şimdiye kadar tutarlı bir politika izlediğini iddia etmek güçtür. Arap devrimleri esnasında düşük bir dış politika profili izleyen Moskova, rejim değişikliklerini bölgeye nüfuz etme ve bölgede azalan etkisini artırma fırsatı olarak da değerlendirememektedir. Rusya'nın esneklikten yoksun dış politikası, Ortadoğu'nun Rus dış politikasındaki ikincil derecedeki önemi, Arap isyanlarının dış güçlerin bir oyunu olduğu algısı ve bu isyanların Rusya içinde ve yakın çevresinde yaratabileceği kaos ve

* Marmara University's Institute of Middle East Studies, PhD Candidate.

istikrarsızlık endişesi, Rusya'nın Ortadoğu'nun yeniden yapılandırılmasında pasif bir rol takınmasının nedenlerini oluşturmaktadır.

Anahtar kelimeler: *Rusya, Rus dış politikası, Arap baharı, Ortadoğu*

INTRODUCTION

In the wake of the Second World War, two great powers, which would dominate worldwide international relations, emerged: the USA and USSR. Nearly all countries were within the area of influence of either of these states, resulting in a bipolar world system. The Great War had just ended. However, the balance of power of these two states turned many regions into a battlefield of interests of these states. One of the most important battlegrounds of this new era, namely marked during the Cold War, was the Middle East, which was at the center of attention not only due to its rich oil resources but also owing to its strategic location at the crossroads of Afro-Eurasia and in the heart of Rimland theory. Both states took any chance to penetrate the region and make long-lasting strategic allies not only to defend their own interests but also to do the utmost harm to the interest of the other side. The balance in the region was unsteady, which resulted in swiftly-changing positions of Middle East states as seen in the best examples of Iran and Egypt. However, the tension between the super powers over the Middle East started to calm towards the demise of USSR. The region has once again been climbing onto the agendas of big powers and taking its place in the spotlights of the media. The Arab Spring, which broke out after a young Tunisian street vendor immolated himself after being harassed by a municipality officer, has been shaking the region immensely and has marked the end of three dictators while also undermining the authority and legitimacy of various others.

The greater power of the Cold War era,¹ namely the US, has been closely watching the process and openly supporting the revolutionary movements, which shall provide an intense American penetration into the

¹ R. Khalidi, *Sowing Crises*. (Boston: Beacon Press, 2009), 36.

region against European and Russian interests. However, being the natural heir of the USSR, the Russian Federation looks like it is holding a strict policy of keeping itself out of the remaking of the Middle East, which could be speculatively dated back to the Greater Middle East project of the US.

This article looks at Russian foreign policy in the Middle East during the Arab Spring and it seeks answers as to whether Russia has a Middle East policy during the Arab Spring. It also tries to uncover the reasons why Russia opts for silence over the revolutions in the region, why it is shy about openly supporting its longest-lasting ally in the region (Syria), why it does not take active participation in the remaking of the Middle East, and why it ignores American penetration into the region.

The argument is that Russia has been concentrating its interest and energy on Central Asia rather than the Middle East, where competition is tougher than in the former. Russia is no longer the super power to seek out her interests in all corners of the world as it was during the Soviet era. Even though Russia does not withdraw from such an strategic geopolitical and geo-economical region, it follows a 'low profile' policy on the region for the sake of consolidating her power and focus of interest in Central Asia on the contrary to the Middle East, where it does not have the same strong ties and loyal allies with a common history as it does in Central Asia.

1. HISTORICAL BACKGROUND

Russia has had long lasting ties with the Middle East since the 18th century, just 100 years after its emergence as an imperial power. In the beginning, imperial Russia was in touch with the Middle East through its ties with the Ottoman Empire and Iran. As Russia escalated its power, it turned its face towards Ottoman and Iranian lands, as they were relatively easier preys to Russian expansionism to reach warm waters (as opposed to Europe, which was blocked by strong and centralized states by that time as seen in the examples of Prussia, France and Britain). With the

treaty of Kuchuk Kaynarca, Russia was able to obtain a covered privilege over the protection of Orthodox Christian rights in the Ottoman land, which would later be transformed into assisting the revolutionary and anti-imperialist movements in Middle Eastern colonies of great powers and would provide Russia with the ground for pursuing its interests in the Middle East.

Until the October Revolution, Russian interest in the Middle East was inspired by the expansionist policy of the Russian Empire as well as the drive to break the landlocked geography of the Russian Empire by reaching the Mediterranean. Russia would be further inspired by the emergence of oil in the Middle East and ideological factors imposed by the socialist revolutions in Russia. The inspiration would facilitate Russian penetration into the region as a result of the installment of colonial regimes over the Arab states, which led to immense frustration of Arabs in the wake of First World War. The Fourth Congress of the Communist International in 1922 accepted “that in certain circumstances, transitory alliances were acceptable to include the feudal aristocracy and the pan-Islamic movement.”² This briefly expresses developing Russian interest in Middle East caused by a new impetus: anti-imperialism. However, this did not last long, as the existing balance of power did not allow Bolshevik Russia to penetrate into the Middle East. After the Second World War, being either of the superpowers, Soviets supported the founding of a new Israeli state with the hope of breaking British influence in the Middle East. The Soviet influence reached its peak in 1950s and 1960s, which was followed by a decline after a June war and the dismissal of Soviet advisors from Egypt (even though Russia sustained its ties with Syria, Libya, Iraq and FLO).

Following the introduction of *glasnost* and *perestroika* policies of former USSR head of state Mikhail Gorbachev, Russian influence in Middle East started to wane dramatically. Both the first Gulf War (when Moscow supported the coalition forces formed against Iraq) and the

² A. Kreutz, *Russia in the Middle East: Friend or Foe?* (Connecticut: Praeger, 2007), 2.

absence of a Russian initiative in the Middle East peace process (starting in the 1991 Madrid peace conference) were the signals that Russia's active role in the Middle East came to an end, with Russia implicitly consenting to American dominance in the region.³

In the 1990s, Russia suffered from decreasing authority of the central government, civil war, further disintegration of motherland followed by a heavy financial crisis. All of these culminated in lessening Russian interest beyond its boundaries, including the Middle East. However, starting with the process of the shift from liberal Westernism policies of Andrey Kozyrev to instead Yevgeny Primakov's great power balancing policy in the second half of the 1990s, Russia's interest in the region became invigorated.⁴ This interest was further intensified under Vladimir Putin, who came to power in 2000 and continued the policy of restoring Russian power. Having brought the Chechen civil war to an end, taken full advantage of increasing oil prices, stabilizing the economy of the country, and consolidating the power of the central government, Putin started to reinforce the relationship between Russia and Middle Eastern countries. Writing off the Syrian debts, establishing diplomatic relations with Hamas, and helping Iran with its nuclear program were all aimed at increasing Russian penetration in the region. However, Moscow was caught off guard⁵ by the Arab rebellions and revolutions which started in January 2011 and thus destabilized the region, which forced nearly every country to revise its policy over the region. The countries (including Russia) will either choose to support the old authoritarian regimes with which they have stable relationships or they will risk backing the revolutionaries, who may or may not rise to power. Under these circumstances of uncertainty and destabilization, it is extremely difficult for any country to follow a consistent and unfailing foreign policy towards the Middle East, and Russia is no exception to that backdrop.

³ Kreutz, *Russia in the Middle East: Friend or Foe*, 2.

⁴ For detailed information see A. Tsygankov, *Russia's Foreign Policy* (Plymouth: Rowman&Littlefield, 2010), 55-129.

⁵ M. Katz, "Russia and the Arab Spring," *Russian Analytical Digest* 98 (2011), 4.

2. FRAMEWORK OF RUSSIAN FOREIGN POLICY

Russian foreign policy in the Middle East during the Arab Spring could be characterized by two main features. The first characteristic of Russia's Middle East policy is that it is pragmatic and realist.⁶ Russia has always viewed the Middle East as an area where Russian penetration will impede the interests of rival states, decrease the power of the enemy governments, and improve the disadvantageous position of Russian territories in the heartland. During the Russian Empire, the Middle East was a key strategic point to reach the warm waters, and consolidate Russian power as well as pose a threat to rival states by weakening their ties with their colonies. With the discovery of oil in the region, the Russian volume of Russian interest doubled. Strategic and geopolitical aspirations were reinforced by geo-economic interests. Even though Russia's Middle East policy was inspired by ideological elements during the Soviet Union, it would be too naïve to claim that Russia followed an ideological foreign policy towards the region. The Middle East was an area where two superpowers confronted each other due to the 'containment policy' that the USA pursued. Therefore, the key policy priority for the Soviets was to minimize American influence in the region.⁷ Thus, it was a pragmatic alliance more than ideological. Although the end of Cold War was a major blow to Russian interest in the region, Russia was quick to restore its power as a leading figure in the world politics and resumed its penetration into the region in the second half of the 1990's with Primakov's foreign policies (which would later be sustained by Putin). This time, Russia did not challenge the only superpower directly but instead followed its interest through military and commercial agreements. Aware of the economic superiority of the Euro-Atlantic axis won them during the Cold War, Russia pursued economic interests in the region to strengthen its economy through arms sales and oil agreements. For example, a \$10 billion agreement that Russia signed

⁶ Tsygankov, *Russia's Foreign Policy*, 129-201.; Kreutz, *Russia in the Middle East: Friend or Foe?* 68.; L. Margot, "In Search of an Identity: Russian Foreign Policy and The End Of Ideology," *Journal of Communist Studies and Transition Politics* (19:3 2003), 48.

⁷ Z. Dağı, "Russia Back to the Middle East," *Perceptions* (12, 2007), 124.

in July 2002 in order to provide Iran with six nuclear reactors over the next decade, as well as oil agreements with Gaddafi's Libya and Saddam's Iraq, would both help those countries against American pressure. Therefore, this was meant to decrease American influence in the region and boom Russian economy.⁸

The second prominent characteristic of Russia's Middle East policy is its constancy. When Russian foreign policy over the Middle East is scrutinized carefully, the constancy of this policy is evident. With the exception of two terms, specifically immediately after revolution and during the Cold War, Russia has always followed a policy of penetrating the region whenever it consolidates its power. One could say that the Middle East has always been one of the major areas of Russian interests.

The only difference between post-Soviet foreign policy and that of the Russian Empire and Soviet Union is what was essentially a *zero-sum* relationship during the latter ones has now turned into a *positive sum* relationship between Russia and its rivals. Whereas the Cold War mentality required the absolute division of interest zones and precluded the penetration of the other side, the post-Soviet period has laid the grounds for parts to pursue their interests in the same country.

3. RUSSIA'S REACTION TO THE ARAB SPRING

Before the Arab Spring, Russia started to restore its traditional power and influence in the Middle East by trying to infuse to the region through commercial relations, in particular through selling arms as well as clearing some of its Soviet era debts and political support (as seen in the example of establishing diplomatic ties with Hamas). Having been supported by the regional antipathy towards American policy, these all culminated into a power consolidation process which was about to bear its fruits. However, the Arab Spring caught Moscow off-guard. While Russian influence and popularity was on the rise in the region, Moscow

⁸ I. Bourttman, "Putin and Russia's Middle Eastern Policy," *MERIA* (10, 2006), 2.

would undoubtedly have preferred that the Arab Spring not have happened at all, and that the stable authoritarian governments which Moscow had been working with remain in power.⁹ The underlying reasons for this preference lie in that these regimes were authoritarian, posing no threat to Russian posture, were reasonably stable, oppressed radical Islamic elements, and that they were also good business partners.¹⁰ Therefore, not eager to be deprived of the comfort of working with these regimes but also not willing to risk siding with the losing entity, the foreign policy Russia follows toward each revolution and rebellion has turned out to be hesitant, unstable, and volatile. The Russian stance toward the Arab Spring and the characteristic of the policy it follows could be better understood by examining Moscow's reaction to revolts within each country.

3.1. Russia's Reaction to Tunisian Revolution

Many countries were taken by surprise when the protests in Tunis forced then president Zine El Abidine Ben Ali to all of a sudden flee the country, and Russia was no exception to that. In this very early phase of the contagious revolts, Russian President Dmitry Medvedev was wary of the situation and indirectly backed what happened in that country. In 2011, during the Davos World Economic Forum, the president uttered:

“What happened in Tunisia, I think, is quite a substantial lesson to learn for any authorities. The authorities must not simply sit in their convenient chairs but develop themselves together with the society. When the authorities don't catch up with the development of the society, and don't meet the aspiration of the people, the outcome is very sad.”¹¹

⁹ Katz, “Russia and the Arab Spring,” 6.

¹⁰ Z. Magen, “Russia in the New Middle East,” *INSS Insight* (2011), 252.

¹¹ C. Freeland, “In Egypt and Tunisia, Lessons for Autocrats Everywhere,” *New York Times* (February 3, 2011)

The 'fait accompli' type surprise in Tunis was so unexpected for many world leaders that they could only show their reaction to the revolution after protests cost Ben Ali his presidency. From a realist point of view, it would be reasonable to show the green light to the protesters who would soon take over the government. Therefore, so did Moscow, and she sided herself with the revolutionists who ousted their president. Taken into consideration that Tunisia lacks long-lasting, as well as established, political relationships with Russia and trade volume between two countries is rather limited, Moscow would risk nothing by aligning herself with the victorious revolutionists.

3.2. Russia's Reaction to Egyptian Revolution

Having lost the alliance with Egypt long ago, Moscow seemed indifferent to protests aimed at ousting Egypt's 30-year ruling president Hosni Mubarek. Russia followed a wait-and-see policy during the intense Tahrir protests and abstained from displaying open support to neither of the sides. When loose political relations and a low trade volume of \$2 billion¹² are considered together, Russia could see the ousting of Mubarak as a chance to obtain a new foothold in the region, which would be in parallel with Putin's Middle East policy of strengthening Russian influence in the region. However, Russia started to be suspicious of the true nature of the revolutions. Russian Deputy Prime Minister Igor Sechin accused internet heavyweight Google of initiating the revolts in Egypt, which highlights that he perceived the revolutionary situation in the Arab countries as a potential threat manipulated by outside powers.¹³ Nevertheless, Moscow refrained from siding with either of the parts and admitted a passive role abstaining from influencing the process to neither advantage nor disadvantage of Mubarek.

¹² A. Kotb, "Old Friends, New Partners." *Al-Ahram Weekly* (980 January 7-13, 2011).

¹³ M. Kaczmarek, "Russia's Middle East policy after the Arab revolutions," *OSW Commentary* (2011), 59.

3.3 Russia's Reaction to Libyan Revolution

The Libyan revolts had a different nature when compared with the previous ones in that the demonstrators reached their goal not through peaceful means but as a result of a civil war which they were about to lose. The Libyan opposition owe their revolution to the help of outside powers, namely NATO, as without assistance, the revolt would likely have been bloodily suppressed in a short time. Initiated by France, when United Nations approved the resolution No. 1973 so as to lay the grounds for a military intervention in Libya, Moscow could not produce a consistent reaction but only a 'zig-zag policy.'¹⁴ Putin harshly criticized resolution by defining it as a call to "crusade." Soon afterwards however, Medvedev reacted to Putin's remarks: "It is absolutely inexcusable to use expressions that, in effect, lead to a clash of civilizations such as 'crusades,' and so on. That is unacceptable."¹⁵ These two different remarks look contradictory with each other, but in reality, it is coherent in that Russia indirectly implied she did not have a well-established policy towards the Libyan case. Abstention of Russia meant she would align her policy with the Western policy towards Libya.¹⁶ Russia held a passive role in shaping the future of Libya by submitting to Western policy. However, the so-called disagreement between president and the prime minister could be assessed, as Russia was disturbed by the interventionist policy the West follows, yet however, she did not want to risk harming the relationship by vetoing the resolutions either. Different from its policy towards the Tunisia and Egypt revolutions, Moscow voiced her displeasure but did not take an assertive position to prevent NATO action in the country.

¹⁴ R. O. Freedman, "Russia and The "Arab Spring": A Preliminary Appraisal," Accessed July 19, 2011 <http://www.cdi.org/russia/johnson/russia-wayne-merry-russian-reaction-arab-spring-249.cfm>

¹⁵ "Putin and Medvedev Spar over Libya," *CNN*, March 21, 2011

¹⁶ Magen, "Russia in the New Middle East," 2.

3.4. Russia's Reaction to Yemen Revolts

Similarly to revolts in Egypt and Tunis, Moscow preferred to hold a passive position towards Yemen and refrained from choosing a side, avoiding to voice her preferences relating to the future of the country by aligning herself neither with the president Ali Abdallah Saleh nor the protestors. In that sense, there is a powerful similarity between the Western and Russian approaches to incidences in Yemen.¹⁷

3.5. Russia's Reaction to Bahrain Revolts

The demonstrations in Bahrain differed from the previous ones in that it was a Shia-oriented movement towards the Sunni minority administration. Russia similarly preferred a low profile and did not react to the troops sent by Saudi Arabia to keep the regime alive in Bahrain. Assessing the turmoil in the country as an internal matter that should be solved through dialogue,¹⁸ Russia could be said to have no objections to military measures the government used against protestors.

3.6. Russia's Reaction to Syrian Revolts

Syria plays a key role in Russian foreign policy towards the Middle East not only because it is the longest lasting Russia ally in the region and harbors a Russian naval base in Tartus, but also because it is the only foothold Russia keeps in the Middle East. Considering that the only Russian military base beyond the borders of Soviet Union is located in Tartus, the importance of a loyal Syrian government to Russia could be better understood. Possession of a base to penetrate in the region provides Moscow the bargaining chip with US over Russian hinterland: the Commonwealth of Independent States, where attempts to undermine Russian influence were seen through a number of color revolutions. Additionally, Russia regards Syria as an important ally, which is reflected

¹⁷ Katz, "Russia and the Arab Spring," 5.

¹⁸ Katz, "Russia and the Arab Spring," 6.

in Putin's 2005 remarks: "Syria is a country with which the Soviet Union had, and today's Russia has, special [and] very warm relations."¹⁹ In the same year, Moscow forgave 73% of the \$13.4 billion debt owed by Damascus, which also indicates how highly Russia appreciates friendship with Syria.²⁰ Thanks to arm sales, Russia both keeps solid economic ties with Syria and increases her influence in the region. In the 2006 war in Israel, the Russian arms in Syria are said to have been transferred to Hezbollah, which managed to successfully stop the Israeli attacks.²¹ This shows that close relations with Damascus provides Moscow with the ground to penetrate into region and play an indirect crucial role in the balance of power in the Arab-Israeli conflict. All these considered together, Moscow's reaction to uprising in Syria would differ from other Middle Eastern countries and it has indeed differed.

Russia holds a different position towards riots in Syria where she follows a high-profile policy and voices strong support for the Assad government. At the expense of having conflict with the EU and the US, Moscow (aligned with China) vetoed sanctions on Syria²² by declaring that Syria needed dialogue and not sanctions.²³ Fueling the conflict, Moscow decided to send warships to its base in Tartus, which signals Russian insistence on keeping Assad in power despite risking relations with the US and the rest of the West. However, Moscow refrains from further escalating this confrontation and avoids damaging the relations to an irreparable level. This is best exemplified in Medvedev's following statement: "Assad should reform or quit over a Syria uprising."²⁴ It displays Russian concern over a future with Assad in power. The fact that Moscow hosted the Syrian opposition²⁵ in Moscow shows Russia is

¹⁹ Bourtnan, "Putin And Russia's Middle Eastern Policy," 2.

²⁰ Kreutz, *Russia in the Middle East: Friend or Foe?* 29.

²¹ R. Freedman, "The Russian Resurgence in the Middle East," *China and Eurasia Forum Quarterly* 5 (2007), 20.

²² "Russia, China veto U.N. resolution condemning Syria," *Reuters*, October 4, 2011

²³ "Russia says Syria needs dialogue, not sanctions," *Reuters*, November 25, 2011

²⁴ "Assad should reform or quit over Syria uprising, says Dmitry Medvedev," *Guardian*, October 7, 2011

²⁵ "Syrian opposition delegation visits Moscow," *Guardian*, June 28, 2011

unlikely to consent to military intervention in Syria in order to overthrow Assad, but it is additionally not going to intervene to protect him there either.²⁶ Consequently, Russia is reluctantly ready to recognize opposition in Syria if they happen to rise to power even though Russia will stand firm to keep Assad in place and avoid assessing this as a zero-sum game. Remarks of Mikhail Margelov, the Kremlin's envoy to the Middle East, also refers to this reality: "Leaders come and go, politicians come and go, social systems come and go, but for Russia, there remains a single reliable and trusted friend: the Syrian people."²⁷

When Russian reactions to various revolts in Arab countries are considered and examined together, it could be concluded that Russia does not follow a consistent policy regarding the Arab Spring. Its stance fluctuates from total indifference to what goes on in a particular country, to full support of a regime in another.

The Russian stance towards Arab uprisings has some particular characteristics, the first of which being that Russia prefers serving governments and regimes rather than having a Pandora box to open. In that sense, the primary property of Russian policy is that it is static. However, this policy does not ignore the possibility of the failures of the incumbent governments and it always keeps the doors open for the newcomers (as in the example seen by hosting the Syrian opposition in Moscow). Another characteristic is this policy has a tendency to be aligned with that of West with only one exception: Syria. In Syria, a possibility of strong confrontation does not look likely as Russia implicitly agrees for a regime change without foreign intervention. The fourth characteristic is the policy refrains from playing a proactive role in the reshaping of the Middle East but, on the contrary, holds a submissive stance.

Russian foreign policy does not have a comprehensive approach as to what goes on in the region but instead varies according to the perceived

²⁶ Katz, "Russia and the Arab Spring," 5.

²⁷ "Syrian opposition delegation visits Moscow," *Guardian*, June 28, 2011

importance of each regime to the interests of Moscow. This perception of importance could be only limited to Syria, the only foothold Russia has in the region, and might not be generalized to any other Arab country. While one can foresee how the US would react to a revolt in Oman after a while, it is quite unlikely to make a guess about a possible Russian stance. However, the specific case of Syria gives the impression that Russia will do its best to support some regimes and object to military interventions at the expense of deteriorating relations with transatlantic axis. On the other hand, it will neither embed itself militarily to defend the regimes nor will she refuse to recognize the new governments. However, it is highly likely that even without military interventions, the regimes in the Middle East are doomed to be overthrown. The process could just be slower or even bloodier. Russia's reaction to the revolutions indicates a lack of willingness to shape the political situation by adopting a reactive policy. This could be because Moscow rather sees threat and risk than prospects for a new opening-up and growth of its influences.²⁸ All considered, one cannot say Russia has not decided over its Middle East policy. On the contrary, Russia opted for a foreign policy of distancing itself from the destabilizing atmosphere of the Middle East and it is ready to transfer to other competitors its prospect of penetrating into the region though a Western, in particular American, image on a decline in the region; this provides Russia with the perfect ground to regain at least some of its lost grip in the Middle East.

Moscow views the revolutions and revolts in the Middle East as source of threat and destabilization, but not as a new ground to expand its influence and a chance for a strong come-back to the region. That is why Russian reaction to the revolutions indicates a lack of willingness to shape the political situation by adopting a reactive policy.²⁹ In this section, the reasons for this particular policy of reluctance to play role in the remaking of the Middle East will take focus.

²⁸ Kaczmariski, "Russia's Middle East policy after the Arab revolutions," 6.

²⁹ Kaczmariski, "Russia's Middle East policy after the Arab revolutions," 6.

4. RUSSIA'S FOREIGN POLICY MENTALITY

One of the main characteristics of Russian foreign policy is that it escapes risks and fluctuations. These require Moscow to be very adaptive to changing conditions. However, Russia is a conservative power, maintaining traditional understanding of sovereignty and the principle of non-intervention.³⁰ This mentality forces Moscow to adopt a wait-and-see policy for many changes in international stage, which makes Russian foreign policy responsive rather than revolutionary. Instead of shaping the events and using them for her benefits, for which a very flexible foreign policy is a requirement, Russia opts for reacting to event after they start to shape.

Another important characteristic of Russian foreign policy since the demise of the Soviet Union is that it refrains from direct confrontation with the West. Even though Western and Russian interests could differ in various situations, Moscow does not escalate the conflict to the level of direct confrontation. The tendency to align Russian foreign policy with Western approach is the general nature of the relationship.

These two important factors in Russian foreign policy prevents Moscow from following a revisionist and pioneer policy in the Arab Spring and experiencing serious conflicts with the West over the future regimes in the Middle East. Moscow is aware that alignment with Western policy shall provide a positive-sum game in the Middle East, unlike Cold War times when losing the influence in one country meant a total defeat and retreat.

5. RUSSIA'S PERCEPTION OF THE ARAB SPRING

There is no clear consensus among the Russian élite regarding the assessment of the Arab Spring. While some consider it to be a natural social evolution which opens the door for Russian penetration, others

³⁰ R. Dannreuther, "Russia and the Arab Spring," *Russian Analytical Digest* 98 (2011), 2; N. El-Sheikh, "Russian Position on the Arab Revolutions," Accessed May 23, 2011. http://www.aljazeera.net/mritems/streams/2011/5/23/1_1063343_1_51.pdf

view it as a process of destabilization, and as a result, could lead to a situation in which radical Islamists would rise to power.³¹ However, one could conclude that the governmental bodies tend to assess the revolt harmful and detrimental to Russian interests, which is voiced by Putin: “Indeed, as you said, those arrogant world powers supported the old regimes in North Africa but, curiously, they also supported the revolutions that toppled those regimes.”³² These remarks show that Moscow sees a possibility of Color Revolutions, manipulated or initiated by the US, recurring. Likewise, Russia follows the policy of avoiding to openly support the serving regimes to its full strength. Considering “those arrogant world powers” are behind the revolts, Russia is aware there is no point in resisting the process of change through direct confrontation with that “arrogant” power, namely the US. Instead of that, Moscow shall opt for extending the fight for its interests over time, which is what happened in Georgia, Ukraine, and Kyrgyzstan as well.

6. IMPORTANCE OF THE MIDDLE EAST FOR RUSSIAN PRIMARY INTERESTS

The place and importance of the Middle East for Russian primary interests is also another incentive for a passive and reactionary Russia in the shaping of the Middle East throughout the Arab Spring. Russia lacks the well-defined, long-term strategy necessary to be considered a “real great power.”³³ Instead, aware of this, Russia tries to carve a decent place for itself among the great powers without directly confronting the only super power in a unipolar world. Considering that the political demise of Soviet Union was preceded by its economic demise, under Putin’s rule, Russian concentration has focused on domestic stability and economic growth, mainly sustained by increasing oil and gas revenues.³⁴ Russia owes her current power to political and economic stability, facilitated

³¹ Kaczmarek, “Russia’s Middle East policy after the Arab revolutions,” 4.

³² “Russian PM Supports Iran’s Views on Regional Revolutions,” *Farsnews*, November 8, 2011

³³ Bourttman, “Putin And Russia’s Middle Eastern Policy,” 2.

³⁴ Freire, M. R. (2009), Russian Policy In Central Asia: Supporting, Balancing, Coercing, Or Imposing?. *Asian Perspective*, 33, 2, 128.

mainly by high oil prices. When compared with Soviet times, the Middle East owes its significance in Russian foreign policy not to geopolitics, but more to geo-economics. Thus, what a struggle of arm wrestling with the US in reorganization of the Middle East could offer for Russian economy could instead be more easily provided by the continuation and consolidation of Russian influence in Central Asia. As Russian policymakers also recognize, the Middle East is not a primary area of concern for Russian foreign policy.³⁵ Its importance to Russia stems from that it could provide a bargaining chip over Russian hinterland, namely ex-Soviet countries (particularly in Central Asia, which lays the grounds for a Russian energy empire). Therefore, rather than sparing her energy and wealth on efforts to exert its power and influence in the Middle East at the expense of a confrontation with the US, Russia opts for following an integration and power consolidation policy toward the near abroad, namely CIS countries.

The fact that Russia would focus her influence and interests on near abroad (in particular Central Asia) rather than the Middle East could be dated back to the emergence of the America's Greater Middle East project. As a clear symptom of this policy, the US has long-term plans vis-à-vis the Middle East not only geopolitically but also geo-economically. The Greater Middle East project triggered the Russian tendency to follow a policy of concentration, inspired by Gorchakov,³⁶ within the boundaries of CIS and in particular Central Asia. Regaining Uzbekistan to her side after the closure of the US air base in Karshi-Khanabad, the invasion of Georgia, recognizing the sovereignty of Abkhazia as well as southern Ossetia, consolidation of power in Ukraine by securing Yanukovich's presidency, and the proposal of forming a Eurasian Union could be interpreted as Russia's response to US's Greater Middle East project. By this project, Russia aims at securing a safe haven for Russian interests which are embodied in controlling energy sources and roads. The above mentioned regions have organic ties with Russia,

³⁵ Bourtman, "Putin And Russia's Middle Eastern Policy," 2.

³⁶ Tsygankov, *Russia's Foreign Policy*, 98.

under Soviet influence, and falls within the primary area of Russian interests. Therefore, Russia has got the upper hand vis-à-vis the US in exerting its influence on those countries thanks to huge Russian minorities, historical ties, and autocratic regimes to which Russia does not pose any threat and would be happy to continue cooperating with in the future.

Instead of confronting the US over the reorganization of the Middle East, where Russia plays the underdog and which does not fall within the primary area of concern, Moscow, having no plan regarding the Middle East to challenge the US and incentives to drive the Arab countries to its side, has its own corresponding plan in Central Asia. Russia wants to keep clear of American penetration and where it has the key elements to achieve this goal. Therefore, Russia's reluctant foreign policy during the Arab Spring could be viewed as Russia keeping out of the Middle East in return for the US keeping out of the Caucasus and Central Asia.³⁷ Considering the pragmatic aspect of Putin's foreign policy understanding, this seems like a rather reasonable bargain so as to sustain the Russian influence in international relations by maintaining being an energy empire; for which controlling Central Asia is more essential than a risky game of influence in the reshaping of the Middle East.

7. RUSSIA'S CONCERN FOR INTERNAL UNREST

Russia adopts a passive stance toward reorganization of the Middle East for another important reason, which is the unrest that the Arab Spring could arouse within the boundaries of Russia and her neighboring countries.³⁸ With a population of approximately 20 million Muslim citizens, as well as the overwhelming Muslim population of central Asian countries, where Russian influence is vital to maintain Russian energy empire, Russia has to be quite careful with its every step in the Arab Spring. Considering that Russia suffered greatly from the insurgency in North Caucasus, in particular during the Chechen uprisings, Russia would

³⁷ Bourttman, "Putin and Russia's Middle Eastern Policy," 2.

³⁸ Magen, "Russia in the New Middle East," 1.

not prefer radical Islamic movements, or “fanatics” in Medvedev’s words,³⁹ to rise to power which could inspire similar movements not only within her borders but also in Central Asian countries. Nevertheless, Moscow would also not like to give the impression that it sides with oppressive, corrupt, and anti-democratic regimes, which could also ignite the flames of uprisings and cause destabilization around its borders.

When compared with the regimes that people overthrow or try to overthrow in the Middle East, many similarities, as well as many excuses, to start a revolution exist. In both regions, presidents hold the power not a result of fair and free elections; it is quite highly likely that they would lose their post if the existence of elections were the case. The state system is often characterized by autocracy, oppression of speech freedom, as well as lack of a free media and nepotism, which hinders the social mobilization of young generation in governmental positions held by narrow elite. Also, in Central Asian countries, governments adopt a secular stance limiting the influence of Islam in public sphere and in everyday life. An extreme case can be found in Tajikistan, where people under 18 years old are banned from worshipping in mosques and churches.⁴⁰ Additionally, regimes in both regions are notorious for their corruption. All considered, the underlying conditions show a similarity to give rise to unrest, if not successful revolutions, in the backyard of Russia. This possibility forces Russia to concentrate on consolidating its power in Central Asia, where a possible cessation of Russian influence as a result of insurgencies or revolutions will cost Russia dearly.

The success of the Arab Spring in overthrowing the long-ruling autocratic regimes in the Middle East has put a direct pressure on Russia, as well. There is a tendency among Russian leaders to perceive the Arab Spring spirit as a threat to their country, which makes them wary of the outcomes of the revolts and a great deal busy with internal power consolidation instead of following an assertive and proactive Middle East

³⁹ Globalpost. February 22, 2011

⁴⁰ “Tajikistan bans Muslim youths from praying in mosques,” *Hurriyet Daily News*, August 4, 2011.

policy. By blaming the outside forces, Medvedev claims that they are trying to put a similar scenario into practice for Russia as well.⁴¹ It is also clear that the successful uprisings of the ordinary people have started to stir the domestic policy of Russia. As early as February 2011, the prospect of Arab Spring effect on Russia and its natural area of influence were stated by Sergey Abeltsev, a Duma parliamentarian: “This infection will spread to Central Asia in the spring and will reach Russia in the summer.”⁴²

Gorbachev, the last Soviet leader, uttered that there were many lessons to be learned from the Arab Spring,⁴³ implying that Russia needs a change as well. Additionally, Garry Kasparov, one of the prominent figures of Russian opposition, expressed his optimism about a future change in Russian leadership following the Arab Spring.⁴⁴ However, the concrete impact of the Arab Spring could be seen after the Duma elections. Inspired by the Arab Spring, tens of thousands Russia poured into streets in a number of cities to protest the elections and demanded an end to Putin’s rule.⁴⁵ Even though these remarks and protests will not result in a revolution or a power change in Russia, possible Russian interest in the reshaping of the Middle East is diverted to internal problems. This distraction is furthered as Hillary Clinton, with an attempt to meddle in Russia’s internal affairs, criticized the Duma elections, which Putin believes are fueling the anti-governmental protests.⁴⁶

Considering the hardship Russia encounters in domestic policy after the Arab Spring, the possible spillover of the revolutions into vulnerable Central Asian countries, and the foreign pressure Russia has had to face regarding the elections, one can conclude that Russia is forced to focus its

⁴¹ “No Middle East-style scenario for Russia,” *Russia Today*, February 22, 2011.

⁴² “No Middle East-style scenario for Russia,” *Russia Today*, February 22, 2011.

⁴³ “Mikhail Gorbachev interview excerpts,” *Washington Post*, November 22, 2011

⁴⁴ “Chess Champ Garry Kasparov Hopes Arab Spring Spreads to Russia,” *Heritage.org*, November 4, 2011.

⁴⁵ Reuters, December 10, 2011.

⁴⁶ “Putin accuses Clinton of encouraging protesters.” Accessed December 8, 2011
<http://www.usatoday.com/news/world/story/2011-12-08/Clinton-Putin-Russia/51729210/1>

energy inside her borders and its traditional areas of influence rather than following a proactive and revisionist policy in the Middle East.

CONCLUSION

Once on one pole in former bipolar world politics atmosphere, Moscow has adapted to its new role as one of the several great powers in a monopolar world system where Russia tries to maintain balance of power through arm sales, business contracts, and efforts to monopolize energy sources as well as roads. All of these means are a reflection of the modern Russian foreign policy understanding; consolidating her power by means of a strong economy without directly confronting the status of the US. Free from the ideological barriers of the Soviet era and aware of its political power in the post-Cold War world order, Moscow follows a realist foreign policy, which drives her to hold a passive stance toward the reorganization of world politics, submit to changes, avoid estrangement with new regimes, find herself a safe place after all are settled and try to get share from the markets. This was the case in Color revolutions, the invasions of Afghanistan (as well as Iraq), and establishment of Kosovo Republic. Russia does not follow a revolutionary, proactive foreign policy trying to shape her own world but she reacts to projects -or maps- drawn by "outside powers," and voices criticism. But in the end, Russia adapts to changes and refrains from placing herself in opposite fronts to the transatlantic axis. Even though neighboring countries, which fall within Moscow's *lebensraum* as crystallized in Georgia-Russia war, are an exception to that dimension, Russia's Middle East policy is framed by this stance.

From the beginning of the Arab Spring, Moscow has sustained her tendency to follow a wait-and-see policy even in Syria, where Russia shall not intervene to protect the incumbent regime while it is likely the Arab Spring will sweep another regime into the dustbin of history. Instead of drawing its own map of a renewed Middle East, Moscow opts for distancing herself from actively participating in the reorganization of the Middle East. The reasons for such a submissive policy could be stated

as inflexible Russian foreign policy which avoids taking risks, Russia's perception that "outside powers" are behind the scene, relative insignificance of the Middle East vis-à-vis Central Asian countries in Russia's foreign policy, and, last but not least, Russian internal unrest fueled by the Arab Spring that could destabilize Russia and Central Asian countries (which fall within Russian primary concern to maintain Russian power). Therefore, Russia seeks to consolidate her power within her borders and near abroad regions rather than looking to the Arab Spring as a new opening-up to increase Russian penetration in the region.

When the Russian position throughout the Arab Spring is considered as a whole, one could conclude that Russia shall refrain from voicing clear statements about the future of any regime in the Middle East and shall adapt to possible new formations as well as regime changes by sustaining her policy of pragmatism. Russia shall try to get its share of the Arab markets and maintain pursuing its interests in economic agreements and business contracts, rather than playing a zero-sum game at the expense of direct confrontation with the US. However, the consistency of Russia's Middle East policy throughout centuries tells us that Russia shall look to increase her influence in the Middle East as soon as she restores her power at home and nearest foreign regions if Russia wins the "great game" over Central Asia, but this time, against the US and China.

BIBLIOGRAPHY

Baev, Pavel. "Russia's Counter-Revolutionary Stance toward the Arab Spring." *Insight Turkey* 13 (2009).

Bagno, Olena. "Russia in the Middle East: An Unlikely Comeback." *Strategic Assessment* 12 (2009)

Bassin, Mark. "Eurasianism 'Classical' and 'Neo': Lines of Continuity" in *Beyond the Empire: Images of Russia in the Eurasian Cultural Context*, Tetsuo Mochizuki, Sapporo: Slavic Research Center, 2008.

Berman, Ilan. "The Bear Is Back." Accessed January 23, 2012, <http://old.nationalreview.com/comment/berman200502180741.asp>

Berman, Ilan. "Russia and The Mideast Vacuum." *Iasps Research Papers In Strategy*, 12 (2001).

Blank, Stephan. "Russia's Anxieties about the Arab Revolution." Accessed January 23, 2012, <http://www.fpri.org/enotes/2011/201107.blankrussiaarabspring.pdf>

Bourtman, Ilya. "Putin And Russia's Middle Eastern Policy." *MERIA* 10 (2006)

Dağı, Zeynep. "Russia: Back to the Middle East?" *Perceptions* 14. (2007)

Dannreuther, Roland. "Russia and the Arab Revolutions." *Russian Analytical Digest* 98 (2011)

El-Sheikh, Nourhan. "Russian Position on the Arab Revolutions." Accessed January 23, 2012

http://www.aljazeera.net/mritems/streams/2011/5/23/1_1063343_1_51.pdf

Freedman, Robert. "Russian Policy toward the Middle East under Putin: The Impact of 9/11 and The War in Iraq." *Alternatives*, 2 (2003).

Freedman, Robert. "The Russian Resurgence in the Middle East." *China and Eurasia Forum Quarterly*, 5 (2007).

Freedman, Robert. "Russia, Israel and the Arab-Israeli Conflict: The Putin Years." *Middle East Policy* 17 (2010)

Freedman, Robert. "Russia And The "Arab Spring: A Preliminary Appraisal." Accessed January 23, 2012 <http://www.cdi.org/russia/johnson/russia-wayne-merry-russian-reaction-arab-spring-249.cfm>

Freeland, Chrystia. "In Egypt and Tunisia, Lessons for Autocrats Everywhere." *New York Times*, February 3, 2011 <http://www.nytimes.com/2011/02/04/world/middleeast/04iht-letter04.html>

Freire, Maria. "Russian Policy in Central Asia: Supporting, Balancing, Coercing, or Imposing?" *Asian Perspective* 33 (2009).

Kaczmarek, Marcin. "Russia's Middle East policy after the Arab revolutions." *OSW Commentary*, 59. (2011)

Katz, Mark. "Putin's Pro-Israel Policy." *Middle East Quarterly*, 12 (2005).

Katz, Mark. "Russia's Policy toward the Middle East." *Russian Analytical Digest* 83 (2010).

Katz, Mark. "Russia and the Arab Spring." *Russian Analytical Digest* 98 (2011).

Khalidi, Rashid. *Sowing Crises*. Boston: Beacon Press, 2009.

Kolobov, Oleg and Kornilov, Alexander. "Middle East Policy of Russia Under President Medvedev." *Bilge Strateji*, 2 (2011).

Kotb, Ahmed. "Old Friends, New Partners." *Al-Ahram Weekly* 980, 7 – 13. January 2010 <http://weekly.ahram.org.eg/2010/980/ec3.htm>

Kreutz, Andrej. *Russia in the Middle East: Friend or Foe?* Connecticut: Praeger, 2007.

Magen, Zvi. "The Arab Spring and Russian Policy in the Middle East." *INSS Insight* 282 (2011).

Magen, Zvi. "Russia in the New Middle East." *INSS Insight* 252 (2011).

Margot, Light. "In Search of an Identity: Russian Foreign Policy And The End Of Ideology." *Journal of Communist Studies and Transition Politics* 19 (2003).

Walberg, Eric. "Russia's Middle East Dilemma." *Al-Ahram Weekly*, September 8, 2011. <http://weekly.ahram.org.eg/2011/1063/re14.htm>

Trenin, Dmitri. "Russia and the Winter of Revolutions in the Arab World". Accessed January 23, 2012.

<http://blogs.lse.ac.uk/ideas/2011/03/russia-and-the-winter-of-revolutions-in-the-arab-world/>

Tsygankov, Andrei. *Russia's Foreign Policy*. Plymouth: Rowman & Littlefield, 2010.

SAVIORS AND SURVIVORS: DARFUR, POLITICS, AND THE WAR ON TERROR

*Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar: Darfur, Siyaset ve Terörizmle
Mücadele*

Mahmood Mamdani, Pantheon Books. 2009

Değerlendiren Hasan ÖZTÜRK*

O zamanki adı İslam Konferansı Örgütü olan İslam İşbirliği Teşkilatı'nın Kasım 2009'da İstanbul'da düzenlediği toplantıya katılanlardan biri de Sudan devlet Başkanı Ömer el-Beşir'di. El-Beşir'in toplantıya iştiraki Türk mediasında geniş bir şekilde yer almış ve tartışmalara neden olmuştu. Bu ilginin nedeni, hiç kuşkusuz Uluslararası Ceza Mahkemesi'nin savaş suçu ve insanlığa karşı işlediği suçlar gerekçesiyle el-Beşir hakkında vermiş olduğu yakalama kararı idi. O dönemde konu ile ilgili olarak asıl merak edilen ise Türkiye'nin bu yakalama kararını yerine getirip getirmeyeceği idi. İşte bu yaşananlar vesilesiyle Darfur Türkiye'nin gündemine girmiştir. Ancak Darfur sorunu oldukça karmaşık ve tartışmalıdır. Yaşananlar uluslararası toplumca Arapların Afrikalıları öldürdüğü bir soykırım olarak nitelendirilmektedir. Bu konuyu inceleyen çalışmaların sayısı ise maalesef çok fazla değildir. Konu üzerine yapılan çalışmaların en önemlilerinden birisi Mahmud Mamdani tarafından kaleme alınan "Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar: Darfur, Siyaset ve Terörizmle Mücadele"dir.

Aslen Ugandalı olan Mamdani sömürgeciliğin kıtada bıraktığı mirası yaşayarak büyüdüğü için günümüz Afrika'sını ve sorunlarını derinlemesine analiz etme yeteneğine sahip bir akademisyen. *Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar*'da Mamdani, başlığından da anlaşılabilceği üzere, sadece Darfur'da yaşanan çatışmanın köklerini incelemekle kalmamakta, bu sorunun uluslararası boyutlarını da değerlendirmektedir.

*Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi. Marmara Üniversitesi Doktora Öğrencisi

Mamdani eserinde Darfur'da yaşanan şiddeti, on binlerce insanın yaşamını yitirdiğini ve bir milyonu aşkın kişinin yurtlarını terk etmek zorunda kaldığını inkar etmemektedir. Darfur'da yaşananları birkaç isyancının bastırılması olarak gören Sudan hükümeti ile Mamdani bu noktada ayrı düşmektedir. Yazar *Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar*'da Darfur sorununu Afrikalılar ile Araplar arasında görmenin yanlışlığını anlatmakta ve bu kimliklerin oluşumunu incelemektedir. Bu titiz incelemenin ardından Mamdani, Darfur'da yaşananların Batı kamuoyunda bir takım siyasi tartışmalara geçecekler bilinmeden malzeme yapıldığını anlatmaktadır.

Birinci bölümde Darfur'da yaşananların soykırım olup olmadığını ele alan Mamdani, Save Darfur başta olmak üzere uluslararası toplumun bu sorunu nasıl siyasileştirdiklerini vurgulamaktadır. Kitabın giriş kısmında ve bu bölümde yazar Darfur sorununa bir niteleme getirilirken ölçüt olarak savaşın sonuçlarına veya bağlamına bakıldığında farklılıklar ortaya çıktığını göstermektedir. BM'nin ilgili komisyonu Darfur'da yaşananları inceledikten sonra raporlarını "Sudan Hükümeti'nin soykırım politikası sürdürmediği" yargısıyla sonuçlandırmıştır. Çünkü raportörlere göre yaşananlarda "soykırım niyeti" bulunmamaktadır. BM'nin bu raporuna göre köylerdeki insanların yurtlarını terk etmeye zorlanmasının ardındaki sebep o insanları yok etmek değil, isyancıları bastırmak için düzenlenen askeri operasyonlarda zarar görmelerini engellemektir. Dolayısıyla BM raportörleri iç savaşın *bağlamına* ve *gerçeklerine* göre karar verirken Uluslararası Ceza Mahkemesi savcısı ise yaşanan şiddet eylemlerinde ölenlerin sayısına bakarak *sonuca* göre karar vermiştir.

Sömürgecilikten bahsedildiğinde genellikle bir ülkenin kaynaklarının başka bir ülkeye aktarılması akıllara gelmektedir. Halbuki Afrika'da sömürgeciliğin bir diğer etkisi de yerel ekonomileri bambaşka bir hale sokmasıdır. Clive Thomas'ın "ürettiklerimizi tüketmiyoruz, ve tükettiklerimizi de üretmiyoruz" ifadesiyle dile getirilen bu olgu sömürgeleştirilmiş birçok Afrika ülkesinin ekonomilerinin güdük kalmasının sebeplerinden biridir. Sudan'da İngiliz sömürge yönetimi ülkenin Cezire bölgesi başta olmak üzere pamuk üretimine önem verdi.

Kendisi Antropolog olan yazar, bu sosyal bilim branşının getirdiği bakış açısıyla bu sömürgeci iktisadi anlayıştan hareket ederek İngiliz yönetiminin Sudan’da bu tür iktisadi politikalar ile toplumu daha dar kimlikler etrafında organize etmeyi planladığını önermektedir.

Mamdani daha önce *When Victims Become Killers*¹ [Mağdurlar Katil Olduklarında] başlıklı 1994 Ruanda soykırımını konu alan kitabında yaptığı gibi Darfur sorununu da anlamak için çatışmanın merkezinde olan etnik kimliklerin oluşumuna odaklanmaktadır. Sudan’ın İngiliz yönetimine girmesinin ardından yapılan nüfus sayımında insanlara cevaplanması mecburi olan sorulardan birisi de insanların “kabilesi” idi. Sömürgeci yönetimlerin idari bir birim olarak küçük grupları kabile olarak adlandırmaları, genel anlamda etnik grup olarak kabilelerden farklılaşmakta idi. Her ne cevap verildiyse kabul eden sömürge yöneticileri 450 kabile kaydettiler. Yıllar sonra 1954’te yeniden yapılan sayımda kabile sayısı 570 olarak kaydedildi ve bu kabileler sömürge yöneticilerinin belirlediği kabile gruplarına bölündü. Zamanla insanların kabul etmedikleri ama kendilerini ait buldukları kimlikler oluştu. Yine Darfur üzerine yapılan başka bir çalışma da Julie Flint ve Alex de Waal sömürgecilik döneminde nüfus sayımlarında insanlara Arap veya Afrikalı (Zurka) olup olmadıkları sorulduğunu belirtmektedir. Ancak bu soru İngiltere’nin sömürgeci olduğu dönemde sorulmaktaydı.² Bunun sebebi ise İngiliz yöneticilerin Arap etnik grubunu Zurkalara üstün görmeleri idi. İngiliz sömürge yönetimince 1956 yılında Sudan’da yapılan nüfus sayımı sonuçlarına göre Sudanlıların %39’u kendisini Arap kökenli olarak tanımlarken %55’i kökenlerini Zurka (Afrikalı) olarak belirtmiştir.

Kimliklerin oluşumunda sömürgecilik dönemindeki uygulamaların dışında yazar Mamdani yerli gruplar arasındaki ilişkilerin de söz konusu kimliklerin oluşumunda etkili olduğunu vurgulamaktadır. Sömürgecilik

¹ Mahmood Mamdani, *When Victims Become Killers: Colonialism, Nativism, and the Genocide in Rwanda*, Princeton University Press, 2002.

² Julie Flint and Alex de Waal, *Darfur: A Short History of A Long War*, Zed Books, 2005., sf. 11.

öncesi dönemde toplulukların *dar* denen yurtları/yaşam alanları var idi. Darfur, Fur halkının *dar* bölgesi, yani yaşadığı bölge anlamındadır. Bölgede bazı gruplar tarımla uğraşırken bazı gruplar hayvancılıkla uğraşmaktaydı. Hayvancılıkla uğraşanlar daha çok göçebe iken tarımla uğraşanlar daha yerleşik yaşam tarzı benimsemişlerdi. Darfur bölgesinin coğrafi yapısı göz önüne alındığında verimli, tarıma müsait, yeşil alanların sınırlı oluşu bu tür dar sahibi olan grupların tarımda başarılı olmalarını kolaylaştırmıştır. Ancak Burr ve Collins'in verdiği verilere göre Darfur bölgesinde nüfus yoğunluğunun 1956'da 3/km² 2003 yılında 18/km²'ye yükselmesi kaçınılmaz olarak gıda üretimine olanak sağlayan *darlar* için gruplar arası mücadeleyi tetiklemiştir.³

Uluslararası ilişkiler ve iç savaşlar literatüründe eğilim genellikle iç savaşları geçmiş düşmanlıklar veya kaynaklar üzerinden verilen mücadele bağlamında açıklamaktır. *Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar* ise Darfur sorununu alışıla gelmişin dışında iç savaşın tarafı olan grupların ve kimliklerinin oluşumuna odaklanmakta, bu oluşum sürecine etki eden diğer faktörlerle birlikte okurlara farklı bir açıklama getirmektedir. Yine Darfur'daki iç savaş konu alan ve bu konudaki en önemli eserlerden Julie Flint and Alex de Waal tarafından 2005 yılında kaleme alınan *Darfur: A Short History of A Long War* [Darfur: Uzun Savaşın Kısa Bir Hikayesi] başlıklı kitap konuyu daha çok göçebe gruplar ile yerleşik gruplar arasındaki mücadele bağlamında açıklamaktadır. Halbuki *Kurtarıcılar ve Hayatta Kalanlar* buna ek olarak konuyu tarihi derinliği ve kimliklerin oluşumuyla açıklamakta ve sorunun uluslararası yansımalarını da değerlendirmektedir.

³ J. Milliard Burr and Robert O. Collins, *Requiem for the Sudan: War, Drought, and Disaster Relief on the Nile*, Westview Press Inc, 1995, sf. 20

LA GUERRE ET LA PAIX

Savaş ve Barış

Charles Philippe David, Presse Sciences Po, Paris, 2000

Değerlendiren Aslihan P. TURAN*

Charles Philippe David's *La Guerre et La Paix* (War and Peace) is a global reflection on security studies. The author analyses the evolution of security dimension, conflicts, strategies, and peace. He starts by highlighting the principle concepts of security politics, and then continuing to explore the causes of wars and peace strategies. The book also includes theoretical discussions across various subject fields, including security, the weakening of the State, and the emergence of new international actors. The author describes his own book as an offering to the synthesis of principle themes and theoretical debates on strategic studies.

The book is composed of four main chapters: security order, military order, subjection strategies, and peace strategies. In order to understand strategic studies, David suggests answering following questions:

- Who is the subject of security?
- What is the nature of security?
- What are the challenges to security?
- What are the approaches of security studies?
- To which level of analysis does the concept of security has to be attached?

The author finds the answers of those questions in different theories such as idealism, realism, liberalism, constructivism and critical theory. The first chapter entitled "Security Order" is focused on the explanation of the transition from state security to human security, including the internationalization of conflicts and privatization of violence. Next David

* Galatasaray University Department of International Relations, PhD candidate.

discusses the place of state in the post-Westphalian era, in reliance with the new actors (non-state actors and private actors). He deepens his analysis by comparing realist and liberal views of the subject. It clarifies the fact that the state is no longer the only subject and instrument of security. The author also explains the unmilitary determinants of security. In this chapter, the author questions whether new security threats would give birth to new forms of strategies of peace or instead to new power relations.

The “Military Order” chapter is about the evolution of conflicts since the end of the Cold War. New conflicts and new means of strategies are presented by David in this chapter, illustrated by new concepts like security dilemmas and the role of alliances. As the territory factor still remains dominant in conflicts and crises, in order to avoid the security and defense dilemmas, the need for arms race and alliances are still in demand. Consequently, a new type of war appears in parallel with the revolution of military affairs.

The third chapter, “Subjection Strategies”, consists of the peace instruments. David defends that all types of sanctions (economic, political, and military) harm populations and not the intended governments. Rather, David argues, peace has to be attained not only during the absence of wars, but also through cooperation strategies, and forcing states to follow rules, specifically outlined in the disarmament domain.

The final chapter, “Conflict Prevention”, traces the evolution of peace maintenance operations, clarifying various concepts like peace maintenance, peace imposition and peace consolidation. After interpreting the different forms of peace construction carried out by negotiation, conciliation, or peace soldiers, David emphasizes that the world’s current era is a global and human governance era. In this era, the state has its central place but now with new role. Charles Philippe David defends that the military questions are still dominant in the strategy

domain. The arms race, the alliances affecting types of conflicts, the security dilemmas and the defense of the states are of great importance. *La Guerre et la Paix* offers a great perspective on the evolution of the security concept. Each chapter presents different interpretations of many concepts. It presents a perfect synthesis of a large bibliography, especially to those who work on security studies.

BİLGE ADAMLAR STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Türk tarihi incelendiğinde geçmişteki başarıların arkasında iyi yetişmiş bilge adamların bulunduğu görülmektedir. Ancak günümüzde olayların çok boyutlu olarak gelişmesi ve sorunların karmaşıklaşması, birkaç bilge kişinin veya aydının gelişmeleri zamanında ve doğru olarak algılamasını ve alternatif politikalar üretebilmesini zorlaştırmaktadır. Gelişmelerin yakından takip edilmesi, gelecekle ilgili gerçekçi öngörülerin yapılabilmesi ve doğru politikalar üretilebilmesi için farklı disiplinlere ve görüşlere sahip bilge adamlar ile genç ve dinamik araştırmacıların, esnek organizasyonlar içinde sinerji sağlayacak şekilde bir araya getirilmesi gerekmektedir.

Dünya'daki ve yurt içindeki gelişmeleri takip ederek geleceğe yönelik öngörülerde bulunmak; Türkiye'nin ikili ve çok taraflı uluslararası ilişkilerine ve güvenlik stratejilerine, yurt içindeki siyasi, ekonomik, teknolojik, çevresel ve sosyo-kültürel problemlerine yönelik bilimsel araştırmalar yapmak; karar alıcılara milli menfaatler doğrultusunda gerçekçi, dinamik çözüm önerileri, karar seçenekleri ve politikalar sunmak amacıyla Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM) kurulmuştur. BİLGESAM'ın vizyonu, amacı, hedefleri, çalışma yöntemi, temel nitelikleri, teşkilatı ve yayınları <http://www.bilgesam.org/tr> web sitesinde sunulmaktadır.

BİLGE STRATEJİ DERGİSİ

Bilge Strateji; hakemli ve bağımsız bir dergidir. Bilge Strateji, Bilge Adamlar Stratejik Araştırmalar Merkezi (BİLGESAM) tarafından yayınlanmaktadır. Yayın politikası ve bilimsel kriterler, bağımsız editörler ve Yayın Kurulu'nca tespit edilmektedir.

Alanında Türkçe ve İngilizce makaleleri yayımlar. Güz ve Bahar dönemlerinde olmak üzere yılda iki kez yayınlanmaktadır. Bilge Strateji, uluslararası ilişkiler başta olmak üzere tüm sosyal bilimler konularında makaleler içerir.

Bilge Strateji'nin temel amacı sosyal bilimler alanlarındaki farklı düşünen yazarların fikirlerinden oluşan sinerji ile yurt içi ve yurt dışında sosyal bilimler literatürüne katkıda bulunabilmektir. Özellikle, sunacağı farklı bilimsel düşüncelerle Türkiye Cumhuriyeti'nin siyasi, ekonomik, çevresel ve sosyo-kültürel problemlerine çözüm üretebilmektir.

YAZARLARA BİLGİ NOTU

1-Bilge Strateji Dergisi ulusal hakemli bir dergidir. Bilge Strateji Dergisi'nde yayınlanmak üzere gönderilen makale daha önce herhangi bir yerde yayınlanmamış olmalıdır.

2-Yazarlardan gelen makaleler alanında yetkin iki hakeme gönderilir. Hakemlerden rapor alınır ve rapora göre yazarlara geri dönüş yapılır. Yazarın hakemlerin raporları doğrultusunda ilgili düzeltme, değişiklik ve eklemeleri yapması durumunda makaleler yayınlanır. Makalenin yayınlanması konusunda hakemlerden biri olumsuz diğeri olumlu değerlendirme verirse, makale üçüncü bir hakeme gönderilir. Üçünü hakemin verdiği değerlendirmeye göre makalenin yayınlanmasına karar verilir.

3-Makale dili Türkçe veya İngilizce olmalıdır.

4-Makale; yazım stili, anlatımda akışkanlık, dilin doğru kullanımı, yazının planlaması, dipnotlar ile yazı arasındaki uyum, dipnotlardaki bilgilerin eksiksiz ve doğru olması, dipnotların yeterliliği, yazı ile ilgili yeterli kaynağın kullanılıp kullanılmadığı, çalışmanın bilim dünyasına katkısı, orijinalliği, yazarın iddialarını savunmadaki yeterliliği, yazının derinliği ve kalitesi gibi noktalarda tutarlı olmalıdır.

5-Makalelerin uzunluğunda alt sınırın 4000 kelime, üst sınırın ise 15000 kelimeden uzun olmaması tavsiye edilir. Kitap inceleme çalışmaları ise 1500-2000 kelime arasında olmalıdır.

6-Makale ile birlikte 80-110 kelimeyi aşmayan özeti (Türkçe ve İngilizce olarak) ve yazar hakkında 5-6 satırlık bilgi notu da gönderilmelidir.

7-Makale, Times New Roman formatında 11 puntoda ve 1,15 satır aralığında yazılmalıdır. Dipnotlar için Times New Roman formatında 10 punto kullanılmalıdır.

8-Makalenin başlığı Türkçe ve İngilizce olarak metne uygun kısa ve açık ifadeli olmalı; başlık ve alt başlıklar **kalın harflerle** yazılmalıdır.

9-Ana başlıklar ve alt başlıklar rakamlarla numaralandırılmalıdır. Ana başlıklar büyük harflerle yazılmalıdır. Takip eden alt başlıklar ise, kelimelerin ilk harfleri büyük diğer harfler küçük olacak şekilde düzenlenmelidir.

1. ANA BAŞLIK

1.1. Alt Başlık

1.1.1. Alt Başlığın Bölümü

10-Alıntılama Chicago Manual of Style sistemi kullanılmalıdır. Ayrıntılı bilgi için bakınız. http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html.

Örnek:

- Kitabın dipnot olarak gösterimi;

Michael Pollan, *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of Four Meals* (New York: Penguin, 2006), 99–100.

Pollan, *Omnivore's Dilemma*, 89.

- Kitap içindeki bölümün dipnot olarak gösterimi;

John D. Kelly, "Seeing Red: Mao Fetishism, Pax Americana, and the Moral Economy of War," in *Anthropology and Global Counterinsurgency*, ed. John D. Kelly et al. (Chicago: University of Chicago Press, 2010), 77.

Kelly, "Seeing Red," 81–82.

- Akademik dergi makalesinin dipnot olarak gösterimi;

Joshua I. Weinstein, "The Market in Plato's Republic," *Classical Philology* 104 (2009): 440.

Weinstein, "Plato's Republic," 452–53.

- İnternette alınmış dipnotun gösterimi;

Fatih Özbay, "Türkiye-Rusya İlişkilerinde Üçüncü Dönem," 11.05.2010, erişim tarihi

08.11.2010, http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=677:turkiye-rusya-iliskilerinde-ucuncu-donem&catid=104:analizler-rusya&Itemid=136.

- Kaynakça gösterimi;

Pollan, Michael. *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of Four Meals*. New York: Penguin, 2006.

Weinstein, Joshua I. "The Market in Plato's Republic." *Classical Philology* 104 (2009): 439–58.

McDonald's Corporation. "McDonald's Happy Meal Toy Safety Facts." Accessed July 19, 2008. <http://www.mcdonalds.com/corp/about/factsheets.html>.

11-Makale Teslim Şekli: Makaleler bilgesam@bilgesam.org adresine Bilge Strateji dergisinde yayınlanmak üzere gönderildiği belirtilerek yazar iletişim bilgileriyle birlikte gönderilmelidir. Bu süreçte, makalelerle ilgili yapılması gereken değişiklik ve düzeltmeler yazarlara bildirilecektir. Makalenin değişiklik yapılmış hali, bildirim tarihinden en geç iki hafta sonra yukarıda belirtilen e-posta adresine tekrar gönderilmelidir.

12-Daha fazla bilgi edinmek için www.bilgestrateji.com adresine bakınız.

GUIDE FOR WRITERS

1-The Wise Strategy Journal is a nationally refereed journal. Articles submitted for publication in the Wise Strategy Journal must not ever have been previously published in any other publication.

2-Articles must be written in Turkish or English.

3-Submitted articles are viewed by two competent referees, who are renowned experts in their field. The authors are then given feedback according to the reviews given by these selected referees. Articles are published pending that the author makes the required corrections, changes, and additions to the article per the suggestions of the referees' review. In the case that referees submit contradicting reviews about the article, the article in question is then sent for review to a third referee. The ultimate publication of the article is lastly determined by the review given by the third referee.

4-Meticulous attention should be paid to the following criteria: writing style, academic accuracy, correct language usage, organized and cohesive writing, appropriate and adequate use of footnotes, and relevant and sufficient use of resources. Studies should exhibit originality, depth, and quality in their contribution to the science world.

5-Articles should not be less than 4,000 words. Although the number of words at maximum is not limited, it is recommended not to exceed 15,000 words. The number of words for book reviews should be between 1500-2000 words.

6-A summary of the article and a short biography of the writer (both not exceeding 100 words, in either Turkish or English) ought to be sent with the article.

7-The article must be written in 11-point Times New Roman font and 1.5 line spacing. Footnotes must also be written in Times New Roman font, size 10.

8-The article's title must be short, appropriate, and clearly expressed; headings and sub-headings should be marked in bold.

9-Headings and sub-headings ought to be numbered, as exhibited in the example below. Headings must be written in all capital letters. For the subsequent sub-headings, the first letter of the first word must be capitalized while the following letters are lower-cased.

1. MAIN HEADING

1.1. Sub Heading

1.1.1. A Brief Chapter Under Sub-Heading

10-For the use of citations, the system of the Chicago Manual of Style ought to be used. For further details, please see http://www.chicagomanualofstyle.org/tools_citationguide.html.

- For a book;

Michael Pollan, *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of Four Meals* (New York: Penguin, 2006), 99–100.

Pollan, *Omnivore's Dilemma*, 89.

Pollan, Michael. *The Omnivore's Dilemma: A Natural History of Four Meals*. New York: Penguin, 2006.

- For a chapter or other part of a book;

John D. Kelly, "Seeing Red: Mao Fetishism, Pax Americana, and the Moral Economy of War," in *Anthropology and Global Counterinsurgency*, ed. John D. Kelly et al. (Chicago: University of Chicago Press, 2010), 77.

Kelly, "Seeing Red," 81–82.

Kelly, John D. "Seeing Red: Mao Fetishism, Pax Americana, and the Moral Economy of War." In *Anthropology and Global Counterinsurgency*, edited by John D. Kelly, Beatrice Jauregui, Sean T. Mitchell, and Jeremy Walton, 67–83. Chicago: University of Chicago Press, 2010.

- For a journal article;

Joshua I. Weinstein, "The Market in Plato's Republic," *Classical Philology* 104 (2009): 440.

Weinstein, "Plato's Republic," 452–53.

Weinstein, Joshua I. "The Market in Plato's Republic." *Classical Philology* 104 (2009): 439–58.

- For a website;

"McDonald's Happy Meal Toy Safety Facts," McDonald's Corporation, accessed July 19, 2008, <http://www.mcdonalds.com/corp/about/factsheets.html>.

"McDonald's Happy."

"McDonald's Happy Meal Toy Safety Facts." McDonald's Corporation. Accessed July 19, 2008. <http://www.mcdonalds.com/corp/about/factsheets.html>.

11-Article Submission: Articles to be published in the Wise Strategy Journal must be sent to bilgesam@bilgesam.org. Within the e-mail, the proposed article should be attached, together with a brief statement requesting the article's inclusion in the Wise Strategy Journal. Brief (100 words) biographical information about the writer should also be included.

The submission process will include notifying the writer of changes and corrections to the article that have been suggested by the selected referees. Authors must then re-send the final amendments to the article to the above email address no later than two (2) weeks, or 15 days, after the date when they were given the appropriate feedback.

12-For further information, please see <http://www.bilgestrateji.com/eng>